

Riksdagens protokoll

2011/12:83

Torsdagen den 15 mars

Kl. 12.00 – 21.01

Protokoll
2011/12:83

1 § Ledighet

Talmannen meddelade att *Karin Granbom Ellison* (FP) ansökt om ledighet under tiden den 1 maj–31 december.

Kammaren biföll denna ansökan.

Talmannen anmälde att *Mathias Sundin* (FP) skulle tjänstgöra som ersättare för Karin Granbom Ellison.

2 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott

Talmannen anmälde att ett utdrag ur prot. 2011/12:26 för tisdagen den 13 mars i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från socialutskottet.

3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2011/12:265

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:265 Säkerhetssamarbete kring Barents hav av Karin Åström (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 8 maj 2012.

Skälet till dröjsmålet är resor och tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 13 mars 2012

Utrikesdepartementet

Carl Bildt (M)

Enligt uppdrag

Harald Sandberg

Tf. expeditionschef

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2011/12:81 till socialförsäkringsutskottet

EU-dokument
KOM(2012)85 till justitieutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 8 maj*.
KOM(2012)93 till miljö- och jordbruksutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 8 maj*.

*Fråga om hänvisning
av motion*

5 § Fråga om hänvisning av motion

Föredrogs
Motion
Motion om särskilda åtgärder mot organiserad brottslighet av Jimmie Åkesson m.fl. (SD).

Anf. 1 TALMANNEN:

Jimmie Åkesson med flera från SD har med åberopande av föreskriften i 3 kap. 13 § riksdagsordningen om rätt att väcka motion med anledning av en händelse av större vikt väckt en motion om särskilda åtgärder mot organiserad brottslighet.

I motionen framläggs ett stort antal yrkanden med förslag till åtgärder mot den organiserade brottsligheten. Den händelse som åberopas är att Sverigedemokraterna tidigare i vår har presenterat ett program för att bekämpa den organiserade brottsligheten i syfte att nu kraftigt slå ned på denna typ av brottslighet innan brottsligheten har fått en vidare utbredning och att Rikspolisstyrelsen bedömt att dagens situation är en särskild nationell angelägenhet.

Motionen har föranlett följande bedömning från min sida. Rätten att väcka en motion med anledning av en händelse av större vikt infördes i samband med grundlagsreformen 1974. I grundlagspropositionen underströks att den föreslagna bestämmelsen var av undantagskaraktär. Riksdagen har också tillämpat föreskriften restriktivt. En förutsättning för att en motion ska få väckas med anledning av en händelse av större vikt är att händelsen inte kunnat förutses eller beaktas under den allmänna motionstiden eller någon annan motionstid som anges i 3 kap. riksdagsordningen.

Jag vill understryka angelägenheten av åtgärder mot denna typ av brottslighet som tas upp i motionen och att frågan kan debatteras och behandlas i olika sammanhang. Olika frågor med anknytning till den organiserade brottsligheten har också behandlats i riksdagen under innevarande riksmöte och är även aktuella för behandling under våren. Sålunda tas frågor om skärpt straff för olika brott och om skärpta tvångsmedel upp i motioner från den allmänna motionstiden i höstas. Polisens resurser för bekämpande av organiserad brottslighet behandlas i

budgeten för innevarande år. Regeringen har vidare aviserat en proposition i vår om åtgärder mot illegal vapen användning.

Jag vill också påpeka att riksdagen helt nyligen anordnade en aktuell debatt om den organiserade brottsligheten.

Med hänsyn till det anförda anser jag att den händelse som åberopas i motionen inte är en sådan oförutsedd händelse av större vikt som kan motivera att motionen får väckas. Det finns alltså inte skäl att få väcka motionen med stöd av 3 kap. 13 § riksdagsordningen. Jag finner därför att hinder föreligger enligt 2 kap. 9 § riksdagsordningen för att ställa proposition på att hänvisa motionen till utskott.

Anf. 2 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Denna motion har stor aktualitet och är definitivt av stor vikt. Jag yrkar att motionen ska remitteras.

Anf. 3 JOHAN LINANDER (C):

Herr talman! Det råder inget tvivel om att frågorna är aktuella, men frågan *här* gäller huruvida de är förutsägbara eller inte.

Det har funnits kriminella organisationer i Sverige under flera årtionden. Det är knappast något nytt att kriminella personer organiserar sig i gäng eller nätverk. Jag kan också för kammaren berätta att det åtminstone under tio år har väckts motioner under allmänna motionsperioden som har gällt kriminalisering av deltagande i kriminell organisation. Det Sverigedemokraterna kommer med nu är inget nytt.

Det finns också andra saker som tas upp i motionen. Det är sådant som behandlas i Polisorganisationskommittén. Den har arbetat i ett och ett halvt år och ska lägga fram sitt betänkande om ett par veckor. I denna kommitté har också Sverigedemokraterna deltagit.

För övrigt kan jag nämna att senare i dag kommer kammaren att debattera polisfrågor. Givetvis är det lämpligt att då ta upp den typen av frågor i debatten.

Med anledning av detta yrkar jag avslag på att motionen ska hänvisas till ett utskott.

Anf. 4 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Det är också Folkpartiets åsikt att den bedömning som talmannen har gjort är korrekt. Detta är inte en sådan händelse av större vikt som föranleder rätt att väcka motion såsom det är föreskrivet att man kan få göra.

Jag vill dock understryka att för Folkpartiets del välkomnar vi alla initiativ till att diskutera och debattera hur vi bättre och mer effektivt kommer till rätta med den grova organiserade brottslighet som är ett gissel för så många människor och för vårt land. Men som Johan Linander har framfört finns det gott om tillfällen att på andra håll och vid andra debatter, inte minst i kväll, ta upp dessa frågor i denna kammare.

Jag yrkar avslag på denna begäran.

Överläggningen var härmed avslutad.

Under överläggningen hade yrkats *dels* att kammaren skulle begära proposition på hänvisning till utskott av den föreliggande motionen, *dels* avslag på detta yrkande.

(Beslut fattades under 11 §.)

6 § Vissa frågor om Försvarmaktens materieförsörjning

Föredrogs
försvarsutskottets betänkande 2011/12:FöU3
Vissa frågor om Försvarmaktens materieförsörjning (skr. 2011/12:14).

Anf. 5 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Jag vill yrka bifall till SD:s reservation. Det är en reservation som jag lämnade in klockan halv två morgonen före justeringen av FöU3. Varför så sent? Jo, det var på grund av att utskottet sent kvällen före justeringen, närmare bestämt halv tolv på natten, skickat ut en majoritetsskrivelse där Socialdemokraterna plötsligt lade sig helt platt för regeringen.

Alla som följer regeringens försvarslinje vet vad den innebär, nämligen ett bantat försvar som snabbt kan sättas in när Nato eller EU kallar. Självständighet finns inte i denna regerings sinnevärld. Lika lite finns det i denna regerings sinnevärld att vi ska skydda vår försvarsindustri.

Jag vill tacka regeringen för er tydlighet. Jag hoppas att de väljare som vill att svenska försvaret i första hand ska försvara Sverige förstår att man inte ska rösta på regeringen.

Helt olik regeringen är Socialdemokraterna. Där sätts ingen fot ned. Ingen kan förstå vad Socialdemokraternas linje är. Varhelst det finns en framgångsrik svensk vapensmedja finns en lokal svensk sossekör som sjunger denna vapensmedjas lov och för dess överlevnad. Det är vackert i sig, herr talman, med vad är det värt? I praktiken när siffrorna presenteras i statens budget och i budgetmotionerna inför innevarande år yrkar Socialdemokraterna bara 0,1 miljard mer än regeringen på nyanskaffning av försvarsmateriel. Socialdemokraternas ambition är inte högre än regeringens. Det är säkert meningen att Socialdemokraterna ska försöka lugna sina metallklubbar ute på fabrikerna och ingenjörerna ute i försvarsföretagen med sitt tal om att värna industrin, men det finns ingen bäring för det i Socialdemokraternas anslag. För att närma sig kärnan i detta betänkande så vill jag säga att det inte finns någon bäring på socialdemokratin och värnandet av exportvillkoren för den svenska försvarsindustrin heller.

Lagen om offentlig upphandling syftar till att genom gynnande av fri konkurrens effektivisera produktionen av varor och tjänster bland EU:s medlemsländer.

När det gäller upphandling på försvarsmaterielområdet finns det undantag. Ett brittisk-franskt samarbete exempelvis gör att dessa länder kan rikta sina upphandlingar i huvudsak till brittiska eller franska försvarsindustriföretag. De kan göra det därför att deras regeringar har upprättat försvarsindustristrategier varigenom de kan hävda sina undantag inför EU-rätten.

Det närmaste en försvarsindustristrategi har varit riksdagen är försvarsministrarnas skrivbordslåda. Genom regeringens passivitet i frågan har Sverige förvägrats denna möjlighet. Försvarsföretagen i Sverige vill känna aktivt värn på samma sätt som det är i andra länder.

Socialdemokraterna har talat mycket om detta underskott, och i detta betänkande har man två motioner, där man har tydliggjort att branschen behöver skydd.

Men halv tolv kvällen före justeringen av betänkandet valde Socialdemokraterna att frångå sina motioner för att rösta med regeringspartierna. Helt tydligt har Socialdemokraterna fått ett löfte av regeringen mot att de inte stöder sina motioner. Detta löfte är hemligt. Jag vet inte vad det innehåller, och Socialdemokraternas egna väljare lär inte veta vad det innehåller.

Mot att vi kunde få majoritet i kammaren för en försvarsindustristrategi har vi berikats med en hemlig uppgörelse mellan regeringen och Socialdemokraterna. Vad denna hemliga överenskommelse är värd står skrivet i stjärnorna för oss oinvidga. Jag hoppas bara att Socialdemokraterna själva vet vad de har förhandlat fram.

För Sverigedemokraterna är det klart vad som behövs nu. Den svenska försvarsindustrin har en mycket hög kompetens, skapad av duktiga ingenjörer, väl genomtänkta systembeställningar och en hög nivå på egna beställningar när det svenska försvaret var större än i dag.

I dag har tyvärr många av de svenska försvarsindustrierna utländska ägare. Men fortfarande har det stor ekonomisk betydelse för Sverige att dessa industrier utvecklar och producerar materiel i landet. De har även stor strategisk betydelse för försvaret.

Riksrevisionen har konstaterat att det mål som oftast inte nås vid internationella samarbeten är leveranstiden. Förseningar vid internationella materielsamarbeten är vanliga. I vissa fall blir förseningarna mångåriga. Där är helikopter 14, med en försening på minst tio år, ett exempel.

Med flera beställare av nya system ökar riskerna för förseningar, särskilt när sarspecifikationer förekommer eller politiska styrproblem uppstår. När materielsystem försenas kan övningar och insatser försenas och den faktiska beredskapen mot hot i närområdet minska. Därför är förseningarna ett mycket allvarligt problem.

Utöver detta visar Riksrevisionens granskning att den i tidigare försvarsbeslut uttalade intentionen att i första hand köpa färdiga materiel-system och endast i sista hand utveckla nya system inte är oproblematisk. Införskaffning av befintliga system kan föra med sig omfattande behov av anpassning av materielen, vilket fördyrar processen i sådan grad att det inte är självklart att nytutveckling är det dyraste alternativet.

Den nationella handlingsfriheten för Sverige minskar också med internationella materielsamarbeten, helt i enlighet med vad som framkommer i Riksrevisionens granskning. Det måste vi ibland acceptera. Men en egen eller samnordisk utveckling av nya system kan minska risken för förseningar och andra brister i fråga om måluppfyllnad.

Riksrevisionen rekommenderar att man bör göra en avvägning från fall till fall av vilket tillvägagångssätt som är mest effektivt för att anskaffa materielen: modifiering, upphandling eller utveckling, med eller utan internationellt samarbete. Dessutom behöver beslut om enskilda materielsystem avvägas mot ett helhetsperspektiv.

Sverigedemokraterna anser att parametrarna nationell handelsfrihet respektive förseningsrisker bör finnas med vid bedömning och uppföljning av internationella materielsamarbeten. Trygghet ska genomsyra Försvarsmaktens materieförsörjning.

En försvarsindustristrategi bör upprättas där vi tydligt definierar våra säkerhetspolitiska intressen kopplade till särskilda kompetenser i fråga om tillverkning av eller handel med försvarsmateriel. En svensk myndighet som upphandlar försvarsmateriel bör använda undantagsregeln i artikel 346 i EUF-fördraget på liknande sätt som andra medlemsländer som har viktig försvarsindustri.

Vidare bör Sverige återta kravet på offset, det vill säga motköp, i syfte att gynna svenska SME-företag. Svenska myndigheter bör tilldela underleverantörer en god andel av kontrakten, i syfte att ekonomiskt gynna viktiga innovationsföretag enligt rätten att göra så i artikel 21 punkt 4 i försvarsupphandlingsdirektivet.

Anf. 6 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Den princip för anskaffning av försvarsmateriel som riksdagen har fastställt handlar om att i första hand via samordnad internationell upphandling och i andra hand genom egen nationell upphandling lösa försvarets materielbehov. Först därefter kommer nyutveckling med andra och slutligen, som sistahandsalternativ, egenutveckling. Det är det beslut som finns.

Sverige har som nation ställt sig bakom de direktiv som gäller för den så kallade fria inre marknaden i Europa. Den bild av verkligheten som officiellt marknadsförs är en bild av en försvarsmaterielmarknad där den fria konkurrensen fungerar och ger valalternativ. Denna bild motiverar också den svenska ambitionen att för varje givet anskaffningsbehov absolut i första hand förlita sig på vad denna marknad har att erbjuda.

Sverige är därför ett land som saknar en försvarsindustriell strategi och i dag till och med saknar en tydlig definition av vilka teknologier och vilken försvarsmateriel som är att beteckna som motsvarande särskilt känsliga eller väsentliga nationella säkerhetsintressen. Vi mäter här ut oss i förhållande till andra stater på vår teknologiska nivå.

I många länder i Europa, bland annan i våra grannländer Norge och Finland, har man inte denna syn. Där finns en försvarsindustriell strategi – men inte i Sverige, där vi nu ska förlita oss på att marknaden med automatik löser våra problem.

Blickar vi ut över Europa kan vi med enkelhet konstatera att verkligheten inte stämmer överens med vad som är den svenska idealbilden. Den så kallade marknaden är grundmurat politisk. Det är i realiteten regeringar som styr handeln med försvarsmateriel och handlar med varandra inom och utom Europa.

På många håll är handeln med försvarsmateriel till och med en erkänd del av säkerhets-, försvars-, utrikes- och näringspolitiken. Ofta finns betydande offentliga ägarintressen i försvarsindustrin. De länder som har dels ett försvarsindustriellt arv, dels en stark försvarsindustri vill inte tillåta att dessa värden förskingras.

Det har i sin tur lett till att det finns undantag i EU:s lagstiftningar och regelverk när det gäller försvarsmateriel. Det gäller sådant som är att beteckna som väsentliga nationella säkerhetsintressen samt viss känslig

utrustning. Det finns också undantagsregler i försvarsupphandlingsdirektivet när det gäller projekt som innefattar forsknings- och utvecklings-samarbete med andra stater eller samarbete enligt internationella avtal med ett eller flera länder utanför Europa.

Dessa regelverk har i Sverige hittills inte värderats på samma sätt som i andra länder. Genom att inte definiera de nationella säkerhetsintressena försvagar vi dels svensk försvarsindustris positioner, dels övergripande strategiska säkerhetsintressen.

Från socialdemokratiskt håll har vi därför entydigt krävt att de nationella säkerhetsintressena ska definieras. Därefter har vi krävt att branschprogram ska upprättas. I betänkandet är det första kravet tillgodosett, vilket vi anser vara en politisk framgång, även om detta borde vara gjort för länge sedan. Dessutom är det så att det jobbet måste göras och de nationella säkerhetsintressenas definition redovisas.

På den andra punkten är överenskommelsen att ett långsiktigt utvecklingsarbete ska inledas när säkerhetsintressena väl är fastställda. Detta utvecklingsarbete måste då utgå från vad man har kommit fram till och har definierat som nationella säkerhetsintressen. Då måste statsmakten och försvarsindustrin arbeta tillsammans med detta, i syfte att tillgoda vårt behov av strategisk försvarsmateriel på de områden som kommer att pekas ut.

Utan att vilja föregripa detta arbete kan jag säga att det kan handla om viktiga system inom flygvapnet, exempelvis inom Gripensystemet, undervattensteknologi, telekrigföring, sensorer, krypto, stridsledning, teknologi för defensiva missiler och andra för nationen unika system.

Det är viktigt att statsmakten här skaffar sig en agenda, men också att vi har ett realistiskt synsätt när det gäller hur marknaden för försvarsmateriel fungerar och utvecklas. Med en tydlig politiskt förankrad definition av de nationella säkerhetsintressena har man möjlighet att undanta de utpekade teknologiområdena från EU:s upphandlingsregler. Det är den suveräna statens rätt att göra det på detta politikområde. Det är oerhört viktigt att Sverige också agerar i den riktningen.

När riksdagen har fattat beslut om detta betänkande förutsätter jag att dessa frågor prioriteras i Regeringskansliet och att regeringen och Försvaretsmakten till försvarsutskottet kontinuerligt rapporterar hur arbetet fortskrider. Sju partier står bakom uppgörelsen, och det om något förpliktar till att resultat levereras.

Att ha en tydlig relation mellan staten och försvarsindustrin är mycket viktigt. Ytterst handlar det om vilken kraft som ska finnas i denna industrigren i framtiden. Men det handlar också om trovärdigheten i att Sverige som partner i framtida samarbeten ska ha något att erbjuda. Utan utvecklingsarbete sjunker kompetensen successivt, och intresset för svensk försvarsindustri som partner falnar. Såväl investeringar som arbetstillfällen går då förlorade.

I Europa dominerar de fyra fem största länderna marknaden för försvarsmateriel. De levererar till de övriga 22–23 länderna, som utgör kunder. Sverige har än så länge en mellanställning där vi lyckas upprätthålla en position, tekniskt och utvecklingsmässigt, som bygger på tidigare samverkan mellan näring och stat. Men frånvaron av gemensam försvarsindustriell strategi utgör i dag ett problem.

Detta blir inte minst tydligt då vi kan se att de mest betydelsefulla länderna inom Europa bildar egna grupperingar där de kan styra utvecklingen. Inom dessa grupper sysslar man med hela kedjan från identifiering av militär förmåga till forskning och utveckling, materielanskaffning och samverkan i konkreta fältoperationer. Frankrike och Storbritannien som dominerar marknaden med upp till två tredjedelar av utvecklingskraften på försvarsområdet i Europa står som modell för ett traktat från 2010. Tyskland, Frankrike, Polen, Italien och Spanien siktar i det så kallade Weimarinitiativet från 2011 på att kunna inta en särställning i Lissabonfördraget som kallas ”permanent strukturerat samarbete” – artikel 42 och 46. Ambitionen är bland annat att mellan sig bygga en fungerande och avgörande försvarsindustriell bas. På det här sättet drar man sig undan från den så kallade öppna inre marknaden inom EU, trots att man enligt de avtal man har ingått borde gå före och visa att man menar allvar med en harmoniserad och tillgänglig marknad för försvarsmateriel.

Frågan är då: Var finns Sverige i det här sammanhanget? Vilka konsekvenser får denna utveckling för den svenska försvarsindustrin?

I dag omfattar den svenska försvarsindustrin ca 30 000 anställda. Med alla företag som är kopplade som leverantörer och underleverantörer till försvarsindustrin handlar det sammanlagt om ca 100 000 personers arbete och utkomst. Svensk försvarsindustri har präglats av hög kvalitet, och flera av de teknologier som utvecklats har så småningom också kommit till nytta i olika typer av civil produktion.

Ytterst är det politiska förutsättningar som styr utvecklingen av denna bransch. Det som nu sker i Europa i form av samarbeten har till syfte att med några få stora länder som leverantörer konsolidera marknaderna och med insikt om de höga investeringskostnaderna, det långsiktigt tekniskt krävande utvecklingsarbetet och de stora resursbehoven till forskning och utveckling successivt driva fram en koncentration och en strukturomvandling. Det innebär nedläggningar, allt snävare kompetenskluster, fler monopolaktörer och därmed starka beroenden för dem som ställs utanför.

Om svensk försvarsindustri ska ha en framtid krävs det att vi visar en försvarsindustriell avsiktsförklaring. Vi måste tydliggöra för omvärlden vad som är våra huvudinriktningar och prioriteringar. Annars kommer vi på sikt inte att ha tillräcklig kunskap och kompetens att erbjuda i olika samarbeten. Vi blir inte intressanta som samarbetspartner. Vi blir hänvisade till att köpa från hyllan, som dessutom kanske inte har de valmöjligheter vi skulle önska. Vi kanske blir hänvisade till en andra klassens produktmarknad och får ta det som andra tycker är lämpligt. Samtidigt riskerar en bransch som har säkerhetspolitisk betydelse, betyder mycket när det gäller investeringar och arbetstillfällen, har tydliga spin-off-effekter och bidrar till teknikspridning att successivt erodera.

Naturligtvis följer andra nationer och försvarsföretag både i Europa och i vår omvärld nogsamt utvecklingen vid Kockums och ubåtstillverkningen i Karlskrona, och hur vi i Sverige avser att handskas med den vidare utvecklingen av JAS-projektet är också viktigt i sammanhanget. Självfallet finns det andra som är beredda att ta över både produktion och marknader om vi från svensk sida av en eller annan orsak faller bort. En sådan utveckling spelar naturligtvis de intressen i Europa som aktivt strävar efter en leverantörskoncentration i händerna. Naturligtvis är det

viktigt att Sverige som militärt alliansfritt land upprätthåller en försvarsindustriell kompetens.

Mot bakgrund av att betänkandet FöU3 som sju partier nu står bakom innehåller en tydlig markering av vikten av att säkerställa de nationella säkerhetsintressena och att ett långsiktigt utvecklingsarbete därefter ska inledas yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet. Betänkandet är inte så långtgående som vi socialdemokrater skulle önska men får betraktas som ett steg i rätt riktning. Det är nu förpliktande för regeringen att visa resultat på dessa områden och att riksdagens försvarsutskott får kontinuerlig återrapportering.

Eftersom betänkandet med några meningar berör krigsmaterielexporten och med anledning av den senaste tidens diskussion som bland annat gäller Saudiarabien vill jag säga följande. Från socialdemokratiskt håll ser vi brister i den nuvarande krigsmaterieexportlagstiftningen. Tidigare S-regeringar påbörjade ett arbete med en ny lagstiftning, och vi anser att det fortfarande är mycket angeläget att regeringen kommer till riksdagen med ett lagförslag som är i fas med utvecklingen på det här området och i enlighet med politiken för global utveckling.

Vi har pekat på behovet av mer restriktiva skrivningar i regelverket när det gäller export till icke-demokratier. Vi vill förbättra, modernisera och stärka lagstiftningen. Vi välkomnar därför att riksdagen gjort ett tillkännagivande om att regeringen ska inkomma med förslag till ny krigsmaterieexportlagstiftning i syfte att skärpa exportkontrollen gentemot icke-demokratiska stater. Jag noterar att detta är omnämnt i betänkandet, och jag noterar också att regeringen har sagt att man ska återkomma med detta. Jag skulle dock vilja uppmana till lite bättre fart i den frågan. Det visar väl om inte annat den senaste tidens händelseutveckling.

Anf. 7 CECILIA WIDEGREN (M):

Herr talman! Riksdagen behandlar i dag regeringens skrivelse om internationella materielsamarbeten som Riksrevisionen har granskat. Relativt ofta förekommer det förseningar och fördringar. Det är oacceptabelt, och det konstaterar nu både regeringen och riksdagen. Det är inte minst för att det påverkar skattebetalarna ytterst negativt, men det får också förmågemässiga konsekvenser för försvaret.

Försvarets behov av operativ förmåga ska styra vilken materiel som anskaffas. Nya krav ska ställas på vad försvaret ska kunna. Det handlar inte minst om dagens säkerhetspolitiska omvärldsbild, breddade hotbilder och utvecklingen i Sverige och Europa. Effektivare användning av våra skattemedel för att uppnå bästa möjliga resultat på försvarsförmågeområdet är helt avgörande.

Försvarets användbarhet, tillgänglighet och flexibilitet är här och nu. Det ställer krav på en mer kostnadseffektiv materielförsörjning.

Herr talman! Det är därför glädjande att sju partier brett har kommit överens om en effektiv materielförsörjning. Allianspartierna har tillsammans med Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet ingått en överenskommelse i försvarsutskottet om att avslå och säga nej till så kallade särskilda strategiska branschprogram för svensk försvarsindustri, som har framförts av Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna.

Prot. 2011/12:83
15 mars

*Vissa frågor om
Försvarmaktens
materielförsörjning*

I utskottets behandling av regeringens skrivelse pekar vi mycket på betydelsen av reducerade ledtider och ekonomiska bindningar för att kunna möta det snabbt uppkomna materielbehov som Försvarmakten har. Vi accepterar därmed inte fortsatta förseningar eller fördyringar.

Herr talman! Sverige är tack vare stabila statsfinanser ett av få länder i Europa i dag som inte skär i försvarsutgifterna. Finland påbörjar nu en omfattande nedskärning av försvaret. Danmark har aviserat en nedskärning, liksom Lettland, Österrike, Nederländerna och Tyskland.

Som en effekt av finanskrisen ökar nu trycket på samarbete inom försvarsområdet för att nå större effekt för de skattepengar som vi satsar på försvaret. Sverige har därför tillsammans med Tyskland tagit initiativ inom EU-kretsen för att medlemsländerna tillsammans ska definiera de försvarsförmågor och den materiel som man kan samverka kring inom Europa för att bevara och utveckla. Man har därmed också konstaterat hur viktigt det är att de nationella säkerhetsintressena inom detta värnas – det gäller alltså det man inte ska samarbeta kring. Detta görs då för att möta både den säkerhetspolitiska och den ekonomiska utvecklingen.

Genom pågående arbete tydliggörs potentiella samarbetsområden. Exempel på detta är hur vi gör i Norden. Sverige har sparat ungefär 400 miljoner kronor för skattebetalarna på att utveckla det nya och svensk-tillverkade artillerisystemet Archer tillsammans med Norge.

Utvecklingen ligger i linje med de principer för försörjning av materiel som försvaret och den gamla socialdemokratiska regeringen föreslog riksdagen och som riksdagen också fattade beslut om. Göran Perssons regering skrev:

En viktig och bärande idé med den vidareutvecklade strategin är att i dess tidiga faser först utröna möjligheterna till att tillgodose Försvarmaktens behov utan att initiera nya utvecklingssatsningar. Genom en systematisk genomgång av möjligheterna att utnyttja befintlig materiel och genom att behovet tillgodoses av de produkter och tjänster som den internationella marknaden erbjuder bör fördyringar kunna undvikas.

Detta har alliansregeringen haft för avsikt att utveckla, så att det vid nyanskaffning i första hand köps färdigutvecklad materiel och att man annars ska utveckla materiel tillsammans med andra länder för att uppnå en effektiv materieförsörjning.

Herr talman! Den breda överenskommelsen handlar, förutom om att säga nej till så kallade särskilda strategiska branschprogram för försvarsindustrin, om att betona vikten av att Sverige omgående definierar de viktiga nationella säkerhetsintressen som bygger på dagens men framför allt morgondagens breddade hotbilder.

Herr talman! Hoten mot säkerheten, som Sverige liksom övriga länder i vår omvärld ställs inför, är otroligt komplexa. Det sträcker sig från hot som är tydliga med en försvarspolitisk karaktär till hot och händelser som främst handlar om samhällets krisberedskap.

Samverkan mellan myndigheter, civila och militära och nationellt och internationellt, är en förutsättning för att man ska kunna fortsätta att förebygga, förhindra och hantera dessa hot.

Herr talman! Ett arbete pågår inom Försvarmakten. De som dagligen jobbar med detta ska kunna jobba fram hur de här riskerna och hoten kommer att påverka oss i framtiden. De säkerhetspolitiska bedömningar-

na ligger nu som grund för utvecklandet av försvarets förmågor och därmed också våra materiella behov.

Överenskommelsen säger också att vi med de nationella säkerhetsintressena som grund ska inleda ett utvecklingsarbete. Exempel på detta gäller de viktiga och känsliga delarna inom det svenska stridsflygssystemet. I övrigt tycker jag att det är förmätet att föregå det arbete som de som dagligen jobbar med detta ska komma fram till.

Det är Försvarets behov som ska vara styrande för vilken materiel vi anskaffar framöver. Med ett försvar med höga krav på tillgänglighet och användbarhet ökar betydelsen av att materiel levereras i tid och håller de ekonomiska ramar som också är satta.

När det gäller förband som verkar i konfliktområden, som Afghanistan eller utanför Östafrikas kust, får leveransförseningar direkta effekter på förbandens möjlighet att lösa sina uppgifter och ytterst också soldaternas säkerhet. En effektiv och konkurrenskraftig försvarsindustri i Sverige kommer fortsatt att vara en mycket viktig del i försörjningen av materiel till Försvaretsmakten.

Ett antal bredare politiska överenskommelser har träffats inom försvarsutskottet. Försvarets- och säkerhetspolitiken kräver detta inför framtiden.

Jag avslutar med att yrka bifall till förslaget i betänkandet, herr talman.

I detta anförande instämde Anders Hansson och Abdirizak Waberi (båda M).

Anf. 8 PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr talman! Det är inte bara här och nu. Det är också vad som är om 10, 20, 30, 40 år. Materielsystem har en oerhört lång livscykel. Det kräver därför en oerhört lång planering. Det kräver därför resurser, och det kräver strategi och planering.

Så ser det ut. Så är verkligheten. Det är därför bra att regeringen eller regeringssidan nu förhoppningsvis äntligen sätter kraft i jobbet med att ta fram nationella säkerhetsintressen.

Men vad är det som är kontroversiellt med de så kallade branschprogrammen? Vi är nu överens om utvecklingsprogram på de här specificerade områdena, som så småningom kommer fram. Jag tycker inte att det är förmätet att tala om de sakerna. Vågar vi som politiker aldrig driva några frågor, utan underordnar oss på olika sätt någon sorts marknadsdogmer eller synpunkter som någon annan har bestämt, fullgör vi inte vårt uppdrag på ett bra sätt.

De här utvecklingsplanerna blir ju grundstrukturer för det som man kan kalla för branschprogram. Den här retoriken kring att vi i dag säger nej till branschprogrammen kan jag alltså inte hålla med om. Jag ser att vi har börjat vägen mot branschprogram så småningom, och jag ser att det successivt har kommit in lite mer av realism i alliansrepresentanternas bedömningar. Men det har varit en hård diskussion för att komma dithän. Det började förra våren när vi skulle ta ett yttrande till riksdagen som vi också var överens om.

Vi har förlorat oerhört mycket tid. Ni skulle ha gjort det här jobbet för länge sedan, precis som andra länder har gjort. Men det har ni inte gjort.

Jag frågar mig varför det här inte har blivit av. Kan vi nu lita på att det blir resultat och att saker händer?

Anf. 9 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Den försvars- och säkerhetspolitiska utvecklingen kräver en ständig bedömning av läget här och nu men självklart också långsiktigt. Vikten av detta för att bygga försvarets förmågor är helt avgörande.

Vi var tydliga med att just de breddade hotbilderna ska ligga till grund för vad försvarets förmågor ska vara och inte minst vad materielbehovet ska vara, som bygger just detta.

Att föregripa detta eller att tycka att det är näringspolitiska frågor som ska vara avgörande för hur vi klarar säkerhetspolitiska hot i framtiden är att vända helt på kuttingen och inte ge säkerhetspolitiken den fulla rätt som den behöver fullt ut, tycker jag. Därför är jag otroligt glad över den överenskommelse som är gjord, där vi ser vikten av den här effektiva materieförsörjningen, som är långsiktig.

Jag hittar heller ingenting i de propositioner och skrivelser som den förra socialdemokratiska regeringen levererade till riksdagen, eller i beslut, som handlar om att vi skulle ha någon form av näringspolitisk inriktning i den här delen av den försvars- och säkerhetspolitiska bedömningen.

De nationella säkerhetsintressena är, precis som Peter Hultqvist säger, helt avgörande för framtiden. Det är därför glädjande att Sverige tillsammans med Tyskland har tagit initiativ när det gäller på vilka sätt vi ska samarbeta mer inom Europa. Vi utgår från de nordiska samarbetena och kan därmed också konstatera vad det är vi inte ska samarbeta kring, de nationella säkerhetsintressena.

Det här arbetet pågår. Självklart ska Försvarmakten, när de har arbetat fram detta, komma och rapportera. Men det är viktigt att de som jobbar med detta dagligen också får den här möjligheten.

Anf. 10 PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr talman! I andra länder har man löst det här med nationella säkerhetsintressen för länge sedan. Tyskland är ett sådant land.

Om vi får vara med i det här och kan påverka långsiktigt avgörs egentligen av vad vi gör för sorts ordentligt grundarbete när det gäller det här, om vi vågar oss på att definiera det här i någon bredd.

Vi har, tycker jag, intagit en oerhört marknadsliberal position där vi har hamnat sist, i stort sett, av dem som agerar. Vi har väntat och väntat, och nu har ni pressats till en situation där ni äntligen har gått med på att vi ska göra någonting åt de här nationella säkerhetsintressena. Sedan har ni gått med på att vi ska göra de här utvecklingsprogrammen, som jag ser som en början på en struktur där vi går mot branschprogram som är nödvändiga.

Men ska Sverige hävda sig bland annat när det gäller det som Cecilia Widegren pratar om som inte har lett till särskilt mycket än, då krävs det ett betydligt starkare engagemang, en större uppräckning och en djupare insikt om den svenska försvarsindustrin, de långa utvecklingstiderna och att vi orkar fram med den här typen av definitioner.

Därför är det inte förmätet att föra den här typen av debatter, och det jag skulle vilja veta nu är: När bedömer Cecilia Widegren att vi kan börja se resultat i den här frågan? När kan vi börja få se rapporteringar till utskottet av det här? När bedömer regeringen att vi ska kunna börja sammanfatta någonting och när vi ska kunna börja förankra något som skulle kunna presenteras som nationella säkerhetsintressen?

År efter år har nämligen gått, och ingenting har hänt. Därför får Cecilia Widegren ursäktas att jag är lite misstänksam mot just förmågan att sätta riktig eld och fart i detta oerhört viktiga arbete som andra har gjort för länge sedan, men där vi ligger i sista löpet.

Anf. 11 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Jag funderade först på om vi stod och diskuterade de akuta nedläggningarna på Astra Zeneca i Södertälje och att vi behöver strategiska branschprogram eller om vi diskuterade svensk fordonsindustri som är otroligt utsatt. Men så kom jag fram till att det gör vi inte, utan det vi i dag diskuterar har den ganska välmående svenska försvarsindustrin som utgångspunkt.

Peter Hultqvist lyfter fram att alla andra gör på ett annat sätt och varför gör inte vi så. Men här har jag ett beslut från försvarsministern i Storbritannien. Detta beslut togs i februari i år och rör en materieförsörjningsstrategi som precis följer den utveckling som Sverige och den socialdemokratiska regeringen lade fast 2005. Det är väl bra att Storbritannien nu gör som Socialdemokraterna sade redan 2005, men det är alltså inte så att vår omvärld gör på något annat sätt.

Här har nu Sverige tagit initiativ till att diskutera samarbeten ute i Europa där vi ska samverka kring för att bli effektivare. Då ska vi också se till att diskutera de nationella säkerhetsintressena. Vi är överens om att det är viktigt. Men näringspolitiken får lov att diskuteras i ett annat utskott och i ett annat ärende där de kanske, som jag nämnde förut, har lite mer akuta frågor än just svensk försvarsindustri.

Frågan om när, som jag tycker är den viktigaste frågan, ska landa hos dem som jobbar med det här dagligdags, det vill säga Försvaretsmakten. I dag har vi haft möjlighet att lyssna till dem ungefär under två timmar när det talade om sin verksamhet. De kommer att återkomma och rapportera om andra typer av verksamheter. Låt därför dem som varje dag gör jobbet få göra sitt jobb så kommer vi politiker också att känna att vi diskuterar utifrån ett bra underlag!

Anf. 12 VALTER MUTT (MP):

Herr talman! En blytung utgift i Sveriges försvarsbudget utgörs av materielkostnader. Materielbudgeten utgör drygt 30 procent av den svenska försvarsbudgeten, vilket är mer än i något annat EU-land och kan jämföras med EU-snittet på 19 procent. Detta antyder en betydande rationaliseringspotential i den svenska materiel- och logistikförsörjningen. Risken för skenande materielkostnader utgör i själva verket ett reellt hot mot Försvaretsmaktes verksamhet.

Uppgradering av befintlig materiel bör, om det är kostnadseffektivt, väljas före nyanskaffning. När nyanskaffning visar sig nödvändig bör i första hand färdigutvecklad, på marknaden befintlig och beprövad, mate-

riel anskaffas. Slutligen bör samutveckling, då det är kostnadseffektivt, väljas före egenutveckling.

Det är viktigt att såväl ledder som ekonomiska bindningar i materieförsörjningen reduceras. Försvarets materieförsörjning måste bedömas utifrån insatsorganisationens behov och inte, som alltför ofta i dag, utifrån industri- och sysselsättningspolitiska utgångspunkter.

För att öka transparensen i materieförsörjningen och förbättra riksdagens möjlighet till kontroll och inflytande bör en utvecklad modell av den tidigare objektsramsredovisningen återinföras. Redovisningen bör utgöras av en strukturerad metod för uppföljning och utvärdering, och det är väsentligt att totalkostnaden för respektive materielprojekt framgår av redovisningen.

Herr talman! Miljöpartiet vill understryka betydelsen av en breddad hotbild. Riksdagen har slagit fast att målen för vår säkerhet ska vara att värna befolkningens liv och hälsa, att värna samhällets funktionalitet och att värna vår förmåga att upprätthålla grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.

Det som hotar något av dessa mål utgör säkerhetsshot. Av detta följer därför logiskt att vår säkerhet i dag även hotas av sådant som miljöförstöring och klimatförändringar liksom att exempelvis säkerhetsshot i cyberrymden måste beaktas. Givetvis kommer denna breddade hotbild att få konsekvenser även för försvarets framtida materieförsörjning.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 13 ALLAN WIDMAN (FP):

Herr talman! Jag måste säga att det är väldigt välgörande att lyssna till Cecilia Widegren. Vi kan aldrig nog ofta understryka att materiel inte utgör något självändamål i försvarspolitik. Det är enbart när materielen på ett kostnadseffektivt sätt genererar en relevant förmåga för det svenska försvaret, oavsett om det verkar internationellt eller nationellt, som materielen får sin betydelse.

Jag har lyssnat mycket noga både till Peter Hultqvist och till Mikael Jansson. Jag noterar att Peter Hultqvist ej under sitt anförande, ej heller i sina repliker, använde just uttrycket "förmåga". Däremot talade han länge och väl och varmt om materielen, om de näringspolitiska behoven, om sysselsättningstillfällena och om investeringar som riskerar att gå förlorade. Det är inte utan, herr talman, att jag kände en liten fläkt från 70-talets industripolitik i Peter Hultqvists anförande.

Det är inte bara det att den typen av ingångar i den här debatten motverkar vår ambition att åstadkomma kostnadseffektiva förmågor i det svenska försvaret. Det är inte inom det regelverk som finns i den europeiska unionen möjligt att anförare vare sig närings- eller arbetsmarknadspolitiska skäl för att göra det undantag som Peter Hultqvist så gärna eftersträvar.

Mikael Jansson säger att vi missar massor av möjligheter för till Sverige lokaliserad försvarsindustri att utveckla materiel av olika slag. Jag finner det påståendet eller möjligen den farhågan något konstig. Inom vilka områden, Mikael Jansson, ägnar vi oss inte åt svensk utveckling? Är det fråga om Visbykorvetten? Är det fråga om ubåtar? Är det fråga om artilleripjäser? Är det fråga om stridsfordon? Är det fråga om stridsflygplan? På vilket område är svensk utvecklingsförmåga så akut hotad?

Det har skett två stora förändringar de senaste åren när det gäller materieförsörjningen till försvaret. Den ena har skett på EU-nivå och handlar om att EU-kommissionen vill göra försvarsmaterielen till en del av en inre marknad. Det vill man naturligtvis mot bakgrund av de goda erfarenheter vi har av ekonomisk integration på alla andra industriella områden. En skärpt konkurrens har ökat välbefindandet och skapat fler arbetstillfällen i Europa.

Det andra som har skett har skett på den svenska botten, och det handlar om en ny materieförsörjningsstrategi som just sätter förmågorna i främsta rummet. Den strategin handlar om att i första hand förbättra det man har, att i andra hand anskaffa beprövad och befintlig utrustning och först i tredje respektive fjärde hand utveckla tillsammans med andra eller helt av egen kraft.

Det är viktigt att framhålla att denna materieförsörjningsstrategi som den kommit till uttryck i kommissionens ambitioner och i den svenska strategin gynnar Sverige, inte bara förmågemässigt utan faktiskt på det industriella planet. Sverige utmärks av två saker på det här området: Vi är en väldigt liten beställare som gynnas av en starkt konkurrens. Men vi är samtidigt en mycket stor producent som behöver vidga våra marknadsmöjligheter.

Det är det här strategiska tänkandet som naturligtvis har legat bakom när regeringen och riksdagsmajoriteten i all sin klokhet har lagt fast reglerna på området.

Peter Hultqvist har dock rätt i att många länder förmodligen på olika sätt kommer att försöka hitta vägar för att undanta det som möjligen kan drabba egen industri. Därför är det viktigt att de regler som nu skapas gemensamt inom EU får ett rättsligt stöd, att det finns möjlighet att via de rättsliga institutionerna i EU faktiskt kunna kräva att konkurrensen sker på lika villkor. Grunden för det här betänkandet är ju att Riksrevisionen har undersökt internationellt materielsamarbete. Och det finns problem med detta i många fall.

Herr talman! Jag har suttit några år i försvarsutskottet och tittat på väggen på motsatta sidan. Där hänger det en gigantisk gobeläng. När man tittar närmare på den här gobelängen ser man att den inte är vävd av en och samma väverska eller vävare. Beställningen har gått ut på flera händer. Var och en har gjort sin del och till slut har man sytt ihop resultatet.

Jag kan konstatera att när det gäller en del europeiska materielprojekt har resultatet blivit precis detsamma. Ett numera legendariskt exempel på detta är väl den alleuropeiska helikopter 14. En handfull länder har gjort var sin del som man sedan, med känt resultat, har försökt fusionera samman.

Herr talman! Det här betänkandet är som flera talare har varit inne på en kompromiss. Kompromisser ger utrymme för olika tolkningar ibland men framför allt för olika betoningar. Likväl känner sig Folkpartiet mycket bekvämt med detta förhållande. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 14 PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr talman! Det fanns ett spår i Allan Widmans anförande. Först var det marknaden som skulle fungera och vara effektiv, driva ned priserna

och så vidare. Sedan kom han in på att det kunde ligga någonting i min beskrivning av hur det egentligen fungerar. Men det berörde han inte så mycket. Det kanske är så tyngden i den här marknaden ser ut, att länder sluter sig samman, handlar med varandra, skapar beroenden i förhållande till andra länder och att det finns en aktiv agenda för att kringgå de här berömda regelverken som ni blåser upp till nästan evangeliska höjder.

Oavsett vad man tycker om de här upphandlingsreglerna är det nog så att vissa anstränger sig väldigt mycket för att komma runt dem. Det är de största. Andra, som vi, som av någon anledning tror oss kunna vara bäst i klassen, hamnar nästan i ett bakvatten av naivitet.

Jag upprepar det jag sade till Cecilia, de nationella säkerhetsintressena i Sverige borde ha varit avklarade för länge sedan. Det är inte så enkelt som att säga att det här sköter personalen på Försvarmakten. Ytterst måste det vara en politisk ambition att klara det här.

Nu har vi träffat en politisk uppgörelse, och det står i det här betänkandet att detta ska tas fram. Vi kommer från vår sida att följa frågan oerhört noggrant och kräva resultat. Blir det inte resultat kommer det naturligtvis att bli debatt och spektakel kring detta. Då kommer vi att vara mycket tydliga.

Sedan är det fråga om utvecklingsprogrammet, som inte kan handla om så mycket annat än att försvarsmakt–stat–försvarsindustri på något vis går ihop och tittar på hur vi långsiktigt utvecklar materiel. Att utveckla den här typen av materiel är väldigt långsiktigt. Det går inte på annat sätt än att jobba på det viset om man ska vara realistisk och även konkurrenskraftig.

Anf. 15 ALLAN WIDMAN (FP) replik:

Herr talman! Jag vill ändå inledningsvis rätta Peter Hultqvist på en punkt. Det är inte så att Sverige är bäst i klassen. Som framhölls tidigare under debatten satsar Sverige en större andel av sin sammanlagda försvarsbudget än något annat land på just materielbudgeten. Det reflekterar att Sverige är oerhört tungt när det gäller egen nationell materielutveckling.

Jag tror att jag var ganska noga med att under mitt anförande säga att åtminstone kommissionen hela tiden under den process som nu har pågått några år har haft ambitionen att ge ett rättsligt stöd till detta så att det inte ska bli så att de stora i EU väljer att tolka regelverket som de vill och att andra får hålla till godo med andra lösningar. Här finns naturligtvis i pipelinen att det ska vara konkurrens på lika villkor. Jag tror att jag betonade detta.

Samtidigt ska man säga att det naturligtvis i denna union ligger i små länders intresse att gå före och visa vägen när det gäller hur man borde bete sig. Det tycker jag, därför att vi faktiskt är de som har mest att tjäna på detta.

Jag följde under fyra års tid Leni Björklund och den dåvarande socialdemokratiska regeringens slit med de här frågorna. Emellanåt lät man en fanfar gå ut och sade att nu skulle man minsann få någon form av strategi på plats. Man ritade cirklar med export och import, egna för-
mågor och annat. Jag kan konstatera att det inte blev så mycket av det heller.

Vad beträffar uppdraget till regeringen, herr talman, kan jag konstatera att långt innan diskussionerna i utskottet påbörjades blev vi varse att Försvarsmakten redan bedrev ett arbete av den här karaktären.

Anf. 16 PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr talman! Det är väldigt intressant vad Widman är varse och inte är varse. Oavsett hur det är med den saken har resultatet varit väldigt svagt hittills. Jag har också upplevt ett aktivt motstånd när jag började diskussionen om nationella säkerhetsintressen, som så småningom blev den här uppgörelsen.

Jag har också upplevt ett aktivt motstånd mot allt som kan tänkas vara samarbete mellan stat och försvarsindustri i de här sammanhangen. Nu är vi i alla fall överens om det utvecklingsarbete som ska följa när det gäller de nationella säkerhetsintressena.

När jag kollar upp vad som görs och inte görs inom Försvarsmakten tycker jag inte att det är samma tyngd och emfas i beskrivningen av vad som pågår som exempelvis Widman ger det här. Jag tror att det efter den uppgörelse som vi har träffat finns all anledning från allianssidan att ta ansvaret, eftersom ni besitter regeringsmakten, att se till att det här blir levererat och att utskottet också kontinuerligt får information om vad som pågår.

Nu när vi har träffat en uppgörelse i de här frågorna är det här faktiskt viktigt för oss. Den här uppgörelsen är för mig inte ett sätt att hjälpa er att komma ur ett tillkännagivande i riksdagen utan det är ett sätt att se till att det måste hända någonting. Det gäller alltså dels nationella säkerhetsintressen, dels utvecklingsprogrammen. Det här är djupt seriöst. Vi kommer nästa år att väcka motioner som hanterar de här frågorna. Då kommer försvarsindustriell strategi åter att vara med i sammanhanget.

Det är långa cykler för att ta fram materiel, inte minst på flygsidan, som är det mest aktuella i dag. På ubåtssidan har vi också saker och ting som utvecklas. Det är långsiktighet och inte korta puckar det här handlar om. Det är långsiktiga samarbeten, forskning och utveckling. Det är en tyngd i det här. Det är väl där ungefär vi står. Då håller det inte med ett lite halvpassivt och nästan evangelistiskt förhållningssätt till EU:s upphandlingsregler.

Anf. 17 ALLAN WIDMAN (FP) replik:

Herr talman! Jag kan fortfarande ändå spåra en tro och övertygelse hos Socialdemokraterna att man kan dirigera näringsliv och industri på ett sätt som är optimalt för deras framtida utveckling. Som liberal ställer jag mig starkt kritisk till möjligheten att göra detta. Därför känns det rent ut sagt omöjligt för mig att som politiker, som ska värna intresset av svensk försvarsförmåga, ställa mig upp och i ett branschprogram peka ut vilka industrier som ska överleva och vilka som inte ska överleva. Jag tycker inte att det bara borde vara främmande för politiker i allmänhet, det borde vara främmande för hela vår tid att göra ett sådant utpekande.

Jag kan också konstatera att det ligger en väldig fara i att göra detta. De industrier som för länge sedan förlorade beställningar från det svenska försvaret tvingades ut på en internationell marknad, på en civil marknad. För dem har det gått väldigt bra. De har genomfört sin omställning. Ett bra exempel på detta är Volvo Air i Trollhättan. De har i dag 98

procent av sin omsättning på den civila sidan. Snart är de uppe i 100 procent, som vi alla känner till.

Jag tror inte att man kan rädda industrier genom att stödja dem offentligt. De måste konkurrera sig till en framtid.

Sedan tror jag också, herr talman, att det bör sägas att Sverige sedan lång tid tillbaka har bestämt att vi på två områden ska behålla vår långsiktiga strategiska utvecklingsförmåga. Detta har aldrig skrivits ned, men när man följer utvecklingen kan man ändå dra slutsatsen att detta gäller på området för ubåtsteknologi och i fråga om stridsflygplan.

Anf. 18 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Herr talman! Allan Widman frågar om jag inte är stolt över försvarsmaterielindustrin i Sverige i dag. Det är klart att jag är stolt över att vi tillverkar ubåtar, stridsflyg, korvetter och sensorer i världsklass. Men var tog det sin början? Det är inte dagens regerings politik som har skapat den situationen, utan det är tidigare politik. När vi lade mer pengar på försvaret, när vi tänkte i termer av självständighet och tryggad försvarsmaterieförsörjning, när Sveriges universitet var världsledande – det var då, för länge sedan, som vi började ta fram försvarsmateriel. Det är en lång utveckling.

Vår materiel är avancerad och billig. De industrier som producerar den har mycket spin-off-effekter. Det finns stora återkopplingar till samhällsekonomin när vi lägger beställningar i egen försvarsmateriel.

Då frågar jag Allan: Är det inte din åsikt också att när vi investerar i egen materiel går mycket av pengarna tillbaka till samhällsekonomin?

Anf. 19 ALLAN WIDMAN (FP) replik:

Herr talman! Jag vill ändå börja med att konstatera att de skäl som Mikael Jansson och Sverigedemokraterna anför när de argumenterar för att Sverige ska göra undantag på ett antal områden inte är giltiga med avseende på EU:s regelverk.

Man skriver i slutet av sin reservation: ”Vidare bör Sverige återta kravet på offset (motköp) i syfte att gynna svenska SME-företag. Svenska myndigheter bör tilldela underleverantörer en god andel av kontrakten.”

De här synpunkterna är inte relevanta för undantaget. Undantaget gäller nationella säkerhetsintressen. Om man ska ha någon som helst framgång med detta får man argumentera utifrån relevanta utgångspunkter.

Det är viktigt att Sverige under det kalla kriget har haft en hög förmåga. Vi ska inte överdriva detta. Vi har duktiga svenska ingenjörer, men det finns duktiga ingenjörer också i många andra länder. Det ska vi väl ändå framhålla.

Skillnaden mellan då och nu är att vi inte längre kan beställa. Även om vi ville finns det inte en försvarsekonomi som tillåter långa beställningar. Stridsflygplanet Tunnan producerades i 600 exemplar. När vi tog JAS Gripen-beslutet på 80-talet pratade vi först om 300, men det blev bara 200 exemplar. Nu talar överbefälhavaren om att det kan bli 60 eller 80 exemplar av nästa stridsflygplan.

Vi måste minnas att när man har så få exemplar i en produktionsserie kommer de allt högre utvecklingskostnaderna att göra styckepriserna mycket dyra, och det tär på svensk försvarsförmåga. Därför finns det inte längre, även om vi hade velat det, herr talman, någon ekonomisk rimlighet eller möjlighet att återskapa den situation som var för 30 eller 40 år sedan.

Anf. 20 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Herr talman! Angående just Gripen är de planen väldigt billiga internationellt sett, och vi har en export som vi kan se mycket positivt på. Jag kan inte dela Allan Widmans syn på Gripenprojektet samhällsekonomiskt. Jag tror att väldigt mycket pengar går tillbaka till vår samhällsekonomi.

Sedan förstår jag inte regeringen i alla försvarsdelar. Försvarsministern talar om att vi ska ha ett litet, tillgängligt försvar som man kan skicka ut globalt för att försvara Sverige. Men många alliansförsvarspolitiker talar om att Sverige ska kunna försvaras, att det är ett viktigt mål.

Då måste jag fråga Allan: Måste vi inte ha fler militärdistrikt med förmåga över Sverige och kunna uppträda i brigadform? Måste vi inte ha fast militär personal på Gotland för att kunna säga med trovärdighet att vi har ett svenskt försvar?

Anf. 21 ALLAN WIDMAN (FP) replik:

Herr talman! Jag är inte säker på att de frågor som Mikael Jansson ställer tillhör just den här debatten. Men han ställer dem naturligtvis i vetskap om att mitt parti anser att brigadförmågan är viktig, inte bara som ett sätt att möta en numerärt stor fiende utan också som ett sätt att få effekt av de system av system som våra högre arméförband utgör. Han vet naturligtvis också att Folkpartiet gör ansträngningar för att vi ska bryta den demilitarisering av Gotland som inträdde för ett antal år sedan, och det av rent geostrategiska skäl.

Jo, vi har exporterat stridsflygplan – det är alldeles korrekt. Vi har exporterat ett antal sådana direkt från tillverkaren Saab till Sydafrika. Men i alla andra exportaffärer som har skett med JAS 39 Gripen har det varit så att Sveriges skattebetalare först har köpt dessa flygplan. När vi själva sedan kommit på att vi inte behöver så många flygplan har vi låtit bygga om dem, och sedan har de sålts, ofta till väldigt billiga priser, till Tjeckien, Ungern och Thailand.

Visst finns det en exportpotential i JAS Gripen, och visst är den billig i drift. Men det vi ibland glömmer bort, herr talman, är att just när det gäller köp av stridsflygplan, bland de största investeringar som ett land kan involveras i, är det långt mycket mer än pris och prestanda som avgör vem som får möjligheten att leverera.

Anf. 22 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Herr talman! Det betänkande om materieförsörjning som vi nu behandlar är ett rätt viktigt betänkande på många sätt. Tyvärr är det resultat som har kommit fram det minsta möjliga som vi i Vänsterpartiet tycker att man kan ställa upp på. Av olika orsaker har vi valt att gå in i det här och ta ett betänkande tillsammans i sju partier för att få fram något slags

press på regeringen när det gäller en strategi för försvarets materieförsörjning.

Det har varit många turer kring det här och har varit besvärligt att få fram betänkandet. På vägen fram har det varit många diskussioner hit och dit. Även Mikael Jansson var inne på sena nätter och sådant. Det är inte så bra, men det här är det vi har.

Jag tänker redogöra för vissa saker som vi har svårt att hantera. Det gäller just det sista i betänkandet, att vi uppmanar regeringen att komma med en strategi för vapenförsörjningen och vapenindustrin. Det är det som är kärnan för oss. Det är många saker i den strategin som vi tycker ska finnas med, och det ska jag presentera här.

Det viktiga är i alla fall att det i betänkandet finns en uppmaning till regeringen att ta fram en långsiktig strategi för svensk försvarsindustri, då med hänsyn till svenska säkerhetsintressen – och man kan ha olika syn på vad det är. Men det finns i alla fall med att det är det som ska göras.

Jag har svårt att se glidningen när det gäller branschprogram eller inte. Det är ingen näringspolitisk fråga, men någonstans finns det med när man ska ta fram en strategi. Jag tycker att det är någonting som vi ska ta hänsyn till.

När man beskriver regeringens inriktning i det här handlar det om att på något sätt hitta en marknad för vapen och vapenindustrin. Jag menar att den marknaden inte alls finns på det sätt som man vill göra gällande, som att det är någonting man går ut och plockar, att konkurrensen är stenhård och att man ska komma fram till det billigaste och bästa. Så fungerar inte vapenmarknaden och materielmarknaden när det gäller försvaret. Varje land har utifrån EU:s direktiv rätt att ta hänsyn till sina säkerhetsintressen, och jag menar att man gör det. Det innebär också att det blir på ett annat sätt. Det är inte alls samma konkurrens som när man går ut och köper en chokladbit, utan det är helt andra regler som gäller.

Därför tycker vi att det är viktigt att ha den här strategin, i motsats till regeringen, att utifrån svenska säkerhetsintressen på ett helt annat sätt lägga upp en strategi för hur vi ska se till att vårt försvar får den materiel det behöver ha och utifrån det sedan lägger upp en strategi för inköp eller anskaffande av materiel till försvaret.

Vi har i ett särskilt yttrande lagt in det som vi tycker är det viktigaste när det gäller förhållandena i den här frågan och varför vi tycker att man ska ta hänsyn till vissa saker.

Vi accepterar att den här inriktningen finns. Regeringen har beslutat om den 2009, och det ska vara på det sättet tills det blir en förändring, 2014. Allan Widman sitter här och ler. Jag tror att 2014, Allan, kommer det att bli en förändring.

Det är viktigt att nå fram med strategin, därför att det finns många saker i den som vi tycker är viktiga. En sådan sak är alliansfriheten, att vi står oberoende från andra länder och inte har kopplingar till exempelvis Nato och EU. I strategin som regeringen lägger upp finns det uppenbara risker för att man hamnar i ett samarbete med Natoländer, ett samarbete där man mer eller mindre går in i ett Natosamarbete även på det här området.

Jag vet att vi ibland diskuterar Sveriges koppling till framför allt EU och EU:s militarisering men även Nato. Ibland får jag frågan, i alla fall

från mina kamrater, inte när vi ska gå in i Nato utan när vi ska gå ur Nato. En del upplever att vi redan är med. Det påverkar det här också.

Det finns all anledning att se till att vi har en strategi för svensk försvarsindustri som gör att vi har en mycket större egenförsörjning. Det kostar pengar, och vi är medvetna om det. Frågan är hur vi samarbetar kring forskning och utveckling och vilka länder vi samarbetar med för att få fram en relevant försörjning av materiel till svenskt försvar utan att det kostar för mycket.

Vi är också väldigt skeptiska till vapenexporten. Det som i dag är en del av materieförsörjningsstrategin är att vi tillverkar och exporterar materiel, att svenska företag på det här området exporterar sina varor och också bidrar till det svenska försvaret.

Det här är något som naturligtvis inte är okontroversiellt, inte minst med tanke på det som har hänt de senaste veckorna. Man kan jämföra retorik och praktik, skulle jag vilja påstå. Det här är inte något som är nytt, att bara den här regeringen är den som ska stå i skamvrån i det här sammanhanget, utan det har också varit olika skandaler tidigare.

Vi har ändå en situation i dag med en om man ska kalla det för affär som behöver lysas upp när det gäller just vapenexporten. Vi har byggt upp vår vapen- och försvarsindustri under många år och blivit mer och mer beroende av vapenexporten för att kunna bidra till en bra materieförsörjning till vårt försvar. Vi tror att det är fel väg.

Vi tror också att det finns andra saker som ska läggas in här. Jag ska avsluta med att påminna om att försvaret har uppgifter som berör till exempel civil samverkan. Det finns också anledning att lägga in i strategin hur vi ska se till att vi får en materieförsörjning även till den biten, så att vi har ett anpassat materiel i det svenska försvaret som kan användas på olika sätt, till exempel för krisberedskap. Det är en del av strategin som vi hoppas ska lyftas fram.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet. Och jag gör det inte med lätt hjärta, men det är ändå det som jag har kommit fram till.

Jag uppmanar också allianspartierna och regeringen att verkligen komma fram med en strategi för materieförsörjningen inom kort. Vi kommer, precis som Peter Hultqvist sade, att hålla ögonen på det här så att det blir verklighet.

Anf. 23 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Det vi i dag har att fatta beslut om är bland annat vissa frågor om Försvarsmaktens materieförsörjning.

Vi vet att när Försvarsmakten nu är en mer operativt inriktad insatsorganisation ställer det andra och kanske högre krav på materieförsörjningen. Behoven, förutom i vårt land även de i Afghanistan, Kosovo och nyligen också Somalia och Libyen, är med och styr anskaffningen av materiel.

Vi står dessutom i dag inför en mer komplex hotbild med alltifrån traditionella hot mot säkerheten till nya miljö-, säkerhets- och icke-territoriella hot. Även detta påverkar och gör det angeläget att snabbt kunna möta uppkomna behov. Därför är det viktigt, som Riksrevisionen säger, att ledtider minskas vad gäller materieförsörjningen.

Jag är övertygad om att de flesta som lyssnar på debatten i dag är medvetna om att försvarsindustrin har stor betydelse även för samhälls-

och teknikutveckling som ligger långt ifrån Försvarets materieförsörjning. Det finns otaliga exempel på försvarets materieförsörjning som har gett positiv spinn off i civil verksamhet och civil industri. Därför kan också dagens fråga, som kan tyckas vara ganska smal, faktiskt vara av stort intresse för det stora flertalet, och då inte bara ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv.

Herr talman! En av Kristdemokraternas kypphästar i försvarets politik är att det krävs en större transparens när det gäller bland annat försvarets materieförsörjning. Detta är också vad granskningsrapporten *Leverans på utsatt tid?* från Riksrevisionen, som betänkandet redogör för, har kommit fram till.

Riksdagen, som beslutar om Försvarets materieförsörjning, måste inför varje beslut ha ett fullgott underlag. Nu ser vi hur regeringen också agerar i enlighet med dessa tankar. Redovisningen till riksdagen börjar bli bättre, vilket betänkandet lyfter fram. Det är mycket positivt. Budgetpropositionen för innevarande år har fått en mer utförlig redovisning av den materieförsörjning som tillförts eller som planerar att tillföras insatsorganisationen.

I budgetpropositionen för innevarande år har regeringen inlett ett arbete med ökad spårbarhet ”från regeringens förslag via riksdagens beslut till Försvarets materieförsörjning och leverans till insatsorganisationen”. Detta gör det även lättare att följa upp, granska och utvärdera en viktig del i den granskning som vi som riksdagsledamöter har att utföra.

Vi kristdemokrater tror att Sverige ska fortsätta i den här riktningen, vilket också är regeringens intentioner. Med en större transparens kring det som också kommer att beställas framöver, tror jag att tillverkningsindustrins utvecklingsarbete effektiviseras. Då kan också leveranstider hållas i högre grad.

Transparens blir också viktigt när materieförskaffning alltmer ska ske genom köp från hyllan. Det är fortsatt viktigt för industrin att veta vad som ska inhandlas, så att de kan ha en beredskap för vad som kan behöva förbättras av redan befintliga produkter. När Försvarets materieförsörjning ska köpa nya bandvagnar bör det exempelvis inte ske genom att en helt ny bandvagn utvecklas, men man kan inte heller köpa exakt samma bandvagn som för 25 år sedan. Vissa förbättringar måste självklart ske. Detta spelar också en stor roll i frågan om de ekonomiska aspekterna. Allt kan inte köpas från hyllan, även om det bör vara prioriterat, vilket framgår av betänkandet.

Nu arbetar vi tillsammans i riksdag och regering för att förverkliga Riksrevisionens slutsats om hur bland annat regeringens materieförsörjning bör förbättras. Regeringen har ställt sig bakom denna slutsats och börjat agera utifrån denna, och det är något som vi kristdemokrater välkomnar.

Herr talman! En annan fråga som berörs i betänkandet, och som jag avslutningsvis vill beröra, är skärpningen av exportkontrollen i fråga om krigsmaterieförsörjning till icke-demokratiska länder. Förutsättningarna för denna är just nu under beredning inom Regeringskansliet, och målet är att ha en utredning tillsatt under våren. Också detta är något som vi kristdemokrater välkomnar utifrån att vi tagit fajten för detta.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i dess helhet.

Anf. 24 PETER JEPPSSON (S):

Herr talman! Betänkandet som vi diskuterar i dag, FöU3 *Vissa frågor om försvarets materieförsörjning*, är oerhört viktigt för våra nationella säkerhetsintressen.

Riksrevisionen har lämnat en rapport, *Leverans på utsatt tid?*, där man konstaterar att de internationella materielsamarbetena utgör en del av det svenska försvarets materieförsörjning.

Riksrevisionen påpekar att det relativt ofta förekommer förseningar inom internationella samarbeten. I vissa fall får dessa förseningar ekonomiska och förmågemässiga konsekvenser.

Riksrevisionen lyfter fram ett antal punkter som är av vikt för denna del. Bland annat säger man att Försvarets materielverk bör se över och tydliggöra användningen av livscykelkostnadsanalyser. Man anser också att Försvarets materielverk bör se till att samtliga pågående materielprojekt har en uppdaterad livscykelkostnadsanalys i enlighet med samordningsavtalet mellan Försvarets materielverk och Försvarets materielverk.

Det framgår också av granskningen att riksdagen sedan en längre tid har haft synpunkter på regeringens materielredovisning till riksdagen. Riksrevisionen anser därför att regeringen bör vidta ett antal åtgärder, bland annat bättre materielredovisning, ökad spårbarhet i materieförsörjningen och en rapportering som innehåller en redogörelse för i vilken utsträckning de ekonomiska satsningarna på respektive materielssystem följer den politiska inriktning och de mål som fastslagits av riksdagen.

Vad säger då regeringen om detta, herr talman? Jo, deras inriktning är att i allt större utsträckning anskaffa, standardiserad och beprövad materiel på marknaden för försvarets materiel i stället för att som tidigare i stor utsträckning låta utveckla materielen på egen hand.

Då vill jag bara lämna följande kommentar: bara detta inte automatiskt diskvalificerar försvarsindustrin som finns i Sverige.

Regeringens andemening är ju trots allt att materiel ska köpas från hyllan. Då måste vi dock se till att företagen i Sverige också kan lägga materiel på hyllan som vår försvarsmakt kan köpa och använda. Annars kommer det att bli en omvänd snedvriden konkurrens för de företag som finns i Sverige. För att kunna göra detta måste svenska staten fortsätta köpa produkter från de svenska företagen.

Om svenska staten köper allt från hyllan av andra företag i andra länder, som dessutom köper av sin egen inhemska industri, kommer företagen i Sverige att sakta men säkert tyna bort och försvinna. Det vill jag säga, herr talman.

Det finns en livscykel som måste beaktas och redovisas. Det kan säkert i många fall vara billigare att köpa materiel som finns i Sverige och som vi kan ta om hand hela dess livstid och som vi har egenutvecklat.

Herr talman! Vi får inte glömma bort den unika kompetens och drivkraft som finns i exempelvis företaget Kockums i Karlskrona, i Malmö och på Muskö. Här tillverkar man och levererar ytstridsfartyg, ubåtar och stirlingsmaskinerier till den svenska försvarsmakten och internationellt.

Vi ska vara stolta över den 330-åriga tradition som finns vad avser byggnation och leverans till den svenska staten. En av de starkt bidragande orsakerna till att vi ligger i framkant av utvecklingen inom dessa områden är att det finns ett nära och förtroendeskapande samarbete mel-

lan leverantör och kund. Det har gjorts att stora kostnadsbesparingar har kunnat göras.

Herr talman! Vad gäller framförhållning av materielinköp kan jag bara konstatera att det senaste snabbeslutade inköpet av Black Hawk-helikoptrarna saknar denna del. Nu visar det sig att förbanden inte har plats att ta emot både Black Hawk och helikopter 14, vilket kommer att ställa till med stora problem inom kort både på helikopterskvadronen i Luleå och i Kallinge.

Helikopter 14 behöver komma ut till verksamheten för att övningsverksamheten ska kunna komma i gång som planerat. Speciellt i Kallinge väntar alla berörda parter på regeringens godkännande av hangarbygge och start- och landningsbana. Beslut måste komma snarast.

Herr talman! Glädjande nog har sju partier nu lyckats komma överens i riksdagens försvarsutskott om att lägga en grund för hur arbetet med de för svensk säkerhet mest känsliga materiefrågorna ska lösas i framtiden.

Vi socialdemokrater har länge drivit frågan om att regeringen måste ta sitt ansvar för att definiera de nationella säkerhetsintressena. Den materiel som klassas som nationellt säkerhetsintresse kan undantas från EU:s upphandlingsregler och därmed också direktutvecklas i samarbete mellan Försvaretsmakten och svensk försvarsindustri.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 25 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Blekingesonen Peter Jeppsson framhåller fördelarna med landskapet Blekinge, dess industri och Försvaretsmakts verksamhet där. Han behöver inte övertyga någon i kammaren om detta; vi tror på blekingesonen Peter Jeppssons beskrivning av villkoren i sitt hemlän.

Herr talman! Sverigedemokraten Mikael Jansson inledde med att berättat att han halv tolv på natten före justeringen var tvungen att ändra sin strategi eftersom det plötsligt fanns en sjupartiöverenskommelse. Det kan tolkas som att han uttryckte att det fanns en viss snopenhet i detta.

I grunden är det bra att vi har samarbete och samförstånd. Oppositionen har i olika sammanhang efterlyst att oppositionen och regeringspartierna företrädare ska komma samman, och detta är ett exempel på det. Det finns fler exempel, och jag är rätt övertygad om att vi också framgent kommer att få se områden där i alla fall delar av oppositionen och regeringspartierna går samman.

Herr talman! Jag var faktiskt tvungen att gå fram och läsa i den sverigedemokratiska ledamotens koncept för att se om jag hörde rätt, och det gjorde jag dess värre. Han sade bland annat: Självständighet finns inte i denna regerings sinnevärld. Lika lite vill de skydda vår försvarsindustri.

Jag kan förstå att Sverigedemokraterna blir sura ibland, men jag vill betona att svensk politik i allmänhet och svensk försvars- och säkerhetspolitik i synnerhet inte är ett sällskapsspel. Jag tycker också att man ska värna orden. Det är viktigt att vi för en debatt och funderar igenom våra argument, men man går lite över gränsen när man säger att självständighet inte finns i denna regerings sinnevärld och att den inte värnar om svensk försvarsindustri. Vi ska slåss med blanka vapen, herr talman. Det där var inte ett blankt vapen.

Det är också intressant att notera Sverigedemokraternas och Vänsterpartiets internationella beröringsångest. Det märks inte bara på försvars-

och säkerhetsområdet utan även på en del andra områden. Det är som sagt intressant, ja, nästan pikant, herr talman.

Jag tänkte angöra detta ärende utifrån ett skattebetalarperspektiv. Vi som är valda till ledamöter är satta att vaka och värna andras pengar. Det är också utgångspunkten för Riksrevisionens rapport som ligger till grund för betänkandet. Den heter *Leverans på utsatt tid?*

Av de nio ledamöter som hittills talat har få hänvisat och återknutit till Riksrevisionens rapport. Riksrevisionen är ett viktigt organ, och därför är det väsentligt att vi läser och lär av rapporten.

I rapporten står bland annat: ”Fördyringar genom ökade projektkostnader förekommer visserligen, men de utgör inte ett lika vanligt problem som förseningar. Kraven på materielens prestanda har i allt väsentligt uppnåtts eller till och med överträffats under projektens gång.”

Detta är en viktig slutsats från Riksrevisionen som man överlämnar till oss åtta riksdagspartier och 349 ledamöter att reflektera över. Det har inte varit så mycket på kostnadssidan som det har varit på tidssidan. Jag återkommer till ett sådant exempel längre fram.

Vad är grunden för den rådande politiken och inriktningen när det gäller försvarsmateriel? På s. 12 i en annan pappersbunt, nämligen vårt betänkande, står att läsa:

”Genom en systematisk genomgång av möjligheterna att utnyttja befintlig materiel, genom att öka antalet eller vidareutveckla dessa befintliga system och genom att behöva tillgodose av de produkter och tjänster som den internationella marknaden erbjuder bör fördyringar kunna undvikas. I första hand bör en anskaffning göras genom deltagande i samordnad internationell anskaffning och i andra hand på egen hand. Endast i de fall då dessa möjligheter uttömts bör man välja att tillgodose behovet genom en nyutveckling, och även då i första hand i samarbete med andra eller tillsammans med internationella samarbetspartners. Egenutveckling bör ske endast i undantagsfall.”

Jag tycker att det är intressant. Jag tycker att det är viktigt, och jag tycker att det är bra formulerat. Det är formulerat av den socialdemokratiska regeringen 2005–2006.

Den linjen tycker jag att vi nu förvaltar under alliansstyre.

I våra handlingar står det att regeringen gör bedömningen att framtidens samarbete i allt större utsträckning kommer att handla om att hitta gemensamma lösningar för att vidmakthålla materiel och anskaffning av färdigutvecklad och beprövad materiel. På s. 26 i Riksrevisionsrapporten beskrivs den utveckling som har skett under de senaste decennierna, delvis som en konsekvens av Sovjetunionens sammanbrott och av att vi har fått ett nytt Europa, glädjande nog utan en Berlinmur som skiljer länderna åt. Det har ökat möjligheterna till samverkan och samarbete, i vårt fall inom EU men också när det gäller Partnerskap för fred, PFF. Det är denna internationella beröringsångest som vissa partier ger uttryck för. Det är i samverkan och samarbete med andra länder som vi har vår framtid, tror jag.

Som Allan Widman påpekade är vi en relativt liten marknad på den stora marknaden. De materielrelaterade anslagen omfattar i Sverige sammanlagt ca 17 miljarder årligen, varav 10 miljarder är anskaffning och 7 miljarder materielnära verksamhet. Det kan jämföras med att svensk försvarsindustri förra året exporterade för 13,9 miljarder.

Det är klart att man värnar svensk försvarsindustri. Jag är ganska övertygad om att det är många från olika politiska partier här i kammaren som gör det. Man måste fundera inte bara på den inhemska marknaden utan också på var det finns kunder i övrigt. Det får gärna vara demokratiska nationer. Det fina med det europeiska samarbetet är att alla EU-medlemmar har en demokratistämpel, även om det just nu finns en smutsfläck på Ungern. Ingen kan bli EU-medlem utan att uppfylla de demokratiska kriterierna för mänskliga rättigheter. Därför är det så väsentligt att vi är goda européer och ser ett samarbete och en samverkan i Europa.

Som jag nämnde är vi själva beställare för totalt 17 miljarder årligen, varav anskaffningen är 10 miljarder. Vi exporterar för 13,9 miljarder. Herr talman! Jag tillhör dem som skulle vara glada om fler europeiska länder fann ett nöje i att köpa från Sverige.

På s. 37 i Riksrevisionens rapport kan man läsa varför man har den typ av internationell samverkan som Riksrevisionen har granskat. Till 92 procent instämmer man helt eller delvis i att det handlar om att stärka relationen till partnerländerna. Till 87 procent handlar det om kostnadsreduktion. Det är klart att vår framtid finns i samarbete och samverkan.

Om vi ägnar oss åt lite omvärldsspaning och tittar på hur det ser ut kan vi se att man i många länder har budgetneddragningar som konsekvens av dåligt skötta ekonomier och bank- och finansoro. Sverige är ett undantag. Vi gör inte den typen av budgetneddragningar på försvarsområdet, men vi ser det i vår omvärld. Vi ser det i vårt grannland Finland där man nu pratar om försvarsneddragningar på 800 miljoner euro, motsvarande 8 miljarder kronor.

Jag tror att en konsekvens av de andras problem blir att man kommer att se hur man kan pressa priserna på materielsidan. Då är samverkan och internationell upphandling en viktig väg. Då tror jag att det är väsentligt för ett exportberoende land som Sverige att kalibrera ljudnivån här i kammaren så att vi inte ifrågasätter andras vilja att köpa av oss.

Herr talman! Avslutningsvis ska jag peka på det som Riksrevisionens rapport så centralt berör på s. 51 och framåt. Det handlar om helikopter 14. År 1996 identifierades ett behov i Danmark, Finland, Norge och Sverige. År 1999, alltså för 13 år sedan, upprättades ett kontor i Stockholm för att genomföra inköpet. År 2001 genomförde Sverige en egen beställning på 18 stycken. Det är elva år sedan. I Riksrevisionens rapport anges att den är insatsklar 2017. År 2020 är den insatsklar sjöoperativt. Beställningen gjordes 2001, och helikoptern har sjöoperativ förmåga 2020. Det är en period på 19 år.

Som kontrast kan jag nämna beslutet som fattades när det gällde Black Hawk. Vi beslutade att köpa 15 stycken från USA. I allt väsentligt var det vad vi i debatterna föraktfullt kallar för att köpa från hyllan. Det tog ett och ett halvt år från beställning till att de var insats- och leveransklara, inklusive flygförare och tekniker. Den som föraktfullt pratar om att det är fel att köpa från hyllan borde reflektera över Riksrevisionens rapport när det gäller kontrasten mellan helikopter 14 och vår Black Hawk-affär.

I detta anförande instämde Anders Hansson (M) och Allan Widman (FP).

Anf. 26 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Herr talman! Självständighet finns inte i denna regerings sinnevärld. Det är ett blankt vapen, säger Hans. Det kanske det är. Han vill försvara sig.

Vi är som parti motståndare till att EU utvecklas till en överstatlighet. Det har det redan gjort till stor del. Gränserna löses upp. Sverige blir allt mindre en nation. Lissabonfördraget är ett exempel på detta.

Försvaret är fortfarande mellanstatligt. Att även försvaret ska bli överstatligt inom EU är en fråga som kommer allt närmare denna kammare. Om vi i denna kammare ska ta ställning till om försvaret ska bli överstatligt inom EU, vilken knapp kommer Hans Wallmark då att trycka på?

Anf. 27 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman! Det är en intressant fråga, men den har inte särskilt mycket med Riksrevisionens rapport att göra. Jag tycker att vi sparar den debatten till senare, om den kommer. Jag tycker att vi tar den här debatten nu.

Det är intressant att de som är vänner av en stark svensk försvarsindustri inte är de som vill stänga igen; det är de som vill öppna. Det är de som söker sig till våra demokratiska allianspartner i vårt gemensamma Europa.

Mikael Jansson sade att jag vill försvara mig. Det är helt fel. Jag vill försvara vårt land. Det är grunden för min försvars- och säkerhetspolitiska ambition.

Anf. 28 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Herr talman! Vi hör från bägge blocken att det är en sjupartiuppgörelse som har kommit fram. Bägge blocken säger att det är fantastiskt bra att vi har en sjupartiuppgörelse. Men vad handlar denna uppgörelse om?

S och M grälar här. S vill försvara industrin, medan M vill ha fri konkurrens. Någon samhörighet i frågan finns inte, vad jag kan se. Var i betänkandet kan man se att regeringen har gått S till mötes?

Anf. 29 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman! Försvarsutskottets ordförande och försvarsutskottets vice ordförande var ändå överens om de bärande delarna. Det gav de uttryck för. Det hindrar inte att man ser framåt. Det har jag full respekt för. Jag är helt övertygad om att också oppositionen, framför allt företrädna av Socialdemokraterna, i allt väsentligt är besjälade av att värna svensk försvarsindustri. Vi gör det på olika sätt.

Jag har räknat upp mina och mina allianskamraters argument. Det är viktigt att man kalibrerar ljudnivån så att vi inte uppfattas vara den som stänger gränser och vill försvåra handel. Då är det en uppmuntran till andra att stänga sina gränser och försvåra handel. Ett litet, exportberoende land som Sverige, med 9,2 miljoner människor, gör klokt i att uppmuntra andra och vara ett föredöme för andra när det gäller hur vi ska göra affärer och hur vi ska samarbeta, inte minst inom den europeiska familjen. Vi vet att de 27 medlemsstaterna – ett 28:e är på väg in i form av Kroatien – har en demokratistämpel och en stämpel av mänskliga rättigheter. Det tycker jag är väsentligt.

Jag vill att vi ska vara ett föredöme som land, och jag vill vara ett föredöme inom politiken.

Anf. 30 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Herr talman! Jag förstår att Hans Wallmark vill ha upp mig i talarstolen. Det är helt okej för mig.

Många gånger när vi hamnar i dessa debatter handlar det om att man försöker återgå till kalla krigets dagar och att vi vänsterpartister på något sätt är de som försvarar muren. När muren föll var allt jättebra.

I detta sammanhang när det gäller försvarsmaterielutrustning vill jag påstå att vi faktiskt har haft en bra och lång historia av solidaritet med länder som har behov av stöd. Vi har stött många länder när det gäller dessa delar, och vi är inte rädda för att samarbeta med länder när det gäller dessa delar.

Problemet för oss, och kanske även för Hans Wallmark, är om vi påbörjar ett samarbete och har något slags handel med vapen. Vapen är ingen vanlig vara. Handel med andra länder är oerhört bra. Men vapen är ingen vanlig vara därför att vapen inte skapar fred. Vapen skapar krig.

Mot bakgrund av det som har hänt under de senaste dagarna tycker jag att det klingar falskt när man säger att det är så bra med samarbete och att EU och Nato är jättebra när vi ser vad vapenexporten leder till. Hans Wallmark kallar det för en smutsfläck. Jag vill påstå att det är en riktigt stor skandal. Man säger att man försvarar mänskliga rättigheter, och man har när det gäller vapenindustrin och deras export något slags positiv bild av att det ska utveckla länder, och så gör man det här. Det är naturligtvis så att regeringen har haft kännedom om detta. Jag är övertygad om det, och det kommer att komma fram mer.

Då klingar det falskt, Hans Wallmark, att vi skulle vara osolidariska och ni solidariska. Var finns demokratin? Vad är demokratiska stater? Är Saudiarabien en demokratisk stat som man över huvud taget ska ha ett samarbete med när det gäller vapenexport.

Vi menar att det handlar om helt andra saker. Vi ska se till att vi är oberoende och själva väljer vilka vi ska samarbeta när det gäller vapenindustrin och vilka vi ska samarbeta med när det gäller olika konflikter och så vidare. Det ska framför allt vara mycket mer inriktning på humanitära insatser och mänskliga rättigheter. Det är vår linje. Där kan vi ha hur mycket utbyte som helst, även i fråga om handel.

Anf. 31 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman! Jag tycker alltid att det är ett sant nöje att debattera, och Torbjörn Björlund är inget undantag. Det är gott att även ha vänsterpartister i talarstolen.

Jag talade om det europeiska samarbetet. Dit hör inte Saudiarabien. Saudiarabien kommer av en mängd olika skäl aldrig att få inträde i det europeiska samarbetet. Det tycker jag är bra.

Vad det har handlat om är huvudsakligen det europeiska samarbetet. Det är där jag tycker att vi ska vara goda företrädare, alltså i relation med andra europeiska länder, de totalt 27 stater som i dag utgör EU. I morgon kanske det är 28 med Kroatien och förhoppningsvis 29 med Island.

På s. 37 och 38 i Riksrevisionens rapport står det rätt intressanta saker om hur detta internationella materielsamarbete har varit. I hälften av

fallen har det skett med två länder. I stor utsträckning skulle jag kunna tänka mig Sverige–Finland och Sverige–Norge. De har anförts i denna debatt som goda exempel.

Om man vänder blad i Riksrevisionens rapport och kommer till s. 38 kommer man till skälen. Det finns två stora skäl till att man bedriver denna typ av samarbete. Det ena är att stärka relationerna till partnerländerna. Jag vill, herr talman, gärna stärka vårt samarbete med våra grannländer Finland och Norge. Jag tycker också att det är väsentligt att vi har goda relationer med våra baltiska syster- och broderländer som Estland, Lettland och Litauen. Man anger också att skälen till 87 procent är att uppnå sänkta kostnader. Jag vill, herr talman, som företrädare för skattebetalarna gärna att vi ska uppnå sänkta kostnader för så bra materiel som möjligt.

*Vissa frågor om
Försvarsmaktens
materieförsörjning*

Anf. 32 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Herr talman! Det är många gånger intressant att lyssna till Hans Wallmark. När det gäller beröringsskräck är det helt okej att bygga Europas förenta stater och så att säga bygga en mur kring EU. Det är det som detta handlar om. Vi har ett samarbete inom EU där Saudiarabien aldrig kan vara. Saudiarabien ligger på helt annat ställe. Det handlar om att man bygger in dessa saker på ett helt annat sätt.

Vi är solidariska med hela världen. Vi kan tänka oss att ha handel med Saudiarabien därför att det är ett land som behöver andra åtgärder. De behöver inte ha vapen. Vi har gärna ett samarbete med Sydamerika, Asien och så vidare därför att det är det internationella perspektivet – inte bara EU.

Det som också ingår i EU är att vi binder in oss i ett antal avtal när det gäller EU:s militarisering och att vi ingår i ett slags försvar av Europa. Det finns definitivt vissa farhågor i det och vad som kan hända där, nämligen att vi får ett Europas förenta stater som på något sätt ska stå emot övriga världen.

Vi menar att strategin för hur svensk försvarsindustri ska värnas ska vara att vi ska vara självständiga, alliansfria och själva kunna välja vilka vi vill samarbeta med, gärna Finland, Norge, Danmark. Det finns inga problem med det. Men att inom EU binda upp oss att göra vissa saker med vissa länder och bli beroende av det när det gäller till exempel vapenexporten tycker jag är oerhört farligt.

Just exemplet med Saudiarabien är typiskt för hur det kommer att bli. Vi kommer att hamna i en situation där vi väljer skattebetalarnas pengar före mänskliga rättigheter. Det är det som har hänt i detta fall. Jag är säker på att det kommer fler exempel på detta om vi inte ser till att få en långsiktig strategi, som det faktiskt står i dokumentet. Även allianspartier har gått med på att det ska tas fram något slags långtidsstrategi på detta sätt. Stå för det, och se till att man på något sätt är solidarisk med hela världen, inte bara med EU! Det är mitt råd till denna regering.

Anf. 33 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman! Med all respekt för Torbjörn Björlund måste jag säga att han hoppar omkring på tuvorna rätt friskt. Å ena sidan diskuterar han Europa, å andra sidan diskuterar han Saudiarabien. Sedan är han tillbaka till Europa.

Saudi Arabien är över huvud taget inte föremål för detta betänkande. Det är däremot det internationella materielsamarbete som vi har med till exempel övriga europeiska länder.

Torbjörn Björlund var lite bekymrad över att han som vänsterpartist kanske möts av ett antal fördomar. Jag tolkade hans inlägg på det sättet. Jag skulle vilja kvittera det genom att säga att vänsterpartisterna ibland fördomsfullt tolkar oss moderata företrädare när det gäller vår syn på det europeiska samarbetet. Jag vill inte ha ett Europas förenta stater. Jag vill se ett samarbete mellan olika självständiga nationalstater. Därför är det viktigt att vi hittar de former som är goda och till nytta för våra länder.

Om vi funderar på Riksrevisionens rapport är en av anledningarna till att man har detta samarbete att uppnå sänkta kostnader. Om Torbjörn Björlund vill undvika det är han faktiskt svaret skyldig. Om han inte vill sänka kostnaderna på detta sätt vill han antingen ge mer pengar, vilket jag inte har sett i Vänsterpartiets budget, eller göra neddragningar som en konsekvens av att man inte kan få ekonomi i projekten. Jag tycker att man i så fall ska berätta vad man vill.

Jag vill gärna samverka och samarbeta, och jag finner det helt naturligt att det som är vår stora hemmamarknad är den europeiska.

Om vi tittar på vilka länder som den svenska industrin exporterar till ligger de inte långt bort. Vårt viktigaste exportland är Tyskland. Sedan är det på en fallande skala Finland, Norge och Danmark. Det är vårt närområde, och det är det som är vårt hem. Det är därför som europeisk och nordisk politik är så viktiga även inom försvars- och säkerhetspolitikens område.

Anf. 34 ANNA-LENA SÖRENSON (S):

Herr talman! Det känns inte helt lätt att komma efter en så värtalig, underhållande och lång talare som Hans Wallmark. Men jag ska göra mitt bästa för att tydliggöra mina och Socialdemokraternas argument när det gäller att vi tycker att det är nödvändigt med en strategi för hur Försvaretsmakten långsiktigt ska försörjas med adekvat materiel och varför en sådan strategi också måste innefatta svensk försvarsindustri.

Utgångspunkten för dagens debatt liksom för Riksrevisionens rapport och en del följdmotioner är naturligtvis, som flera här har anfört, ett effektivt utnyttjande av ändliga resurser som då är skattebetalarnas pengar. Men framför allt handlar det om försvarets faktiska förmåga att garantera vår nationella säkerhet och integritet liksom att försvaret ska kunna fullgöra sina internationella åtaganden.

Då är det, som vi ser det, viktigt att vi har en strategi där de nationella säkerhetsintressena är definierade och där vi har en uttalad idé om hur försvarets förmåga faktiskt ska kunna upprätthållas.

Vi anser från Socialdemokraterna att den omhuldade materieförsörjningsstrategin som regeringen har beslutat om inte är till fyllest. Vi är också kritiska till hur man många gånger alltför strikt tillämpar den.

Att uppgradera och vidmakthålla materiel är naturligtvis mycket klokt med tanke på de höga utvecklingskostnaderna för militär materiel och att materielen ofta har en mycket lång livscykel.

Att köpa från hyllan är säkert också väldigt klokt, när detta är möjligt. Om konkurrensneutralitet råder står sig Sverige, svensk försvarsindustri,

mycket väl i förhållande till andra länder som producerar försvarsmateriel.

Herr talman! Det finns dock flera olika aspekter att beakta när man ska besluta om anskaffning av materiel till Försvaretsmakten. Viktigast är naturligtvis att säkerställa svenska säkerhetsintressen.

Riksrevisionens rapport ger vid handen att leveranssäkerheten bör prioriteras. Men denna leveranssäkerhet kan lätt äventyras om man, som regeringen gör, envisas med att inte lyssna på sakkunskapen. I stället envisas man med att i alla lägen konkurrensutsätta affärerna. Det kan lätt uppstå ett förmågeglapp omfattande flera år.

En annan risk är att upphandlingen leder till att system påverkas på ett omfattande sätt – det är inte säkert att gobelängen här kan sys ihop på ett sådant sätt att den är lika vacker som den som hänger i försvarsutskottets sessionssal och utan att bli disharmonisk. Dessutom kan det bli väldigt kostsamt.

Ett tydligt exempel är regeringens hantering av införskaffandet av den nya lätta torped som ska ersätta torped 45.

Herr talman! I går hade jag förmånen och nöjet att få övervaka och studera en militär övning i Nordnorge – övningen Cold Response. Från en fregatt ute i viken utanför Harstad i Norge fick vi, med stolthet, bland annat se när vår Visbykorvett Härnösand defilerade förbi. Det är bara synd att man inte också kan känna stolthet över att den är adekvat bestyckad så att den kan ha den förmåga som den faktiskt är tänkt att ha. Den torped som det är tänkt att bestycka korvetten med ska nämligen inte levereras förrän tidigast 2017.

Inte heller kan vi helt och hållet förkasta nyutveckling av krigsmateriel. Så sent som i dag fick vi i försvarsutskottet vid en utmärkt dragning av Försvaretsmakten när det gäller budgeten och uppföljningen av år 2011 höra att nya insatser i främmande miljöer – till exempel skulle man kunna tänka sig polarmiljöer – mycket väl kan kräva nyutveckling och framtagning av ny krigsmateriel. Det kan alltså inte uteslutas att vi måste ha en sådan egen kompetens för att kunna göra det. Det är väl också troligt att detta måste ske i samverkan med andra länder.

Ett annat förhållande som för oss socialdemokrater är av största vikt är detta med att beakta den svenska alliansfriheten. Här är vi i gott sällskap med större delen av svenska folket.

Ska vi som självständig nation på allvar bli trovärdiga när det gäller ambitionen att spela en internationell roll i freds- och säkerhetsarbetet kan vi inte vara beroende av andra länder eller militärallianser för att försvarets operativa förmåga ska kunna upprätthållas. Dit hör naturligtvis också en trygg försörjning av modern och bra försvarsmateriel. Därför är det viktigt för oss socialdemokrater att Sverige har en långsiktig och samlad strategi för svensk försvarsindustri.

Det är alltså de säkerhetspolitiska aspekterna som väger tyngst när vi ser att nämnda strategi är nödvändig. Om försvarsindustrin inte får långsiktiga förutsättningar för utveckling av verksamheten är risken stor att värdefull kompetens går förlorad.

Det första steget i rådande materieförsörjningsstrategi är att uppgradera och vidmakthålla befintlig materiel. Vid dragningen i dag fick vi klart för oss att den materiel som ska uppgraderas och vidmakthållas, både nu och i framtiden, minst sagt är omfattande. Kompetensen när det

gäller att kunna göra den uppgraderingen och att vidmakthålla den finns i svensk försvarsindustri. Men om man inte får förutsättningar för att utvecklas och behålla sin verksamhet är risken stor att den här kompetensen försvinner.

Med anledning av det här är jag glad över att vi är ett enat utskott. Vi förväntar oss att regeringen definierar de svenska säkerhetsintressena, att man sätter i gång utvecklingsarbeten och att också vi får ta del av det genom uppföljning i försvarsutskottet.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(forts. 8 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.55 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

7 § Frågestund

Anf. 35 TREDJE VICE TALMANNEN:

Vi övergår till dagens frågestund. Jag hälsar statsråden välkomna.

Statligt riskkapital

Anf. 36 FREDRIK OLOVSSON (S):

Fru talman! De borgerliga partierna gick till val på att bryta utanförskapet och ordna jobben. Efter snart sex år i regeringsställning kan vi se att man har misslyckats med det. Arbetslösheten är högre, långtidsarbetslösheten har fördubblats och utanförskapet förvärrats och fördjupats.

Regeringen har ett ansvar att se till att svenskt näringsliv får förutsättningar att skapa jobb och tillväxt i vårt land. Då krävs också en aktiv arbetsmarknadspolitik och en aktiv näringspolitik som sätter företagarnas villkor i centrum. Många företagare klagat över att tillgången till riskkapital har försämrats under den senaste tiden. De statliga riskkapitalbolagen har ungefär 17 miljarder att hjälpa svenska entreprenörer med för att utveckla idéer och jobb, varav ungefär 6 miljarder ligger outnyttjade.

Min fråga till näringsministern är hur hon motiverar att en så stor del av statens riskkapital inte används när företagen så väl behöver det.

Anf. 37 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Tack så mycket för frågan, Fredrik Olovsson! Just tillgång till kapital är en av de avgörande sakerna för att få fler och växande företag i Sverige, någonting jag som näringsminister har som min absoluta prioritet. Ska vi klara de välfärdsutmaningar Sverige har krävs näm-

ligen fler människor i arbete, och för att få fler i arbete krävs det företag som har förutsättningar för och en vilja att anställa fler människor samt vågar göra det. Därför är ett gott näringslivsklimat en absolut prioritet.

Vi gör nu en översyn av det statliga riskkapitalet. Under flera decennier har Sverige byggt upp ett flertal olika statliga aktörer som har hand om de 17 miljarder i riskkapital vi har i staten. Vi fokuserar nu på att det ska bli effektivare, mer transparent och marknadskompletterande och för att riskkapitalet ska arbeta ute i verkligheten. I vårpropositionen om bara någon vecka kommer vi att redogöra för hur vi kommer att gå vidare efter den översyn som nu har gjorts.

Anf. 38 FREDRIK OLOVSSON (S):

Fru talman! Jag tackar så mycket för svaret. Det var möjligen inte ett svar på varför just dessa 6 miljarder ligger oanvända när arbetslösheten ökar och vi verkligen behöver riskkapital för att svenska företag ska kunna utveckla nya produkter och idéer som ska kunna ge fler jobb. Vi får väl vänta på det beskedet.

Ett annat besked näringsministern låter oss vänta på är hur man ska komma vidare med regelförenklingsarbetet. Där hade regeringen ställt upp höga mål om att nå en 25-procentig regelförenkling till 2010. Enligt utsago klarade man av ungefär 7 procent. Detta är alltså också ett område där regeringen har satt upp höga mål men där man misslyckats med att nå målen. Det vore bra om näringsministern och regeringen kunde återkomma både här i frågestunden och möjligen också i vårbudgeten med hur man ska komma vidare med detta arbete.

Kan näringsministern möjligen ge någon vägledning i denna fråga i dag?

Anf. 39 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Återigen ett stort tack för frågan! För alliansregeringen är näringslivspolitikerna A och O för mer sysselsättning och en god välfärd framöver. Att ha goda villkor för svenskt näringsliv är av avgörande betydelse. Jag kan bara välkomna att även Socialdemokraterna nu tycker att det är intressant att diskutera dessa frågor, och jag ser fram emot Socialdemokraternas förslag på till exempel mer riskkapital, förändrad arbetsrätt eller mer regelförenkling.

Vad regeringen nu gör förutom den översyn av det statliga riskkapitalet jag nämnde tidigare, som är viktig för att få mer resultat för de skattekronor som vi satsade, är att också jobba aktivt med regelförenkling. Vi ligger bland de ledande länderna i Europa när det gäller att minska regelkrånglet, och vi fortsätter. Nu har vi gett både länsstyrelserna och Tillväxtverket i uppdrag att se över hur vi ska regelförenkla på lokal och regional nivå. Vi har också gett ett uppdrag till Bolagsverket att jobba med en dörr in vad gäller att minska antalet blanketter och för att ge företagarna möjligheter att ge uppgifter *en gång*.

Frågestund

Anf. 40 STINA BERGSTRÖM (MP):

Fru talman! Min fråga är till infrastrukturministern. Jag vet att ministern i början av veckan var ute och åkte tåg på Inlandsbanan. Det gläder mig mycket att ministern ägnar en dag åt att lära sig mer om denna viktiga bana. Den är viktig både för godstrafik och för hela inlandet.

Glädjande är också att Inlandsbanan AB, Ibab, som driver och underhåller banan har beslutat att rusta upp järnvägen för 40 miljoner på sträckan Arvidsjaur–Jokkmokk nu i sommar. Det kommer då att bli möjligt att köra godståg hela vägen från Mora till Gällivare. Dessa 40 miljoner är dock bara ett första litet steg i den upprustning som är nödvändig för att Inlandsbanan ska kunna utnyttjas fullt ut. Det behövs mer pengar, och det behövs att staten tar sitt ansvar för banans framtid.

Min fråga till ministern är: Vad har ministern nu för syn på Inlandsbanans framtid?

Anf. 41 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Tack för frågan, Stina Bergström! Det handlar kanske inte så mycket om vad jag har för syn *nu*, efter att jag gjorde resan mellan Östersund och Arvidsjaur. Jag passade då på att träffa 44 olika personer från turism, företagande och det offentliga, som länsstyrelser och annat. Vi pratade om just behovet av infrastruktur och vad man behöver göra framåt.

Inlandsbanan och framför allt Ibab har ett avtal med staten som löper ut 2013. Det pågår nu ett arbete angående vad som behöver göras med alla dessa 500 000 sliprar och 200 broar som behöver repareras och göras någonting åt för att vi ska få en minskad sårbarhet på stambanan med omledning. Vi hade en olycka, en urspårning, för ett år sedan. Det gäller också möjligheter inte minst för skogs- och biobränsleindustri runt omkring. Det är ett arbete som nu pågår och som vi tittar på.

Anf. 42 STINA BERGSTRÖM (MP):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Förr kunde man ju frakta gods ända från Gällivare i norr till Kristinehamn i söder och vidare ut på Väneren till västkustens hamnar, men i dag är sträckan mellan Filipstad och Mora stängd för trafik.

Det finns dock ett stort intresse från företag i både Dalarna och Värmland att få börja köra på dessa spår igen. Jag har pratat med företrädare för Ibab, och de vill också att sträckan ska öppnas så att man ska kunna åka hela sträckan på Inlandsbanan. Min andra fråga till ministern är vad ministern anser om detta förslag.

Anf. 43 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Den sträcka man brukar prata om när det gäller Inlandsbanan är egentligen från Mora upp till Gällivare. Den är inte elektrifierad, vilket kanske gör det knepigt när man hakar på. Man har dock prövat med tåg från Malmö med det så kallade snötåget, där man byter lok när man kommer till Mora, som ett sätt att gynna inte minst snöturismen.

Det finns andra sträckor, inte minst när det dyker upp om möjligt ännu fler gruvor. Vi har Kallakgruvan utanför Jokkmokk, som inte ligger så långt ifrån själva Inlandsbanan. Där finns det så mycket malm att de skulle kunna tänka sig att dra fram en ny järnväg fram till den andra. Det finns alltså flera sträckor vi tittar på för att få upp bärigheten. Vi tittar på om man kan ändra broarnas bärighetsnorm för att få mer sträckning. Vi har en kopparfyndighet som också är på gång och behöver järnväg.

Vi tittar alltså just nu tillsammans med Trafikverket på hela sträckan när det gäller bärighet, men också på tvärbanor typ Arvidsjaur–Jörn.

Ofödda barn som brottsoffer

Anf. 44 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! Min fråga går till socialminister Göran Hägglund.

Våld som riktar sig mot gravida kvinnor och deras ofödda barn är ett allvarligt samhällsproblem i Sverige. På grund av detta våld kan det inträffa att en misshandel av en kvinna även resulterar i att hennes ofödda barn dör. Dagens lagstiftning ger i ett sådant fall inget juridiskt skydd för barnet, vilket innebär att det om barnet dör som en följd av misshandel av kvinnan enligt svensk lag endast finns ett brottsoffer – kvinnan. Ingen räknas som död. Ett ofött barn har inte ens juridisk status efter vecka 22, då det ofödda barnet enligt svensk lag räknas som just ett barn.

Ett fall som beskriver ett sådant skeende inträffade i USA 1992. Tracy Marciniak utsattes för en allvarlig misshandel, varpå hennes son dog. Det ofattbara i händelsen var att enligt Wisconsin's lag hade ingen dött den natt hon blev misshandlad.

Min fråga till socialminister Göran Hägglund är: Om en kvinna är med om ett liknande fall i Sverige – anser då socialministern att det är moraliskt riktigt gentemot kvinnan att hennes barn inte räknas som ett brottsoffer eller att det inte ens räknas som att barnet har existerat?

Anf. 45 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Den fråga som Julia Kronlid tar upp tas från en lite knepig utgångspunkt när man börjar ägna sig åt hur straff ska utmätas.

Det som måste vara det centrala för oss som beslutsfattare och för våra myndigheter är att undvika att sådana här situationer uppkommer. Därför arbetar regeringen intensivt, naturligtvis med polisiära resurser men också när det gäller särskilda insatser för våld inom parrelationer, för att sådant så långt som möjligt inte ska ske. Det måste väl vara det som är det primära också ur Julia Kronlids synvinkel – att vi arbetar på olika sätt för att förebygga att sådan här händelser över huvud taget uppkommer.

Anf. 46 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! Jag tackar socialminister Göran Hägglund för svaret. Jag tror att vi alla är överens om det som ministern sade nu.

Men faktum är att sådant här ändå sker. När det sker måste vi se kvinnans situation och det som hon har varit med om. Efter flera års kamp lyckade Tracy Marciniak få till en sådan här lagändring i USA. Det

finns en liknande lagstiftning i 35 av USA:s delstater. Även i Storbritannien finns en sådan lagstiftning. I inget av fallen har det lett till någon skärpning av abortlagstiftningen, till exempel.

Vi i Sverigedemokraterna anser det inte vara tillräckligt att våld mot gravida räknas som en försvårande omständighet och att det kan räknas som grov misshandel. Vi vill öka ofödda barns rättsskydd. Om ett ofött barn i vecka 22 i juridisk mening räknas som ett barn undrar vi varför det inte kan tillmätas betydelse även när det blir misshandlat i magen.

Anser inte socialminister Göran Hägglund att kvinnor och deras ofödda barn som blir utsatta för denna grova kränkning behöver en större upprättelse? Ska det verkligen kunna likställas med en svår kroppsskada när ett barn i magen blir dödat?

Anf. 47 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Jag måste bekänna att det är lite svårt att hänga med i alla turer. Vi i Sverige diskuterar den svenska lagstiftningen. Vad som händer i USA och vad som händer i Storbritannien är rimligen en fråga för just dessa länder.

I Sverige arbetar vi hårt för att förebygga fall som handlar om misshandel i största allmänhet. Men det är särskilt förfärligt när det handlar om kvinnor och kvinnor som är gravida. Därför finns det all anledning att vi ska ha ett bättre förebyggande men också tydliga straff för de personer som gör sig skyldiga till misshandel av människor i allmänhet och i synnerhet när det gäller gravida kvinnor.

Mineralstrategi

Anf. 48 JOHAN JOHANSSON (M):

Fru talman! Mineraler påverkar vår vardag och levnadsstandard. Behovet av mineraler är växande, och näringen svarar för en femtedel av vår nettoexport. Genom att släppa det statliga monopolet på prospektering öppnade Bildtregeringen för en del av den utveckling vi ser i dag.

Jag vill ställa en fråga till näringsminister Annie Lööf om hur hon ser på regeringens satsning på en mineralstrategi som ska ske i nära samverkan med näringens aktörer och hur det kan leda till fler jobb och ökade exportintäkter.

Anf. 49 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Jag tackar Johan Johansson för frågan. Det är helt korrekt; gruvnärigen står inför en enorm boom vad gäller både tillväxt och sysselsättning.

Som regeringen aviserade redan i budgetpropositionen i höstas arbetar vi intensivt med att ta fram en mineralstrategi. Denna strategi ska knyta samman samtliga frågor som branschen har belyst som angelägna för gruvnärigen. Det är infrastruktur, kompetensförsörjning, attraktiva och fyllda utbildningsplatser, snabbare hantering av tillståndsprocesser, internationellt samarbete, forskning och utveckling och kapitalförsörjning – alltså många av dessa frågor.

Vi vill inte göra detta i stängda rum på Näringsdepartementet, utan vi vill ha en öppen och god dialog med näringen. Dialogen har redan påbör-

jats, och den är intensiv nu under mars månad. Vi har också planerat för tre dialogmöten i området där gruvnäringen nu växer för att få in ytterligare synpunkter. Att kräva en mineralstrategi nu, som oppositionen gör, skulle medföra att dialogen inte äger rum.

Prot. 2011/12:83
15 mars

Frågestund

Anf. 50 JOHAN JOHANSSON (M):

Fru talman! Jag tackar näringsministern för svaret. Det är klokt och riktigt att satsa på en mineralstrategi. Det visar att regeringen prioriterar både malmtransporter och mineralfrågor i stort.

Jag är särskilt glad över de satsningar som näringsens aktörer gör själva. Ett bra exempel är den gruv- och metallurgiforskning som sker i Luleå där LKAB:s forskningsmasugn, Swerea Mefos och Luleå tekniska universitet är viktiga pusselbitar.

Det är jätteviktigt att näringsens aktörer själva tar initiativ till forskning och kompetensutvecklingsfrågor dels för att de har de ekonomiska resurserna, dels för att de vet vilka problemställningar som är riktiga. Detta kommer att stärka konkurrenskraften.

Anf. 51 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Gruv- och mineralnäringen i Sverige är angelägen för regeringen. Det är därför det inte bara är jag som näringsminister och ansvarig för gruv- och mineralfrågor har varit på besök och arbetar med frågan. Ett flertal andra ministrar har också varit där uppe och belyst sina aspekter av hur vi ska stärka denna näring.

Mineralstrategins syfte handlar om att dels få fram ett resultat i fråga om en strategi, dels om processen att ha en dialog. Om vi nu skulle fatta beslut och skriva fram en mineralstrategi på snabb tid omkullkastar vi och föregriper vi det pågående arbete som nu sker med branschen. Det är en dialog som vi har byggt upp och som jag tycker är viktig. Vi försöker få med så mycket som möjligt i den strategi som branschen lyfte fram som angelägna frågor. Strategin kommer att presenteras före detta års slut. Jag skulle beräkna det till någon gång i november december.

Cirkulär migration

Anf. 52 MARIA STENBERG (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Billström. För nästan ett år sedan lämnade en parlamentariskt tillsatt kommitté det slutbetänkande jag visar upp här, *Cirkulär migration och utveckling*, till statsrådet.

Jag var medlem i kommittén. Den hade till uppdrag att både identifiera och lägga fram nya förslag till hur man ska kunna utveckla den cirkulära migrationen. Som nordbor är vi vana vid att människor flyttar och arbetar mellan gränserna, men kommittén hade till uppdrag att se hur vi kan möjliggöra en cirkulär migration för människor som bor längre bort från Sverige.

Många saker kom fram i betänkandet. Men en sak som jag vill fråga statsrådet om är ganska väsentlig. Nu börjar det närma sig terminsslut. Utländska studenter har inte möjlighet att söka jobb på en gång efter sina avslutade studier. Kommittén lade fram ett förslag om att man skulle förlänga uppehållstillståndet i sex månader. Hur går det med förslagen?

Anf. 53 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Jag tackar Maria Stenberg för att hon lyfter fram frågan. Det är helt riktigt att cirkulär migration har varit en prioriterad fråga för regeringen. Detta betänkande var också ett betänkande där det fanns en bred politisk enighet i de slutsatser som överlämnades till regeringen.

Detta är naturligtvis någonting som regeringen har tagit fasta på. Arbetet med att analysera hur vi ska kunna ta hand om de förslag som lades fram i slutbetänkandet pågår just nu på Justitiedepartementet. Det är helt riktigt att ett av de förslag som fördes fram var att förlänga den period som studenter som har tagit ut sin examen i Sverige kan vistas i vårt land för att söka arbete. Detta är ett av de förslag som vi tittar på.

Jag kan för närvarande inte riktigt precisera när vi kommer med en proposition i dessa ärenden. Men vi kommer att göra det eftersom vi tycker att det är angelägna och viktiga frågor.

Anf. 54 MARIA STENBERG (S):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet för svaret. Jag tror att det är rätt väsentligt att man kommer fram med en proposition. Det är klart att om Sverige vill utvecklas och om man dessutom vill ge utländska studenter möjlighet att skaffa sig arbetslivserfarenhet eller att bidra till innovationer på svensk arbetsmarknad är det viktigt att man underlättar. Sex månader är inte en alltför lång tid.

Jag ser fram emot att statsrådet inom en snar framtid kommer fram med en proposition som underlättar cirkulär migration.

Anf. 55 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Jag kan inte annat än att dela denna slutsats. Jag tycker dessutom att det är viktigt att slå ett slag för den stora analys som görs i slutbetänkandet. Sverige har internationellt allt att vinna på att försöka få fler stater att uppmärksamma betydelsen och vikten av att vi står upp för möjligheten att lite friare röra sig över gränser för att till exempel söka arbete, bilda familj eller motsvarande. Det gäller både som arbetskraftsmigrant och som student.

Det är den anda som präglar det här betänkandet, och det är också den anda som jag som migrationsminister använder mig av när jag visar upp för övriga EU och övriga världen den mycket stora enighet som finns i den här kammaren om att det är angeläget, viktigt och betydelsefullt att människor migrerar. Det blir nämligen en ganska stor ekonomisk vinst av detta i slutändan för alla inblandade parter.

Jämställdheten

Anf. 56 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag har en fråga till jämställdhetsministern angående att jämställdheten går bakåt i Sverige. Sverige är inte längre det framgångsrika jämställdhetsland som vi har varit. Vi tappar positioner i mätningarna jämfört med andra länder. De andra nordiska länderna har gått förbi oss därför att de har antagit den svenska modellen som numera är en nordisk modell. Vi har flyttat fram positionerna, byggt ut barnomsorgen, och haft mer jämställdhetsarbete och så vidare, men nu tappar vi.

Kvinnor tjänar mindre. De jobbar mycket mer deltid, de har mycket fler osäkra anställningar och de måste jobba på inringning och vara ständigt standby. Många kvinnor får leva med att sitta med mobiltelefonen och vara beredda att ta ett jobb på en kortare tid. Säger de nej vid ett tillfälle blir de kanske inte uppringda nästa gång. Det är mycket osäkra anställningar. Dessutom gör de ett betydligt större oavlönat arbete i sitt eget hem, i sina föräldrars hem och i sina svärföräldrars hem.

Även när det gäller makten har Sverige tappat i anseende när det gäller kvinnors möjligheter till inflytande och reell makt. Vad tänker jämställdhetsministern göra åt det?

Anf. 57 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Jämställdhetsfrågor har varit prioriterade för den här regeringen sedan första året, 2006, när vi tog över makten. Anslaget till dessa frågor tioudblades jämfört med Socialdemokraternas regeringstid. Ni anslog 40 miljoner kronor per år varav bara 20 användes. 20 miljoner blev kvar därför att det tydligen inte fanns några idéer att använda dessa pengar till. Så har det inte varit för den här regeringen.

Jag skulle också vilja påpeka att det är väldigt lätt för Monica Green och andra att säga att Sverige har tappat i rankning. När man tittar närmare på detta kan man se att det beror på att Sverige saknar kvinnlig statschef och kvinnlig regeringschef. Jag är väldigt nöjd med den statsminister vi har just nu. Jag behöver inte nödvändigtvis toppa rankningen på grund av det.

I övrigt vill jag säga att vi har satsat väldigt mycket. Det handlar om kampen mot våld, jämställd arbetsmarknad, jämställt familjeliv och möjligheter för människor att komma ut i arbete. Vi har infört jobbskatteavdrag och avskaffat förmögenhetsskatten för att kunna få mer pengar till tillväxt och skapande av fler jobb. Det är framför allt kvinnor som har tjänat på dessa reformer.

Anf. 58 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Det är många tjusiga ord. Det låter väldigt bra. Grejen är att kvinnor inte upplever detta. Kvinnor får fler osäkra anställningar. Kvinnors arbetslöshet är lika hög som mäns trots att de tjänar mycket mindre. En del i regeringen tror ju att det är bättre att sänka lönerna för vissa åldersgrupper. Det visar tydligt att det inte hjälper eftersom kvinnor tjänar mindre, och det har bara en marginell effekt på arbetsmarknaden. Det hjälper inte att sänka löner till exempel. Det borde vara lika lön för lika arbete. Så är det inte i dag. De osäkra anställningarna har blivit fler. Kvinnor upplever att de får ta ett större ansvar i hemmet därför att de numera tvingas till ofrivillig deltid. De vill jobba mer, tjäna sina egna pengar och bestämma över sina egna liv. Jämställdheten har gått bakåt, oavsett om regeringen har tjusiga visioner som den inte lever upp till.

Anf. 59 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Jag vet inte om Monica Green är orolig för kvinnor som inte känner av de framgångar som regeringens politik ändå har åstadkommit eller om Monica Green är mest orolig för själv och sina möjligheter att konkurrera med den politik som bedrivits.

Lönegapet mellan kvinnor och män har faktiskt minskat. Det är någonting som den socialdemokratiska regeringen inte kunde åstadkomma eftersom man förlitade sig på att facket, LO och andra fack, skulle lyckas få kvinnopotter i löneavtalen, vilket man aldrig lyckats med. Jobbskatteavdragets konstruktion, där man sänker mer för dem med låga löner och medellöner och mindre för dem med höga inkomster har lett till att löneskillnaderna mellan män och kvinnor har minskat.

Sedan vill jag upplysa Monica Green om att den senaste statistiken visar att jämfört med för 20 år sedan arbetar kvinnor i dag en timme mindre med det obetalda hemarbetet. Denna timme motsvarar ungefär nio arbetsveckor. De timmarna läggs nu på lönearbete – det är så man kan tjäna mer – eller på att ta hand om sig själv. Det är viktigt. Jag vill gärna se den utvecklingen. Därför är hushållsnära tjänster en mycket viktig reform för alla dessa kvinnor som ska lyckas kombinera yrkesliv och familjeliv.

Gränsöverskridande infrastruktur

Anf. 60 NINA LARSSON (FP):

Fru talman! Min fråga går till infrastrukturministern. Det var med glädje som jag läste de båda artiklar som ministern skrev tillsammans med min kollega moderaten Jan-Evert Rådström i DN och Nya Wermlands-Tidningen där ni lyfter upp vikten av sträckan Stockholm–Oslo. Det gjorde mig särskilt glad, för det är inte alla som uppmärksammar att vi har infrastruktur som rör sig gränsöverskridande. Det behöver vi ytterligare belysa.

Norge är vår näst största exportmarknad. Både import- och exportsiffrorna rör sig i rätt riktning, vilket är mycket lovligt. 45 procent av Norges större företag ligger dessutom i den nog så viktiga Osloregionen. Det finns enorma möjligheter att utveckla och ta till vara den potential som det faktum att vi ligger nära ett extremt rikt oljeländ medför.

Med anledning av den kommande infrastrukturproposition är min fråga: Vad tänker infrastrukturministern göra för att ytterligare stärka den gränsöverskridande infrastrukturen, och i synnerhet när det gäller sträckan Oslo–Stockholm?

Anf. 61 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Vi har för avsikt att lägga fram infrastrukturpropositionen som ett komplement till det tidigare beslutet. Där ligger fokus på att se till att den järnväg som vi har återigen blir mer robust och pålitlig. I detta ingår också att titta på flaskhalsar och kapacitetsbrister.

Vi för självfallet också en dialog med grannländerna, till exempel Norge. Norge gör just nu själva en liknande kapacitetsutredning. De tittar också på sina höghastighetståg. Här behöver vi ha ett samarbete precis på samma sätt som vi har när det gäller Malmbanan och Ofotendelen mellan Luleå och Narvik. Vi tittar också på Meråker för att sedan komma vidare på mot Sundsvall.

Det pågår en diskussion oss kolleger emellan. Vi försöker gemensamt att få de här utredningarna att hänga ihop.

Anf. 62 NINA LARSSON (FP):

Fru talman! Tack, statsrådet, för detta positiva svar! Det finns ett positivt exempel när man tittar på gränsöverskridande infrastruktur, och det är Öresundsbron. Den har lett till en enormt positiv utveckling och en ökad integration.

Den ökade integrationen är verkligen någonting som vi nordiska länder behöver. Inte minst om vi ska kunna stå starka i den stenhårda internationella konkurrens som vi i Sverige och våra nordiska grannländer dagligen utsätts för behöver vi nyttja varandras positiva sidor. Därför kan jag inte nog trycka på vikten av att vi förbättrar infrastrukturstråken, såväl när det gäller väg och järnväg som andra transportslag, över landsgränserna.

Anf. 63 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Det som Nina Larsson tar upp när det gäller gränsöverskridande, framför allt infrastruktur och transporter, leder verkligen till alla länders tillväxt men också till människors möjlighet att utvecklas. Det ser vi inte bara i Öresundsregionen utan även väldigt påtagligt i Harparanda–Torneå-trakten och där vi använder Östersjön som en viktig handelsled. Men det allra enklaste är naturligtvis att börja där landsgränserna ligger tajt ihop som till exempel mellan Sverige och Norge.

Norrbotniabanan

Anf. 64 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! Min fråga går till infrastrukturminister Catharina Elmsäter-Svärd. I norra Västerbotten återfinns en betydande del av landets skogs-, järn- och stålproduktion. Dess värre riskerar den här produktionen och förädlingen att försvagas då järnvägssystemet i norra Norrland inte är rationellt. Stora värden riskerar att gå förlorade då godstransporterna till och från norra Sverige inte kan hålla den standard som krävs. I dag fattas 26 mil järnväg mellan Umeå och Luleå för att Botniska korridorerna del genom Sverige ska vara komplett.

I höst kommer den nya nationella infrastrukturplanen att fastställas, och jag hoppas att infrastrukturministern kommer att jobba för att införliva Norrbotniabanan i planen. Men för att få ett förtydligande måste jag ändå ställa frågan: Kommer så att bli fallet?

Anf. 65 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Jag kan inte i dag säga vilka objekt som kommer att vara med i en infrastrukturplan som ska kompletteras. Det arbete som pågår just nu tillsammans med Trafikverket, som har gjort en kapacitetsutredning, har fokus på hur våra godsstråk går genom landet och in och ut ur landet. Det är väldigt mycket som börjar norrifrån och ska vidare ut. Skogsindustrin är en väsentlig del. En annan handlar om arbetspendlingen.

Med tanke på att en mil järnväg i runda slängar kostar 1 miljard använder vi oss av fyrstegsprincipen: Var får vi ut mest infrastruktur för minst pengar och på bäst tid? Vi hade diskussioner tidigare om Inlands-

banan som är ett hyfsat billigt komplement till nuvarande infrastruktur, men det handlar också om mötesplatser på nuvarande infrastruktur.

När det gäller den delen av Botniska korridoren som är den felande eller snarare saknade länken, alltså Norrbotniabanan, pågår det parallellt ett arbete i EU med de nya TEN-T – Trans-European Networks. Vi vet ännu inte i dag vilka pengar som finns till vårt förfogande, utan det kommer kanske fram först nästa år. Men vi följer detta parallellt.

Anf. 66 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! Tack för svaret, infrastrukturministern! Ministern var inne på precis det som jag skulle vilja ta upp, nämligen att under förra mandatperioden gjorde Maud Olofsson och Åsa Torstensson precis det som infrastrukturministern talade om. De skickade in en TEN-ansökan till EU, och den har beviljats. Det betyder att EU tycker att banan är ett viktigt infrastrukturstråk i Europa. Det innebär också, som infrastrukturministern påpekade, att vi kan få medfinansiering för att färdigställa banan. Men enligt min vetskap betyder det här också att banan måste vara byggd senast 2030, för annars utgår eventuellt vite, en straffavgift, från EU.

Jag hoppas och tror att infrastrukturministern håller med EU om att Norrbotniabanan är strategiskt viktig i Europa och att banan nu ska prioriteras i den nationella infrastrukturplanen.

Jag skulle gärna vilja höra lite mer om hur ministern ser på medfinansieringen från EU och tidsgränsen som går vid 2030.

Anf. 67 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! I nästa vecka, den 22 mars, har vi nästa transportministerråd i Bryssel. Då kommer vi bland annat att ta upp en allmän inriktning när det gäller TEN-T, bland annat utifrån de mycket tuffare krav som man har om man ingår i stamnätverket Core Network där den här delen skulle finnas med. Det finns samtidigt ganska tuffa krav både på vägsidan och på järnvägssidan, och vi måste förhålla oss till vad det innebär kostnadsmässigt.

Som det har varit hittills får man använda medfinansieringen till studier och projektering. Det är nästan alltid så att den största delen, närmare 90 procent, står medlemsstaten, i det här fallet Sverige, nästan ensam för. I dag finns inte den här sträckningen med i infrastrukturplanen, och det stämmer att ska man få ta del av eventuella pengar ska det vara klart till 2030. Det är därför vi måste ha parallella diskussioner här i Sverige och i EU.

Välfärdsutvecklingsrådets neutralitet

Anf. 68 CHRISTIN HAGBERG (S):

Fru talman! Regeringen har ett välfärdsutvecklingsråd som ska ge stöd i frågor som rör kvalitet och utveckling inom vård- och omsorgssektorn. En av medlemmarna i rådet är Henrik Borelius som är vd för vårdbolaget Attendo som är en stor, privat utförare inom bland annat äldreomsorgen.

Under den tid som Borelius har suttit i rådet har en delrapport lämnats till regeringen. Det var i maj förra året. I rapporten föreslås att kommunerna bör tvingas att betala ut högre bidrag till privata vård- och omsorgsföretag. Detta kan driva upp värdet på Attendo och därmed också värdet på de aktier som Henrik Borelius äger.

Attendo är nu till salu, och Borelius kommer med största sannolikhet att personligen erhålla en del av vinsten när bolaget säljs. Risken är överhängande att egenintresset har inflytande på de råd han ger i egenskap av ledamot i Valfärdsutvecklingsrådet.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga socialministern om han anser att det är lämpligt att Borelius sitter kvar i rådet.

Anf. 69 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Svaret är ja.

Anf. 70 CHRISTIN HAGBERG (S):

Fru talman! Socialministern verkar ta mycket lätt på frågan. De affärer som görs när riskkapitalbolag köper och säljer vårdbolag av och till varandra är i miljardklassen. Mer än hälften av ledamöterna i Valfärdsutvecklingsrådet kommer från ett privat vårdföretag eller liknande. Risken är överhängande att ledamöternas egna ekonomiska intressen direkt påverkar de råd som de ger i Valfärdsutvecklingsrådet.

Hur säkerställer socialministern att ledamöterna i Valfärdsutvecklingsrådet inte använder rådet för att främja sina egna intressen?

Anf. 71 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Jag tar verkligen inte lätt på de här frågorna. Vi har tillsatt ett råd som innehåller personer som representerar handikapporganisationer, vårdpersonal, läkare och Sveriges Kommuner och Landsting. Där sitter också representanter från Stockholms läns landsting, Landstinget i Jönköpings län, Lekebergs kommun och flera andra kommuner. Det är personer som har olika ingångar när det handlar om vård- och omsorgsfrågor. Det är en krets av personer som är engagerade i vård- och omsorgsfrågor, och de har lite olika perspektiv.

Jag tar däremot lätt på den här typen av kritik som jag tycker är låg, billig och populistisk. Vi jobbar intensivt med att förbättra vård och omsorg, och jag tycker att det är alldeles fel att dra ned diskussionen till att handla om någonting helt annat än just det som är avsikten med den politik som vi för.

Reglerna för uppehållstillstånd

Anf. 72 EDIP NOYAN (M):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Tobias Billström.

Sverige är ett bra land att leva och arbeta i. Det är också ett land som tagit stort ansvar för migrations- och asylpolitiken, vilket jag tycker är bra. Vissa saker kan dock förbättras. Många hittar till exempel kärleken i ett annat land, liksom många hittar den i Sverige. Att börja om i ett nytt land är en stor omställning, och på två år kan mycket hända. Sjukdom och till och med dödsfall kan slå sönder familjelyckan.

Om en utländsk medborgare är gift eller sambo med en svensk och anknytningen upphör inom två år får han eller hon sannolikt sitt uppehållstillstånd återkallat. Detta gäller även vid dödsfall. Sådana tragiska omständigheter är oftast omöjliga att förutse. Möjligheten för den efterlevande att kunna stanna kvar borde därför ses över.

Jag skulle vilja fråga statsrådet Tobias Billström om det inte vore lämpligt att se över nuvarande regler för att få större flexibilitet så att efterlevande kan stanna kvar i landet om partnern avlider innan två år passerat.

Anf. 73 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! För att förstå frågeställningen måste man kanske också förstå förutsättningarna för den svenska migrationspolitiken.

Vi har reglerad invandring till Sverige. Vi har inte fri invandring. Av det följer att man får uppehållstillstånd för vistelse i Sverige för att man uppfyller vissa av riksdagen beslutade kriterier. Man får asyl för att man uppfyller någon av skyddsgrunderna i vår lagstiftning. Man får uppehållstillstånd som anhöriginvandrare om man kan visa tillräckligt stark anknytning till Sverige och som arbetskraftsinvandrare om man får ett jobb inom ramen för lönevillkoren och socialförsäkringsvillkoren. Fallor någon av dessa grunder, någon av dessa förutsättningar, faller också per definition den lagliga grunden för vistelse i vårt land och i förekommande fall även i Europeiska unionen.

Jag tycker att det är bra att vi har en tvåårsregel. Det innebär att man har möjlighet att etablera sig i Sverige, men det innebär också att vi undviker till exempel skenförhållanden, sådana som ingås enbart för att man vill komma till Sveriges och vistas här men egentligen inte har en ärlig avsikt med det äktenskap som man ingår. Därför tycker jag att den nuvarande ordningen är bra.

Anf. 74 EDIP NOYAN (M):

Fru talman! Min fråga var om man kunde titta på omständigheterna ifall personen dör under tvåårsperioden. Man har ju ingen vetskap om framtiden och vad som kan hända. Det är inget man själv kan avgöra. Det är gudarnas makt som gäller.

Anf. 75 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Jag kan ha förståelse för Edip Noyans synpunkter, men det är inte helt lätt att förena dem med riksdagens krav, med hur regelverket är konstruerat, vad gäller migration till Sverige. Det är viktigt att understryka att tvåårsregeln bör vara absolut och gälla alla omständigheter. Fallor någon av grunderna för vistelse i Sverige faller hela den lagliga grunden för vistelsen.

Även om man kan ha förståelse för den typen av oförutsedda händelser kan till exempel ett äktenskap som från början upplevdes som mycket stabilt upphöra. Då är frågan om vi bör ha en karenstid för detta. Ja, det har vi i form av tvåårsperioden, och jag tycker att det är bra. Det skapar en balans i systemen.

Anf. 76 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till jämställdhetsminister Nyamko Sabuni.

Många kvinnor beskriver förlossningssmärtan som den värsta smärta de någonsin upplevt eller kommer att uppleva under sin livstid. Trots det har Landstinget Gävleborg beslutat att kvinnor som föder inte längre ska få lustgas. Lustgas är en mycket bra smärtlindring som även kvinnor som inte har exempelvis epidural ryggbedövning får mycket hjälp av.

Jag tycker att det måste vara kvinnornas eget val ifall de vill ha ryggbedövning eller inte. Dessutom kan man behöva lustgas som ett komplement till ryggbedövningen, något jag själv har använt. Det är en mycket viktig jämställdhetsfråga att man, oavsett var i landet man bor, får hjälp med den oerhörda smärta som en förlossning för många innebär.

Att man inte längre ska ge lustgas motiveras med miljöskäl och personalskäl, alltså att personalen inte ska utsättas för lustgas. Det finns dock reningsanläggningar. Det finns möjlighet till bättre ventilation, tätare slangar, att man andas inne i lustgasmasken och så vidare.

Min fråga till jämställdhetsministern är: Kan inte regeringen ta fram riktlinjer så att alla kvinnor i Sverige får rätt till lustgas oavsett var de råkar bo?

Anf. 77 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! När man föder barn ska det vara den lyckligaste stunden i livet, och självklart ska man kunna göra det utan onödiga smärtor. Detta rör dock medicinska frågor som jag inte kan uttala mig om i denna talarstol. Jag har inte ens hört talas om fallet, vilket gör att det är svårt för mig att uttala mig om det.

Jag tar gärna med mig frågan och ser vad den handlar om. Om inte annat kanske socialministern har koll på detta; jag vet inte. Det låter som något som läkarna måste avgöra utifrån arbetsmiljön och utifrån kvinnans bästa. Utgångspunkten måste vara att ingen ska behöva föda med onödiga smärtor. Jag utgår från att sjukvården även i detta fall agerar på det viset.

Anf. 78 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Det som angetts som alternativ till lustgas är epidural ryggbedövning och avslappningsövningar. Jag har absolut ingenting emot epidural – jag har själv använt det – men man måste respektera dem som inte vill ha det. Det kan leda till värksvaghet som kan leda till ökad risk för sugklocka och tång. Det är en oerhört viktig fråga. Att föda helt utan medicinsk smärtlindring är ungefär som att operera någon utan smärtlindring. Alla som fött barn vet att det kan göra mycket ont.

Jag tycker inte att detta är någon medicinsk fråga. Arbetsmiljöverket kan självfallet se till att det blir säkert för personalen. Det finns mycket man kan göra, vilket jag nämnde tidigare, till exempel ha reningsanläggningar. Det har gjorts en reningsanläggning i Stockholm som är väldigt effektiv. Man kan alltså lösa miljö- och arbetsmiljöproblemen på andra sätt.

Frågestund

Kvinnor som grupp belastar mindre än män. Ska de då tvingas föda under fruktansvärda smärtor? Detta är en avgörande jämställdhetsfråga, och jag är tacksam för att Nyamko Sabuni tittar närmare på den. Jag hoppas att det ger resultat.

Anf. 79 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Jag ska inte titta närmare genom att ge sjukvården expertråd. Jag utgår från att sjukvården är bättre lämpad att själv sköta detta. Det jag säger är att det självklart aldrig får förekomma att en kvinna tvingas föda under smärtor, utan att få hjälp. Det är det jag menar. Om det sedan är epidural, lustgas eller andra metoder som sjukvården använder är jag inte kvinna att uttala mig om. Jag utgår från att ingen kvinna i vårt land tvingas föda utan att få smärtlindring i den processen.

Granskning av kvaliteten i förskolorna

Anf. 80 ANNIKA ECLUND (KD):

Fru talman! Även jag vill rikta min fråga till statsrådet Nyamko Sabuni. Det gäller tillsynsansvaret för förskoleverksamheten.

Vi vet att Skolinspektionen har ett tillsynsansvar beträffande hur kommunerna lever upp till sina åtaganden. Sedan är det kommunerna själva som har tillsynsansvaret ute i den faktiska verksamheten. Det innebär att kommunerna ska kvalitetsgranska den verksamhet som de själva har huvudansvaret för. Det säger sig självt att den granskningen kanske inte alltid blir oberoende och självständig.

Kommunerna ska även granska fristående förskolor och dem som i olika former bedriver pedagogisk omsorg. Här ligger ett konkurrensförhållande. Min fråga till statsrådet blir därför: Pågår det några diskussioner om hur en oberoende granskning och kvalitetsuppföljning ska ske i framtiden?

Anf. 81 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Granskning av våra förskolor är en viktig del för att kunna utveckla kvaliteten i dem. När föräldrar överlämnar sina barn till samhällets tjänst, statens och kommunernas tjänst, måste man självfallet kunna garantera att föräldrarna kan känna sig trygga och vara säkra på att barnen har det bra.

Den ordning vi hittills valt är att kommunerna ska granska verksamheten i enskilda förskolor. Det ska sedan rapporteras via kommunerna till Skolinspektionen. Jag har hittills inte hört att den ordningen inte skulle fungera, och därför har jag inget annat svar att ge än att så är det just nu och så fortsätter det att vara också framgent.

Jag ser dock att det finns annat som är viktigt att följa vad gäller utvecklingen, såsom lärartätheten och barngruppernas storlek. Det är viktiga frågor och egentligen lätt för kommunerna att rapportera till Skolinspektionen så att vi får den statistiken och kan följa upp den ordentligt.

Anf. 82 ANNIKA ECLUND (KD):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Det var bra att hon kom in på detta med uppföljning. Föräldrarna vill i dag ofta ha möjlighet att

välja en förskola av god kvalitet. Därför skulle det vara önskvärt att det fanns öppna jämförelser som tog hänsyn till det som statsrådet nämner. Hur många vuxna det är, hur många barn som finns på plats rent fysiskt, personalomsättningen och personalens utbildning kanske kan finnas med i dessa nyckeltal. Kan statsrådet ge besked om att det i framtiden kommer att bli lättare för föräldrar att välja barnomsorg utifrån öppna och oberoende jämförelser av kvaliteten i barnomsorgen?

Anf. 83 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Jag tackar Annika Eclund för frågan. Nej, jag kan nog inte på stående fot lova att jag kan komma att leverera det, men jag tycker att det är en viktig fråga. Den har diskuterats i många år i vårt land när det gäller både vården och omsorg om våra äldre, och det är klart att detta är viktigt också när det gäller skola och förskola.

Redan i dag kan detta egentligen användas som konkurrensmedel av enskilda förskolor, som kan profilera sig på hemsidorna – varför ska föräldrarna välja just deras förskola? Det ser jag som en möjlighet redan i dag. Om det borde finnas organiserat på nationell nivå är jag inte beredd att ge något svar på. Men politik handlar hela tiden om att följa upp och komma med nya idéer om vad man behöver göra. Det är självklart att också denna fråga som alla andra finns i omloppet. Kanske landar vi vid tillfälle i att det skulle behövas. Men att leverera en sådan lösning är ingenting som för tillfället finns i pipeline.

Isbrytarverksamheten

Anf. 84 LEIF PETTERSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd och gäller isbrytarverksamheten, som diskuteras just nu.

För närvarande är avgiften för isbrytning inlagd i den allmänna farledsavgiften. Det innebär att man solidariskt betalar för isbrytningen runt Sveriges kuster genom samtliga farledsavgifter. Ibland kan det hända att det krävs isbrytning mycket långt söderut i Sverige. Det var inte många år sedan vi hade en ganska hård vinter även på västkusten och i de södra farvattnen.

Men nu diskuteras bland annat från Sjöfartsverkets sida om man i stället skulle ta ut avgiften explicit för de transporter som utnyttjar isbrytarna. Jag undrar hur statsrådet ser på den frågan.

Anf. 85 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Jag var själv med både Atle och Oden uppe i Bottenviken förra veckan. Det är helt klart att isbrytarverksamheten gör nytta.

Det som Leif Pettersson säger om den diskussion som har förts är alldeles riktigt. De som tillhör de södra hamnarna, där man har långa farleder in och inte har så mycket is, till exempel i Göteborg, Trelleborg och Helsingborg, tycker ibland att det känns jobbigt att betala höga farledsavgifter när de inte har nytta av isbrytning. Det omvända skulle vara att de hamnar som behöver ha isbrytning får betala det själva. Diskussionen handlar då om vad som händer med den solidaritet som funnits hittills.

Vi har ställt frågan för att se vad detta skulle innebära. Det har funnits en utredning tidigare om huruvida man skulle ha en finansiering där den som behöver ha isbrytarverksamheten betalar. Det finns dock risk för att det blir en väldigt sned fördelning.

Vi söker efter den bästa lösningen, där man kan få med dem som i konkurrens med hamnar i övriga Europa känner att de skulle kunna vara effektivare om de inte betalade för isbrytning men ändå inte hindra dem som behöver ha isbrytning genom att de i stället får betala oförtjänt höga avgifter.

Anf. 86 LEIF PETTERSSON (S):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Jag tror att den enda väg som man skulle kunna gå om man ska ta bort den solidariska fördelningen av avgiften är att staten skjuter till pengar. Det brukar i alla fall finansministern ha vissa synpunkter på.

Om man skulle gå in för en ordning där transporterna från norra Sverige, som det framför allt gäller, finge speciella kostnader för isbrytning skulle hela basindustrin och all den industri som i dag använder sig av sjöfarten få en direkt konkurrensnackdel. Om inte annat borde näringsministern ha synpunkter på detta. Detta skulle egentligen innebära att det under hela vinterhalvåret skulle bli omöjligt att bedriva sjöfart på norra Sverige i någon större utsträckning.

Det är väldigt viktigt att denna konkurrensnackdel inte kommer till stånd. Jag tror att man i så fall kommer att leta sig andra vägar för godset. Jag hoppas alltså att statsrådet behåller den solidariska fördelningen.

Anf. 87 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Det jag kan konstatera när jag reser runt i hela vårt avlånga land, som har väldigt mycket kust, inte minst mot Östersjön, är att detta är en ständigt pågående diskussion. Däremot har vi inte tagit fram något förslag om att vi ska ha en avgift enbart för dem som använder isbrytningen. Det finns inget sådant förslag. Vi har dock ställt frågan vilka konsekvenserna skulle bli. Bland annat har Sjöfartsverket varit inblandat.

Vi jobbar dessutom med att försöka få isbrytarverksamheten så effektiv som möjligt, både miljömässigt och ekonomiskt. Därför har vi nu också ett formellt samarbete med Finland, vilket ser ut att kunna gynna bägge länderna. Vi prövar alltså olika vägar.

Ramöverenskommelsen om migration

Anf. 88 EVA LOHMAN (M):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Billström med anledning av de beslut som regeringen har fattat i dag om en vidareutveckling av ramöverenskommelsen med Miljöpartiet. Det handlar om förordnanden om offentligt biträde i migrationsärenden, om den allmänna översyn som ska göras av Lifos och slutligen om hur utformningen av Migrationsverkets beslut kan utvecklas.

Vad innebär detta rent konkret för exempelvis den enskilde asylsökande?

Anf. 89 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Jag tackar Eva Lohman för frågan. Det är helt riktigt att vi i dag bockar av ytterligare tre punkter i den ramöverenskommelse som regeringen har ingått med Miljöpartiet om migrationspolitiken. De punkter som Eva Lohman räknade upp är väldigt viktiga. Det handlar om att förstärka den väldigt höga rättssäkerhet som vi redan har i vårt asylsystem på ett antal punkter där vi tycker att det finns anledning att göra översyner.

Det gäller till exempel frågan om offentligt biträde. Det ska ges ett uppdrag till Statskontoret att se över hur Migrationsverket utser och förordnar offentliga biträden. Det handlar även om landinformationssystemet, som ligger till grund för asylprövningarna, och den information som förs in i detta. Där tycker vi att man dels bör se över tillgängligheten och praxis, dels göra en allmän översyn av detta informationssystem, så att det håller en hög kvalitet. Slutligen har vi i dag på regeringssammanträdet fattat beslut om ett kommittédirektiv som innebär att vi ska se över hur beslut och domar utformas, så att de som är mottagare av informationen får en korrekt beskrivning av vad det egentligen är man har fattat beslut om i domstolen eller myndigheten. Det är vad det handlar om.

Anf. 90 EVA LOHMAN (M):

Fru talman! Jag tackar så mycket för svaret. Jag fick delvis också svar på min följdfråga, som lyder: Vad får detta för påverkan på rättssäkerheten? Statsrådet har redogjort lite grann för det, så jag nöjer mig med att tacka för svaret.

Färjeförbindelsen över Kvarken

Anf. 91 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd. Det är en fråga som är väldigt viktig för mitt hemlän Västerbotten. Det handlar om förbindelsen över Kvarken.

Vår alliansregering har jobbat hårt inom EU och lyft fram betydelsen av E12:s hela sträckning från Helsingfors i Finland till Mo i Rana i Norge. Det har resulterat i att EU har gett hela E12 TEN-T-status.

Dagens färjeförbindelse över Kvarken är under all kritik. Det civila samhället, näringsidkare och den gränsöverskridande arbetsmarknaden påverkas negativt som en följd av detta. Även miljön tar skada, då omvägar med bil görs runt Bottenviken.

Hur ser statsrådet Elmsäter-Svärd på färjetrafikens framtid? Har hon några funderingar om detta som vi kan ta del av?

Anf. 92 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! En gång i tiden var det rätt många färjor som gick från den svenska till den finska sidan, inte minst när man kunde handla tax-free. När det förändrades blev det inte många färjor kvar, förutom den som går över Kvarken. Jag tror att det var förra året som den som hade vunnit upphandlingen gjorde konkurs. Det kanske inte fungerade så bra företagsekonomiskt. Avtalsparten har varit den finska sidan, men i samarbete med det regionala och kopplat till Umeå, för färjan går mellan

Umeå och Vasa. Staten har aldrig via subventioner stött den här färjetrafiken. Vi har prövat frågan om vi ska göra det och kommit fram till att vi inte ska det.

Däremot har jag i kontakter med min finska kollega Merja Kyllönen sagt att vi som stat inte har någonting emot om Finland som stat har ett avtal med svenska sidan och kommunen eller regionen i fråga. Det har hittills brukat handla om 5 miljoner som man delar på hälften.

Anf. 93 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! Tack så mycket för svaret. Jag har en kort följdfråga om statsrådet tror att TEN-T-status kommer att öka det politiska intresset för Kvarken och om man kan tänka sig en trestatslösning med Norge, Sverige och Finland för att förbättra färjetrafiken över Kvarken.

Anf. 94 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Om parterna ska utvecklas från att vara två till att bli tre kan jag inte se att det skulle finnas något hinder mot det. Min ingångspunkt har varit kontakterna med den finska sidan som har valt att ha det som statliga anslag. Vi har inte det som statliga anslag. Vi tycker att den lösningen är okej. Skulle det komma in ett ytterligare land om man ser det som angeläget ser jag inte att vi skulle vara motståndare till någonting sådant.

Anf. 95 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag ber att få tacka närvarande statsråd och ministrar för medverkan i dagens frågestund. Jag vill återigen beklaga de tekniska missöden som ägde rum under frågestunden.

Ajournering

På grund av tekniska problem ajournerades förhandlingarna från kl. 15.02 till kl. 15.17.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 15.17.

*Vissa frågor om
Försvarens materieförsörjning*

8 § (forts. från 6 §) Vissa frågor om Försvarens materieförsörjning (forts. FöU3)

Anf. 96 ANNICKA ENGBLOM (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i försvarsutskottets betänkande *Vissa frågor om Försvarens materieförsörjning*.

Riksrevisionsrapporter utgör alltid värdefull granskning, så också den rapport som vi debatterar i dag. Genom att identifiera och lära oss av tidigare begångna misstag i processer genomför vi förbättringar. Rätt

materiel levererat i rätt tid är ett grundfundament i svensk försvarspolitik. Brister och förseningar i materieförsörjningsprocesser påverkar ytterst den svenska försvarsförmågan.

Riksrevisionens rapport om försvarets internationella materielsamarbeten ska läsas noga men också genom glasögon med lite olika slipningar. Den genomfördes innan nu gällande materieförsörjningsstrategi hade implementerats fullt ut, vilket framhålls av Riksrevisionen själv och även i regeringens skrivelse.

Vidare genomfördes granskningen innan budgeten för utgiftsområde 6 presenterades för försvarsutskottet av departementet, där utskottsledamöterna på ett mycket öppet sätt fick sig redovisat pågående och framtida planerade försvarsmaterielprojekt – ett bra steg i rätt riktning för att öka transparensen i materieförsörjningsprocessen i dialog med riksdagens ledamöter i försvarsutskottet.

Men kanske viktigast, fru talman, är att se Försvarsmaktens omställning vad gäller materieförsörjningen på samma sätt och med samma förståelse som Försvarsmaktens omställning i övrigt. Internationellt försvarssamarbete hänger ihop med utvecklingen av insatsförsvaret mot ett mer flexibelt, tillgängligt och framför allt interoperabelt insatsförsvaret. Nya hot, säkerhetssamarbete byggt med andra länder och snabba växlingar av säkerhetshot kräver också ny materiel.

Fru talman! Svensk försvarsindustri eller, för att vara korrekt, som min folktoppartistiske kollega uttryckte det, försvarsindustri och försvarsrelaterad materielproduktion förlagd i Sverige, ser positivt på utvecklingen av en avreglerad marknad i EU inom försvarsmaterielsektorn. Branschorganisationen Säkerhets- och försvarsföretagen, förkortat SOFF, företäder små och stora företag inom säkerhets- och försvarsområdet i Sverige. På deras hemsida kan man läsa artiklar om avtal efter avtal om försvarsmaterielsamarbete mellan svenska företag och svenska och utländska företag. Så ser det ut i dag. Det är inget konstigt. Tvärtom är både SOFF och dess medlemsföretag mycket positiva till utvecklingen av samarbete och en inre, öppen marknad i EU inom försvarssektorn, för man vet vilken hög kvalitativ och teknologisk nivå svenska försvarsföretag håller, och man är trygg i att svenska företag står sig starkt i konkurrensen.

Fru talman! EU-kommissionens initiativ och direktiv om skärpning av möjligheterna för försvarsmaterielproducerande EU-länder att undanta anbud från en öppen upphandling har tidigare varit uppe i debatten. Låt mig inskräpa hur viktigt beslutet av EU-kommissionen är för att sätta tummen i ögat på de länder i EU som i ren och skär protektionism i alltför generös utsträckning använder sig av de möjliga undantagsklausuler som finns för att behålla produktionen i det egna landet.

Det kan inte vara meningen att man ska få undanta en upphandling av kängor till Försvarsmakten från den öppna marknaden. Det kan inte rimligen räknas som avgörande för det nationella säkerhetsintresset. Sverige ska heller inte sälla sig till de länder som agerar på detta sätt och försvårar och förhindrar öppen upphandling inom försvarsmaterielområdet. Det är främst för den svenska försvarsindustrins egen skull. Det gynnar den nämligen inte.

Ett branschprogram, som jag trodde att Socialdemokraterna genom partiöverenskommelsen i betänkandet hade varit kloka nog att gå ifrån,

*Vissa frågor om
Försvarsmaktens
materieförsörjning*

verkar inte i vare sig svensk försvarsindustri, svensk försvarsmakts eller svensk försvarspolitikens intresse.

Fru talman! Min värderade kollega från Blekingebanken som tyvärr har lämnat kammaren berörde den marina arenan. För några år sedan belönades en örlogskapten vid Försvvarshögskolan för sin uppsats om turerna inom försvarsmaterielprocessen som den såg ut under senare delen av kalla kriget men också in i våra dagar i mitten av 2000-talet. Titeln på den här uppsatsen – jag återger den lite fritt ur minnet – löd: Å, en sådan måste vi ha! Det satte med en glimt i ögat fingret både på den möjlighet och den risk som välvilliga och entusiastiska försvarsingenjörers ambition att ligga i teknikutvecklingens framkant innebär, nämligen att inte alltid möta Försvvarsmaktens verkliga behov och beställd nivå av försvarsförmåga. Det kan ibland gå för långt när det gäller både tekniksprång och multifunktioner.

Man kan jämföra det med konceptbilar inom bilindustrin. Det kan vara kostsamt, och för att möjliggöra det hela krävs kostnadsdelning – helt i linje med nu gällande försvarsstrategi. Detta påskyndas också i positiv riktning, även om det är av en tråkig anledning, av den ekonomiska kris som råder.

Fru talman! Oppositionen får det i debatten ibland att låta som om svensk försvarsindustri lever på undergångens brant och behöver hållas under armarna för sin överlevnads skull om inte branschprogram med riksdagsledamöters hjälp införs. Den svenska försvarsindustrin klarar sig alldeles utmärkt utan ingående politisk handpåläggning. Svensk försvarsindustri är redan i dag i stor utsträckning oberoende av beställningar av den svenska Försvvarsmakten. Vi har här hört olika siffror. Det rör sig om siffror mellan 60 och 90 procent eller till och med över.

Fru talman! Paradoxalt nog är det så att handel och samarbete bidrar till fred. Så är det också inom försvarsmaterielsektorn.

Anf. 97 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Jag tycker att det har varit en bra diskussion här i dag som på olika sätt har speglat det nya försvar som växer fram. Den här resan har pågått en tid, och omställningen pågår precis i detta nu. Om mina uppgifter stämmer har vi just nu 627 rekryter i bland annat Boden, Halmstad och Uppsala som genomför sin grundläggande militära utbildning. De är rekryterade helt på frivillig basis och snart anställda i försvaret som soldater och sjömän med hela världen som möjlig arbetsplats.

Omställningen handlar inte bara om människorna i Försvvarsmakten. Även på materielsidan har mycket skett på kort tid. Kalla krigets slut, nya hotbilder som har vuxit fram och skiftet från invasions- till insatsförsvvar ställer nya och allt högre krav på Sveriges materieförsörjning.

Därtill är Sverige i dag medlem i EU. Vi har på flera områden ett samarbete med Nato, och vi har en försvarsindustri som inte längre är tvungen att tillverka allting från ax till limpa, utan den är i dag en i hög grad internationaliserad verksamhet.

Ny materiel utvecklas tillsammans med andra länder. Precis som flera talare har påpekat här i dag är flera av de verksamheter som finns på svensk mark i utländsk ägo, precis som svensk försvarsindustri å andra sidan är etablerad över hela världen och också har en stor del av sin försäljning i andra länder.

Det är mot denna bakgrund man ska se den nya materieförsörjningsstrategin. Det är viktigt att påpeka i sammanhanget att detta inte är någonting som har tagits fram i en handvändning. Tvärtom ligger det en gedigen analys och mycket arbete bakom detta. Riktlinjerna togs fram redan under S-regeringen 2006, befastes sedan i försvarsutredningen två år senare och kodifierades slutligen i inriktningspropositionen 2009.

Strategin har ofta kommit att förknippas med att köpa färdigutvecklad materiel. Det är inte så konstigt eftersom det är en viktig poäng. Att i högre grad köpa färdigutvecklad materiel är kostnadseffektivt eftersom vi slipper höga utvecklingskostnader. Det tycker jag är viktigt. Vi ska vara varsamma med skattebetalarnas pengar. Det gäller i skolan, det gäller i arbetsmarknadspolitiken, och det gäller också i försvaret.

Det är viktigt att betona att detta inte på något sätt innebär ett stopp för att utveckla ny försvarsmateriel. Det är en missuppfattning som ibland förekommer i debatten.

Svensk försvarsindustri är fortsatt involverad i flera tunga utvecklingsprojekt, men inte av slentrian utan som en följd av den nya strategin. Här nämns bland annat ny beväpning för JAS Gripen, som utvecklas tillsammans med flera andra länder, eller en ny pansarvärnsrobot som utvecklas tillsammans med Storbritannien.

Mycket av debatten i dag har handlat om det eventuella behovet av särskilda branschprogram för svensk försvarsindustri. Jag tycker att debatten har visat varför man på goda grunder ska vara mycket skeptisk till sådana. Det är inte minst av det skäl jag nämnde tidigare, nämligen att vi ska vara varsamma med skattebetalarnas pengar.

Olof Palme sade en gång att politik är att vilja. Det hade han rätt i, men politik är också att välja – att välja det som är viktigt och satsa resurserna där och välja bort sådant som kostar pengar och tar resurser från annat.

Är det verkligen prioriterat att låta skattebetalarna betala notan för att peka ut vilka industrier som ska finnas kvar i Sverige? Nu är detta till viss del en hypotetisk fråga eftersom Socialdemokraterna inte ens har gett en indikation om hur mycket pengar som ska satsas på dessa branschprogram. Det hade naturligtvis varit intressant att få höra det i debatten i dag. Men en sak kan vi vara säkra på, och det är att det här kostar pengar, mycket pengar. En faktor att lägga på minnet är att utan ytterligare försvarsanslag skulle branschprogram av det här slaget tvinga fram besparingar någon annanstans på försvarssidan, med sänkt försvarsförmåga som följd.

Det här är kostnader som jag tycker att det är rimligt att industrin betalar ur egen ficka. Om någon tycker att det är en märklig princip kan jag upplysa om att det är en ganska vanlig princip i näringslivet. Vi har tidigare fått höra att det skulle vara en mer eller mindre ultraliberal inställning. Det påståendet säger nog egentligen mer om avsändaren än om oss.

Man står för sina egna investeringar. Sedan är det mycket möjligt att det finns privata intressen som gärna skulle se att skattebetalarna satsade stora pengar på olika projekt. Men vår uppgift i den här kammaren måste vara att hushålla noga med skattebetalarnas pengar.

Jag vill i det här sammanhanget passa på att göra upp med en myt som har förekommit i debatten. Det är att svensk försvarsindustri i dag skulle befinna sig i vad som beskrivs som ett väldigt svårt läge. Låt oss vara klara på en sak! Det går bra för svensk försvarsindustri på många sätt. Det räcker med att titta i årsredovisningarna för flera av våra största företag för att se att det har skett en omsättningsökning de senaste åren.

Hur kommer det sig att den är i gott skick? Jag tror att det är flera faktorer som ligger bakom. En sådan är att Sverige trots sin ringa storlek har ett stort kunnande, välutbildad arbetskraft, gott samarbete mellan fack och näringsliv liksom ett bra företagsklimat.

Ytterligare en faktor är att vi i Sverige har en industri som inte har gömts bakom subsidier, tullmurar eller regleringar. I stället har det ställts krav på effektivitet, fokusering och konkurrenskraft. I det långa loppet är jag övertygad om att det här är en stor konkurrensfördel för svensk försvarsindustri. Här finns nämligen en stor möjlighet. Redan i dag går 60 procent av försäljningen på export. Det är viktigt att vi har möjlighet att fortsätta exportera, självklart under ett strikt regelverk. Men när allt fler länder i Europa nu gör neddragningar av sina inköp kommer det att tvinga fram samarbete mellan länder och ställa ökade krav på kostnadskontroll.

Men i detta finns också en fara, som flera talare har varit inne på i dag. Om omvärlden uppfattar att Sverige nu skulle börja dra sig inåt ökar naturligtvis risken för att andra länder ska göra detsamma. Det skulle vara synnerligen allvarligt för Sverige som är ett exportberoende land.

Det ligger i vårt intresse att svenska företag har möjlighet att verka på en global marknad. Sverige har alltid varit ett land som har varit öppet mot omvärlden. Det är så vi har gjort det här landet rikt. Det har byggt upp mycket av vårt välstånd.

Jag tror att ytterligare en fara skulle vara att låta politiken gå in och avgöra de strategiska besluten för hur svensk försvarsindustri ska utvecklas framöver. Jag betvivlar naturligtvis inte att det på många områden finns en stor kompetens bland kammarens ledamöter, men vi är folkvalda, inte företagsledare. De rollerna ska inte blandas ihop.

För skattebetalarnas del riskerar olika former av stödprogram att också försätta oss i en situation där handlingsfriheten skulle begränsas vid framtida materielinköp. De industrier som staten har varit med och satsat pengar på tycker nog många att man också har ett ansvar för i fortsättningen.

Avslutningsvis: Anna-Lena Sörenson diskuterade tidigare beväpningen till våra Visbykorvetter. Det är ett ganska gott exempel i det här sammanhanget. För Visbykorvetterna påbörjades utvecklingsarbetet i stort sett samtidigt som Berlinmuren revs, i början av 1990-talet, och de utvecklades för dåtidens hotbild. Det första fartyget sjösattes år 2000 och överlämnades till Försvaretsmakten tio år senare.

Under samma tid hann vi uppleva östblockets kollaps, Natos och EU:s utvidgning runt Östersjön, den 11 september, kriget mot terrorism och uppkomsten av hot från pirater på flera håll i världen.

Jag är inte helt övertygad om att Visbykorvetterna hade sett ut som de gör om de hade anskaffats i dag. Vi ska på goda grunder vara väldigt stolta över svensk skeppsbyggarkonst, men det här understryker återigen

betydelsen av kortare ledtider vid materielanskaffning för att kunna möta en föränderlig hotbild i en föränderlig värld.

Med det, fru talman, vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

Prot. 2011/12:83
15 mars

9 § Kustbevakningsdatalag

Kustbevakningsdatalag

Föredrogs
försvarsutskottets betänkande 2011/12:FöU4
Kustbevakningsdatalag (prop. 2011/12:45).

Anf. 98 MIKAEL JANSSON (SD):

Fru talman! Till att börja med vill jag yrka bifall till SD:s reservation.

Anställda vid Kustbevakningen, likaväl som polismän, har till sin nackdel vid tjänsteutövning mindre sin materiel och utbildning än möjligheterna till robust kommunikation.

Den nya kustbevakningsdatalagen är bra och öppnar för en effektivisering av viktig kommunikation. Som enda invändning har jag yrkat på att en tröghet inte ska jobbas in.

Jag anser att Rikspolisstyrelsen och de regionala polismyndigheterna bör få lagstadgad direktåtkomst till de personuppgifter som gjorts gemensamt tillgängliga av Kustbevakningen för egen del även inom de icke brottsbekämpande verksamheterna.

Inom områden som sjöövervakning, räddningstjänst och sjöfartsskydd krävs enligt lagförslaget regeringens föreskrift för att en annan myndighet ska få direktåtkomst till personuppgifter som gjorts gemensamt tillgängliga för Kustbevakningen.

Riksdagen kan och bör slå fast att samverkan mellan Kustbevakningen och polisen är så viktig att en lagstadgad rätt till direktåtkomst för polisen till dessa uppgifter bör slås fast.

Det får inte finnas en tvekan om att även polisen kan äga fri tillgång när insatser vid sjöövervakning, räddningstjänst och sjöfartsskydd lämpar sig för gemensam tillgång inom Kustbevakningen.

Anf. 99 ANDERS HANSSON (M):

Fru talman! Alliansregeringen fortsätter sitt arbete med att uppdatera äldre lagstiftning till dagens nya förutsättningar. Tidigare har en ny polisdatalag antagits. En ny tulldatalag ska förhoppningsvis tas fram framöver, och i dag debatterar vi den nya kustbevakningsdatalagen.

Syftet med denna lag är att ge Kustbevakningen möjlighet att behandla personuppgifter på ett ändamålsenligt sätt i sin operativa verksamhet och skydda människor mot att deras personliga integritet kränks vid en sådan behandling.

Våra brottsbekämpande myndigheter, till exempel polisen, Tullverket och Kustbevakningen, måste i sitt arbete ges möjlighet till behandling och utbyte av personuppgifter för att kunna bedriva en effektiv brottsbekämpning. Därom är vi alla överens.

Å andra sidan har vi som lagstiftare också en skyldighet att säkerställa att invånarnas personliga integritet inte kränks utan anledning. Varje intrång i den personliga integriteten måste således vara befogat ur ett brottsbekämpningsperspektiv.

Genom införandet av dagens kustbevakningsdatalag får Sverige en teknikneutral, tidsenlig och flexibel reglering där de yttre ramarna kring hur personuppgifter får behandlas inom Kustbevakningens operativa verksamheter slås fast.

Personuppgifter får endast behandlas inom den brottsbekämpande verksamheten hos Kustbevakningen om det behövs för att

1. förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet
2. utreda eller beivra brott
3. fullgöra de förpliktelser som följer av Sveriges internationella åtaganden och överenskommelser.

Kring de internationella åtagandena kan nämnas Interpol, det vill säga det polisiära samarbetet, Europol, som är åklagarnas samarbete, samt utländsk kustbevakning eller tullmyndighet inom ESS-samarbetet.

Tillgången till personuppgifter begränsas enligt denna lag till vad varje tjänsteman inom Kustbevakningen behöver för att kunna fullgöra sina uppgifter.

Personuppgifter som Kustbevakningen inhämtat avseende sin egen brottsbekämpning får även genom direktåtkomst delges andra brottsbekämpande myndigheter, som Rikspolisstyrelsen, polismyndigheterna, Ekobrottsmyndigheten, Åklagarmyndigheten, Tullverket och Skatteverket.

Liksom inom Kustbevakningen begränsas dock tillgången till personuppgifter till vad varje tjänsteman inom dessa myndigheter behöver för att fullfölja sina arbetsuppgifter. Några så kallade slentriansökningar bland personuppgifter är således inte accepterade. Det är upp till respektive myndighet att kontrollera och säkerställa att deras tjänstemän följer denna begränsning, och det görs redan i dag.

Fru talman! Kustbevakningen bedriver även verksamheter som inte direkt kan kategoriseras som brottsbekämpning. Dessa verksamheter kan vara till exempel sjöövervakning, ärenden om vattenföroreningsavgift, sjöinformation, räddningstjänst eller sjöfartsskydd.

I nämnda verksamheter behandlas inte uppgifter av känslig karaktär, som till exempel enskildas personliga förhållanden, i samma utsträckning som i den brottsbekämpande verksamheten. I dessa fall anses det därför inte vara nödvändigt att det i denna lag uttryckligen fastslås vilka myndigheter som kan komma att få direktåtkomst till eventuella personuppgifter.

Det är i stället upp till regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela vilka myndigheter som bör ha direktåtkomst till uppgifter inom Kustbevakningens icke brottsbekämpande verksamhet.

Mikael Jansson från Sverigedemokraterna har reserverat sig mot lagförslaget och anser att Rikspolisstyrelsen och polismyndigheterna bör få direktåtkomst till personuppgifter som gjorts gemensamt tillgängliga av Kustbevakningen inom dess icke brottsbekämpande verksamhet, utöver

det samarbete som redan enligt den här lagen ska förekomma inom brottsbekämpningen.

Jag har svårt att se vinsten med att Rikspolisstyrelsen och polismyndigheterna får direkt åtkomst till uppgifter på dessa områden. Hade det varit frågor som berörde eventuell brottsbekämpning, som ju denna lag föreslår, hade jag förstått det bättre, men jag ser inte riktigt vad polisen vinner på att få denna direkta åtkomst. Vad anser Sverigedemokraterna att Rikspolisstyrelsen och polismyndigheterna har för behov av att ha den här direktåtkomsten till ytterst få personuppgifter avseende sjöövervakning, räddningstjänst, ärenden om vattenföroreningsavgift och sjöinformation?

Som jag tidigare sagt: Hade svaret varit att det var eventuella brott man var ute efter hade det varit en annan sak. Men i detta fall har jag lite svårt att se varför polisen skulle ha tillgång till den icke brottsbekämpande verksamhetens uppgifter.

För att kunna göra en bedömning eller en avvägning mellan effektiv brottsbekämpning och skydd för människors personliga integritet måste vi veta hur viktig tillgången till aktuella personuppgifter är för Rikspolisstyrelsen och polismyndigheterna. Mig veterligen har varken Rikspolisstyrelsen eller polismyndigheterna efterfrågat tillgång till Kustbevakningens uppgifter i dess icke brottsbekämpande verksamhet. När det gäller den brottsbekämpande verksamheten förstår jag det fullt ut, men i det här fallet förstår jag det inte. Jag tror att Rikspolisstyrelsen och polismyndigheterna med varm hand överläter dessa uppgifter till sina kolleger inom Kustbevakningen.

Det bör också sägas att bara för att en myndighet inte har direkt åtkomst till uppgifter betyder det inte att myndigheterna inte samarbetar inom områden där så är lämpligt.

Fru talman! Kustbevakningsdatalagen tillgodoser de brottsbekämpande myndigheternas behov av informationsutbyte och personuppgiftshandling. Samtidigt värnar den om skyddet för medborgarnas rätt till personlig integritet. Jag välkomnar den nya lagen och yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

Anf. 100 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Fru talman! När vi hanterar det här ärendet som handlar om Kustbevakningens hantering av olika uppgifter och datahantering är det viktigt att komma ihåg att diskussionen handlar både om registrering och om hur man hanterar olika personuppgifter till exempel. Man måste vara väldigt försiktig.

Jag tror att den här förändringen är bra, och vi ställer oss bakom utskottets förslag som jag härmed yrkar bifall till. Här finns något slags harmonisering som innebär att man bör ha något slags likvärdig behandling på olika ställen. Just det här blir också en teknikneutral lagring, vilket Anders Hansson var inne på, och det är väldigt bra.

Samtidigt måste man naturligtvis vara mycket försiktig med all information som handlar om personuppgifter, sekretess och den personliga integriteten. Därför vill jag yrka avslag på reservationen från Sverigedemokraterna. Jag tror att det är för mycket och att det till och med kan vara lite farligt att nästan slentrianmässigt yrka på att allt ska vara tillgängligt i de här sammanhangen. Jag tror att det är där vi måste sätta en

gräns. Det är bra att vi tillåter att man jobbar med de bitarna som är föreslaget i utskottet, men jag tror att det är farligt om man bara slentrianmässigt går på att vi ska ha tillgång till mer.

Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag och avslag på Sverigedemokraternas reservation.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

*Några
begravningsfrågor*

10 § Några begravningsfrågor

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2011/12:KU11
Några begravningsfrågor (prop. 2011/12:51).

Anf. 101 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S):

Fru talman! Betänkandet vi hanterar i dag utgår från Begravningsutredningen som leddes av riksdagens nuvarande direktör Kathrin Flossing och regeringens proposition 51.

Frågorna kanske inte är så mycket diskuterade som de borde, eftersom det här faktiskt är frågor som berör oss alla. Från Socialdemokraternas sida har vi inga avvikande meningar eller reservationer. Vi tycker att frågorna har landat inom rimlighetens gränser och yrkar därför bifall till förslaget i betänkandet.

Betänkandet tar upp några viktiga frågor som vållat problem och diskussioner. Det handlar bland annat om längsta tid mellan dödsfall och gravsättning, begravningsavgiften i förhållande till kyrkoavgiften, länsstyrelsernas ansvar som tydliggörs och kraven på begravningsombuden som utökas och förtydligas.

Fru talman! Tiden mellan dödsfall och gravsättning har de senaste tio åren ökat med i genomsnitt över fem dagar. Genomsnittet i landet låg 2008 på 18,8 dagar. I Stockholmsområdet är genomsnittstiden i dag mellan 28 och 30 dagar. Den långa väntetiden handlar nästan uteslutande om att de anhöriga vill ha gudstjänsten en viss dag, oftast fredagar, i en viss kyrka med en viss präst och sedan minnesstunden i ett visst församlingshem.

Detta ska man ha stor respekt för. Att anordna en begravning är både ett sätt att bearbeta sorgen och ett sätt att ta farväl av en kär person. Men blir det en alltför utdragen process försvåras arbetet med att ta hand om den avlidna. Det fordras bårhusplatser. Det kan innebära fler transporter mellan platser och det kan också krävas balsamering. Därför, fru talman, tycker vi ändå det är bra med en tidsgräns och tillstyrker förslaget i betänkandet.

Men ibland går det inte att lösa inom en månad, och då måste man också ha respekt för det. Det kan vara en anhörig som väldigt gärna vill eller bör vara med och som inte har möjlighet inom en månad. Det kan också finnas andra skäl. Utredningen hade förslag på att huvudmannen skulle få lämna anstånd upp till två månader och informera Skatteverket om beslutet. Regeringen föreslår dock ingen ändring mot vad som sker i

dag, utan ansökan ska även i fortsättningen lämnas till Skatteverket som undersöker anledningen till dröjsmålet.

Vi tillstyrker detta. Det är bra att det inte är huvudmannen som beslutar. Det kan nämligen finnas ekonomiska intressen i frågan, eftersom de har rätt att ta betalt för förvaring som överskrider den längsta tillåtna tiden.

Vi tycker heller inte att Länsstyrelsen bör ha detta uppdrag. Länsstyrelsen har ett tillsynsansvar över verksamheten. Myndigheten ska granska hur huvudmannen och begravningsombuden hanterar verksamheten, och då är det bra att beslut om anstånd ligger på annan myndighet. Det är också naturligt, eftersom Skatteverket hanterar folkbokföringsfrågorna. Men det är viktigt att även denna fråga följs upp och är föremål för tillsyn. Hur det ska gå till får regeringen återkomma till.

Länsstyrelsen får ändå ett utökat tillsynsansvar, och det är bra. Ansvaret koncentreras till sju länsstyrelser i landet. Det innebär förhoppningsvis mer kunskap och mer likvärdig bedömning, men det kan också innebära längre resor för de tjänstemän som ska göra tillsyn. Risken finns att det inte blir mer tillsyn än vad det är i dag utan att det endast sker när behovet är påkallat, vilket är olyckligt.

Men det får tiden utvisa. Det är bra att tillsynsansvaret tydliggörs.

Fru talman! Det sker i dag gravsättning på många olika sätt. Fler och fler är rörliga inom och utom landet och tycker att det är bra med en möjlighet till gravsättning utan att ha en grav att ta hand om eller behöva betala skötsel för. Den begränsade gravrätten innebär att upplåtaren har skötselansvaret. Då är det också naturligt, tycker vi, att upplåtaren har bestämmanderätt över vilka utsmyckningar som får förekomma, i vilken utsträckning blommor får förekomma eller var gravljusen ska placeras.

När separationen skedde mellan kyrka och stat infördes begravningsombud. Det är en viktig funktion där det ingår att bevaka de olika delar som finns inom begravningsväsendet. Fler och fler har lämnat kyrkan. Andra har en annan trosuppfattning. Men kyrkan är ansvarig för all begravningsverksamhet, utom i Stockholm och Tranås, där kommunerna är huvudmän. Då är det viktigt att det finns ett ombud som kan bevaka icke medlemmars intresse. Men detta ombud måste ha kunskap, inte bara om andra religioner utan ombudet måste även kunna bedöma rimligheten i den avgift som tas ut av alla. Då är det också viktigt att ombudet får tillgång till handlingar och de ekonomiska redovisningar som finns kring den verksamhet som han eller hon är satt att bevaka. Här har länsstyrelsen ett ansvar både vid förordnandet och för utbildningen.

Det sista jag vill ta upp, fru talman, är begravningsavgiften. Det är bra att den separeras från kyrkoavgiften så att alla, även de som har sitt medlemskap i Svenska kyrkan, tydligt kan se vilken summa som avsätts för begravningen. Frågan om samma avgift i hela landet har varit uppe i utskottet vid ett flertal tillfällen. Skillnaden är mycket stor över landet, och skatte- och tullavdelningen på Finansdepartementet kom nyss med en utredning kring lika avgift från och med 2015. Den frågan får vi i utskottet följa och med all säkerhet återkomma till. Men i detta betänkande tydliggörs avgiften för alla, inte bara för dem som står utanför Svenska kyrkan. Det tycker vi från Socialdemokraterna är bra.

Anf. 102 MONTASER ENEIM (M):

Fru talman! Vi har fått en proposition från regeringen angående några begravningsfrågor. Detta är frågor som kräver respekt och seriositet och som inte ska avhandlas med lätthet. Det finns en utredning som ligger till grund för regeringens proposition. Man har gjort några överväganden som syftar till att slå vakt om värdigheten i begravningsprocessen och underlätta för anhöriga i en svår stund.

Fru talman! Alla hamnar vi någon gång i den situationen då en närstående går bort och då sorgen kan både lamslå och kännas oöverstiglig. Regler och lagar ska i denna stund vara utformade så att de är så enkla och bistående som möjligt. Stödet från samhället ska garantera alla ett värdigt avsked.

Fru talman! Propositionen föreslår ändringar i begravningslagen enligt följande.

Den längsta tillåtna tiden mellan dödsfall och gravsättning eller kremering förkortas till en månad. Genom ändringen tydliggörs att en gravrätt kan upplåtas med begränsningar. Förslag finns också om återupptagande av återlämnad gravrätt. Begravningsavgiften för dem som är medlemmar i Svenska kyrkan görs fristående från kyrkoavgiften. Länsstyrelsen ansvarar för tillsynen av begravningsverksamheten. Dessutom får länsstyrelsen rätten att inspektera verksamheten. Slutligen utökas och förtydligas kraven på begravningsombud som länsstyrelsen förordnar.

Fru talman! En förkortning av tiden mellan dödsfall och gravsättning eller kremering leder till att behovet av balsamering minskar. Detta bedöms positivt från såväl miljömässiga som arbetsmiljömässiga utgångspunkter.

Begränsad gravrätt avser gravanordningens utseende och struktur samt gravplatsens utsmyckning. Det är upplåtaren som har ansvaret för att gravplatsen hålls i ordnat skick.

Fru talman! En separation av begravningsavgiften från kyrkoavgiften skulle markera att begravningsverksamheten är helt fristående från kyrkans övriga verksamhet. Länsstyrelsen ska få rätt att inspektera verksamheten för att fullgöra sitt tillsynsansvar och på begäran få upplysningar som behövs för tillsynen. Begravningsombudet bör ha kunskaper inom ekonomi samt kunskaper om och förståelse för olika religioner, livsåskådningar och begravningsseder.

Fru talman! Låt mig avsluta med att yrka bifall till utskottets förslag, det vill säga bifall till propositionen och avslag på motionen.

Anf. 103 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Fru talman! Konstitutionsutskottets betänkande i detta ärende är en behandling av regeringens proposition *Några begravningsfrågor*. Utskottet tillstyrker regeringens förslag i dess helhet.

Den viktigaste förändringen är att den längsta tiden från dödsfall till gravsättning förkortas från två månader till en månad. För att få längre tid krävs det dispens från Skattemyndigheten. Den ska vara grundad på särskilda skäl. I den nya lagtexten står att en avliden ”ska kremeras eller gravsättas snarast möjligt och senast en månad efter dödsfallet”. Syftet med regeringens förslag är att minska kostnaderna för förvaring av avlidna. I Stockholm är den genomsnittliga tiden fram till begravning nu

ungefär 30 dagar. Det har ökat behovet och naturligtvis också kostnaderna för förvaring av avlidna.

Att jag tar upp det här i debatten beror på att det är viktigt att allmänheten blir informerad om de nya reglerna med förkortad tid till gravsättning. Reglerna träder i kraft redan den 1 maj 2012.

I övrigt innehåller propositionen och betänkandet frågor om hur gravplatser ska hållas i ordnat och värdigt skick och återupptagande av gravrätt. Länsstyrelserna får ett ansvar för tillsyn av begravningsverksamheten och ges också rätt att inspektera verksamheten. Dessutom ökas kraven på dem som ska förordnas som begravningsombud. Det är länsstyrelserna som förordnar dem och de ska företräda personer som inte är medlemmar i Svenska kyrkan. Detta är viktiga frågor som genom det här riksdagsbeslutet får en, som jag ser det, bra lösning.

Jag yrkar bifall till konstitutionsutskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.56 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

11 § Beslut om begäran om hänvisning av motion

Särskilda åtgärder mot organiserad brottslighet (SD)

Under överläggningen hade Mikael Jansson yrkat att kammaren skulle begära proposition på hänvisning av motionen till utskott.

Ett bifall till Mikael Janssons yrkande skulle innebära att frågan skulle hänvisas till konstitutionsutskottet.

Votering:

284 för avslag

19 för bifall

46 frånvarande

Kammaren avlog yrkandet om begäran om proposition på hänvisning av motionen till utskott.

Partivis fördelning av rösterna:

För avslag: 97 S, 95 M, 20 MP, 21 FP, 17 C, 18 V, 16 KD

För bifall: 19 SD

Frånvarande: 15 S, 12 M, 5 MP, 3 FP, 6 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Prot. 2011/12:83
15 mars

*Några
begravningsfrågor*

12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 mars

UU7 Nedrustning, icke-spridning och konventionell rustningskontroll samt Sveriges tillträde till konventionen om klusterammunition

Punkt 1 (Strategiska och taktiska kärnvapen)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

171 för utskottet

134 för res. 1

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 95 M, 21 FP, 19 C, 19 SD, 16 KD

För res. 1: 96 S, 20 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 12 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 3 (Bombkapsel 90, transit och investeringar m.m.)

1. utskottet

2. res. 3 (S)

3. res. 4 (MP, V)

4. res. 5 (SD)

Förberedande votering 1:

38 för res. 4

19 för res. 5

248 avstod

44 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Förberedande votering 2:

98 för res. 3

37 för res. 4

169 avstod

45 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:

151 för utskottet

97 för res. 3

56 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 M, 21 FP, 19 C, 16 KD

För res. 3: 97 S

Avstod: 20 MP, 19 SD, 17 V

Frånvarande: 15 S, 12 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 2 V, 3 KD, 1 -

Punkt 4 (Små och lätta vapen)

1. utskottet
2. res. 7 (MP, V)

Votering:

171 för utskottet

39 för res. 7

94 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 95 M, 21 FP, 19 C, 19 SD, 16 KD

För res. 7: 1 S, 20 MP, 18 V

Avstod: 94 S

Frånvarande: 16 S, 12 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU29 Subsidiaritetsprövning av förslaget om inrättande av ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosur)

1. utskottet
2. res. 1 (M, FP, KD)
3. res. 2 (SD)

Förberedande votering:

150 för res. 1

19 för res. 2

136 avstod

44 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

136 för utskottet

151 för res. 1

18 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll res. 1.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 20 MP, 1 SD, 18 V

För res. 1: 95 M, 21 FP, 19 C, 16 KD

Avstod: 18 SD

Frånvarande: 15 S, 12 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 1 V, 3 KD, 1 -

13 § Beslut om ärenden som slutdebatteras vid dagens sammanträde

FöU3 Vissa frågor om Försvarsmaktens materielförsörjning

Punkt 1 (Nationella säkerhetsintressen m.m.)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

285 för utskottet

19 för res.

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 95 M, 20 MP, 21 FP, 19 C, 18 V, 16 KD

För res.: 19 SD

Frånvarande: 16 S, 12 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU4 Kustbevakningsdatalag

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Direktåtkomst till personuppgifter)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

286 för utskottet

19 för res.

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 95 M, 20 MP, 21 FP, 19 C, 18 V, 16 KD

För res.: 19 SD

Frånvarande: 15 S, 12 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 1 V, 3 KD, 1 -

KU11 Några begravningsfrågor

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Justitieombuds-
männens
ämbetsberättelse*

14 § Justitieombudsmännens ämbetsberättelse

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2011/12:KU6

Justitieombudsmännens ämbetsberättelse (redog. 2011/12:JO1).

Anf. 104 PHIA ANDERSSON (S):

Herr talman! Detta betänkande behandlar Justitieombudsmännens ämbetsberättelse från den 1 juli 2010 till den 30 juni 2011. JO-ämbetets främsta uppgift är att bevaka den enskildes intressen av en lagenlig och korrekt behandling från våra offentliga organs sida. Det blir på så sätt ett

värn för rättssäkerheten i samhället. Ärenden till Justitieombudsmännen är på så sätt en viktig uppföljning av hur våra myndigheter lagenligt sköter sina uppgifter.

En annan viktig del för Justitieombudsmännen är de inspektioner som görs ute hos myndigheter och de initiativärenden som ombudsmännen vidtar vid dessa inspektioner. Dessa inspektioner görs på eget initiativ av Justitieombudsmännen och har som främsta uppgift att i förebyggande syfte påtala missförhållanden och på så sätt förhindra att människor blir felaktigt behandlade av våra myndigheter. Tyvärr minskar utrymmet för denna viktiga arbetsuppgift för varje år på grund av en alltför stor mängd klagomålsärenden.

Herr talman! Av de statistiska uppgifterna för denna ämbetsberättelse framgår att det under verksamhetsåret nyregistrerades 6 954 ärenden, vilket innebär en minskning med 490 ärenden jämfört med förra verksamhetsåret. Det här är ett trendbrott som vi välkomnar men som också ska ses i ljuset av att man redovisade en nyregistrering av ärenden för verksamhetsåret 2008–2009 till 6 918, som faktiskt är en lägre siffra än årets. Då var det den högsta som redovisats under JO:s tvåhundraåriga historia. Detta toppades dessutom av förra årets redovisning med ytterligare en ökning med 581 ärenden, vilket för verksamhetsåret 2009–2010 sammanlagt blev 7 444 ärenden. Det är från denna extremt höga nivå som årets minskning har skett. Detta fick till följd att inspektionerna minskade också för perioden 2010–2011 enligt den ämbetsberättelsen. Det var från en redan oacceptabelt låg nivå.

Justitieombudsmännen har i flera årsredovisningar påtalat den höga andelen klagomålsärenden och vad det medför för svårigheter för JO-ämbetet, som är ett extraordinärt tillsynsorgan. Ett enigt utskott har tagit mycket allvarligt på denna information, och man har befarat att det har funnits risk att allmänhetens förtroende för JO-ämbetet skadats.

Herr talman! Vad har då skett för att förbättra Justitieombudsmännens arbetssituation? Den 4 december 2009 inkom till konstitutionsutskottet en skrivelse från dåvarande chefs-JO Mats Melin med önskemål om att se över möjligheterna för Justitieombudsmännen att delegera rätten att fatta beslut till annan befattningshavare vad gällde avvisnings- och avskrivningsärenden. Så har också skett. Sedan möjligheten till delegation av vissa beslut infördes från och med den 1 mars 2011 har 220 klagomålsärenden avgjorts av byråchef, vilket också redovisas i denna ämbetsberättelse.

Det stora problemet med att allt fler klagomålsärenden inkommer till JO har sin grund i frånvaron av ordinarie tillsynsorgan för framför allt Kriminalvården. Detta har Justitieombudsmännen framfört under flera års tid, vilket medförde att redan 2009 påtalade dåvarande riksdagsledamot Sinikka Bohlin och jag själv i en motion vikten av att Kriminalvården fick ett eget tillsynsorgan för att på så sätt minska den växande andelen av JO:s resurser som gick åt till att behandla klagomål från intagna i häkten och kriminalvårdsanstalter. Flera liknande motioner har skrivits av andra ledamöter från olika partier, och även i detta betänkande behandlas motioner med samma innebörd.

JO anförde i förra årets ämbetsberättelse att det var närmast häpnadsväckande att det fortfarande saknades reguljära tillsynsorgan på flera områden. Konstitutionsutskottet instämde i detta och underströk vikten av JO:s ställning som extraordinärt tillsynsorgan. Det är därför glädjande att konstatera att regeringen nu har beslutat att ge tilläggsdirektiv till Polisorganisationskommittén som motsvarar utskottets önskemål.

Herr talman! Även inom migrations- och socialförsäkringsområdet finns brister i ordinarie tillsynsorgan. En stor del av JO:s resurser ägnas åt sådant som borde kunna hanteras på annat sätt.

Ett enigt konstitutionsutskott liksom socialförsäkringsutskottet anser att det bör utredas hur och i vilken organisatorisk form en ordinarie tillsyn över ärendehandläggningen inom Migrationsverkets och socialförsäkringsområdets verksamheter bör utformas.

Med dessa åtgärder för att säkerställa Justitieombudsmännens ställning som extraordinärt tillsynsorgan ser vi ledamöter i konstitutionsutskottet fram emot kommande ämbetsberättelse med minskade klagomålsärenden och en betydande ökning av inspektioner och initiativärenden för att förebygga missförhållanden som kan drabba enskilda i kontakter med våra myndigheter. På så sätt kan rättssäkerheten öka i samhället. Dessa inspektioner skulle med fördel kunna företas inom Transportstyrelsen och inom våra domstolar där handläggningstiderna är alldeles för långa, vilket det också redogörs för i årets ämbetsberättelse.

Vi ska aldrig glömma bort att bakom varje klagomålsärende finns en människa som upplever sig ha blivit felaktigt behandlad i kontakten med våra myndigheter. Därför är denna ämbetsberättelse och de uppföljningar som görs oerhört viktiga att lyfta fram, även om vi i övrigt är helt överens i detta betänkande.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till utskottets förslag.

Anf. 105 CECILIA BRINCK (M):

Herr talman! Även om detta, som tidigare talare sagt, är ett enigt betänkande finns det anledning att understryka några viktiga punkter.

JO:s ämbetsberättelse för verksamhetsåret 2010–2011 är på många sätt en uppmuntrande läsning. Det framgår till exempel tydligt vilken enormt central roll JO spelar som extraordinärt tillsynsorgan och med vilket allvar och engagemang som JO förvaltar detta viktiga uppdrag.

Antalet nyregistrerade ärenden har sjunkit med ungefär 6 ½ procent sedan föregående verksamhetsår. Även antalet nya inspektions- och initiativärenden var mindre än året innan, och även när det gäller klagomålsärendena ser vi en minskning med knappt 7 procent sedan föregående år. Huvuddelen av JO:s tid upptas ju av den här typen av klagomålsärenden. Inspektioner och granskningar på JO:s eget initiativ har minskat och fortsätter, som också föregående talare påpekade, att ligga på en nivå som är lägre än vad JO själv anser vara lämpligt. Detta är högst beklagligt.

Bland JO:s ansvarsområden finns det vissa myndigheter som sticker ut när det gäller antalet ärenden. Transportstyrelsen är ett och de allmänna förvaltningsdomstolarna ett annat område där det förekommer problem med alltför långa handläggningstider.

Inom ett annat ansvarsområde, det som handlar om frågor som rör socialförsäkring, kriminalvård och försvaret, minskade antalet klagomålsärenden med över 12 procent. Den minskningen kan, säger JO, nästan helt hänföras till ett minskat antal socialförsäkringsärenden. JO:s uppfattning, som jag delar, är att detta betyder att Försäkringskassan börjar få ordning på sina handläggningsproblem, vilket är utomordentligt positivt. Fortfarande utgör dock socialförsäkrings- och kriminalvårdsområdena de absolut största delarna av JO:s arbete.

Det konstateras också att socialtjänsten är den dominerande gruppen av inkommande klagomål inom socialförsäkringen. Omkring 60 procent av ärendena handlar om det. Ytterligare ett ansvarsområde är det som handlägger polis-, åklagar- och tullväsen. Även där tycks långa handläggningstider vara en gemensam nämnare, beklagligtvis, för de inkomna ärendena.

Herr talman! JO:s roll som extraordinärt tillsynsorgan är central. JO har under flera års tid påpekat att ämbetet alltmer har kommit att fungera som ordinarie tillsynsorgan för verksamheter som saknar sådant, vilket äventyrar JO:s extraordinära ställning på grund av den kraftigt ökade arbetsbelastningen. Det här problemet har, som vi har hört tidigare, uppmärksamats flera gånger, inte minst förra året under behandlingen av JO:s förra ämbetsberättelse som gäller verksamhetsåret 2010–2011.

Utskottet konstaterar nu med tillfredsställelse att regeringen har tagit till sig de synpunkter som framförts och bereder frågan om inrättande av ett ordinarie tillsynsorgan inom kriminalvårdens område. Det är utomordentligt viktigt att JO:s roll som extraordinärt tillsynsorgan värnas och inte äventyras genom att JO tvingas arbeta med frågor som borde handläggas på andra ställen.

Utskottets eniga uppfattning är att det finns behov av en liknande ordning när det gäller till exempel uppgifter inom migrations- och socialförsäkringsområdena och föreslår därför att riksdagen genom ett tillkännagivande begär att regeringen låter utreda frågan om bristen på reguljär tillsyn inom dessa områden.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 106 KARIN GRANBOM ELLISON (FP):

Herr talman! Det är roligt att få se en motion bli verklighet. Då tänker jag inte göra mig till tolk för alla som i KU har skrivit följdmotioner på JO:s ämbetsberättelse, utan jag är glad att min enskilda motion från 2009, som föreslog ett inrättande av en fristående inspektion för granskning av Kriminalvården, i och med detta betänkande kan anses bifallen, om inte till formen så åtminstone till sin innebörd.

Jag har varit ledamot av Kriminalvårdens styrelse och insynsråd och vet att tillsynen av Kriminalvården länge har varit föremål för diskussion. Redan 2003 påpekade Statskontoret att tillsynen av Kriminalvården borde förstärkas. Under ett antal år har JO uttryckt önskemål om att avlastas från vissa klagomål från Kriminalvården, då tillströmningen av ärenden vuxit mycket kraftigt och, som vi hört tidigare här i dag, tyvärr lett till att mindre tid har kunnat ägnas åt svårare ärenden och egen inspektion på häkten och anstalter.

Även ledningen för Kriminalvården har uttalat att det inte är tillräckligt och tillfredsställande att de själva har ansvar för tillsynen av verk-

samheten och granskningen av incidenter. Inte minst höjde generaldirektören rösten i denna fråga 2008, då ett ökat antal häktade tog livet av sig och myndigheten själv fick kontrollera omständigheterna kring detta.

År 2009 presenterades en offentlig utredning om Kriminalvårdens ledning och styrning. Ett delförslag i denna utredning handlade om att ett externt tillsynsorgan borde inrättas för att förstärka tillsynen.

Det finns alltså en stor uppslutning om att det bör inrättas en tillsynsmyndighet för Kriminalvården. Att årets motioner i ärendet avslås är för att regeringen nu satt ned foten och skrivit tilläggsdirektiv till Polisorganisationskommittén och gett dem i uppdrag att undersöka behovet av fristående organ för tillsyn av polisen och Kriminalvården. Om kommittén finner behov av sådan tillsyn ska utredningen presentera förslag till organisation och verksamhet.

Redovisningen för Kriminalvårdens del ska ske senast i mitten av december 2013. De har ganska lång tid på sig, och förslaget kan därmed förväntas vara så genomtänkt att det efter avlämnandet går att genomföra snart därpå.

Varför behövs då ett fristående tillsynsorgan för Kriminalvården? Ja, ur den enskildes perspektiv är svaret enkelt. Det handlar om att skydda den enskilda individen genom att se till att statens verksamhet fungerar väl. Dagligen fattas tusentals beslut i Kriminalvården som påverkar de intagnas situation på djupet. Det är viktigt att det finns en välfungerande tillsyn och inspektion av hur statens befogenheter, som med nödvändighet är långtgående inom Kriminalvården, och att vi vet hur den används i praktiken.

Det finns också ett allmänt demokrati- och medborgarperspektiv. Som samhällsmedborgare har vi alla rätt att kunna få en uppfattning om hur myndighetsutövningen fungerar och kunna kräva åtgärder om det finns brister i effektivitet och rättssäkerhet.

Utifrån ett KU-perspektiv handlar det om att JO behöver avlastas från de mindre svåra ärendena för att få utrymme att koncentrera sig på den extraordinära granskningen och på inspektioner. Varje år får JO in över tusen klagomål som rör kriminalvården. Många av dessa handlar om vardagsfrågor såsom telefon- och besökstillstånd, tider för inlåsning och upplåsning i bostadsrummet, kvaliteten på maten och innehav av till exempel böcker och privata kläder. På grund av dessa ärenden riskerar allvarliga ärenden att inte få den uppmärksamhet de förtjänar. Vardagsärenden kan dessutom ta längre tid att få svar på än vad som är nödvändigt, vilket drabbar de intagna.

Kriminalvården och polisen är myndigheter med stora maktmedel till sitt förfogande, och de är av naturliga skäl slutna världar. Därför kan tillsynen av dessa myndigheter anses extra viktig.

Det finns också andra verksamheter som tar beslut som kan vara av stor betydelse för enskilda, till exempel skolan, arbetslöshetskassorna, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Migrationsverket.

På skolans område finns sedan 2008 en fristående skolinspektion, inrättad på initiativ av Folkpartiet.

En övergripande tillsyn av arbetslöshetsförsäkringen görs av Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen.

Alliansen inrättade nyligen Inspektionen för socialförsäkringen, ISF, som i första hand granskar tre myndigheter: Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket.

Ett flertal granskningsmyndigheter har alltså relativt nyligen skapats.

Vi ser dock med ledning av JO:s verksamhetsberättelse att Inspektionen för socialförsäkringen behöver kompletteras eftersom JO får ta emot och behandla alla ärenden inom socialförsäkringsområdet från enskilda då detta ligger utanför ISF:s ansvarsområde.

Under förra verksamhetsåret fick JO ta emot nästan 600 ärenden på socialförsäkringens område. Detta är en hög arbetsbelastning – även om vi kan se att klagomålen gått ned under året med nära en tredjedel, vilket är en glädjande följd av att Försäkringskassan lyckats minska problemen i sin handläggning.

För att ytterligare avlasta JO och låta det bli just ett extraordinärt tillsynsorgan föreslår KU i dagens betänkande att riksdagen ger regeringen till känna att det behöver utredas hur en ordinarie tillsyn av ärendehandläggningen inom socialförsäkringen kan utformas. Samma sak gäller för migrationsområdet.

Det är positivt att ett enat KU kan stå bakom detta betänkande. Förstärknings i tillsynen av vissa myndigheter har flera fördelar. Rättssäkerheten för den enskilda människan förbättras, möjligheterna för andra medborgare att få vetskap och insyn i eventuella brister i systemen ökas och regeringen och vi folkvalda får fram ny information som hjälper oss att styra dessa myndigheter.

Med detta sagt yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 107 PER-INGVAR JOHANSSON (C):

Herr talman! Efter en hel del diskussioner och överväganden har vi i konstitutionsutskottet kommit fram till ett enhälligt betänkande vid behandlingen av Justitieombudsmännens ämbetsberättelse för tiden juli 2010–juni 2011.

Oundvikligen blir det en del upprepningar i det jag framför.

En viktig del i betänkandet är konstaterandet att regeringen under vårt arbete i utskottet med betänkandet beslutat att ge tilläggsdirektiv till Polisorganisationskommittén om att utreda skapandet av ett särskilt tillsynsorgan för Kriminalvården. Det är ett område som hittills gett justitieombudsmännen en mycket stor arbetsbelastning. Avsaknaden av ett särskilt tillsynsorgan på detta område kommer nu förhoppningsvis att åtgärdas. Det finns som jag ser det förutsättningar för en effektiv organisation i tillsynsorganet som kan göra fler inspektioner på anstalterna än vad justitieombudsmännen hunnit med.

Även inom migrations- och socialförsäkringsområdena vill utskottet att regeringen utreder frågan om en reguljär tillsyn på det sätt som också socialförsäkringsutskottet har framfört. Detta förslag ska framföras i form av ett tillkännagivande från riksdagen till regeringen.

Jag yrkar bifall till konstitutionsutskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 21 mars.)

Anf. 108 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Herr talman! Det betänkande vi nu ska diskutera heter *Trossamfund m.m.*, och i det behandlas motioner från allmänna motionstiden. Till största delen handlar det om Svenska kyrkan och andra församlingar, men det berör också begravningsverksamheten och rätten för personer som inte bekänner sig till någon religiös tro.

Seder och bruk runt hanteringen av avlidna är föränderliga och beror på de levande människornas situation, på deras behov och möjligheter, och de förändras över tid. Det kan vi tydligt se i vårt land.

För mycket länge sedan vet vi att en del ledande personer fick stora gravkullar eller gravrösen resta över sig. Men hur, och faktiskt om, andra som levde samtidigt begravdes har vi begränsad kunskap om. Det skiftade troligen. En del blev säkert begravda. Andra kanske brändes medan vissa lämnades åt djuren i skogen att ta hand om.

Under bondesamhällets tid med en befolkning fast rotad till marken som bodde kvar på samma plats i generationer var jordbegravningar det vanligaste sättet att ta hand om sina avlidna.

Nu när många människor flyttar flera gånger under sin levnad är det vanligast att vi kremerar våra döda. Antingen placeras urnan vid en gravsten, i en minneslund eller så sprids askan för vinden. Det viktiga är att det är efter den dödes önskemål, om sådana finns. I annat fall blir det enligt de efterlevandes önskemål.

Hur vi gör med våra döda är viktigt för oss efterlevande oavsett vilken religiös uppfattning vi har och oavsett om vi har någon religiös uppfattning alls.

För en människa som levt sitt liv i två olika delar av landet eller i två olika delar av världen kan det kännas självklart att vilja ha sin aska uppdelad och spridd på två olika platser. För någon annan kan det vara lika självklart att man vill ha askan i en urna hemma hos en närstående levande släkting.

Begravningslagen och begravningsförordningen reglerar formerna för avsked, begravning och hur aska ska omhändertas. Att dela aska eller förvara aska hemma ingår inte i hur aska ska hanteras. Det finns dock möjlighet till undantag om man kan hänvisa till synnerliga skäl. Det är länsstyrelsen som avgör om det föreligger synnerliga skäl. Man får ansöka, och det krävs en djup religiös tro för att undantag ska medges.

För Vänsterpartiet är det viktigt att lagstiftning och övrig reglering bygger på sekulära principer och gäller lika för alla.

Att inte ha en religiös tro gör inte avskedet och hanteringen av de avlidna mindre viktig. Människors önskemål om formerna för avskedet ska inte styras av om det finns en stark religiös uppfattning eller inte. De begränsningar som eventuellt måste finnas ska avgöras av helt andra principer, och regelverket måste gälla lika för alla, religiösa eller ej. Därför måste begravningslagen och begravningsförordningen ses över.

Härmed yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservation.

Anf. 109 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S):

Herr talman! Rätten att utöva sin tro och rätten att höra till en församling är stark i den svenska grundlagen. Den är också stark i EU:s fördrag och i stadgan om mänskliga rättigheter.

Vid de relationsförändringar mellan kyrka och stat som trädde i kraft år 2000 lagstodgades den verksamhet som Svenska kyrkan ansvarade för och som berörde alla, till exempel begravningsverksamhet, kyrkoavgift, kulturminnen och rätt till kyrkans handlingar och arkiv. Det är områden som är viktiga för alla, inte minst ur ett kulturarvsperspektiv.

Med tanke på den relativt korta tid som gått sedan förändringen får man säga att det har fungerat väl. Det finns fortfarande diskussioner inom vissa områden, men de är konstruktiva. Vissa förändringar kommer till stånd, antingen som i det tidigare betänkandet genom förändringar i begravningslagen eller genom förändringar inom kyrkans inre liv.

Att nu initiera en stor översyn eller ompröva relationen mellan kyrka och stat är inte vi socialdemokrater beredda att göra. Vi är inte heller beredda att lägga över begravningsverksamheten på kommunerna. Det skulle också medföra stora förändringar, inte minst kulturhistoriskt. Kommunerna är huvudman i två fall, nämligen Stockholm och Tranås. Även detta är ett historiskt arv.

I övrigt är vår uppfattning att kyrkan tagit sin uppgift på största allvar och visar stor respekt för alla andra religioners seder och för dem som inte vill ha något religiöst inslag inför den sista vilan.

Herr talman! När vi följer en närstående till sista vilan är det av största vikt att det sker under värdiga former. Det är viktigt att de anhöriga kan få önskemål uppfyllda i så stor utsträckning som möjligt.

En hel del talar också för att det är klokt med vissa regler. En sådan gäller spridning och delning av aska. Halva utskottet var i Sydafrika förra veckan. På ett av våra möten kom frågan om gravfrid och anhörigas rätt till tillträde till gamla familjegravar upp. Enligt vår mening bör vi ha en restriktiv hållning till var man får begrava en anhörig, eller var och hur aska får spridas för att undvika konflikter i framtiden. Det är inte värdigt att gamla gravar grävs upp för att markområdet har sålts eller får en annan användning, eller att den nya ägaren nekar de anhöriga tillträde till gravplatsen. Därför bör man tänka mer än en gång när det gäller var och på vilket sätt den närstående får sin sista vila. Askan får strös ut på annan plats än en begravningsplats om länsstyrelsen ger sitt tillstånd och om platsen är lämplig för ändamålet. Askan får också delas, men bara om det finns synnerliga skäl. De ska vara grundade på allvarlig religiös uppfattning. Jag tror att det handlar om vad det innebär att ha rätt till en tro och rätt att tillhöra en församling.

Bestämmelsen ska tillämpas restriktivt. Det tycker jag är klokt.

Frågan om att få tillhöra vilken församling man vill har diskuterats i många år. Det kan kännas konstigt att staten ska ha att göra med i vilken församling jag har mitt medlemskap. Men det ligger andra komplikationer bakom. Även detta var en del av uppgörelsen kyrka–stat och en förutsättning för att staten skulle hjälpa till med uppbörden. Men det var också, som kyrkan själv uttrycker det, en garanti för en folkkyrka som var rikstäckande. Om man själv får välja vilken församling man vill tillhöra kan det få ekonomiska konsekvenser. Vissa församlingar kan få svårt att ha kvar sin verksamhet.

Som flera av oss har sagt är människor mer rörliga i dag och känner sig inte knutna till en särskild plats på samma sätt som förr. Det är ändå bra att frågan hålls levande. Den kanske kan hanteras annorlunda i samband med att frågan om en gemensam begravningsavgift hanteras.

Det är viktigt att samtalen mellan regeringen och kyrkan fortsätter. Om det ska ske en förändring ska det vara långsiktigt och genom en bred överenskommelse. I dag är vi inte beredda att tillstyrka någon förändring eller omprövning av tidigare beslut.

Herr talman! Det finns en del andra frågor som inte heller är lösta och som återkommer till konstitutionsutskottet med jämna mellanrum. En av de frågorna gäller hanteringen av metaller i kroppen efter kremering. Det kan av många uppfattas som icke värdigt att metaller samlas ihop och tas om hand utan att det sker i samband med den enskildes begravning. Frågan är komplicerad. Det är bra att regeringen avser att återkomma i frågan redan under detta år.

Slutligen, herr talman, vill jag ta upp frågan om dialoger med religiösa samfund. Den är mycket viktig, och det är angeläget att det förs en dialog om mänskliga rättigheter, yttrandefrihet och religionsfrihet. Det särskilda råd som regeringen tillsatte år 2000 och som jag har fått vara en del av sedan 2003 har haft många spännande och viktiga diskussioner. Rådet består av företrädare för de religiösa samfunden och två politiska företrädare och har ansvarigt statsråd som ordförande. Rådet tar upp aktuella frågor till diskussion, men ibland också mer konfliktfyllda diskussionsområden som integrationsfrågor, islamofobi, hets mot folkgrupp, konflikter mellan religiösa grupper, kvinnors rättigheter, samkönade äktenskap med mera. Rådet har förlagt möten till olika kyrkobyggnader och församlingar och fått mer information om olika samfund. Rådet har enligt min mening en stor och viktig roll att spela, inte minst genom att skapa mötesplatser och kontaktnät mellan religiösa företrädare. Under det senaste året har rådet haft seminarium om samhällets grundläggande värderingar.

Det går säkert att utveckla rådets arbete med fler möten och fler seminarier. Det som motionären efterlyser i betänkandet vill jag säga är tillgodosett genom rådets verksamhet och inriktning.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 110 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik:

Herr talman! Jag måste ställa en fråga. Jag hoppas att jag missförstod. Menar Helene Petersson att det är mer värdigt att dela askan efter en avliden om man kan hänvisa till en allvarlig religiös uppfattning än till att man helt enkelt känner sig starkt bunden till två olika platser?

Anf. 111 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Frågan om att dela askan ska över huvud taget ha en väldigt restriktiv behandling. Utgångspunkten är att det inte ska vara någon delning, utan att all aska ska läggas på samma ställe.

Jag vill också hänvisa till den starka religiösa rättighet som finns i svensk grundlag och som EU har i sitt fördrag. Den finns även med i stadgan om mänskliga rättigheter.

Vi har förbundet oss att ta hänsyn till olika religiösa seder och religioners hantering av exempelvis begravningar. Jag tycker att det ska kunna utgöra skäl till att man kan få dela askan.

Grundinställningen är, som sagt, att man måste vara väldigt restriktiv.

Trossamfund m.m.

Anf. 112 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik:

Herr talman! Jag kan förstå att man ska vara restriktiv och att askan inte ska delas. Men jag har svårt att förstå att det absolut ska grundas på tro om det ska göras undantag. Jag anser att vi alla ska ha samma rätt inför lagen. Människor har givetvis rätt till sin tro, men man måste också ha rätt att inte tro och ändå bli behandlad likadant av lagstiftningen.

Alla måste ha samma möjlighet och få en rättvis bedömning inte grundad på tro utan på egen uppfattning.

Anf. 113 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Jag kan hålla med Mia Sydow Mölleby. Vi måste givetvis ta hänsyn till enskilda människors och anhörigas önskemål. Det är just anhörigas önskemål som kan skapa komplikationer. Det har även gällt tiden för begravningar att anhörigas önskemål skapar komplikationer. I ett sådant här fall kan jag se att det kan bli komplikationer. De anhöriga är inte överens om begravningsplats. Det är en fråga som dyker upp ganska ofta. Man är inte överens. Ska det vara i Falköping eller i Göteborg? Frågan är om det ska vara skäl till att man får dela.

Jag tycker att det är en ganska god grund när man säger att det ska hanteras med hänsyn till en stark religiös sed. Det kanske inte är den enskildes sed utan att religionen innehåller detta.

Jag tycker att det är klokt att vi har en restriktiv hållning och att det ska finnas synnerliga skäl.

Anf. 114 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Herr talman! Ungefär sex och en halv miljon av oss svenskar tillhör Svenska kyrkan. Därmed torde Svenska kyrkan vara den största folkrörelse som vi har här i landet. Trots att det nu har gått mer än tio år sedan staten och kyrkan skildes åt är det många kyrkliga frågor som vi kommer att behandla här i kammaren.

Riksdagen antog 1998, med justeringar 2009, lagen om Svenska kyrkan, vilken bland annat reglerar Svenska kyrkan som trossamfund, dess organisatoriska uppbyggnad, kyrklig egendom och kyrkans arkiv samt kyrkoavgiften. Kyrkoordningen är det grundläggande dokument som reglerar det inomkyrkliga regelsystemet och som beslutas av kyrkans högsta beslutande organ, nämligen kyrkomötet. Den första kyrkoordningen antogs 1999 och har sedan ändrats så gott som varje år. Ett antal principbeslut började tas redan i mitten av 1990-talet och har fortsatt fram till dess att kyrkan och staten skildes åt år 2000.

Det är mot bakgrund av dessa lagar och dokument som man får läsa de 14 motioner som behandlas i betänkandet. Jag tror att vi på sikt måste bli betydligt tydligare i vårt förhållningssätt mellan Svenska kyrkan och staten. Alltför många lika frågor debatteras fortfarande på såväl kyrkomötet som här i Sveriges riksdag. Det vet jag eftersom jag också är ledamot av kyrkomötet. Det blir något slags moment 22 av det hela. Vem ska bestämma vad? Jag tänker speciellt på frågan om fri församlingstill-

hörighet, där motionären tar upp frågan om att man ska få möjlighet att tillhöra vilken församling man vill oavsett bostadsort. Detta har vi moderater motionerat om på kyrkomötet. Just denna fråga har inte beslutats vare sig av kyrkomötet eller av oss här i Sveriges riksdag.

Svenska kyrkan är efter kyrkans ändrade relationer med staten ansvarig för den största sammanhållna delen av vårt svenska kulturarv. För att kunna ta detta ansvar får Svenska kyrkan en viss ersättning av staten varje år som vi beslutar om här i riksdagen. I dagsläget är det 460 miljoner kronor per år fram till år 2014 för just kulturhistoriskt motiverade merkostnader i samband med vård och underhåll av kyrkliga kulturminnen. Det kan gälla kyrkobyggnader, men det kan också gälla begravningsplatser och kyrkliga inventarier.

En av motionerna behandlar just frågan om kyrkoantikvarisk ersättning till begravningsplatser, och jag vill framhäva att man har pengar till detta. Ersättningen fördelas på Svenska kyrkans nationella nivå av kyrkostyrelsen som beslutar just om ersättningsramarna mellan stiftet. Sedan är det stiftsstyrelserna som i sin tur beslutar om kyrkoantikvarisk ersättning på grundval av vad församlingarna ansöker om inom respektive region.

Det är en viktig markering att vi tycker att kyrkan står för ett kulturarv som berör oss i vår svenska historia.

Herr talman! Många av motionerna i betänkandet tar upp viktiga frågor kring tro av olika slag, alltifrån det fortsatta förhållandet mellan kyrkan och staten vad gäller lagar och beskattningsrätt på begravningsverksamheten till människors rätt att bestämma över metallen i sin kropp.

Den sistnämnda frågan tycker jag är nog så viktig också ur ett miljöperspektiv då man vid kremering varje år får ut ca 22 ton miljöavfall som inte förbränns. Det är ofta titan eller andra implantat som knä- och höftleder som finns i våra kroppar. I dag är det kremering som är det vanligaste jordfästningssättet. Ca 80 procent av alla avlidna kremeras årligen. Då är frågan om de överblivna metallerna viktig eftersom de påverkar miljön negativt.

Jag har som kyrkonämndens ordförande i min hemstad Falun varit ute i verksamheterna runt om, bland annat på krematoriet. Jag har sett hur de icke brännbara delarna från kremationen från olika stoft samlas ihop och sedan gravsätts på annan mark än där det ursprungliga stoftet grävs ned. Implantaten är oftast för stora för att gå ned i en urna. Det är vanligt att man gör på detta sätt runt om i Sverige, och det är inte bara i Falun som man gör det. Detta tycker jag varken känns etiskt eller särskilt miljövänligt. Metallerna bryts ju inte ned i jorden.

I ett par av våra grannländer, bland andra Danmark och Finland, återvinns dessa metaller, och det kan kanske vara en fråga också för oss här i Sverige. Därför välkomnar jag att regeringen har aviserat att man kommer att bereda frågan och återkomma till oss i riksdagen redan under detta år.

Herr talman! Jag tror att trosfrågor kommer att diskuteras även fortsättningsvis här i denna kammare då frågor kring just tro ofta handlar om vardagen runt omkring oss och att de lagar som reglerar detta stiftas här i riksdagen. Det vore önskvärt om vi kunde diskutera dessa frågor utanför partipolitiken. Jag välkomnar därför att mitt parti har tagit beslut om att

inte ställa upp under partibeteckningen Moderaterna i nästa års kyrkoval. Men detta måste naturligtvis vara ett val för varje parti.

Den process som vi satte i gång för tolv år sedan bör fortsätta så att vi med tiden får en kyrka som är fri från staten. Demokratiska processer har alltid en tendens att gå långsamt, och det kanske är nödvändigt eftersom det är viktiga frågor som detta handlar om.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på reservationen.

Anf. 115 TUVE SKÅNBERG (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

I detta betänkande tas ett flertal motionsyrkanden från allmänna motionstiden upp. Alla handlar i någon mening om trossamfund. Det finns flera angelägna motioner om att man inom Svenska kyrkan ska få möjlighet till fri församlingstillhörighet, alltså inte geografiskt bunden som den är i dag. Det tycker jag och Kristdemokraterna i grunden är en god idé. Själv har jag under min uppväxt tillhört en sådan icke-territoriell församling, nämligen Amiralitetsförsamlingen i Karlskrona. Det gick alldeles utmärkt. Jag vet att det finns andra, men de är inte många. Det skulle kunna bli en allmän regel.

Men nu var överenskommelsen kring kyrkans skiljande från staten sådan att detta inte löstes. Ett problem att lösa är att kyrkoavgiften utformas för att man rent praktiskt ska klara administrationen. Då måste man göra det i samband med kyrkobokföringen. Det behövs en tillhörighet till Svenska kyrkans församling och att den är knuten till folkbokföringen. Denna fråga har enligt utskottet ännu inte lösts. Det skulle vara lyckligt om denna fråga kunde lösas, och jag hoppas att utskottet kan medverka till det i framtiden. Men det har ännu inte gjorts.

I betänkandet behandlas två motioner från Annelie Enochson och Yvonne Andersson, Kristdemokraterna, som har efterlyst att regeringen ska ha en regelbunden dialog med trossamfunden. En överväldigande majoritet av den svenska befolkningen tillhör ett eller flera trossamfund, men detta har fungerat dåligt i många år. Det är bara att erkänna. Under den tid som jag kan överblicka sedan 1991 och framåt har trossamfunden knackat på dörren. Oberoende av regeringssammansättning har det inte varit något större intresse för en sådan dialog. Göran Persson öppnade under en tid dörren betydligt mer än vad andra har gjort. Men det har varit mycket att önska.

Nu har dessa båda motionärer blivit bönhörda. Stefan Attefall har tagit sig an att möta religioners företrädare och av allt att döma gjort det på ett öppet och bra sätt så att de känner att man lyssnar på dem och känner att deras frågor tas på allvar och att deras konkreta önskemål lyfts fram. Denna dialog är värdefull. Jag menar alltså att man kan säga att motionerna är tillgodosedda.

Anf. 116 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Bara en liten kommentar till det sistnämnda: Inte är det Stefan Attefall som startat upp det här rådet. Det finns sedan 2000. Stefan Attefall är ansvarigt statsråd för det nu, men dialogen är i gång ända sedan 2000. Som jag tidigare sagt deltar jag sedan 2003.

Rådet är alltså aktivt, och har också tidigare varit det. Jag vet att Göran Persson som statsminister var väldigt intresserad av de här frågorna och att han regelbundet förde en dialog. Kyrkan själv och också andra samfund har beklagat att de inte fått samma gehör från den nuvarande statsministern.

Rådet fanns, som sagt, innan statsrådet Attefall tillträdde. Men att ett gott jobb i dag görs vill jag inte förneka.

Anf. 117 TUVE SKÅNBERG (KD) replik:
Herr talman! Det är helt korrekt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 21 mars.)

16 § Allmänna motioner om mervärdesskatt

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2011/12:SkU15
Allmänna motioner om mervärdesskatt.

Anf. 118 HANS OLSSON (S):

Herr talman! Jag tänker använda en del av min talartid till att tala om Ingemar Svensson i Stenkullen. Men först ska jag säga några ord om skrotbranschen.

Det är så att Skatteverket redan 2007 bad regeringen att göra någonting åt fusket inom skrotbranschen. Man bedömde att ungefär 500 miljoner kronor försvann i skrotbranschen på grund av fusk, speciellt med momsredovisningen. Man sade också att detta skulle rättas till med omvänd skattskyldighet, precis som gäller i byggbranschen.

År 2012 svarade finansministern på en skriftlig fråga: Ärendet bereds i Finansdepartementet. I fem år har man alltså berett ett ärende där man inte behöver uppfinna hjulet på nytt. I princip behöver man bara genomföra det som redan finns i byggbranschen. Under tiden försvinner varje år rejält med pengar. Man kan fråga sig hur många de företag är som försöker leva efter de regler som vi satt upp men som blir utkonkurrerade.

Det här duger inte! Det är bedrövligt. Det får inte ta fem år att lösa en sådan här fråga när branschen vill ha en ändring. Därför, herr talman, yrkar jag bifall till reservation 4. Det var skrotbranschen.

Nu tänker jag övergå till att lite grann tala om den ideella sektorn. Jag börjar med Ingemar Svensson i Stenkullen.

I Stenkullen, som ligger mellan Göteborg och Alingsås, finns det ett fotbollslag som heter Stenkullen GOIK. Vi som älskar division 4- och division 5-fotboll vet att det nu börjar dra ihop sig till att gå ut och titta på matcher. I helgen var första matchen i år som jag såg. Vi fick stryk med 8-0 – men ändå.

När Ingemar Svensson står och tittar på den fotboll som snart – utgår jag från – även i Stenkullen drar i gång vet han att hans pappa var med om att någon gång på 20-talet starta fotbollsklubben. Han vet också att

pappan spelade i klubben och gjorde många mål på 50- och 60-talen. Dessutom vet han att hans son spelat där.

När Ingemar Svensson nu i vår går ut och tittar på matcher tittar han på sina barnbarn som spelar i samma fotbollsklubb – den fotbollsklubb som liksom så många andra fotbollsklubbar byggts och leds vidare av ideella krafter. Det är detta som är styrkan och det som är det fantastiska.

Men här har vi i Sverige ett problem som vi faktiskt gemensamt närmat oss. EU-kommissionen tycker nämligen att vi ska införa mervärdesskattesystemet i den ideella sektorn. Vi ska alltså införa det system som vi i Sverige i mitten av 80-talet tog bort för att underlätta för den ideella sektorn – det system som företagen tycker är absolut krångligast när det gäller att peka ut en enskild detalj i regelverket. Detta system ska vi alltså införa! Men de människor som driver den ideella sektorn vill vara tillsammans med sina barn. De vill kicka boll och de vill sälja varmkorv. Men de vill inte hålla på med momsregler.

Det här är viktigt. Vi har varit överens om att driva frågan. Vi har träffat kommissionären, och vi har framfört våra synpunkter. Här hemma har vi varit överens. Finansministern har sagt att han vill driva frågan ända in i kaklet. Vi har samma uppfattning.

Lite grann känns det dock som att vi varit i underläge. Självtänkt var jag lite besviken när det var svårt att försöka övertyga och få kommissionären att förstå vad vi menar.

Vidare har vi jobbat med en grönbok, för kommissionen vill införa ett nytt mervärdesskattedirektiv. Jag tror att det var tusen remissvar från Sverige där det pekades just på detta, men det ignorerades.

Den första signalen vi fick var att det i det nya mervärdesskattedirektivet inte kommer att tas hänsyn till den ideella sektorn. Detta var inte speciellt roligt. Men plötsligt händer det – som det heter. Om vi i Sverige fortfarande vill vara överens om att tillsammans driva frågan ända in i kaklet finns här plötsligt en öppning. Om vi ska ha ett nytt mervärdesskattedirektiv måste nämligen alla 27 EU-länder säga ja – eller hur? Därmed har vi med oss en möjlighet.

Om jag förstått detta rätt pågår nu ett arbete i kommissionen med att ta fram ett förslag som det sedan ska förhandlas om. Då är det kanske inte så dumt att innan kommissionen målat in sig för mycket i sitt hörn sända signalen att om undantag för Sverige och den ideella sektorn inte kommer till stånd kommer vi som land att säga nej till det nya mervärdesskattedirektivet.

Om vi vill fortsätta att tillsammans driva frågan ända in i kaklet har vi nu alltså en chans. Vi brukar inte köra med sådana här saker, men jag tror att det här kan vara en bra lösning.

Därför, herr talman, känner jag mig för första gången i sammanhanget lite komfortabel – om vi nu kan bli överens om detta. Ifall vi agerar och håller ihop som vi hela tiden gjort är det vi som nu gentemot kommissionen har ett läge.

Mitt förslag är att vi hjälps åt på alla håll och kanter och ser till att till EU-kommissionen sända signalen: Inget nytt EU-direktiv när det gäller mervärdesskatten om inte detta med den ideella sektorn blir löst. Jag hoppas och tror att det inte är något problem eftersom vi hittills varit överens om det hela.

Herr talman! Jag hoppas att Ingemar Svensson i Stenkullen och alla andra runt om i landet kan fortsätta att jobba och bidra till den ideella sektorn som betyder så mycket och då utan att behöva hålla på med momsreglerna.

Anf. 119 MATS PERTOFT (MP):

Herr talman! Jag börjar där föregående talare slutade, alltså med den ideella sektorn. Det finns ett särskilt yttrande från S, V och MP.

Ofta när det gäller EU tänker jag på en sak, nämligen på den erfarenhet jag har – jag har växt upp i Tyskland – och på att vi svenskar är lite väl lydiga. Det är något annat för de länder som var med och grundade EU, för de känner ju att de är hemma i huset. De bestämmer var väggarna ska stå.

Vi *är* lite väl lydiga. Jag uppmanar på intet sätt till att exempelvis bryta mot regler, men jag uppmanar till att ta ut svängarna och tydligt visa var skåpet ska stå. Visa att våra rättigheter och våra vanor i Sverige är precis lika mycket värda som alla andras och bör beaktas på det sättet! Jag vet att vi inte är oense i sak. Ingen i denna sal är oense om den saken, tror jag. Men jag tror att vi ska visa lite tydligare var skåpet ska stå nere i Bryssel. Den egenheten har nämligen den svenska regeringen och politiken, oavsett färg, nog haft så länge vi har varit med i EU: Vi har varit för dåliga på att visa var skåpet ska stå. Där hoppas jag alltså att vi kan fortsätta och gärna skärpa tonen.

Sedan vill jag också i mitt anförande ta upp en annan sak som egentligen har varit en huvudsak för oss miljöpartister när det gäller allmänna motioner om mervärdesskatt. Det gäller reservation 1, som jag också vill yrka bifall till. Den handlar om flygskatten. Även detta är just nu en väldigt aktuell fråga i EU-sammanhang, när vi märker att det även här är så att unionen faktiskt har tagit ett steg framåt – inte så långt som jag skulle önska, men försäljningen av utsläppsrätter när det gäller flygtrafik är någonting som ändå finns på EU:s agenda.

Sedan är det intressant att se hur detta frammanar uppror och indignation hos en del länder utanför EU. Det är inte vilka länder som helst, utan det är Kina, Ryssland och USA. De hotar med köpbojkott mot europeiska flygplan. Det är märkligt hur man kan blanda ihop saker. Men jag är ändå stolt över att EU har vågat ta steget till införande av utsläppsrätter på flygsidan. Det hade dock aldrig skett om inte andra länder, till exempel Tyskland, tidigare hade varit inne på att införa skatt på flygbränsle nationellt.

Därför menar vi i Miljöpartiet att det är viktigt som påtryckning, alltså en tydlig riktningssvisare, att vi faktiskt går vidare i Sverige och inför skatt på flygbränsle. Det skulle antligen ge lite mer likvärdiga förutsättningar för de olika transportslagen i Sverige om vi kunde göra det. Det handlar inte om att vi tycker väldigt illa om flyget, utan det handlar om att ge likvärdiga förutsättningar och lite grann närma sig en klimatbeskattning.

Det är ju ändå så att flyget släpper ut väldigt mycket som ökar på växthuseffekten, och det bör man betala för. I en marknadsekonomi ska man betala för de skador man gör. De ska inte vara gratis. Men i vår värld *är* de gratis, och det betyder egentligen att det är en ofullkomlig

marknadsekonomi. Vi menar att det ska betalas, och det ska flygindustrin göra. Det ska konsumenterna och flyget göra. Därför vill vi införa detta.

Herr talman! Detta är de frågor jag vill lyfta fram när det gäller skatteutskottets betänkande nr 15: vikten av att vi visar var skåpet ska stå när det gäller ideell verksamhet i Sverige i förhållande till EU och att vi äntligen vågar vara lite mer rakryggade när det gäller likvärdig beskattning av flygbränsle jämfört med andra bränslesorter.

Anf. 120 THORALF ALFSSON (SD):

Herr talman! Det är första gången jag är uppe i talarstolen när det gäller ett ärende från skatteutskottet. Jag hoppas att vi ska få trevliga debatter framöver.

Först, herr talman, vill jag yrka bifall till våra reservationer nr 2 och nr 5.

När det gäller allmänna motioner om mervärdesskatt kanske de inte är det mest upphetsande vid en första anblick, men de olika skattesatserna har stor inverkan på människors ekonomi – särskilt för de svaga grupperna i samhället. I det perspektivet har den lägre momsen på livsmedel haft stor betydelse.

Detsamma kan knappast sägas om den så kallade restaurangmomsen. Jag tror att det är få personer som i dag ser någon skillnad mot hur det såg ut före nyår, varken när det gäller pris, service eller antal anställda. Jag gör det i varje fall inte på de restauranger jag regelbundet besöker. Dessa miljarder hade med fördel kunnat användas på ett helt annat sätt, till exempel för att förbättra den ekonomiska situationen för den grupp som i dagligt tal kallas fattigpensionärer.

Sedan vill jag instämma med båda föregående talare när det gäller moms och så vidare för ideella föreningar. Det gör också oss väldigt oroliga. Dessa ideella organisationer och föreningar har väldigt stor betydelse, speciellt för många ungdomar och så vidare, när det gäller olika sysselsättningar. Oavsett om man bor på landsbygden eller i städer har de väldigt stor betydelse – kanske ännu större på landsbygden, jag vet inte riktigt.

Jag känner igen mig i den beskrivning Hans Olsson gör eftersom jag själv är uppvuxen på den riktiga landsbygden, i ett litet samhälle. Som jag upplevde det då betydde idrottsföreningen så otroligt mycket. Om förutsättningarna skulle ändras, med momspliktighet och så vidare, påverkar det. Jag vet hur föreningarna kämpar ekonomiskt för att få ihop det, och det finns många eldsjälar som lägger ned enormt mycket tid. Det skulle vara väldigt tråkigt om detta lade krokben för föreningarna.

Det är sådana här saker EU ägnar sig åt. Jag tycker att det är en i allra högsta grad nationell angelägenhet som EU egentligen inte har någonting med att göra, rent ut sagt. Det påverkar inte andra länder i någon utsträckning. Det är denna typ av klåfingrighet, dessa småsaker EU ägnar sig åt, som gör mig väldigt EU-kritisk. Tyvärr är jag ganska ensam om den inställningen i denna församling i dag.

Dagens tre olika nivåer på moms – 6, 12 och 25 procent – ger dock upphov till flera gränsdragningsproblem mellan de olika momssatserna. När man ser de smått absurda konsekvenser de får kan man inte annat än fundera på om inte en generell momssats vore det bästa, kanske med undantag för den lägre momsen på livsmedel. Jag har förstått att det finns

en del utredningar som pekar i den riktningen, men så länge vi har dessa momsatsar får vi nog förhålla oss till dem.

Herr talman! Ett sådant absurt gränsdragningsproblem är den så kallade dansbandsmomsen. I dag får du betala 6 procent i moms på en entrébiljett om du väljer att lyssna på musiken utan tillgång till ett dansgolv, men 25 procent i moms om det finns ett dansgolv tillgängligt. Det är en helt ologisk effekt av dessa momsregler. Ur ett folkhälsoperspektiv borde det faktiskt vara helt tvärtom – den som har varit och dansat en kväll på ett dansställe vet vilken nyttig motion man får. Dessutom är det ganska trevligt. Är det något som borde ha en lägre momsats är det alltså just att dansa till musik och inte bara lyssna till dansbandsmusik.

När jag läste på lite angående dansbandsmomsen och googlade på nätet upptäckte jag att det finns fler som har förespråkats denna förändring. Det är inte bara Bert Karlsson utan även två av allianspartierna. Därför vill jag påminna Centerpartiet och Kristdemokraterna om att ni nu har möjlighet att visa att ni står för era vallöften från Almedalen 2010. Då lovade ni väljarna att sänka dansbandsmomsen till 6 procent. Det kan ni göra genom att stödja vår reservation.

Herr talman! Vår reservation nr 5 gäller veteranbilshobbyn. Det är en hobby som är utbredd. Den är en växande folkrörelse med mängder av bilträffar i olika former. Det kan vara allt från träffar på något torg i en stad någon kväll i veckan, speciellt under sommartid, till stora bilträffar som lockar tiotusentals deltagare och besökare. Inom veteranbilshobbyn finns en efterfrågan på att importera veteranbilar från utlandet, vilket för en tid sedan belades med mindre förmånliga skatteregler än tidigare. Vi vill med vår reservation föreslå en återgång till tidigare gällande momsatsar för äldre begagnade bilar och delar till dessa vid import från länder utanför EU.

Anf. 121 EMMA WALLRUP (V):

Herr talman! Vänsterpartiet tycker att flygskatt är viktigt eftersom flyget släpper ut så pass mycket som det gör. En resa fram och tillbaka till Thailand orsakar utsläpp motsvarande utsläppet per person för ett helt år. Det är stora utsläpp det handlar om per resa. Men vi vill inte använda momsens i det här läget, utan vi vill gå via start- och landavgifter eftersom det har en tendens att fylla planen lite bättre. I det här läget gör vi därför så.

Jag tänkte tala lite grann om bilpooler. De har i studier visat sig minska bilåkandet. I miljöarbetet är det viktigt att sträva efter att ställa om just transportsektorn eftersom det är där utsläppen ökar i dag. Olika former av bilpooler, som bilkooperativ, är allt vanligare. Det är ett viktigt alternativ för dem som inte har bil men vill använda bil ibland. Det görs ett mycket gott arbete inom bilkooperativen. En betydelsefull drivkraft är miljöengagemanget.

Det råder stor brist på ytor för parkeringar i många städer i dag där man vill få plats med bostäder, grönytor och andra verksamheter. Behovet av parkeringsplatser minskar ofta med bilpooler. Dessutom kan man lättare skaffa sig en miljöbil om man gemensamt går ihop och köper in nya effektiva miljöbilar. Man har råd när man är många. Det blir lättare att betala tillsammans än att stå för hela kostnaden själv. Det är viktigt att skynda på omställningen av bilparken, och det skulle vara samhällsnyt-

tigt om fler använde sig av bilpooler ur klimatsynpunkt, av utrymmesskäl och för luftkvalitetens skull. Ett konkret sätt att gynna bilpooler är att sänka momsens från den höga nivån 25 procent, som den ligger på i dag, till 6 procent, som är samma nivå som taxiföretag och kollektivtrafik har.

Jag yrkar därför bifall till vår reservation nr 3.

Anf. 122 LENA ASPLUND (M):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i skatteutskottets betänkande SkU15.

I fjol, ungefär vid den här tiden, hade vi en liknande debatt om motioner gällande mervärdesskatt. Då sade jag att intäkterna 2008 från moms var nästan 304 miljarder och att intäkterna ökar varje år. Det stämmer, eftersom intäkterna från 2009 uppgick till nästan 3 miljarder mer än 2008. Därför är det rätt viktigt hur vi hanterar moms och hur vi gör det i fortsättningen.

Mervärdesskatt är något som verkar beröra åtminstone politiker. Det märks på motionerna som handlar om olika skattesatser på varor och tjänster som motionärerna vill förändra. Att det finns tre olika skattesatser och vad som hör till vilken skattesats tror jag inte är något som den vanliga Svensson tänker så mycket på. Jag skulle inte heller tro att man brukar studera sitt kvitto och där se vilken procentsats det var på den vara eller tjänst man köpte. Det kanske vore bra om man gjorde det lite mer. Det kanske skulle kunna stävja en liten del av det skatteundanhållande som kommer från moms om vi i allmänhet tittade efter lite mer att det står rätt på kvittot.

Herr talman! Det finns ett särskilt yttrande från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet när det gäller redovisningsskyldighet för moms för den ideella sektorn.

Jag ska ge lite historia för den som lyssnar och vill förstå vad det handlar om. Det generella undantaget från mervärdesskatt för allmännyttiga ideella föreningar och trossamfund som finns i Sverige är inte förenligt med EG-rätten, enligt EU-kommissionen. Man har gjort en formell underrättelse till Sverige och har uppmärksammat att de svenska mervärdesskattereglerna inte överensstämmer. För att undvika att kommissionen skulle gå vidare i ett fördragsbrottsförfarande ansökte regeringen i januari 2011 hos kommissionen om att få införa en regel om så kallad omsättningsgräns för momsredovisning avseende ideell sektor. I mars 2011, efter det att vi hade haft debatten i fjol, fick vi ett besked om att kommissionen inte godtog denna ansökan.

Skatteutskottet har både före och efter detta vid flera tillfällen träffat kommissionär Semeta och förklarat hur viktigt detta är för Sverige. Trots allt detta kom ett meddelande från kommissionen den 6 december 2011 om momsens framtid. Kommissionen uttrycker inte någon ambition att lyssna på oss. Vi tycker att detta är tråkigt, och vi är överens i Sveriges riksdag om denna fråga. Finansdepartementet har efter detta fortsatt sina diskussioner med kommissionen, och Semeta har nu meddelat att han tänker fortsätta att analysera situationen. Jag utgår från att regeringen kommer att lösa detta på något sätt.

Precis som Hans Olsson berättade från Stenkullen, som jag mycket väl vet var det ligger, har jag varit kassör i en liten idrottsförening – en orienteringsklubb. Även med mina relativt goda kunskaper i bokföring,

moms och så vidare är det rätt krångligt, och det tar tid. Hur ska vi då få alla andra att vara kassörer? Hur ska vi få alla föräldrar att ställa upp när allting blir mycket krångligare? Detta är en jätteviktig fråga för oss.

Jag tycker att det framgår tydligt att vi är överens. Därför tycker jag egentligen att det särskilda yttrandet från S, MP och V var lite onödigt.

Herr talman! I betänkandet finns även en reservation från Socialdemokraterna gällande omvänd moms för skrotbranschen. Vad innebär då omvänd moms? För dem som inte vet det kan jag berätta att det innebär att det är köparen och inte säljaren som ska deklarera och betala momsen till staten.

Den 1 juli 2007 infördes omvänd momsredovisningsskyldighet för byggbranschen efter önskemål från bland andra branschen själv för att stävja oseriösa byggföretag och ge en vitare och seriösare sektor.

Nu pågår ett arbete i Finansdepartementet. Hans raljerade lite grann om att det har pågått i fem år. Det har det kanske inte gjort i fullt fem år. År 2008 kom Skatteverket med en utredning om hur den omvända momsen har slagit i byggsektorn. Jag vet inte när man har påbörjat arbetet, men jag vet att det pågår ett arbete i Finansdepartementet om omvänd momsskyldighet och att det pågår rätt ordentligt. Därför finner inte vi i majoriteten i skatteutskottet någon anledning att komma med ett tillkännagivande i frågan.

Anf. 123 ANNA STEELE (FP):

Herr talman! Mervärdesskatt är ett komplicerat område. I Sverige tillämpas tre skattesatser – 25 procent, 12 procent och 6 procent – som ni väl alla vet. Inom EU förespråkas en huvudskattesats om minst 19 procent. Vi har alltså 25 procent. Ett land ska också kunna ha två skattesatser som är undantagna och alltså lägre. Det är våra 12 respektive 6 procent.

Det finns en stor mängd utredningar som har studerat mervärdesskattesatserna och de konsekvenser som en enhetlig skattesats skulle ge. Dessa utredningar och rekommendationer refereras utförligt i skatteutskottets betänkande. Det finns enskilda motioner som pekar på att en viss grad av inkonsekvens blir följderna av dagens momssatser.

Jag tänker till exempel på att olika momssatser inom turistnäringen borde förändras så att de är desamma oavsett aktivitet. Jag tänker också på det som nämdes tidigare om att danstillställningarna inte omfattas av kulturmomsen som är 6 procent, vilket däremot en konsert där dansmusik framförs gör. I stället är momsen 25 procent om man passar på att svänga sina lurviga. Det är alltså inte helt konsekvent sätta momssatser.

Följderna av en enhetlig skattesats och av motionernas förslag är sammantaget svåra att bedöma i förväg. Därför förespråkar utskottet en återhållsamhet i förändringar på detta område.

En motion som är sympatisk för mig som har varit företagare är den som handlar om att man borde få dra av momsen för kontorsinventarier när man har sitt företags kontor förlagt hemma. Motionen må avslås, men vill man förenkla för småföretagare vore det ett litet, men för den enskilda företagaren viktigt, beslut. Det är min personliga övertygelse. Jag yrkar trots det bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner.

Anf. 124 KARIN NILSSON (C):

Herr talman! Som ni har hört allihop är den fråga som vi pratat mest om i dag momsen för ideella föreningar. Samtidigt är det en fråga som vi tyvärr inte kan påverka så särskilt mycket just nu. Det är fortfarande en ganska ouppklarad fråga. Sverige har kämpat mot EU:s momsregler för att de ideella föreningarna ska slippa den administration och det extraarbete det innebär att redovisa moms, men kommissionären har sagt nej. Även när det gäller Sveriges förslag att föreningar med en omsättning under 1 miljon kronor skulle kunna slippa momsbiten har det varit nej.

I oktober förra året slog EU-parlamentet i en rådgivande resolution fast att ideella föreningar bör kunna slippa betala moms. Det var ett viktigt bidrag till det förslag om nya momsregler som EU-kommissionen ska lägga fram, men trots framgångarna i EU-parlamentet verkar utgången i momsfrågan fortfarande vara osviss.

Skattekommissionär Algirdas Semeta, som utskottet träffat och ventilerat frågan med ett antal gånger, verkar hålla fast vid sina principer. Regeringen, riksdagen och Sveriges EU-parlamentariker har varit tydliga och samstämmiga i sina framställningar gentemot EU-kommissionen och kommissionären. Att införa momsplikt på icke vinstdrivande verksamhet som bedrivs inom den ideella sektorn skulle avsevärt öka den administrativa bördan. Det skulle inte heller ge några betydande skatteintäkter eftersom det mycket sällan uppstår några större ekonomiska mervärden i verksamheten. Att betala moms på att sälja korv eller fixa fika i samband med barnens fotbollsmatcher eller momsbelägga samfundens insamlingar kommer knappast att ge några skatteintäkter att räkna med eller anses konkurrera med annan momsbelagd verksamhet.

Vi vet att regeringen följer frågan och att den dessutom bitt två utredare att se på hur man ska minimera skadan genom kompenserande åtgärder ifall vi trots allt skulle förlora momsfrågan gentemot EU.

Detta är som sagt frågor som vi politiker är eniga om i Sveriges riksdag och som vi anser att EU ska låta bli att lägga sig i.

Herr talman! En annan fråga där vi faktiskt vill att EU ska vara med på banan är skatten på flygbränslen som Miljöpartiet tar upp i en reservation och Vänsterpartiet i ett särskilt yttrande. Det är en fråga som vi inte kan avgöra ensidigt i Sverige. Den måste ses i ett större sammanhang och helst avgöras i en global klimatöverenskommelse för att inte de svenska aktörerna ska utsättas för en negativ konkurrenssituation. FN:s klimatkommission har direkt uppmanat medlemsländerna att avstå från att införa nationella eller regionala skatter på flyget. Från och med i år, 2012, omfattas dock flyget av EU:s utsläppshandel, vilket känns bra i sammanhanget.

Jag tycker också att det är märkligt att flyget i många fall kan hålla lägre priser än miljövänligare alternativ. Men så länge vi inte har andra effektiva färdmedel dragna kors och tvärs över hela Sveriges relativt glest befolkade yta måste vi ändå värna en fungerande flygtrafik. Jag har mycket svårt att tro att vi under överskådlig tid kommer att få en järnväg i närheten av min kommun även om det faktiskt finns gott om före detta järnvägsvallar och före detta järnvägsstationer som påminner om att landsbygden har varit betydligt mer levande och småskalig en gång i tiden.

Herr talman! Centerpartiet vill ha ett smalare och ett vassare EU. Detta är två mycket belysande exempel på just detta. EU ska inte peta i vårt väl fungerande föreningsliv men behövs för att styra i de stora globala frågorna där vi som nation är för liten.

Med detta korta anförande som grund vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på samtliga motioner.

Anf. 125 EMMA WALLRUP (V) replik:

Herr talman! Med den här regeringens politik kommer det nog att dröja länge innan järnvägen blir utbyggd. Alltför lite pengar läggs på kollektivtrafik och järnväg, och det är ett mycket stort problem. Jag hoppas att Alliansen tänker över detta och kanske tänker om och tillför de resurser som behövs. Många andra länder i EU går före och bygger ut järnvägen i mycket snabbare takt, och Kina bygger till exempel snabbtåg och är väldigt effektiva. Tyskland och många andra länder i EU ligger långt före Sverige. Det borde ni verkligen ta tag i och tänka över. Jag tror att järnvägen är grundläggande för att bygga en hållbar ekonomi eftersom infrastrukturen är så viktig för godstrafiken och sådant.

Men det jag egentligen tänkte ställa en fråga om är faktiskt bilpoolerna. Klimatfrågan blir alltmer akut, och vi måste hitta fler styrmedel för att kunna ställa om till ett hållbart samhälle. Enligt forskare har vi bara tio år på oss att vända den trend med ökande utsläpp som råder nu, och det måste kanske gå fortare än så. Det är transportsektorn som står för ökningen av utsläppen i dag. Vi behöver bygga ut kollektivtrafiken, och bilåkandet måste minska. Där har bilpoolerna en mycket stark funktion.

Därför undrar jag hur Centerpartiet ser på att använda momsens för att gynna bilpooler. Eller har ni andra redskap för att ställa om bilparken? Är det inte viktigt att arbeta på så många fronter som möjligt för att hinna ställa om i tid?

Anf. 126 KARIN NILSSON (C) replik:

Herr talman! Nu angavs det inte några kronor och ören, men det är intressant att höra hur mycket pengar man förväntar sig att alliansregeringen ska plocka fram, och man säger att vi är dåliga på att investera i infrastruktur. Före 2006 när vi bytte regering var det väldigt många spadtag men få beslut som fullföljdes. Det fanns dessutom ett underskott i den plan som fanns som först behövde fyllas upp när vi bytte till alliansregeringen.

I första hand har alla dessa underskott och det eftersatta underhållet finansierats. Därefter har det också satsats väldigt mycket på både järnväg och väg. Om vi börjar jämföra siffror tror jag att vi definitivt inte kan klandra den nuvarande regeringen för att inte vilja satsa.

Däremot är det mycket svårt att jämföra Sverige och Kina. Kina har miljontals människor i varje stad. Det finns många fler som kan vara med och nyttja den investeringen och även betala för den.

Jag kan villigt erkänna att jag också har varit med och skrivit motioner om dansbandsmomsen, och det har mina partikolleger gjort den här gången också. Det finns många förslag i mitt parti och i riksdagen över huvud taget. Många vill vara med och tycka någonting på skatteområdet, men det är också en prioriteringsfråga. Vi har inte haft ett sådant budgetutrymme att vi har kunnat ha en lång önskelista. Jag hoppas att det finns

möjligheter framöver att komma med nya förslag, men den möjligheten har inte funnits, och den finns inte i det här läget heller.

Prot. 2011/12:83
15 mars

Anf. 127 EMMA WALLRUP (V) replik:

Herr talman! Det handlar verkligen om prioriteringar. Det är vår framtid det handlar om. Då måste man faktiskt våga prioritera den omställning som behöver göras rejält. Det är den enda väg som finns att gå om vi ska kunna fortsätta att ha ett samhälle som ser ut som i dag. Då måste vi prioritera klimatfrågan.

Jag förstår att ni inte har så mycket budgetutrymme eftersom ni vill sänka skatten hela tiden. Genom att behålla de skattenivåer som vi hade tidigare hade vi fått ett enormt mycket större budgetutrymme att arbeta med. Vi hade kanske kunnat behålla klimatinvesteringsprogrammet som togs bort. Det har betytt väldigt mycket för att bygga ut just kollektivtrafiken i städer runt om i Sverige.

Jag föreslår att ni tittar på Trafikverkets råd för hur mycket som ska satsas på järnvägen. Om vi följer dem tror jag att vi kommer att nå långt. Problemet är att man i dag satsar lika mycket på väg som på järnväg. Bilåkandet behöver minska, och för att det ska minskas måste det vara attraktivt att åka kollektivt. Tågen måste gå i tid och får inte bli inställda. Kollektivtrafiken i städerna kan inte vara dyrare än att ta bilen. Som det ser ut nu har kollektivtrafikpriserna ökat mer än vad bensinpriserna har gjort de senaste åren, så det har blivit dyrare att åka kollektivt och billigare att åka bil. Det är helt fel väg att gå.

Jag erkänner att det är väldigt bekvämt att åka bil, och man måste hitta andra styrmedel som gynnar kollektivtrafiken. En viktig sak är bilpooler som man kan använda sig av i stället för att ha egen bil. Det minskar bilåkandet, och det är lättare att skaffa miljöbil.

Jag tycker att det är synd att ni inte åtminstone vill stödja den åtgärden.

Anf. 128 KARIN NILSSON (C) replik:

Herr talman! Självklart måste prioriteringar göras, och vi har givetvis i vårt parti prioriteringar som vi vill åstadkomma. Miljöfrågorna är viktiga. Vi vill komma över till en grön skatteväxling och en grön ekonomi, och vi jobbar givetvis för de frågorna.

Vi måste få fram idéer som vi kan förankra över fyra partier. Det kommer vi säkert att klara av framöver, men vi har inte lagt fram just den här prioriteringen på bilpooler som ni nu har föreslagit som en idé att ändra i det här läget.

Avsikten med de skattesänkningar vi har gjort har varit att skapa nya jobb, och det har varit tacksamt att vi har haft dem under en lågkonjunktur, för det har varit en stor grad av självfinansiering i de besluten.

Vänsterpartiet ställer tåg och bil mot varandra här. Det skulle jag absolut inte vilja göra, för vi har inte samma förutsättningar över hela landet. På många ställen finns det inte kollektivtrafik så att man kan ställa sig på en perrong och förvänta sig att bli upphämtad efter fem minuter. Om det kommer tre bussar om dagen får man ofta vara glad för det. Bilen är fortfarande oerhört viktig för en väldigt stor del av befolkningen.

*Allmänna motioner
om mervärdesskatt*

Jag kan givetvis önska att de som har en fungerande kollektivtrafik i sin närhet ska nyttja den, men många är väldigt beroende av bilen, och vi måste hitta möjligheter att köra den miljövänligt.

Anf. 129 HANS OLSSON (S) replik:

Herr talman! Karin Nilsson! Jag hade först inte tänkt begära replik, men sedan fick jag känslan när det talades om den ideella sektorn och momsens att det är saker som vi egentligen inte kan rå på. Jag är van vid lite mer krut när det gäller det här!

Det är väldigt sällan som vi alla här är överens. Det händer aldrig. Men när en sådan här intressant och stor grej plötsligt händer är det väl viktigt att vi visar att vi kan, att vi rätar på ryggarna och säger till kommissionen: Glöm det där nya mervärdesskattedirektivet om ni inte ser till att lösa det för den ideella sektorn i Sverige! Glöm det, kommissionen, för här står Sveriges 349 riksdagsledamöter enade, skuldra vid skuldra, centerpartister, socialdemokrater och alla andra!

Det är så vi ska se på det. Jag tror att det är viktigt nu – för vi har sagt att den här frågan ska köras in i kaklet – innan kommissionen har gjort klart förslaget till nytt direktiv att de får signalen: Tänk er för innan ni kommer fram med ett färdigt förslag, för Sverige kommer inte att skriva på om det inte är löst för vår ideella sektor!

Anf. 130 KARIN NILSSON (C) replik:

Herr talman! Det går att vara väldigt tydlig i den här frågan, och jag tycker att vi har varit det. Frågan är hur mycket man ska sätta sig på bakhasorna för att bromsa. Jag tycker att finansministern var tidigt ute, och vi har i hela utskottet varit väldigt tydliga i våra samtal med kommissionären. Våra EU-parlamentariker, oavsett partifärg, har varit så pass tydliga att de till och med har övertygat parlamentet i EU. Alltså vore det väl också hundan om man inte lyckas nå hela vägen fram!

Att sända ut strejksignaler om att vi inte kommer att köpa paketet som har med moms att göra och att vi inte ingår alls i direktivet har jag lite svårt att ta ställning till i det här läget. Men frågan är vi oerhört eniga om, och det känns väldigt bra så långt.

Anf. 131 HANS OLSSON (S) replik:

Herr talman! Det är klart att vi har varit överens om det här. Men jag känner så här: Nu kan vi skicka den här signalen. Vi har varit överens om att frågan ska köras in i kaklet. Vi har försökt övertyga kommissionären, och vi har gett honom många chanser. Vi har träffat honom två gånger, och Finansdepartementet har gjort sitt, men han bryr sig inte om det ändå utan kommer med det här pressmeddelandet om att det inte kommer att tas några hänsyn. Då måste ju vi också skruva upp det lite grann!

Ni har säkert mer kontakter med finansministern än vad jag har. De gånger jag träffar honom står han i talarstolen mitt emot mig, och så träter vi, oftast om jobbskatteavdraget. Det vore bra om han kunde få en signal som säger: Nu har vi chansen, och vi kommer inte att skriva på något nytt mervärdesskattedirektiv!

Tänk om Sverige för en gångs skull kan ställa sig upp och säga: Den här saken är så viktig för oss att vi är beredda att blockera det nya mervärdesskattedirektivet för att få igenom det här om den ideella sektorn!

Vi har provat allting. Vi kan ju inte träffa kommissionären en tredje gång, för det funkar inte. Här har vi chansen om vi är beredda att ta den!

Prot. 2011/12:83
15 mars

Anf. 132 KARIN NILSSON (C) replik:

Herr talman! Jag litar på att vi har en finansminister som är tydlig och har varit tydlig och definitivt har talat om var Sverige står i den här frågan. Jag tror säkert att det också har framgått att det kan få allvarliga konsekvenser för EU-förtroendet från de svenska medborgarna därför att det är så oerhört många som är engagerade i det svenska föreningslivet. Det här är alltså en kännbar fråga. Hur många vill gå och rösta i nästa EU-val om vi inte kan få hålla den här typen av frågor inom vår egen nations bestämmandeområde?

Frågan är hur många föreningar som aktivt har bombarderat kommissionären med brev – jag tror att det finns de som har gjort det – från svensk sida för att tala om hur viktigt det här är. Det gäller att vi från alla håll verkligen fortsätter ända in i kaklet att jobba med det här. Men samtidigt har jag lite svårt att se möjligheten att här i dag säga att vi kommer att skrota hela förslaget, vilket är vad Hans Olsson har föreslagit.

Jag förväntar mig att vi jobbar vidare på det sätt som vi har jobbat hittills och att det ändå ska gå i lås.

Anf. 133 LARS GUSTAFSSON (KD):

Herr talman! Man kan undra hur det skulle ha varit om det här hade gällt franska bönder i stället för momsens och den ideella sektorn. Då hade det blivit liv i luckan, gissar jag!

Det här betänkandet har några få reservationer, och jag tänker inte gå in på dem.

Jag tänker tala om mervärdesskatt som upptar en stor del av den ekonomiska debatten runt omkring i världen. När vi i utskottet nyligen var i Kanada fick vi upplysningar om hur de hade olika diskussioner om sina mervärdesskatter, eller sales taxes, som de säger.

Expertisen är ganska överens om att mervärdesskatten är en bra konsumtionsskatt eftersom den träffar säkrare vad gäller enskilda än inkomstskatterna. Generella skattesatser brukar vara optimala. Expertisen påtalar även att undantag inte är bra.

Skatteutskottet har tillsatt en arbetsgrupp som är representerad med en ledamot från varje parti. Den gör en genomgång och utvärdering av hur momsreglerna och momsundantagen blivit samt hur nedsättningarna fungerat. Senare i vår kommer en slutrapport från arbetsgruppen att presenteras.

Jag kan skumma lite lätt på ytan och tala om att när vi tittat på nedsättningarna har det visat sig att det funnits sådana som varit bra och fungerat som det var tänkt, men det har också funnits skattereduktioner som inte fått den avsedda effekten. Den slutsats jag drar av detta är att det är bra att ha en likartad skattenivå när det gäller mervärdesskatten på olika områden och att undantagen måste vara väl valda. Det är inte alltid moms är det bästa skatteinstrumentet för att få en god träffsäkerhet, vilket vi kunnat konstatera.

Dessutom tror jag att den generella skattenivån skulle ha kunnat vara något lägre om man tagit bort några av undantagen, men ibland kan det finnas skäl till att man vill styra konsumtionen och därmed göra en sänk-

*Allmänna motioner
om mervärdesskatt*

ning av mervärdesskatten. Oftast är det dock bättre att hitta andra, riktade, former av skatteinstrumentet för att kunna nå det som man avser med det hela. Det är något att tänka på vid en framtida skattelagstiftning, oavsett regering, eftersom det också skapar marginaleffekter mot andra områden.

Låt mig först yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och sedan avslutningsvis göra en kommentar till reservation 5 av Sverigedemokraterna; det gäller inte själva momsdelen.

I slutet av reservationen står något som jag vill lyfta upp, nämligen att det vore önskvärt att införa en särskild registreringsform för hobbyfordon för att särskilja dem. Om man önskar föra ett riktigt krig mot veteranbilägarna ska man införa den regeln, för är det någonting de avskyr är det att bli utskild, såsom skett i Tyskland. Där får man bara köra på vissa vägar och på vissa tider, och staten har total kontroll över mig när jag vill ut med min gamla Lincoln. Det är därför bra att utskottet avstyrkt den delen, och jag hoppas att det inte kommer några nya förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 21 mars.)

17 § Allmänna motioner om skatteförfarande och folkbokföring

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2011/12:SkU17
Allmänna motioner om skatteförfarande och folkbokföring.

Anf. 134 ANDERS KARLSSON (S):

Herr talman! Skattesystemet måste vara enkelt att förstå, och det måste vara enkelt att redovisa för att betala rätt skatt. Möjligheterna till skatteplanering bör vara små. Skatterna ska därför vara så likformiga som möjligt, med få undantag och särregler. Reglerna bör medverka till att det är attraktivt att redovisa och betala skatt på ett korrekt sätt, till exempel genom sambandet mellan taxerad inkomst och ersättning i socialförsäkringarna.

Det är viktigt att skattemyndigheter, tull och rättsväsen har resurser och möjligheter att kontrollera att reglerna följs och att beivra skattebrott. En välfärd finansierad med skatter bygger på att medborgare och företag uppfyller sina skyldigheter, redovisar och betalar skatt på ett korrekt sätt.

Skattefusk skapar orättvisa, snedvrider konkurrensen och leder till att skattesystemets och välfärdsstatens legitimitet försvagas. Att vissa undviker att betala in skatt innebär att skattebördan ökar för andra. Om medborgarna misstänker att inte alla solidariskt bidrar till finansieringen av den offentliga sektorn urholkas tilltron till välfärdsstaten och skattesystemet.

För att skattemoralen ska vara hög krävs att alla bidrar solidariskt och att de upplever att de verksamheter som finansieras med skatter bedrivs på ett rationellt och effektivt sätt. Därför ska skattefusk såväl som bidragsfusk bekämpas då det riskerar att underminera skattemoralen.

Herr talman! Skattefusket, beräknades 2008 till 133 miljarder kronor. Ja, ni hörde rätt. Denna gigantiska summa skulle räcka till att dubbla

barnbidraget, väghållningen, banhållningen på järnväg, arbetslöshetsersättningen och garantipensionen samt en del utöver detta. Det sagt för att belysa vilken enorm summa skatter som undanhålls.

Vi socialdemokrater vill att kraftfulla åtgärder vidtas mot dem som undanhåller inkomster från beskattning och mot dem som bryter mot bestämmelser som hederliga företag och privatpersoner följer. Därför har vi i vårt budgetförslag tillfört Skatteverket ökade resurser för att bekämpa just skattefusket.

Herr talman! Penningtvätt och skattebrott hänger samman. I detta förenas grov organiserad brottslighet med ekonomisk brottslighet. Vi menar att penningtvätt ska betraktas som ett separat brott. Sekretesslagsformuleringar som hindrar Skatteverket att rapportera misstänkt penningtvätt måste ändras. Misstänkta penningtransaktioner ska kunna frysas under en begränsad tid. Kontrollen över växlings- och faktureringsbolagen måste skärpas eftersom dessa i dag används både när svarta pengar tvättas vita och när vita pengar görs om till svarta.

Många menar att termen ”penningtvätt” borde bytas mot ”penningförflyttning” eftersom regelrätt penningtvätt endast är en liten del av det som i dag hanteras av finanspolisen. I stället handlar det om konsumtion av kriminella och svarta pengar samt rena överföringar, det vill säga penningförflyttning.

Skatteverket har, och har haft, en rad olika branschprogram mot skattefusk. Personalliggare kombinerat med oannonserade kontrollbesök inom frisörs- och restaurangbranscherna har visat sig vara ett mycket bra instrument mot skattefusk.

Vi socialdemokrater vill gå vidare med detta i första hand till bygg- och tvätteribranscherna. Att det är en nödvändighet för att komma till rätta med problemen visar byggbranschen som själv har tagit olika initiativ. Därför tycker vi att det är hög tid för regeringen att ta tag i frågan och visa att den stöder branschens olika initiativ.

Herr talman! Det finns många exempel på ett effektivare skattesystem.

För det första: Inför entreprenadavdrag som en lösning där en viss del av betalningen till underentreprenörer hålls inne för att säkra inbetalning av skatter och arbetsgivaravgifter i till exempel bygg- och anläggningsbranschen.

För det andra: Månadsredovisningen av de anställdas skatter och arbetsgivaravgifter ska vara individuell och inte, som i dag, i form av en totalsumma.

För det tredje: Slutför arbetet mot skattefusk i taxibranschen. Inför redovisningscentraler till vilka köruppdrag och ersättningar rapporteras. Krav på anslutning till en redovisningscentral skrivs in som villkor för taxitillstånd.

Det är några exempel på hur man skulle kunna komma till rätta med en del av den gigantiska summan på 133 miljarder. Det saknas således fortfarande en rad efterfrågade verktyg för att begränsa svartjobb och annat nationellt skattefusk. Min fråga blir därför: När kommer regeringen att ta skattefusket på allvar? 133 miljarder som undanhålls är enormt mycket pengar. Regeringen borde handla, inte sitta på avbytarbänken och titta på.

Herr talman! Med detta anförande som grund ställer jag mig bakom Socialdemokraternas reservationer men yrkar bifall endast till reservationerna 1 och 8.

Anf. 135 MATS PERTOFT (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att uttrycka min tillfredsställelse över att vi i skatteutskottet kunnat enas om uppdraget till regeringen att se över F-skattsedeln och hanteringen av den.

Det kom en hel del rapporter om möjliga fusksituationer under hösten och fram till jul. Det är bra när riksdagen på detta sätt kan enas om att se över regelverk som inte verkar hålla och som inte verkar fungera helt.

Från Miljöpartiets sida är vi väldigt intresserade av F-skattsedelns värde för småföretagare och egenföretagare och som start inom näringslivet. Jag har själv haft F-skattsedel ett antal gånger under mitt liv och har märkt hur enormt enkelt, klart och tydligt det kan bli när man sköter det där. Jag brukar för skojs skull diskutera detta med min bror, som är egenföretagare i Tyskland. Det enda jag får höra från hans sida är hur krångligt det kan vara. Då är det ganska trevligt att bo i Sverige.

Jag vill gärna att det ska fortsätta att vara trevligt, enkelt och tydligt. Därför är det bra med en översyn. Vi ska se över hur det fungerar. Om det finns anledning till kritik av brister ska vi åtgärda de bristerna på sikt.

Som sagt är jag väldigt glad att vi har fått ett enigt utskott bakom oss i denna fråga. Det är jättebra när man kan vara klok tillsammans. Det är inte alltid vi är kloka tillsammans, får jag väl lägga till. Det är i alla fall vad jag tycker.

Föregående talare tog upp skatteförfarandet och bristerna i det. Det finns väldigt mycket att göra. Skattefel är inte bra. Det svenska skattesystemet lever på att vi kan uppleva det som rättvist, att det är enkelt och att det finns en styreffekt. Det sistnämnda är väldigt viktigt för oss i Miljöpartiet. Det handlar om hur skatter kan användas för att styra mot framtida mål för ett långsiktigt socialt och ekologiskt hållbart samhälle. Detta är någonting som vi i princip säkert kan vara överens om. Sedan finns det differenser mellan våra partier kring hur långt vi vill gå.

Men att vi vill ha bort skattefusket är vi väldigt tydliga med. Därför är det lite synd att vi i utskottet inte kunde enas kring de frågorna och att vi från oppositionens sida har varit tvungna att reservera oss på ett antal punkter. Vi får väl hoppas att Alliansen på sikt kommer att inse behovet av skärpning när det gäller att få bort skattefusk.

Naturligtvis står jag bakom alla reservationer från Miljöpartiet, men jag vill lyfta fram och yrka bifall till reservation 8. Den gäller någonting som jag personligen har väldigt stark anknytning till: skärpning av möjligheterna till att snabbare få skyddade personuppgifter. Jag har i 15 års tid drivit ett behandlingshem för kvinnor i kris och stött på många kvinnor som varit illa ute och varit tvungna att fly från män som slagit dem. Det finns inte nog med stöd samhället kan ge dessa kvinnor. Det är otroligt viktigt att vi ställer upp när denna hjälp behövs. Vi har under senare tid alltmer uppmärksammat hur detta ibland går snett. Plötsligt har uppgifter spridits ändå. För individen kommer detta att få väldigt långtgående konsekvenser.

Men detta gäller också andra saker. Jag kan ta ett exempel från min hemstad, Södertälje. Där pågår just nu en av de större rättegångarna mot

kriminell gängbildning i Sverige. Det är egentligen första gången som man har tagit tag i det här ordentligt från polisens sida, och det är väldigt framgångsrikt. Nu provas detta inför rätten. Ett antal personer har vågat ställa upp som vittnen, trots att de därmed bryter sina etniska band och familjeband. De har fått nya identiteter. Om deras nya identiteter avslöjas genom misstag eller annat kommer de att råka väldigt illa ut. Jag kan säga att rättvisan i så fall får det svårt i framtiden i Södertälje, för ingen kommer att våga ställa upp.

Det finns alltså många anledningar till att vi måste ta frågan om skyddade personuppgifter på allvar, för både rättstryggheten och mänskligheten och för att människor som råkar illa ut ska få det skydd som de behöver och är förtjänta av. Jag yrkar bifall till reservation nr 8.

Anf. 136 THORALF ALFSSON (SD):

Fru talman! Först vill jag yrka bifall till våra reservationer 3, 6 och 7.

Sverige har en tradition av att ta ansvar för alla medborgare genom det skattesystem och det välfärdssystem som vårt samhälle bygger på. Vår skattemoral är nog generellt väldigt hög, om man jämför med hur det ser ut inom vissa andra EU-länder som just nu är på tapeten av andra anledningar. Som svensk har man nog också en känsla av att vilja göra rätt för sig, även när det gäller att betala skatt. Det finns ett antal bevingade ord som yttrats vad gäller den saken.

När det gäller skatteförfarandet reflekterar man lite grann som ny i utskottet. Jag är ganska intresserad av historia och läser bland annat Kalmar stads och slotts historia. Det är ganska intressant att läsa hur det var på 1500–1600-talet, när Gustav Vasas fogdar härjade i mina hemtrakter. De skatter som bygdens allmoge och borgerskap ålades var minst sagt betungande, liksom de handelsförbud som infördes. Ovanpå det fanns dansken som härjade och brände med jämna mellanrum.

Jämför man detta med dagens skatter har vi nog det egentligen ganska bekvämt i dag. Vi kan skatta oss väldigt lyckliga. Hur mycket detta har spelat in när vi i modern tid utvecklat vårt välfärdssystem vågar jag inte spekulera i, men det har säkert haft sin betydelse och är nog en av orsakerna till att i varje fall de flesta vill ha ett solidariskt välfärdssystem.

Fru talman! I vår reservation 3 tar vi upp förändringar i kassaregisterlagen, där vi vill att de undantag som finns i dag blir betydligt färre. Vi anser att undantagen i kassaregisterlagen är alldeles för omfattande. Det finns till exempel torghandlare och andra näringsidkare med undantag som omsätter mångmiljonbelopp, men där myndighetskontrollen försvåras av att dessa företag inte omfattas av kravet på kassaregister. Detta har lett till en del misstankar om osund konkurrens och så vidare som uppstår mellan torghandel och detaljhandel.

Därför är det väldigt glädjande att Skatteverket har lyssnat på branschföretagen och för en dryg vecka sedan överlämnade ett förslag till Finansdepartementet, där man föreslår att undantaget för bland annat torghandel och marknadshandel tas bort. Förslaget innebär även att utländska företag ska omfattas av lagen, vilket jag anser är väldigt bra. Enligt förslaget sänks även omsättningskravet för att man ska bli tvungen att använda sig av kassaregister från fyra till två basbelopp. De av Skatteverket föreslagna åtgärderna överensstämmer väl med vår reservation.

När det gäller taxibranschen, som också föregående talare tog upp, finns det fortfarande en rad problem, som uppmärksammades så sent som under förra veckan i bland annat Dagens Nyheter. Att det fortfarande återstår en del att göra inom denna näring är alldeles uppenbart. Skatteverket har tidigare gjort en hemställan till regeringen om införandet av obligatoriska redovisningscentraler inom taxinäringen.

Jag hade gärna sett att S och MP haft en egen separat reservation om redovisningscentraler och tömningscentraler. Den hade vi utan tvivel stött här i kammaren. Hade jag varit lite mer på hugget i utskottet kunde jag ha lämnat en egen reservation på Socialdemokraternas ena yrkande. Men det går säkert fler tåg. Det verkar inte som att regeringen har någon större ambition i denna sak. Vi får återkomma själva i kommande motioner.

Fru talman! Hur många har inte haft problem med att läsa ut alla poster och avgifter på sin elräkning? När man till slut har lyckats förstå alla delsummor får man också en förståelse för och en viss uppfattning om hur mycket som är produktionskostnader, överföringskostnader och olika former av skatter och avgifter på elräkningen.

Om man jämför en faktura från sin elleverantör med sin lönespecifikation inser man snart att det finns en del brister i lönespecifikationen. Det finns med andra ord svarta hål i lönespecifikationen. Det som saknas mest är arbetsgivaravgifter.

Jag anser att det även i lönespecifikationen ska synliggöras samtliga skatter och avgifter. Jag skulle gärna även se en uppdelning på beräknad kommunalskatt, landstingsskatt och statlig skatt i lönespecifikationen.

När det gäller folkbokföringen har vi uppmärksammat en sak som har gjort mig lite förundrad. Om en person kommer till Sverige och får uppehållstillstånd registreras medborgarskap i folkbokföringen. Om personen har flera medborgarskap registreras alla i folkbokföringen. Det finns utrymme för upp till tre utländska medborgarskap.

Det märkliga inträffar när personen sedan får ett svenskt medborgarskap. Då stryks nämligen alla andra uppgifter om medborgarskap i folkbokföringen. Enligt proposition 1999/2000:147 sägs följande: ”I folkbokföringen registreras uppgift om medborgarskap. För den som är svensk medborgare skall inte eventuellt utländskt medborgarskap registreras.” – – ”Något skäl att på grund av förslaget om tillåtande av dubbelt medborgarskap ändra nuvarande ordning för registrering av medborgarskap inom folkbokföringen kan inte anses föreligga.”

Det innebär alltså att bara det svenska medborgarskapet framgår i folkbokföringen och de personbevis och så vidare som andra myndigheter kan se. Skatteverket har dock en viss möjlighet att se historiska händelser. Man har möjlighet att se det genom vissa sökfunktioner i deras system. I Finland, för att ta ett närliggande exempel, registreras dubbla eller flerdubbla medborgarskap.

Detta har gett upphov till en del problem. I samband med EU-valet 2009 uppmärksammades detta då Valmyndigheten inte hade uppgifter om i vilket land medborgare med dubbla eller flerdubbla medborgarskap röstade. Det gick ganska bra att rösta i flera länder i EU-valet.

Det finns givetvis fler myndigheter som kan ha nytta av dessa uppgifter när inkomster, beskattning, bidrag, pensioner, tillgångar och så vidare ska kontrolleras. I de kontakter som jag har haft med Skatteverkets juris-

ter skriver de att medborgarskap i vissa lägen kan utgöra tungan på vågen som gör att en person anses obegränsat skattskyldig eller inte.

Ett annat exempel gäller statistik som upprättas av andra myndigheter eller SCB. Som lagstiftare anser jag att det är en grundförutsättning att den statistik och det som presenteras för mig också är adekvat för att kunna göra en riktig bedömning och fatta rätt beslut.

Ett exempel på detta finns i vårt rättssystem. Med dagens folkbokföringssystem blir statistiken av till exempel de intagna inom fångvården väldigt missvisande då personer med dubbla eller flerdubbla medborgarskap redovisas som svenska medborgare om bara ett av medborgarskapen är svenskt. Det ger i mina ögon en falsk bild av verkligheten inom rättsväsendet.

I de kontakter jag har haft med Skatteverkets jurister säger de att de påpekade detta förhållande att bara svenskt medborgarskap registrerades när den nya medborgarskapslagen infördes. Skatteverkets jurister skriver också att de skulle välkomna en ny behandling av frågan exempelvis i form av ett politiskt initiativ men att det inte är helt oproblematiskt.

Anf. 137 EMMA WALLRUP (V):

Fru talman! Jag vill lyfta fram reservation 8 eftersom frågan om skyddad identitet är väldigt viktig. Sedan vill jag även ta upp reservation 4.

Vi har aldrig varit rikare i mänskligheten någonsin förut. Det är svårt att förstå hur man kan låta någon svälta när resurserna finns. I dag går över en miljard människor konstant hungriga och är undernärda. Drygt 20 000 barn, som är under fem år, dör varje dag. Framsteg har gjorts i kampen mot fattigdom, men det går alldeles på tok för långsamt. En viktig anledning är att pengaflödena i dag går från syd till nord och att de vinster och inkomster som skapas i syd aldrig kommer länderna i syd till del utan hamnar i skatteparadis i nord.

För varje krona som vi ger i bistånd får vi tio kronor tillbaka genom olagliga och oredovisade kapitalflöden åter hit till nord. Det är ganska orättvist. Genom att multinationella företag använder sig av kapitalflykt i form av felaktig prissättning och interna köp undandrar man 160 miljarder dollar från syd varje år. Samtidigt beräknas att det saknas 40–60 miljarder dollar för att nå millenniemålen.

Det är alltså 160 miljarder dollar som försvinner, och det behövs 40–60 miljarder dollar för att nå millenniemålen. Utan kapitalflykten hade många länder i syd själva haft resurser att minska fattigdom, mödradödlighet och hunger.

Det är positivt att även de borgerliga partierna nu i EU-nämnden ställt sig bakom land-för-land-redovisningen som är ett viktigt verktyg för att komma till rätta med kapitalflykten. Det är kanske lite grann tack vare finanskrisen som fler och fler blir positiva till land-för-land-redovisningen runt om i Europa.

Mer kontroller behövs. Det inser de flesta i dag. Men problemet är tyvärr fortfarande att i Sverige gynnar staten företag via Sida. Man ger exportkrediter, investeringsstöd eller andra former av ekonomiskt stöd till företag som aktivt bedriver kapitalflykt. Vänsterpartiet anser att Sverige borde följa Norges exempel och införa ett förbud mot att exportkre-

diter, investeringsstöd eller andra former av stöd till näringslivet betalas ut till företag som har verksamhet i skatteparadis.

Förslaget om land-till-land-redovisning som kommer att tas upp i EU behöver också skärpas. Det är viktigt att det bör gälla alla multinationella företag inom alla sektorer, inte bara vissa. Vi vill heller inte att det ska finnas undantag. Förslag om möjlighet till undantag behöver tas bort. Det kommer annars att bli smitvägar som kommer att bli svåra att täppa till.

Utöver betalningar till regeringar bör det ingå en fullständig finansiell rapportering som innefattar vinster, produktionsvolym, försäljningar, kostnader, tillgångar samt betalad skatt. Detta behövs för att myndigheter och andra ska kunna bedöma företagens verksamhet och därmed vilken skatt de bör betala. Det bör också finnas med i arbetet.

I dag när det är påtagliga ökade belastningar på ekosystemen och människors livsrum, vilket accentueras ännu mer av klimatförändringarna, är det viktigt att se till att länderna i syd har möjlighet att bygga upp sin välfärd. Livsmedelsproduktionen hotas allt mer både på grund av torrare klimat i många områden, ökad konkurrens med biodrivmedel, ökade oljepriser samt spekulatören i livsmedel. Tyvärr, fru talman, finns det inte ens skrupler inför att spekulera i människors mat i dag.

År 2007 beräknades mer än hälften av jordens handel ske via skatteparadis samtidigt som skatteparadisen bara stod för 3 procent av den globala bnp:n. Hälften av jordens handel skedde via skatteparadis. Det är helt otroligt. Skatteparadisen har stor påverkan på länder i syd. I Sverige beräknas enligt Skatteverket 46 miljarder förloras från det offentliga till skatteparadis. Det är ett stort problem även här.

Det är viktigt att dessa inkomster nu börjar komma länderna i syd till del så att de kan bygga upp sin välfärd. Det är angeläget att Sverige ligger på för att redskapen inte ska bli tandlösa. Självklart stöder jag våra övriga reservationer, men för att vinna tid yrkar jag bifall till reservation 4.

Anf. 138 MARIA ABRAHAMSSON (M):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att kommentera en uppgift som Anders Karlsson återkom till. Det gäller det gigantiska beloppet 133 miljarder som staten går miste om på grund av skatteundandragelse. Det är jätteallvarligt. Men om Hans Karlsson skulle ha varit intellektuellt hederlig kanske han också skulle ha nämnt att Skatteverket redovisade den uppgiften i början av förra mandatperioden, det vill säga ganska snabbt efter det att Socialdemokraterna hade lämnat över regeringsmakten. Det kan vi väl ha i bakhuvudet, tycker jag.

Med detta sagt yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna, med undantag för Sk359, yrkande 6, som ett enigt utskott föreslår att riksdagen delvis ska bifalla. Jag återkommer till det.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att betänkandet SkU17 och motionsförslagen har ett tungt fokus på fusk och ökade skatte- och avgiftskontroller. Det syftet är gott. I regeringen pågår också redan ett omfattande beredningsarbete för att komma till rätta med skattefusk, skatteflykt och svartarbete och i förlängningen att försvåra för ekonomisk brottslighet.

En händelse som ser ut som en tanke, som jag också kan glädja Anders Karlsson med, är att justitieministern så sent som i går tog emot

Penningtvätsutredningen. Den har haft i uppdrag att se över kriminaliseringen av penningtvätt. Och precis som efterlyses i en del motioner och av Anders Karlsson föreslås just att brottet bryts ut och betraktas som ett självständigt brott – ja, till och med placeras i en egen lag – och att straffen skärps rätt rejält.

Nu ska vi så klart invänta vad remissinstanserna säger och vad de tycker om förslagen. Men utredningens ansats är väldigt tydlig. Rättsapparaten ska snabbare än i dag kunna lägga krokben när till exempel någon i näringslivet medverkar till en handling som kan misstänkas syfta till att tvätta svarta pengar vita.

Som sagt, det pågår ett brett arbete i regeringen för att skärpa skattekontrollen, stävja skattefusket och förhindra ekonomisk brottslighet. Det arbetet syftar inte minst till att komma till rätta med sådana avarter på marknaden som snedvrider konkurrensen och riskerar att slå ut seriösa företag. Alla vi som gillar fri företagsamhet på lika villkor bör givetvis önska regeringen varmt lycka till i detta arbete, och jag utgår från att arbetet bedrivs skyndsamt.

På tal om seriösa företagare behöver Sverige många fler av dem. Det var också anledningen till att F-skattereglerna ändrades den 1 januari 2009. Då öppnades för en mer nyanserad bedömning av begreppet arbetstagare. Genom att underlätta för människor att få F-skattsedel har flera anställda fått sin verksamhet klassad som näringsverksamhet och fler har kunnat starta egna företag.

Men den frihetsreformen applåderades inte direkt av vänsteroppositionen – nej då. Och det hjälpte inte att regeringen redan i propositionen var väldigt tydlig med att utvecklingen skulle följas noga.

Helt i linje med regeringens avsiktsförklaring då föreslår i dag ett enigt utskott att riksdagen i ett tillkännagivande till regeringen begär en förutsättningslös och ansvarsfull utvärdering av det förändrade näringsverksamhetsbegreppet. Det innebär att utskottet delvis tillstyrker yrkande 6 i motion Sk359.

När fler får möjlighet att vara företagare behöver också konsekvenserna för detta belysas. Vad händer med skatteuppbörden? Och vad blir effekterna på arbetsmarknaden, för arbetstagarnas ställning och inte minst för företagandets villkor? Därför bör utvärderingen omfatta även de aspekterna, och som sagt var ska utvärderingen ske skyndsamt.

Men översynen av F-skattereformen betyder inte att vi ska återgå till ett regelverk som sätter käppar i hjulet för jobb och privat företagande. Om det skulle visa sig att reformen missbrukas, med risk för ökat skattefusk, ska givetvis eventuella luckor i lagen täppas till. Det är så vi säkrar att företag har goda villkor och att legitimiteten för reformen upprätthålls.

Fru talman! Socialdemokraterna och Vänsterpartiet nöjer sig nu inte med detta utan vill att utvärderingen går längre. Bland annat luftar man tanken på en återgång till tidsbegränsad F-skattsedel, samtidigt som man vill begränsa möjligheten att få F-skattsedel vid brottslighet. Det låter ju självklart. Men faktum är att en sådan begränsning redan finns i dag. F-skattsedel får till exempel inte beviljas den som har belagts med näringsförbud. Och en F-skattsedel utfärdas inte en gång för alla, utan den gäller tills vidare.

Som framgår av betänkandet kan en godkänd F-skattsedel återkallas vid fall av missbruk. Därför kan man undra varför oppositionen driver på det här kravet, som också framfördes i samband med riksdagens behandling i höstas av den nya skatteförfarandelagen. Beror det på ren okunnighet? Nej, jag tror inte det, utan vad som ligger bakom är det gamla vanliga, att den fria företagsamheten ska misstänkliggöras. I vänsterns ideal-samhälle är alla anställda, helst av staten, och ingen har över huvud taget något behov av en F-skattsedel.

Fru talman! För den oppositionella vänstern, och dit räknar jag även Socialdemokraterna än så länge, är varje företagare i första hand en potentiell skatteförbrytare. Vi i Alliansen, och i dag också Miljöpartiet, gillar däremot entreprenörer. Vi vill stimulera företag. Vi vill att de ska växa. Det är bra för jobben, det är bra för människors ekonomi, och det är bra för landet.

(Applåder)

Anf. 139 ANDERS KARLSSON (S) replik:

Fru talman! Maria Abrahamsson pratade här om de 133 miljarderna. Jag kan upplysa om att utredningen heter SoU2008:1. Jag tror faktiskt att Anders Borg var finansminister och att Fredrik Reinfeldt var statsminister 2008. Det är möjligt att jag har fel på den punkten, men det är den utredningen jag hänvisar till när det gäller de 133 miljarderna. Det kan jag väl få en kommentar till.

Det andra är att om ni nu tycker att det är viktigt att titta på F-skattsedeln och dess innebörd, varför är ni då så rädda för att ta med de punkter som vi socialdemokrater har fört in i vår motion? Varför är ni så rädda för att förhindra skattefusk eller ekonomisk brottslighet? Varför är ni så rädda för att föra in det i en utredning? Eller varför huvud taget i en F-skattediskussion bli tvingad att under galgen göra det ni gjorde? Det gjorde ni upp med Miljöpartiet, och det är ju bättre än ingenting. Nu ska ni verkligen se över det här, men i vilken grad och hur mycket?

Anklaga inte oss för att vara motståndare till fri företagsamhet när vi har haft socialdemokratiskt innehav av regeringsmakten i 70–80 år och den svenska företagsamheten verkligen har bidragit till Sveriges välfärd! Maria Abrahamsson, återkom till verkligheten! Svensk socialdemokrati har stöttat svenskt näringsliv i över 80 år av innehavande av regeringsmakten, och så ska du anklaga oss för att inte vilja göra det. Däremot vill vi inte att det ske fusk och att man ska undanhålla pengar från skatt. Det är det vi inte vill.

Anf. 140 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik:

Fru talman! Jag börjar med att kommentera de 133 miljarderna. En utredning som lämnade sitt betänkande 2008 tillsattes 2007, kanske 2006. Vad tittade den på för uppgifter? Ja, inte det som hände 2008, utan typ åt andra hållet, när vi hade socialdemokratiska regeringar. Jag säger det bara som en sakupplysning.

Fru talman! Anders Karlsson sade att sossarna hade jobbat nära med näringslivet i 80 år. Det kanske säger något om möjligheterna till skatteundrandragelse, hur det har varit tidigare.

Nu har vi en regering som på ett ganska effektivt sätt försöker minska den svarta marknaden genom ROT och RUT. Ni gillar ROT och inser att

det leder till fler vita jobb. Vi tycker att det även är okej med RUT eftersom samma fenomen uppenbarar sig där, nämligen att människor hellre jobbar vitt. Så jag tycker nog att det görs mycket.

Som jag nämnde i mitt anförande pågår det ett brett arbete i regeringen. På nästan varje punkt som det motioneras om finns det utredningar som bereds i regeringen. Nej, det går inte jättesnabbt, men regeringen har inte suttit jättelänge – till skillnad från andra regeringar.

Jag känner mig starkt och tryggt förankrad i verkligheten, och jag ser att det går framåt. Därför blir jag inte så rädd för de hårda orden.

(Applåder)

Anf. 141 ANDERS KARLSSON (S) replik:

Fru talman! Ja, Maria Abrahamsson behöver allt stöd hon kan få i denna besvärliga situation.

Det är intressant att Maria Abrahamsson undviker att svara på min fråga om F-skattsedeln. Det är märkligt att hon inte kan svara på varför de punkter som vi hade med i vår motion inte kan finnas med i en utredning. Varför är det så svårt?

Maria Abrahamsson erkände att hon hade fel i sitt påstående att utredningen kom under den socialdemokratiska regeringen. Det var lögn, och det har hon bekräftat. Den kom 2008.

Det har gått fyra år sedan utredningen kom, och i praktiken har ingenting hänt. I mitt anförande sade jag att det finns en hel del utredningar som det inte blivit något av. Vad har hänt med till exempel den utredning om taxiverksamheten som Skatteverket skickade till regeringen? Har den också stoppats i byrålådan?

Det finns mycket regeringen kan göra för att bidra till att minska skattefusk på 133 miljarder med några miljarder, men inget händer.

När det nu ska göras en utredning om F-skattsedeln tar man inte med alla delarna. Varför, Maria? Om man nu vill göra det, varför kan man inte ta med alla de punkter som vi hade? Ni vill egentligen inte göra det alls, men eftersom det fanns en majoritet i utskottet för att tillstyrka vår motion gjorde man upp med Miljöpartiet – och det är bättre än ingenting. Vi tycker dock att man ska fullfölja det.

Det var faktiskt en socialdemokratisk regering som införde F-skatten. Men finns det felaktigheter ska man utreda det och komma till rätta med det. Skattefusk underminerar nämligen skatteuppbörden. Detta bekymmer har man i ett sydeuropeiskt land i dag. Det heter Grekland.

Anf. 142 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik:

Fru talman! Anders Karlsson anklagade mig för att inte vilja besvara frågan om F-skatt. Jag är väluppfostrad och eftersom jag bara hade 29 sekunders talartid kvar insåg jag att jag inte skulle hinna besvara den utan att dra över tiden.

Vi ska göra en förutsättningslös och grundlig utvärdering av F-skattereformen, precis som Socialdemokraterna vill. Vi kan dock ibland känna att det finns en obalans i de kontrollmekanismer som Socialdemokraterna vill använda för att bekämpa en viss typ av brottslighet. Det är ingen hemlighet att regeringen har varit ganska framgångsrik när det gäller att bekämpa bidragsfusk, och skattefusk jobbar vi stenhårt med.

För oss som är så intresserade av och positiva till företagsamhet är det livsviktigt rent förtroendemässigt att vi har sjysta regler som funkar och att företagare inte fuskar. Gör de det ska de åka dit. Det råder ingen tvekan om det.

Man måste dock ha en balans i de kontrollinstrument man använder. Vi kan inte vara strängare mot de enskilda företagare som vi så väl behöver för att skapa nya jobb än vad vi är mot skattefusk. Det går inte. Jag tror att Anders Karlsson förstår vad jag menar om han tänker efter.

Det måste finnas förutsättningar för företag att existera. När man läser er reservation är det ganska lätt att se vad som i förlängningen döljer sig bakom era motiv. Ni vill göra det svårare att vara företagare. Vi vill göra det lättare, men det ska vara rätt.

Anf. 143 ANNA STEELE (FP):

Fru talman! Mycket kort: Inom området skatte- och avgiftskontroll har regeringen genomfört en rad åtgärder för att komma till rätta med olika typer av fusk med skatter och avgifter. Det har gjorts genom kraftfulla inhemska åtgärder men också via samarbetsavtal med olika länder. Och det kommer mer.

Jämfört med andra länder, i Europa såväl som i övriga världen, har Sverige en väl utbyggd kontroll av företag i allmänhet och av kontant-hanteringsbranscher i synnerhet.

Några av de motioner som har väckts pekar på områden där en lättnad av kontrollen skulle kunna övervägas. Andra vill införa stärkt kontroll. Avgörande för skatteområdet måste generellt ändå vara förutsägbarhet och gemensamma regler för alla företag.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 144 EMMA WALLRUP (V) replik:

Fru talman! Swedfund är ett statligt riskkapitalbolag som erbjuder riskkapital för investeringar i utvecklingsländer i Afrika, Asien och Latinamerika, bland annat. Verksamheten finansieras via biståndsbudgeten. Swedfund har under de senaste åren fått utökade uppgifter, bland annat genom att man 2008 beslutade att överföra ansvaret för de så kallade startprogrammen från Sida till Swedfund, och den borgerliga regeringen har vid flera tillfällen gett Swedfund kapitaltillskott.

År 2008 beslutade Swedfund om investeringar på drygt 500 miljoner kronor. Tidningen Omvärlden avslöjade att 20 procent av dessa, 98 miljoner kronor, gått via skatteparadis som Brittiska Jungfruöarna och Caymanöarna där insyn är obefintlig. Detta bör strida mot regeringens ambition att sätta kvalitet och resultat i centrum för utvecklingsarbetet.

Den norska regeringen har samtidigt beslutat att inga nya biståndssatsningar ska gå via skatteparadis och har tillsatt en utredning med målsättning att Norge ska avveckla alla fonder i skatteparadis. I Sverige har ett tillfälligt stopp införts för nya investeringar, men Swedfund fortsätter investera i fonder i skatteparadis där man har kontrakt.

Swedfund har investerat 90 miljoner kronor i företaget Pan Africa Energy som utvinner och säljer fossilgas i Tanzania. Företaget är registrerat i två skatteparadis, vilket motiveras med att det är skatteeffektivt.

Denna skatteeffektivitet har lett till att Pan Africa Energy fört ut över 100 miljoner kronor i obeskattade vinster genom skalbolag till skatte-

paradis. Den skatt de hittills undgått att betala i Tanzania skulle ha kunnat finansiera skolgång för 175 000 barn under ett år. Det är oacceptabelt och strider mot grundtanken med bistånd.

Hur kan regeringen tillåta att biståndspengar används på detta sätt? Är det inte dags att göra som Norge och sätta stopp för samarbetet med skatteparadis? Är detta klok politik?

Anf. 145 ANNA STEELE (FP) replik:

Fru talman! Det var mycket information på en gång. Frågor om bistånd är viktiga, och jag är glad att jag är folkpartist, för Folkpartiet har drivit dessa frågor länge.

Det som Emma Wallrup berättar känns inte riktigt rätt. Någon som verkligen kan det här skulle säkert kunna svara dig bättre, men jag kan tyvärr inte det. Jag får i så fall återkomma.

Anf. 146 EMMA WALLRUP (V) replik:

Fru talman! Jag vill uppmärksamma den här frågan. Det har med riskkapitalproblematiken att göra. Nu när frågan är så aktuell och kommer att diskuteras i EU och den svenska regeringen kommer att vara med och diskutera känner jag att det är viktigt att lyfta frågan. Jag hoppas att det jag har sagt belyser detta ytterligare och att regeringen kommer att arbeta effektivt med detta. Det gäller framför allt Swedfund som är en statlig fond och inte borde bete sig på det här sättet.

Anf. 147 ANNA STEELE (FP) replik:

Fru talman! Jag är övertygad om att man kommer att se över detta.

Anf. 148 KARIN NILSSON (C):

Fru talman! Som vanligt har mina allianskolleger berört stora delar av innehållet i betänkandet när det är min tur att komma upp i talarstolen. Därför ska jag kommentera några av oppositionens reservationer som jag starkt vänder mig emot.

Både Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern vill fortsätta att belasta företagen med ökad administration genom att införa entreprenörsavdrag och månadsredovisning av skatter och avgifter på individnivå. Det går säkert att hitta fördelar med en månadsredovisning, och en del företag har säkert också digital teknik för att klara av att plocka fram uppgifterna ur sin löneadministration. Men troligen har inte alla det. För dem innebär det ett kostsamt merarbete.

Vänsterpartiet tillägger att det vid införandet är viktigt att Skatteverket ges nödvändiga resurser för att förberedelsearbetet ska kunna ske så fort som möjligt. Jag undrar vem som ska betala för företagens ökade administration och förberedelsearbete. Ska de också få lite pengar?

Det är tydligen fritt fram för oppositionen att gång på gång föreslå åtgärder som leder till ökad och kostsam administration för företag samtidigt som man ifrågasätter resultatet av regeringens förenklingsarbete.

Fru talman! Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill, som sagt, införa ett entreprenörsavdrag. Vänsterpartiet går så långt att de uttrycker att det är en brist i lagstiftningen att en huvudentreprenör inte kan hållas ansvarig för villkoren hos en underentreprenör. De vill se en

lagstiftning som innebär att huvudentreprenören ska vara ansvarig för att skatter och sociala avgifter betalas in av de underentreprenörer de anlitar. Det finner jag helt absurt. Jag är rätt säker på att många håller med mig.

Vänsterpartiet föreslår till och med att uppdragsgivaren ska kunna hålla inne sin betalning till dess att det anlitate företaget betalat sina skatter och avgifter. Med vilka pengar ska underleverantören betala? Ska de behöva ta lån för att klara betalningarna, eller tror Vänsterpartiet att företagare har obegränsad likviditet? Det här förslaget slår hårt mot både huvudentreprenörer och underentreprenörer.

Självklart vill jag också se att det blir ordning och reda i skattebetalningarna och att seriösa företag ska slippa konkurrera med oseriösa, men varje enskilt företag måste ta ansvar för sin egen verksamhet och granskas utifrån det. Om man mellan två företag har avtalat om en vara eller tjänst, gjort upp om pris och kvalitet, fått tjänsten utförd och varan levererad och betalat enligt avtal måste det väl få stanna vid det. Skatteverkets granskning måste väl ändå inriktas på det företag där bristerna finns och inte lasta över administration och ansvar på ett företag som fullgjort sin del av avtalet.

Fru talman! Jag har träffat flera företagare där Skatteverket redan nu, utan en lagstiftning om entreprenörsavtal, har ställt huvudentreprenören till svars för underleverantörers skatteskulder.

Peter Nilsson är en företagare som framträdde med sin historia på Skattebetalarnas rättssäkerhetsseminarium för några veckor sedan. Elias Melki har författat en hel bok om hur han drabbades av Skatteverkets handläggare. I januari kunde jag läsa i min lokaltidning Smålandsposten att Skogsströms Åkeri i Alvesta hade råkat ut för exakt samma sak.

De har alla blivit misstänkta av Skatteverket för svarta affärer i samband med att de har anlitat en underentreprenör som varit oseriös. Skattebrottet har inte skett inom deras eget företag, och de har helt korrekt betalat och redovisat de tjänster de köpt. De har varit utan skuld och utan möjlighet att bevisa sin oskuld. Det har påbörjats en påfrestande process med Skatteverket som inte haft några bevis för sin misstanke.

I många fall har Skatteverket haft en misstanke mot det oseriösa företaget redan innan det seriösa företaget blivit kund. I stället för att Skatteverket i ett tidigt skede granskat verksamheten och påtalat bristerna i det företag som säljer sina tjänster och inriktat sig på bristerna där de uppstått lurar seriösa företag in i affärsrelationer där de får bära hela ansvaret för underleverantörens brister. Många företag har inte ekonomiska muskler för att klara av en rättsprocess mot Skatteverket. De tvingas därför ta kostnaderna för ett skattetillägg för det andra företagens anställda eller gå i konkurs. Andra med starkare ekonomi kan föra en rättsprocess i flera instanser för att rentvå sitt namn och företagets goda rykte och bli friade från anklagelserna. Men det kan ta många år och kosta miljonbelopp för juridisk hjälp. Det anstränger den enskilde personens hälsa, och det förstör pågående och kommande affärsrelationer för lång tid framåt. Därmed försvinner naturligtvis de efterfrågade jobben. Det kan väl ingen tycka är bra.

I bästa fall kan företaget beviljas en liten del av rättegångskostnader när de fått rätt i sista instans. Men kostnaden för det rättsliga försvaret, uteblivna eller inställda affärer, tiden som tagits i anspråk för processen i

stället för till driften av företaget och pricken i brottsregistret är skador som aldrig läker eller blir ekonomiskt ersatta.

Fru talman! Nu pågår det fördjupade utredningar inom Finansdepartementet för att förstärka skatteförfarandelagen inom fem delområden när det gäller rättssäkerheten. Utredningen ska vara klar i september 2013, och jag har stora förväntningar på utredningens resultat. Samtidigt inser jag att just den här problematiken inte omfattas av utredningen.

Jag har träffat på flera fall där jag anser att lagstiftningen är tillräcklig, men där tolkningen brister. Allt handlar inte om lagstiftning. En stor del handlar om inställning, personligt ansvar och attityd hos de enskilda skattehandläggarna. Då är det ett ansvar för myndighetens ledning.

Mycket av Skatteverkets verksamhet och service är berömvärt bra och står sig väldigt väl i jämförelse med annan myndighetsutövning, både nationellt och internationellt. Men de brister jag pekar på är skadliga för de svenska företagen, och därmed för de jobb som vi alla vill ska skapas för att generera skattepengar till välfärden.

Jag anser att Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet bör tänka både en och två gånger innan de ens funderar på att föreslå att man ska belasta våra svenska företag med administrativt och missriktat ansvar och föreslå nya lagar som ger Skatteverket befogenhet att i ännu högre grad utsätta seriösa företag för dyra rättsprocesser.

Därmed yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 149 ANDERS KARLSSON (S) replik:

Fru talman! Karin Nilsson nämner vår motion. En stor del av anförandet bygger på vår motion. Vi har skrivit så här i motionen: En inbetalning på 50 000 kronor kan som det är i dag gälla för 4 anställda likaväl som för 40. Genom en individuell skattedeklaration försvåras redovisningen av oriktiga siffror. Det skapar möjlighet att bedöma realismen i inbetalningen. Den anställde ska också kunna kontrollera att skatter och avgifter har inbetalats för honom eller henne.

Vi vill följa det förslag som lämnades i SoU 2011:40.

I och med det återkommer jag till det som jag sade tidigare i mitt anförande. Det finns ett stort antal utredningar liggande på Finansdepartementet som man kan ta del av. Nu hänvisar Karin Nilsson till en ny utredning som ska komma 2013. Vad blir det av den? Blir det lika mycket av den som det blev av de andra utredningarna?

Jag upprepar det som jag sade i mitt anförande: Gå ut från avbytarbåset, delta i matchen och se till att det verkligen blir så.

Vi vill inte försvåra för några företag. Vi vill bara se att de sköts rätt.

Är man som Centerpartiet småföretagarnas parti, som man så väl formulerar det, de nya liberalerna, borde man också se till att det verkligen blir rättvisa inom företagsamheten så att de som undanhåller skatter i stället ska konkurrera på lika villkor som de som är skötsamma. Det är väl en självklarhet, eller är det inte det, Karin Nilsson?

Anf. 150 KARIN NILSSON (C) replik:

Fru talman! Om man har uppmärksammat vad jag nämnde alldeles nyss tycker jag självklart att det ska finnas en rättvisa. De seriösa företagen ska givetvis slippa konkurrera med oseriösa företag. Det är själv-

klart. Men om man tror att man gör nytta genom att utsätta både en underleverantör och en huvudleverantör för en granskning som inte ingår i deras egen verksamhet och att lägga på en uppgift på en huvudleverantör och få huvudleverantören att binda pengar i sitt företag för underleverantörens löner när lönerna och skatterna faktiskt många gånger är den stora kostnaden i ett företag, kan jag säga att den likviditeten inte finns.

Månadsredovisningarna som nämndes här innebär ett merarbete, och det framgår tydligt av Vänsterpartiets skrivning att man vill att Skatteverket ska få pengar för detta merarbete. Det blir ett merarbete för företagen, särskilt för de små som kanske inte har de tekniska förutsättningarna som gör att allt ramlar fram genom ett knapptryck.

Då känner jag att det innebär att vi lastar på företagen mer arbete, samtidigt som vi många gånger kan stå här i kammaren och resonera om att vi inte har lyckats uppnå regelförenklingsmålet på 25 procent. Vem är det i så fall som ser till att det blir krångligt? Vi måste hela tiden väga det ena mot det andra för att det inte ska bli mer krångel. Vi har infört saker som har skapat mer krångel men som har gjort nytta, och där har man gjort en avvägning. Jag kan nämna lagen om kassaregister. Den ställde till med mycket mer administration, men den plockar också in skattepengar.

Anf. 151 ANDERS KARLSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tror inte att jag fick svar på min fråga. I all företagsamhet dras det skatt för varje individ. Samtidigt som man räknar ut lönen och de sociala avgifterna som ska betalas in räknar man också ut skatten. I dagens datavärld är det inget problem. Jag kan inte se att det finns något problem när det gäller att skicka in det på individnivå.

Fru talman! Jag har i mitt tidigare yrke som ombudsman inom Byggnads ofta varit på företag och diskuterat detta. När man inom vår organisation räknade ackord och så vidare skedde det på individnivå, och det var inget problem i dagens datavärld. Det finns inga problem med det.

Vi kan läsa vad man skriver i SOU 2011:40. Varför händer ingenting? Vill man skydda de oseriösa företagen på bekostnad av de seriösa? Det tycker jag att man borde fundera över.

Om det skulle bli lite mer krångel och lite sämre för dem som är seriösa och om de får någon annan kostnad tas ju den ut i nästa led. Men samma argumentation har anförts när det gäller att man inte ska vara sjukskriven mer än 365 dagar eftersom det finns så många som fuskar. För dem som är cancersjuka upphör sjukskrivningen efter 365 dagar. Varför går det på det ena stället men inte på det andra? Det är min enkla fråga till Karin Nilsson.

Anf. 152 KARIN NILSSON (C) replik:

Fru talman! Jag får än en gång upplysa om att det hade varit bra om man hade lyssnat på det som jag sade. Det som jag sade var att det säkert finns fördelar med en redovisning på individnivå men att det kommer att ställa till med en del merkostnader för dem som inte har denna digitala teknik. Det finns givetvis digital teknik för detta, och det finns säkert de som kan plocka fram detta genom ett knapptryck. Men det finns också de som inte har denna teknik. Kan man påstå att man ska lämna pengar till Skatteverket för att kunna förbereda, som jag tog upp i mitt anförande,

tycker jag att man också ska titta på vilka kostnader som det medför för dem som inte kan få fram detta genom ett knapptryck och eventuellt stimulera dem till att så att säga byta upp sig och förbereda för en sådan omställning. Man kan inte bara tro att detta ska tas upp på räkningen till deras kunder. Det är inte alltid så enkelt med denna administration, som i många fall hela tiden växer, för att komma till rätta med skatteproblemen. Detta kostar företagen en hel del pengar, och på något sätt ska dessa pengar hämtas in igen.

Jag är inte helt motståndare till detta, vilket jag inte heller uttryckte, men jag är motståndare till mer regelskapande som kostar mer pengar för företagen, och där måste vi se upp.

Anf. 153 LARS GUSTAFSSON (KD):

Fru talman! Det allra billigaste och bästa är ärliga människor, oavsett om de är företagare eller anställda. Jag önskar att vi fick lite högre etik i samhället på olika områden när det gäller att sköta sig.

Jag skulle vilja skapa lite balans i denna diskussion. Det viktigaste är att vi har rätt skatt och rätt uppbörd. Det är vi helt överens om, även om det kanske inte låter så. Det är givetvis mycket viktigt att man har en fungerande skattekontroll och en fungerande skatteuppbörd.

Skatteverket i Sverige gör faktiskt ett mycket gott arbete i sin myndighetsutövning och förbättrar ständigt sina metoder och sin handläggning för att underlätta för skattebetalarna. Man försöker också samverka med andra myndigheter. Det vore önskvärt om Skatteverket kunde samverka med andra länder för att minska den skatteflykt som sker genom snåriga skatteupplägg och andra sätt att komma undan beskattning.

Jag vill även lyfta fram en annan sak. Lika viktigt som detta är det att de skatter som vi har är legitima och transparenta och dessutom begripliga. Snåriga skatteregler kan faktiskt skapa uppbördsproblem, regeltolkning och skattefel. Regelförenklingar är därför också ett prioriterat område när man utformar skatter. Det gäller både inom skatteområdet och inom andra områden. Regler som skapar godtycklighet och stort tolkningsutrymme bör undvikas. Exempelen på detta har genom åren varit många. Flera har gjort olika tolkningar och därmed kanske gjort fel eller helt enkelt blivit överbeskattade eftersom det lämnats för mycket tolkningsutrymme.

När skatter utformas måste vi vara duktiga på att göra dem precisa så att de kan vara generella och lätta att tolka så att vi slipper långa processer i domstolar om hur de ska tolkas. Det skapar bara arbetstillfällen för jurister som sysslar med ekonomi. Dessutom blir det mycket godtyckligt hur man bedömer saker och ting. Det gäller både inom vårt socialförsäkringssystem och inom skattesystemet.

Alliansregeringen försöker hitta rimliga och bättre vägar och rensa i denna djungel. Det finns en skattedjungel där det är svårt att se effekterna.

Regelverket måste fungera så att vi gynnar människor som på ett ärligt sätt vill skapa nya företag och utvidga företag.

Vi vet att Sverige har ett växande problem. Vi har det så kallade timglasets. Vi har många små företag, soloföretag. Vi har få medelstora företag eftersom de inte vill växa på grund av olika regelverk. Och så har vi ett antal större företag.

Om Sverige vill utnyttja framtiden genom att få fler företag som växer måste vi också ha ett regelverk som gör att de är beredda att växa. Därför är skatteutformningen mycket viktig. Den måste vara både rätts-säker och ge möjligheter att skapa förutsättningar för företagen.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 21 mars.)

Polisfrågor

18 § Polisfrågor

Föredrogs
justitiekammarens betänkande 2011/12:JuU15
Polisfrågor.

Anf. 154 ELIN LUNDGREN (S):

Fru talman! I kväll debatterar vi polisfrågorna här i riksdagen, något jag verkligen ser fram emot.

Jag ska först säga att vi från Socialdemokraterna självklart står bakom alla våra reservationer, men för att tjäna tid och allt det där yrkar vi endast bifall till reservationerna 2 och 13.

Polisen är en speciell yrkesgrupp såtillvida att dess uppgift är att upprätthålla lag och ordning. Det är också den grupp i Sverige som har civilt våldsmonopol. Båda dessa saker förpliktar och ställer mycket höga krav på vårt polisväsen.

Vi har under de senaste åren sett hur antalet anmälda brott har ökat kraftigt i Sverige. Vi ser hur den organiserade brottsligheten har fått fäste i landet. Hot och övergrepp drabbar både vanliga människor och myndighetspersonal inom de rättsvårdande myndigheterna, och det är en utveckling som oroar oss socialdemokrater mycket. Vi ser en råare och mer hänsynslös kriminalitet när vi ingenting hellre vill än att minska och helst eliminera all kriminalitet.

För att långsiktigt kunna minska brotten ser vi att klyftorna i samhället måste minska. Vi behöver prioritera den gemensamma välfärden för att skapa förutsättningar för en trygg uppväxt för våra barn och unga. Vi vill se satsningar på skolor och högre utbildning. Det behövs bostäder som unga kan flytta till, och kanske för att de ska kunna flytta till de ställen där jobben finns. Dagens situation, där var femte ung är arbetslös, är helt oacceptabel. Arbetslöshet och hopplöshet kommer förr eller senare att synas i brottslighet.

I går kom Rädda Barnens rapport om barnfattigdom, och i den ser vi att barnfattigdomen fortsätter att öka. Vi är rädda att detta på sikt är en bidragande faktor till att kriminaliteten inte kommer att minska. Att välja kriminalitet kan vara att välja att inte vara fattig, och det är ett val som ingen ska behöva göra.

För att återgå till den organiserade brottsligheten: Vi vet inte hur mycket den omsätter i världen, men siffror på 1 500 miljarder dollar per år nämns. Oavsett hur mycket det är handlar det också i Sverige om mil-

järdbelopp varje år. Det handlar om ekonomisk brottslighet, narkotikasmygglighet och handel med människor.

Vi ser att det krävs en kraftfull mobilisering mot den grova organiserade brottsligheten. Ett förslag vi har är att slå ihop de enheter som jobbar mot dessa brott, nämligen Rikskriminalpolisen, Säkerhetspolisen och Ekobrottsmyndigheten. Man slår ihop dessa och gör en typ av spetsorganisation. Många av de brott jag nämnde och även andra berör ofta alla tre myndigheterna, och på detta sätt skulle arbetet kunna bli mycket mer effektivt.

Tätt sammankopplat med grov organiserad brottslighet är också illegala vapen. Den senaste tiden har vi sett många skottlossningar mellan kriminella. Här är det jätteviktigt att rättsväsendet kan visa att det besitter förmågan att bekämpa problemet och skapa trygghet för människor. Vi väntar på den proposition som ska komma från regeringen om vapenlagstiftningen.

Vi vill att minimistrafket för grovt vapenbrott ska höjas från sex månader till ett år, och vi vill göra det möjligt att använda telefonavlyssning. Vi vill också införa straffansvar för den som olovligen förvarar skjutvapen åt en annan person. Straffansvar för förberedelser till vapenbrott bör införas för att komma åt olovlig vapentillverkning. I veckan har justitieministern sagt att en utredning ska till och att den ska presentera ett förslag före årsskiftet, så det är väl bara för oss att fortsätta vänta i denna fråga.

I arbetet mot brottslighet ser vi att infiltrationsmetoder på senare år har fått en ökad betydelse. I Sverige finns det inte bestämmelser för hur infiltrationsoperationer ska gå till, vilket det gör i många andra länder. Det skapar en väldig oro för polisen under dessa processer. För två år sedan kom betänkandet *Särskilda spaningsmetoder*. Då föreslogs en lagreglering på detta område, men inget förslag har kommit från regeringen. Därmed hämmas polisens arbete med infiltration under rättssäkra former.

Jag tänker prata lite om en jätteviktig fråga, nämligen polisutbildningens utformning. När vi debatterade denna fråga för snart ett år sedan ställde jag frågan till Moderaterna när ett förslag till ny polisutbildning ska komma. Jag fick det något diffusa svaret "snart". Ingenting har hänt, och för några veckor sedan valde jag att ställa en skriftlig fråga till justitieminister Ask där jag frågade när förslaget kommer och om hon trodde att förslaget kommer att handla om att omvandla utbildningen till en utbildning som ger högskolepoäng.

I svaret skriver hon att utredningar har gjorts på området. Det vet vi redan; det var därför frågan ställdes. Svaret blev dock att regeringen under 2012 avser att lämna besked om eventuella förändringar. Det kan naturligtvis betyda att vi dess värre får ett besked om att förändringar faktiskt inte ska göras.

Vi socialdemokrater hävdar att det är viktigt med en modern, attraktiv och adekvat polisutbildning som är knuten till högskolan. Vi vill säkra utbildningens kvalitet och skapa bättre förutsättningar för forskning. Mer forskning ger en effektivare polis, och det är någonting som vi ser är helt avgörande för framtiden.

Vi är heller inte ensamma om att vilja se en sådan utveckling. Polisförbundet driver själva frågan jättehårt, och de är precis som vi väldigt

besvikna över regeringens handlingsförlamning. På Folk och Försvar i januari var rikspolischefen väldigt tydlig – han kallade det ett jättebesvär att inte veta hur det ska bli med utbildningen. Han vill också se en akademisk utbildning och kan inte förstå varför ett beslut inte kan fattas.

I Anders Danielssons utredning *Framtidens polisutbildning* från 2008 konstateras att de krav som kommer att ställas på framtidens poliser och brister i den nuvarande polisutbildningen medför att polisutbildningen måste reformeras. Han säger också att det är en högskoleutbildning som behövs, bland annat på grund av att polisyrket kräver en utbildning som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Om polisutbildningen blir högskoleutbildning får man en naturlig grund för detta. Denna utredning kom alltså för fyra år sedan, och vi har inte hört ett endaste dugg från regeringen om detta.

I Norge har man en akademisk polisutbildning. Sedan 2004 får man en kandidatexamen när man har gått sin polisutbildning. Också Riksrevisionen har levererat kritik till regeringen. I skriften *Att hantera brottmål effektivt* står det på s. 137 under rekommendationer: ”Regeringen bör därutöver ta ställning i frågan om en reformerad polisutbildning.” För varje månad som går utan att någonting händer riskerar vårt polisväsen att halka efter.

Antalet poliser har utökats efter det beslut vi socialdemokrater drev fram 2005. Poliserna är nu över 20 000 stycken. Däremot har vi inte kunnat se att polisens resultat motsvarar de mycket högt ställda förväntningar vi har. Alltför ofta uppmärksammas olika typer av problem inom polisen som i somliga fall känns helt oacceptabla. Det måste betyda att det finns systemfel. Vi tror att det förväntade förslaget om att slå ihop landets 21 polismyndigheter till en riksomfattande myndighet kan leda till att ledningen och styrningen inom polisen blir tydligare, vilket därmed leder till bättre resultat. Vi tror inte att det är hela lösningen, men vi ser att det är en del i en nödvändig utveckling.

Vi skulle också vilja se att antalet civilanställda inom polisen blir fler. Fler poliser genererar naturligtvis mer verksamhet. Att då inte ha tillräckligt många civilanställda som kan plocka upp det arbete poliserna gör leder till problem, till exempel att poliser får sitta som arrestvakter eller i reception. Det är slöseri med de utbildade poliser vi faktiskt har. Vi tror att civilanställda och poliser tillsammans når god effekt.

Det är viktigt att alla, oavsett var man bor i landet, känner att de har tillgång till polisen. Det är en ren trygghetsfråga. I dag ser det tyvärr inte ut på det sättet. Som exempel vill jag ta mitt eget hemlän, nämligen det vackra Gävleborg. När antalet poliser i landet har ökat har inte Polismyndigheten i Gävleborg fått del av ökningen nästan alls.

Skillnaderna är jättestora – i Gävleborg har man fått en ökning på ungefär 3 procent, medan man vid Polismyndigheten i Kronoberg har fått en ökning på mer än 26 procent. Jag har väldigt svårt att se rimligheten i detta. Det är inte så att Gävleborgarna i Glesbygden – i Edsbyn, Loos och Trönö – tycker att det kryllar av poliser, precis. Detta är bara några av de orter som känner sig eftersatta.

Nu sker inte brott bara i vår direkta närhet utan också utanför Sveriges gränser. Då vill jag nämna behovet av skärpta åtgärder mot sexuell exploatering av barn i andra länder – det som vi kallar för barnsexturism. I dag är det tyvärr högst ovanligt att man åker fast för ett sådant brott. Vi

ser att även här behöver arbetet samordnas på ett bättre sätt, och vi tror att en bra metod skulle kunna vara att ha personal på orter som vi vet är utsatta.

Nu har jag pekat på en del förbättringsområden inom polisen, precis som vår uppgift som riksdagsledamöter är. Samtidigt vill jag säga att vi vet att varje dag, och natt för den delen, genomför den svenska polisen stordåd. Det är duktiga poliser som är på rätt plats vid rätt tidpunkt och hjälper människor i situationer där de är som mest utsatta. Det är precis så det är tänkt att det ska fungera. Vi skulle vilja att det var så oftare, men vi är glada för det arbete som de duktiga poliserna gör.
(Applåder)

I detta anförande instämde Kerstin Haglö, Arhe Hamednaca, Morgan Johansson och Mattias Jonsson (alla S).

Anf. 155 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Fru talman! Vi debatterar nu justitieuskottets betänkande nr 15 om polisfrågor, som handlar om en stor bredd av frågor. Jag vill först säga att jag och Miljöpartiet givetvis står bakom samtliga våra reservationer och särskilda yttranden. Dock kommer jag för att spara tid att yrka bifall endast till reservationerna nr 11, 13 och 17.

Utöver dessa vill jag också yrka bifall till reservation nr 12, som vi inte tidigare har markerat att vi stöder. Den handlar om att kunna stoppa den eritreanska regimens skatteindrivning i Sverige. Jag yrkar alltså bifall även till denna reservation.

Fru talman! Jag tänkte börja med reservation nr 17 och tala om vikten av att vi får tillbaka en allemansrätt till de platser som jag tror att de flesta av oss upplever som offentliga rum. Det kan exempelvis gälla torg i gallerior eller i olika köpstäder. De flesta tror att dessa platser är vanliga mötesplatser, men de har privata ägare som kan bestämma sig för vilken typ av aktiviteter man vill tillåta och vad man inte vill ha.

Miljöpartiet har både inom ramen för civiluskottets verksamhet med plan- och bygglagstiftningen och inom justitieuskottets verksamhet med polistillstånd stått upp för att möjliggöra offentliga möten på mötesplatser och torg. I denna fråga bör vi som politiker från alla partier kunna se ett gemensamt problem eftersom vi självfallet vill vara där människor är, i deras vardag, för att kunna diskutera aktuella politiska frågor.

Jag tror att vi behöver vara mer proaktiva och jobba på flera nivåer så att vi inte utestängs och minskar våra egna möjligheter till möten med allmänhet och väljare. Om markinnehavaren eller köpcentrumägaren bestämmer sig för att inte tillåta offentliga möten har vi genom att låta bli att skapa smarta regler inskränkt vår egen mötesrätt, till exempel. Därför vill jag yrka bifall till reservation nr 17.

Jag går nu över till reservation nr 13, som också Elin Lundgren nämnde. Den handlar om att förstärka och intensifiera arbetet mot barnsexturism. Där vill jag verkligen stryka under att det behövs ett bättre samarbete både i Sverige och internationellt för att stärka hela den komplicerade kedja som startar med att få i gång informationen så att fler anmäler. Det handlar också om att hela vägen stärka samarbetet för att få i gång fler utredningar, bättre utredningar och även fler fällande domar.

Fru talman! Jag vill också säga några ord om reservation nr 11. Den handlar om Frontex, som är EU:s gränsövervakningsmyndighet. Den har till uppgift att bistå Europeiska unionens medlemsländer med att genomföra EU:s regler om bevakning av yttre gränser och att samordna medlemsländernas gränsbevakningssamarbete. Frontex har successivt fått ökade befogenheter, och parallellt har man visserligen en ambition att ge utbildning om asylrätt och mänskliga rättigheter till Frontexpersonal. Men fortfarande saknas uppdraget att tillförsäkra skydd för asylsökande och alldeles särskilt den aktuella frågan om att medverka vid sjöräddning. Vi menar i vår gemensamma reservation från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet att regeringen bör verka för förändringar av Frontex verksamhet så att respekten för asylrätten och skyldigheter att bistå skeppsbrutna stärks.

Anf. 156 KENT EKEROTH (SD):

Fru talman! Vi yrkar bifall till alla våra reservationer i betänkandet. Jag kommer att föredra fyra av dem, och min kollega Mikael Jansson kommer att föredra dem om gendarmeri.

Vi börjar med brottsprovokation. I dagens Sverige får man inte använda brottsprovokation, utan bara en lättare form av bevisprovokation. Förbudet mot brottsprovokation har sin grund i olika rättsprinciper. En av dem är att polisen inte får begå en kriminaliserad handling för att kunna efterforska eller avslöja brott. Brottsprovokation utgör ofta anstiftan, vilket i sig är brottsligt. Polisen får inte heller förmå någon att begå ett brott som han annars inte skulle ha begått.

I det stora hela är detta principer och resonemang vi delar på ett generellt plan. Samtidigt finns det vissa brottsliga verksamheter och förfaranden som är svåråtkomliga för polisen och som orsakar stort lidande för den enskilde och för allmänheten. Det handlar till exempel om grov organiserad brottslighet där man bedriver traffickingverksamhet. Man kidnappar eller lurar kvinnor och barn som sedan sätts i modernt slaveri med prostitution och så vidare. Det kan handla om rutinmässig, olaglig tobaks- och alkoholförsäljning till minderåriga – ett brott som givetvis drabbar unga men som även är en stor inkomstkälla för organiserad brottslighet. Narkotikabrottslighet är givetvis också ett liknande problem. Det kan handla om grooming av barn på nätet som försätts i utpressningssituationer där de tvingas att till exempel skicka barnpornografiska bilder på sig själva eller i värsta fall lockas att träffa nätpedofilen.

Polismetodutredningen, som utskottet hänvisar till, ger tyvärr förslaget att brott som någon har förmåtts att begå genom en särskild provokativ åtgärd inte ska få lagföras. Så skriver man. Då faller lite av poängen med det hela.

För att förtydliga: Vi vill alltså inte tillåta brottsprovokation i alla fall och i alla situationer när det gäller vardagsbrottslighet, till exempel, utan vid svåråtkomlig brottslighet som drabbar de mest utsatta i samhället. Det handlar om brottslighet där den enskildes lidande är stort, till exempel när det gäller barn och nätpedofiler och dylikt eller organiserad brottslighet. Då menar vi att man ska kunna använda brottsprovokation och ge utökade befogenheter. Detta var vad jag hade att säga om brottsprovokation.

Vi har också en motion om utvidgat avlägsnande vid störande av allmän ordning. Enligt nuvarande lagstiftning har polisen vid störande av allmän ordning två timmar på sig att transportera bort och avlägsna någon från platsen. I den motion som vi har väckt har vi gett ett exempel på hur dagens lagstiftning rörande det här är otillräcklig. Det handlar till exempel om en fotbollsmatch mellan Malmö och Helsingborg förra året, då det blev ett stort bråk mellan de olika sidorna. Det var närmare 300 fotbollshuliganer som skulle ut och slåss. Polisen beslutade att ta alla för att skicka i väg dem, men efter ID-kontroll, kroppsvisitation och hela denna bit hade de två timmarna gått ut. Polisen var då tvungen att släppa hälften av dem, som fortsatte att slåss och bråka. Vi behöver inte gå längre bort än till Danmark för att se att polisen där kan frihetsberöva personer i upp till tolv timmar för att garantera säkerheten vid stökiga sammankomster – allt enligt en lagstiftning från 2009. Det är inte på något sätt inhumant. De omhändertagna har självfallet rätt till toalettbesök, mat, vatten, information och så vidare. Men det skulle vara mycket mer effektivt att ha en sådan lagstiftning på plats.

När det gäller tull- och gränskontroller vill vi se till att Sverige kan få upprätta gränskontroller när så behövs alldeles oavsett vad EU-kommisionen eller EU:s regler säger. Som jag var inne på i en debatt i går har regeringen till och med själv erkänt att de kriminella nätverken breder ut sig och att smugglingen av människor, vapen och narkotika har ökat. Brottsligheten har blivit mer internationell till följd av EU och Schengen. Vi vill se till att vi inte blir begränsade av de här EU-reglerna.

Vi har också en motion om polisiära kostnader vid idrottsevenemang. Idrottsklubbar vars syfte är att gå med vinst kan tvingas betala för polisinsatsen vid en fotbollsmatch eller någonting annat. Vi menar att det principiellt sett är problematiskt att man börjar ta betalt av aktiebolag när polisen gör sitt jobb. Det är mycket tveksamt principiellt sett.

Man ska självfallet ställa krav på folk som arrangerar stora evenemang, fotbollsmatcher, konserter eller vad det än må vara att upprätthålla säkerheten genom att anställa säkerhetsvakter och ha säkerhetsanordningar. Man kan diskutera hur hårda de kraven ska vara. Kanske ska de ökas, kanske inte. Men att ta betalt när polisen, som är ett av det mest grundläggande fundamenten i vårt samhälle, ska göra sitt jobb menar vi principiellt sett är felaktigt. Vi menar att den nuvarande lagstiftningen bör ses över så att arrangörer av idrottsevenemang i framtiden befrias från betalningsansvar vid polisinsatser.

Det var de frågor jag skulle föredra. Jag yrkar alltså bifall till de reservationerna. Sedan kommer min kollega Mikael Jansson att föredra den om gendarmeri.

Anf. 157 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Godkväll, allihop! Vi är sist igen med den här debatten. Den handlar om ett motionsbetänkande om polisfrågor. Jag står givetvis bakom alla våra reservationer, men för att vinna tid yrkar jag bifall bara till reservation nr 10.

Motionsbetänkandet handlar om polisen och deras arbete. Jag kommer även att gå lite utanför det, vilket även andra har gjort här förut. Jag håller helt och hållet med om det Elin från Socialdemokraterna sade i sitt anförande. Polisen är en myndighet som har våldsmonopol. Det är en

väldigt stor och ekonomiskt dryg myndighet, och den är mycket viktig för oss. I stort sett sköter polisen sitt jobb bra. Jag vill ge en eloge till de flesta poliser där ute, men den här organisationen är inte speciellt effektiv.

Ända sedan jag kom till justitieutskottet har jag undrat varför man inte tittar på om polisen utnyttjar sina resurser effektivt. Det finns en polisorganisationskommitté som kommer med en utredning den 31 mars. Den handlar om att slå ihop 21 spretiga myndigheter till förhoppningsvis en effektiv myndighet.

Arbetslinjen har ju inte gått så bra. En annan paradgren är faktiskt rättsväsendet. Trots att man har tryckt in mer resurser till polisen – det har blivit över 20 000 poliser – utreds inte fler brott. Vi i oppositionen har talat om en sammanslagning av alla 21 myndigheterna ganska länge. Vi får väl säga: Bättre sent än aldrig.

Det har varit en stor mediebevakning av polisen och deras arbete. Det har framkommit många negativa saker. Det finns också positiva saker, men det negativa överväger. Poliser långt ute på fältet vågar till exempel inte berätta och kritisera sina egna ledningar eftersom de då får ett icke önskvärt jobb eller blir förflyttade. Då håller de ju tyst. Så får det absolut inte vara.

Jag tror att det blir en myndighet, men det är väldigt konstigt att polisutbildningen inte kommer samtidigt. Om den kommer senare säger jag: Grattis Alliansen! Den utredningen ska pågå i fyra år, och det har inte kommit något förslag. Jag håller med Elin. När vi frågar när den kommer får vi inga konkreta svar. Det är viktigt. En ny polisutbildning borde ha kommit samtidigt som det nu eventuellt blir en myndighet. Jag tror att arbetet kommer att stanna upp. När en ny polisutbildning kommer ska man förändra igen. Jag tycker att det är väldigt angeläget att polisen själva får möjlighet att forska fram de arbetsmetoder som är bäst för myndigheten.

Nu vill vi tillsammans, S, V och MP, se en fungerande polis som ska finnas i hela landet. Precis som Elin säger fattas det poliser. Man är väldigt otrygg på landsbygden därför att man inte ser några poliser. Man får vänta väldigt länge och så vidare. Det måste bli en tillgänglig polis även för dem som bor på landsbygden. Vi menar att det är ganska enkelt. Det finns en utredning som regeringen själv har tillsatt. Den heter *Se medborgarna*. Där föreslog Lars Högdahl att man ska slå ihop statliga myndigheter med kommunala inrättningar, föreningar och det privata näringslivet i ett gemensamt servicekontor så att man kan hjälpa varandra. Den utredningen var klar 2009. Där har det inte heller kommit några förslag. Detta skulle vara en stor förbättring för servicen på landsbygden och de små orterna. De känner sig övergivna av staten. De bor snart i sina bilar eftersom de ska åka till en större ort för att få sin statliga service. Jag vill ha svar på om det finns någon tanke hos majoriteten. Har ni tittat på den här utredningen och sett vad den har föreslagit? Och om ni har tittat på den, finns det någonting som är intressant? Om man gör på det viset skulle det bli en bättre service från flera statliga myndigheter.

Jag vill också ta upp vår gemensamma reservation om Frontex. Den var vi inne på i går kväll. Vi vill ha en utvärdering. Vänsterpartiet har också en reservation som jag inte lyfter upp till omröstning nu, men vi

har den. Den handlar om att avveckla Frontex. Den har med vår kritik gentemot EU och vårt EU-motstånd att göra.

Men nu har vi det ju, och då tycker vi att man bör utvärdera dess verksamhet. År 2005 var det 43 anställda i Frontex. År 2010 var de ca 300. År 2005 hade man en budget på 60 miljoner. Till 2010 har den svällt till 900 miljoner. Jag gissar, och det är ingen svår gissning, att man kanske är uppe på en summa omkring 1 miljard nu. Man har över 20 flygplan, 30 helikoptrar och 100 övriga fordon. Man kan fråga sig var stöd och hjälp när det gäller sjukvård, asylrätt och så vidare finns inom Frontex i dag. Det finns inte.

Det finns också många anmärkningar på att Frontex är ute och stoppar människor från att söka asyl. Man åker i skrangliga båtar och så vidare. Kan man ta hand om de här människorna som hamnar i vattnet? En utvärdering av det här är högst angeläget.

Jag har några frågor om polisutbildningen. När kommer den, och borde den inte ha kommit samtidigt som den här översynen?

När det gäller Frontexverksamheten ställer jag samma frågor som Elin gjort förut, och vi får höra i replikskiften och kommande anföranden om vi får några svar av er. Det gäller också frågan om Eritreas indrivning av skatter som vi tycker är väldigt viktig. Det handlar faktiskt om att vi ska utreda den här frågan. Så svårt borde det inte vara.

Jag menar också att det är inte bara Justitiedepartementet som ska vara inblandat i det här, utan det här är en regeringsfråga som skvätter över till flera departement, till exempel UD. För det kan väl inte vara så att man från UD:s sida duckar för att man har bedrivit tyst diplomati när det gäller de journalister som far illa där nere?

(Applåder)

Anf. 158 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Låt oss först konstatera att alliansregeringen de senaste åren prioriterat svensk polis. Drygt 30 000 personer är anställda inom polismyndigheten varav 20 400 är poliser, och jag tror att de kan ha blivit ännu fler. Det är en fantastisk utveckling! Detta innebär också initialt att fler brott kommer att anmälas, men på sikt är vårt mål från alliansregeringen att färre brott ska begås genom polisens insatser och förebyggande arbete.

Svensk polis måste bli effektivare och leva upp till de höga förväntningar som våra medborgare har på polisen. Här kan nämnas det allt högre förtroendet för polisen, vilket är mycket positivt.

Polisens framtida organisation börjar klarna. Vår förhoppning är att det blir en tydlig och stark organisation med en myndighet som bättre kan prioritera sina resurser, inte minst när det kommer till specifika nationella enheter som behöver resursmobilisering. Rikskriminalpolisens arbete mot grov kriminalitet och det operativa rådet är exempel på det.

De tragiska händelserna i Malmö visar på behovet av att snabbt kunna sätta in förstärkning med specialister men också vikten av att vi behöver ta krafttag mot de grovt kriminella tillsammans med andra myndigheter, precis som Rikskriminalpolisen har jobbat och i dag jobbar med Skatteverket, tullen, Kronofogdemyndigheten och Försäkringskassan för att komma åt de kriminellas pengar.

Fru talman! Det finns fortfarande stora utmaningar. Många orter har ingen polisiär närvaro. Andra polisdistrikt har resurser men inga sökande poliser till just deras orter. Kompetensförsörjningen inom svensk polis förblir en kommande stor fråga, och från Folkpartiets sida vill vi betona vikten av olika specialiseringar inom svensk polis men också vikten av att polisen även i den kommande organisationen kan genomföra lokala rekryteringar. Det är viktigt att man får rätt medarbetare på rätt plats, och helst ska det också vara långsiktigt.

Vi vet också att lokala poliskontor med närpolis kan göra skillnad. Det visar inte minst polisens siffror från Stockholms län. Ett antal motioner handlar om att man vill gå in och detaljstyra hur resursfördelningen inom polisen ska ske, och utskottet landar på det enda rimliga, nämligen att Rikspolisstyrelsen bäst kan göra sådana bedömningar.

Polisutbildningen har nämnts tidigare och diskuteras just nu. Den behöver reformeras, men jag tror inte att vi ska gå åt det håll som Socialdemokraterna vill, utan jag tror att den ska anpassas till det verkliga behov som finns i dag. Det vore enligt mig olyckligt att ensidigt driva en ytterligare akademisering av polisutbildningen.

Fru talman! Polisen måste bli mer effektiv, och på ett antal viktiga punkter har inte myndigheterna uppnått våra uppställda mål. Antalet personupplärade brott har minskat. Vi ser till exempel en liten ökning av våldsbrott, men även andelen redovisade ärenden till åklagare har minskat. Polisen konstaterar själv att arbetsproduktiviteten har minskat för flera brottskategorier.

Vi kan dock notera ett par positiva händelser. Handläggningstiden har minskat men också tiden för upplärande av brott mot person. Ska polisen bli effektiv krävs samtidigt att domstols- och åklagarväsendet fungerar. Här har alliansregeringen gjort breda satsningar. Ett exempel är Åklagarmyndighetens koncentration av hanteringen av mängdbrott. Ett annat är myndighetens prioritering av alliansregeringens uppdrag att fokusera på ungdomar.

Det är också viktigt att straffskalan används så att de som begår brott ser en konsekvens av sina handlingar. Man möter ibland ute på polisstationerna en frustration över att enskilda brottslingar gång på gång återkommer i registret då deras tidigare småbrott avskrivits.

Jag vet också att polisen gör en viktig insats när det gäller det brottsförebyggande arbetet, inte minst med fokus på ungdomar men också när det gäller våld i offentlig miljö. Låt mig här betona vikten av samverkan med landets kommuner men också av att enskilda medborgare ställer upp och bidrar med information till polisen.

Fru talman! Polisens metoder är viktiga och kan påverka myndighetens effektivitet. Men här är det alltid överväganden som behöver göras, särskilt utifrån ett integritetsperspektiv.

Det finns förslag som vill ge långtgående mandat till polisen, men motionerna avstyrks då utskottet inte vill föregå beredningen av förslagen som nu ligger på justitieministerns bord.

En viktig fråga är polisens befogenheter. Vi är öppna för att diskutera och överväga fler instrument till polisens verktygslåda. Parallellt sker också just nu en diskussion om polisens arbetsuppgifter. Det är rimligt med effektiviseringskrav och krav på att polisen ska prioritera sina resurser på att förebygga och förhindra brott men också på att få fast dem som

begår brott. Samtidigt kräver detta att vi avbyråkratiserar delar av polisens uppgifter.

Polisen har nyligen genom ett nytt regelverk tillförts nytt mandat i förundersökningsarbetet när det gäller ungdomsbrott, och det finns ytterligare en utredning som tittar på en eventuell utvidgning av detta uppdrag.

Utskottet säger i sitt betänkande i dag nej till att ge svensk polis ytterligare befogenheter när det gäller exempelvis brottsprovokation. I Folkpartiet diskuterar vi förstås även detta, men det är bra med en rejäl diskussion för och emot innan vi hastar fram nya befogenheter av den här karaktären.

Däremot har vi för att förstärka Säkerhetspolisens verktygslåda tillsammans med allianspartierna föreslagit att man ska få beställa signalspaning via Försvarets radioanstalt. Om Rikskriminalpolisen också ska ha tillgång vill vi först lyssna in de olika argumenten från den remissrunda som just avslutats.

Fru talman! Gränskontroller lyfts fram i betänkandet, och under hösten hade vi i utskottet en bred diskussion kring Sveriges ansvar kontra EU-kommissionens mandat. Parallellt diskuterades EU-myndigheten Frontex. Helt klart har byrån nu fått ett antal tydliga och viktiga uppdrag. Exempelvis ska Frontex ta fram en strategi för grundläggande fri- och rättigheter och ta fram en uppförandekod för att garantera rättsprincipen om dessa rättigheter med särskilt fokus på ensamkommande barn och utsatta personer.

Det är obegripligt för mig att Vänsterpartiet driver linjen att verksamheten ska avvecklas i stället för att välkomna parlamentets tuffare styrning av Frontex.

När det gäller Eritreas regering och så kallade indrivning av skatter i Sverige kommer min kollega Fredrik Malm att återkomma i detta ärende. Jag vill dock redan här säga – vi vet att ett antal ärenden har polisanmälts – att även om utskottet i dag inte tar ett steg framåt i det här ärendet är det viktigt att Sveriges riksdag och regering bevakar det och agerar om det visar sig att eritreanska myndigheter aktivt och systematiskt genom hot och utpressning driver in skatter av exileritreaner. Det är ingenting som vi kan acceptera.

(Applåder)

Anf. 159 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Roger Haddad talade om polisutbildning, och jag trodde inte att jag hörde rätt. Jag fick dock intygat av mina bänkkamrater att han är emot en akademisering av polisutbildningen. Det sades ganska klart och tydligt. Jag undrar om det är därför vi inte får något förslag från regeringen. Är det någonting som Folkpartiet tycker eller tycker hela Alliansen det? Det var väldigt överraskande, måste jag säga, eftersom jag inte hört det tidigare.

Menar Roger Haddad eller hela Alliansen att det inte kommer att bli någon högskolebaserad polisutbildning? Jag vill påminna om att remissinstanserna var mycket positiva till utredningen. Rikspolischefen tycker att man ska ha en sådan, och även Polisförbundet har tryckt på hårt för att få det. Det skulle gynna polisen om de genom forskning fick fram de

bästa metoderna för att få en bättre brottsuppläsning. En förklaring, Roger Haddad, behöver vi nog få.

Anf. 160 ROGER HADDAD (FP) replik:

Fru talman! I denna debatt representerar jag Folkpartiets åsikter. Alliansen diskuterar detta och det pågår diskussioner i Regeringskansliet. Det är därför det inte finns något förslag. Annars skulle det ha kommit.

Lena Olsson pekar själv på dålig polisiär närvaro och så vidare, och jag nämnde i mitt anförande svårigheten för vissa polisdistrikt och orter att över huvud taget få sökande. Vi som sitter i styrelsen för Rikspolisstyrelsen får ta del av personalpolitiska föredragningar. Där finns starka synpunkter, och utöver den specialistkompetens och den utredningskompetens som finns efterfrågar man mer handledning och mer handfast erfarenhet.

Folkpartiet tycker att vi borde överväga två olika inriktningar. Den utbildning vi har i dag tycker vi inte ska akademiseras ytterligare. Eftersom jag också är utbildningspolitiker skulle jag gärna även titta på yrkeshögskolemyndigheten och den typen av spår för att se hur vi kan få in fler kategorier i polisyrket och därmed underlätta för kommuner som Kungsör, Arboga och Laxå att alls få poliser som vill vara ute på torget, tala med människor, gå till fritidsgårdarna. De behöver inte alltid ha expert-, specialist-, utredningskompetens. Alla håller ju inte på med exempelvis narkotika- och mordärenden.

Anf. 161 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Jag vet inte om jag blev så mycket klokare av det som sades. Jag har talat med många poliser i mitt hemlän och haft telefonkontakt med andra. Polisförbundet är en tung remissinstans, och jag tycker att poliser bör kunna studera tillsammans med andra. Man har utbyte av varandra. När jag var på studiebesök vid Polishögskolan i Umeå visade det sig att de har stor nytta av att träffa andra studenter.

Vad gäller akademisering vill jag säga att om det ligger på högskolorna är det naturligtvis mycket lättare att rekrytera också från de mindre orterna i landet. Om jag förstår det hela rätt finns det ytterligare en spricka i Alliansen vad gäller polisutbildningen.

Anf. 162 ROGER HADDAD (FP) replik:

Fru talman! Oavsett om man går på gymnasiet, yrkeshögskolan, vuxenutbildningen eller högskolan studerar man med andra. Det är sällan man sitter ensam på sin kammare. I så fall har Lena Olsson inte hängt med i utbildningspolitiken.

Lena Olsson och Vänsterpartiet har sina kontakter, besöker sina polisdistrikt. Folkpartiet och de andra partierna gör sina besök och hör argument för och emot. Det finns problem med den nuvarande utbildningen. Den är inte hundra procentig. Ni har själva, Lena Olsson, sagt att den ska reformeras. Lika ofta som ni hör att den ska akademiseras ytterligare får vi höra att vi behöver mer yrkesinriktad kompetens i polisutbildningen.

Antagningstrycket till polisutbildningen är jättehögt. Det är en av våra populäraste utbildningar. Men det löser inte problemet för Laxå, Kungsör, Köping och Arboga. För de polischeferna spelar det ingen roll

om man studerat tre år eller fem år. De vill ha stabila, sjysta tjejer och killar som är beredda att jobba på torget på dessa orter. Deras stora problem är att de har pengar men inga poliser, och det problemet löser vi inte med Vänsterpartiets förslag.

Prot. 2011/12:83

15 mars

Polisfrågor

Anf. 163 ELIN LUNDGREN (S) replik:

Fru talman! Det var onekligen mycket klagörande. Jag hade för avsikt att invänta Moderaternas anförande för att fråga dem hur Alliansen tänker förhålla sig till polisutbildningen utifrån det jag sade. Jag har också gjort lite research i dag och kollat att Centerpartiet varit tydliga med att de vill ha en högskoleutbildning, något de sade senast på Folk och Försvar. Jag hade tänkt fråga Moderaterna om det är de som blockerar att polisutbildningen ska bli en högskoleutbildning. Nu förstår jag att så inte alls är fallet, utan det är Folkpartiet som inte vill det.

Jag lyssnade lite grann på vad du sade, Roger Haddad. Låt mig säga att det inte handlar om att utbilda ett antal experter. Det handlar om att höja nivån på hela polisutbildningen, något som vi anser verkligen behövs utifrån de effektivitetsproblem som polisen har. Det är spännande att höra att Folkpartiet gör helt andra bedömningar än polisen själv, andra än Polisförbundet och utredaren som tittat på detta.

Nu var du lite diffus, Roger Haddad, när du berättade vilka du talat med som inte vill ha en högskoleutbildning. Du får därför gärna berätta vilka det är som inte vill ha det.

Anf. 164 ROGER HADDAD (FP) replik:

Fru talman! Ni har själva, Elin Lundgren, sagt att polisutbildningen behöver reformeras. Det tycker vi också. Även jag har tagit del av remisserna och vet vad Polisförbundet tycker, men jag behöver inte alltid ansluta mig till exakt vad Polisförbundet tycker. Uppenbarligen gör Socialdemokraterna det.

Vi har inte diskuterat färdigt i Folkpartiet, men när vi besöker polisstationer är det inte fler år på högskolan och ännu mer specialistkompetens och expertkompetens de efterfrågar. Västerås rekryterar poliser, och de vill till Stockholm. Köping rekryterar poliser, och de vill till Västerås. Kvar står ett antal kommuner utan poliser, och ni har inte ett enda förslag på hur Laxå, Kungsör och Arboga ska få det.

Det spelar ingen roll hur långa utbildningarna är, det spelar ingen roll hur mycket pengar ni pumpar in i polisens budget, för ingen vill vara där ute. Och det absolut viktigaste är väl ändå att våra invånare i Västmanland, i min valkrets, får en lokal, permanent polis på plats.

Anf. 165 ELIN LUNDGREN (S) replik:

Fru talman! Till skillnad från Roger Haddad tycker jag att det spelar roll vilken typ av poliser vi har. Har vi dåliga poliser i Laxå gör det ju inte särskilt stor skillnad. Roger Haddad får det att låta som om det är stor skillnad mellan en högskoleutbildning och den utbildning som finns i dag, till exempel i tid. De förslag jag sett på hur en högskoleutbildning för poliser skulle kunna se ut handlar om tre år. Det skulle i så fall vara en termin längre än den polisutbildning som finns i dag men vara upplagd på ett helt annat sätt.

Finessen med att finnas i högskolemiljö är att ha möjligheter att forska. Det är där bristerna finns inom polisen. Man ska kunna veta att det man jobbar med faktiskt är effektivt och gör skillnad. Det är den typen av poliser vi vill ha i Laxå och på de andra ställena som Roger Haddad nämnde. Om det inte kommer den typen av framåtsyftande utbildning som vill effektivisera polisen, som vill att vi ska ha de absolut bästa poliserna ute, då blir det inte särskilt mycket över huvud taget.

Du har fortfarande inte berättat vilka inflytelserika och relevanta personer – förutom i det egna partiet, Folkpartiet – som kan mycket om detta och som skulle ha väldigt hårda argument mot att göra polisen till en högskoleutbildning. Roger Haddad nämner inte vem det är som har någonting emot detta. Han får det också att låta som att det bara är Polisförbundet som tycker så här och att vi skulle gå i deras ledband. Så är det självklart inte, och det tror jag att Roger Haddad är mycket väl medveten om. Kan nu Roger bara berätta vilka inom polisvärlden som har så himla mycket emot att polisen skulle få en högskoleutbildning?

Anf. 166 ROGER HADDAD (FP) replik:

Fru talman! Det här bekräftar bara den bild som Socialdemokraterna generellt har haft av utbildningssystemet. Man har akademiserat yrkesutbildningen på gymnasiet. Uppenbarligen nedvärderar man tyvärr indirekt till exempel yrkeshögskolan, som är en av våra mest seriösa och acceptabla insatser. 86 procent av dem som gått yrkeshögskolan – det är allt mellan sex månader och två år; undantagsvis finns även fyraåriga utbildningar – får jobb eller startar eget företag inom sex månader efter avslutade studier. Det finns väldigt kvalificerade yrkesutbildningar även i yrkeshögskolans regi.

Jag förstår inte varför man inte skulle kunna ha ett yrkeshögskolespår för poliser som aktivt vill jobba ute i tjänst på fritidsgårdar, skolor och så vidare, samtidigt som till exempel narkotikapolisen i Västerås behöver avancerade utredare och specialister. Då kan de väl gå den här två och ett halvt-åriga utbildningen, eller så har de kanske läst beteendevetenskap eller någon annan akademisk utbildning som förstärker den kompetensen.

Ni verkar ha tappat markkontakten helt och hållet. Ni går på lite remisser och Polisförbundets uttalanden, men uppenbarligen besöker ni inte så ofta polisstationer på mindre orter och pratar med polischefer om deras vardagliga utmaningar när de inte kan rekrytera. I storstäderna är det inga problem, men på de mindre orterna har socialdemokraten Elin Lundgren inte ett enda svar, och det beklagar jag.

Anf. 167 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Fru talman! Det blir i den här debatten uppenbart att den verklighet man står på för att fatta beslut ibland kan vara lite olika. Ibland tror jag dessutom att det kan vara så att retoriken tar över verkligheten och det blir svårt att känna igen sig.

Jag blev lite orolig över den bild Elin Lundgren försökte sätta när hon hade sitt inledningsanförande. Hon säger att hon vill ha en väl utbildad polis. Det vill vi alla, men jag vill nog hävda att vi har en väl utbildad polis i dag. Jag vill inte att vi ska sätta bilden av att den poliskår vi har i dag inte är välutbildad. Den är duktig.

Hon säger att vi ska ha en modern polis. Jag vill hävda att vår polis är modern. Jag vill inte sätta bilden att vår polis skulle vara omodern. Utbildningen ska vara attraktiv, säger hon. Den är väldigt attraktiv i dag. Som sagt är det få utbildningar som har så högt söktryck.

Men sedan räddade hon tillställningen på slutet och kunde konstatera att både män och kvinnor som arbetar som poliser gör ett duktigt jobb varenda dag. Det var väl skönt att den verklighetsbilden också kom, för det är min verklighetsbild. Vi har en svensk polis som gör ett gediget och gott arbete i sin helhet.

Sedan finns det alltid problem. Dem ska vi fokusera på och lösa. Men att ge en generell bild av att vi har en omodern, icke-attraktiv och dåligt utbildad polis ställer jag inte upp på. Det är felaktigt. Tyvärr kom också nu i replikskiftet bilden av att vi inte ska ha en dålig polis – jag hoppas att det inte är bilden – och att polisen ska göra skillnad. Jag vill nog hävda att polisen gör skillnad i dag. Jag tror att det är viktigt vilken bild vi försöker sätta av hur verkligheten fungerar och hur verkligheten ser ut.

Detta innebär inte att vi inte ska kunna se över polisutbildningen. Precis som justitieministern tidigare meddelat kommer ett besked under 2012. Det innebär inte, trots att vi har en välutbildad polis i dag, att vi inte skulle kunna se över vissa delar och göra förändringar i polisutbildningen för att hänga med.

Världsbilden kan som sagt skilja sig åt. Det har förts en diskussion om resurstillskott. Det verifieras av Socialdemokraternas och Vänsterpartiets anföranden under den här debatten att det har skett stora resurstillskott från att tidigare ha varit minskningar. Tidigare hade polisen ungefär lika många anställda varje år. Nu bekräftar även oppositionen att antalet poliser ökat. Nu handlar det snarare om att vissa delar av polisväsendet har fått större resurstillskott än andra delar.

Det är bara en bekräftelse på den stora satsning som har gjorts de senaste åren. Den har varit viktig och riktig, därför att den har inneburit att vi i dag har fler välutbildade poliser och fler civilanställda än tidigare, oavsett vad som har sagts tidigare i debatten. Även detta handlar om världsbilden. Vi har fler anställda än någonsin, och de gör ett viktigt jobb.

Sedan finns det problemställningar. Dem är vi satta att lösa, och vi ska ta tag i dem. Man har lyft fram till exempel den grova organiserade brottsligheten, som vi i ett naivt, kan man tycka, skede i Sverige, i början av och i mitten av 90-talet, lät komma in alldeles för långt. Den här regeringen har inlett en satsning. Det har varit viktigt. Det fanns tidigare ett operativt råd som var ganska tandlöst. Det hände inte särskilt mycket.

Det har varit viktigt att vi fått den samlade satsningen mot grov organiserad brottslighet, där inte bara polisen utan även andra myndigheter jobbar smartare och där inte minst också den kommunala sektorn är med. Vi har i dag samverkansavtal över hela landet. Det är viktigt. Vi kommer inte att klara av den här kampen annars. Det är en ny utmaning. Det är inte minst därför också EU-samarbetet är viktigt. I går diskuterade vi gränsövervakningssystem. Det är också en del i kampen mot grov organiserad brottslighet och trafficking.

Vi kommer att få fortsätta att arbeta med detta rent politiskt, för brottsligheten kommer inte att ge upp. Men det görs saker, och det går åt rätt håll. Vi ska fortsätta att lösa problem.

Det finns ett bekymmer. Delar av polisen nyttjar inte fullt ut de resurstillskott som har kommit på bästa möjliga sätt. Detta har lyfts fram också av Vänsterpartiet, och det är en viktig problemställning. Vi ser i dag i Sverige att det skiljer sig oförklarligt mycket mellan olika polismyndigheter ute i landet hur väl man lyckas. Vissa lyckas alltid bra år efter år. Andra gör det inte.

Detta är inte acceptabelt. Oavsett var i landet man är bosatt ska man ha en tillgänglig och synlig men också effektiv polis som klarar av att lösa brott och arbeta brottsförebyggande. Därför har det varit viktigt att den här regeringen tillsatt en polisorganisationskommitté som de facto ordentligt har gått igenom vad hindren består i för att få en ökad effektivitet och sedan kunna föreslå lösningar.

En del av problemen med de skiftande resultaten är en bristande flexibilitet. Vi har inte *en* myndighet utan 21 myndigheter, det som nu är Rikskriminalen och Rikspolisstyrelsen, vilket gör att man blir inflexibel. Det finns många gånger risk att det måste vara ett konsensusförfarande, där den som vill minst vinner. Fungerande metoder tar alldeles för lång tid på sig för att kunna spridas till andra delar och få de goda resultaten.

Vi har ibland fått en nästan förvirrande chefstäthet och dessutom olika tillämpningar i det rent polisiära arbetet. Så ska det inte vara. Därför har Polisorganisationskommittén varit viktig. Den 30 mars lämnas det här betänkandet över. Glädjande nog kommer en massiv majoritet av de svenska partierna att ställa upp på en väl fungerande lösning. Om vi politiska partier nu gör verkstad av detta är det den största sak som hänt svensk polis sedan 1965, då vi gick från en kommunal till en statlig polis. Det är den största förändringen.

Det är väl ingen större hemlighet att det som kommer att föreslås är en svensk polis, och jag tror att det absolut är en förutsättning för att vi ska kunna få de önskade bättre resultaten. Men vi ska också ha klart för oss att en organisationsförändring inte löser alla problem. Det är en förutsättning.

Det är också viktigt att vi får i gång en diskussion om arbetsmetodik internt i polisen. Inte minst av den anledningen och till det som kommer att komma efter Polisorganisationskommitténs betänkande arrangerade vi moderater ett seminarium i riksdagen precis efter årsskiftet. Det var för att lyfta upp polismetoder och visa fram en del. Det finns också många andra metoder, men detta gäller arbetsmetoden lean production inom polisväsendet.

Syftet med detta är att få i gång processerna inom polisen. Det handlar om att nu inte bara fokusera på en förändrad organisation utan också börja fokusera på hur man ska föra över kunskaper, jobba enklare och snabbare och ta till vara de resurser som finns. Vi har alla partier ett ansvar att försöka föra den diskussionen och försöka stötta och hjälpa till på de ställen där det behövs.

I grund och botten har vi en väl fungerande polis. Det finns saker som kan bli bättre. Polisen granskas nu starkt av medierna. Det är riktigt. Medierna ska göra det. Det ger en bild och lyfter fram problemställningarna. Vi ska följa dem. Men i det stora hela har vi en duktig och väl fungerande polis. Det är min bild.

Det har lyfts upp viktiga saker och många detaljer. Betänkandet innehåller många olika saker. Jag kan absolut hålla med om det Miljöpartiet lyfte fram om barnsexturismen. Jag tycker att vi ska fortsätta det arbetet. Det är bra att vi nu har en permanent del inom Rikskriminalen som jobbar just med de frågorna. Det gäller inte bara barnsexturismen utan också arbetet mot pedofiler och barnpornografi.

Vi har kommit längre i det internationella samarbetet. Det är bra att vi har fått snurr inom Europeiska unionen efter det svenska ordförandeskapet när det gäller den typen av frågor. Tillsammans kan vi fortsätta att jobba vidare, följa utvecklingen och förhoppningsvis få bättre resultat. Det är en fruktansvärd del av brottsligheten liksom annan brottslighet.

Fru talman! Jag önskar att vi bifaller förslaget i betänkandet. Vi har en spännande tid framför oss när det gäller svensk polis och dess förändringar. Det gäller arbetsmetoder, en förändrad organisation och också hur vi ska se på det sätt poliser ska få sin utbildning.
(Applåder)

Anf. 168 ELIN LUNDGREN (S) replik:

Fru talman! Det kommer förmodligen inte som en överraskning att jag har för avsikt att fråga Krister Hammarbergh och Moderaterna vad de anser om utformningen av polisutbildningen. Jag undrar helt enkelt om Moderaterna står på den sida där förutom vi också Polisförbundet, rikspolischefen och den utredning som kom för fyra år sedan står eller om de står på samma sida som Folkpartiet gör som inte anser att polisutbildningen behöver bli en högskoleutbildning. Det är min enkla fråga till Hammarbergh. Hur ser ni på polisutbildningen?

Anf. 169 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik:

Herr talman! Det är riktigt att vi ganska ofta har haft diskussioner med Polisförbundet. Vi har också haft diskussioner som jag nu inte tänker referera här. Man får lite grann problematisera effekter, vad som händer och hur man ska kunna utforma saker bäst. Det är viktigt att man har den typen av diskussioner. Jag vill hänvisa till justitieministern, som tillika är nymoderat, och till att besked kommer under 2012.

Anf. 170 ELIN LUNDGREN (S) replik:

Herr talman! Jag tror inte att det bara är jag och Socialdemokraterna som funderar. Det är ganska många människor som väntar på ett besked. Det verkar som att Moderaternas och Hammarberghs enda besked är att det försiggår diskussioner.

Det betyder i så fall att de inte ens vill dela med sig av vilken inställning de har i diskussionerna. Moderaterna vill inte berätta om de vill ha den polisutbildning som finns nu. Moderaterna vill inte ta ställning för om det ska vara en utbildning som är högskolebaserad.

Moderaterna vill inte ta ställning för någonting alls för att diskussioner pågår. Är vänta det enda alternativet som ges till alla dem, Polisförbundet och rikspolischefen, som väntar? Har Moderaterna ingen egen ingång i diskussionerna som förs?

Anf. 171 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik:

Herr talman! Först vill jag påminna om det jag sade inledningsvis. Det är väldigt viktigt vilken världsbild vi har och vad vi förmedlar. Vi har en välutbildad svensk polis.

Jag hoppas att Elin delar den uppfattningen. Vi har en modern svensk polis. Jag hoppas att hon delar den uppfattningen. Det är inte så att vi har en uselt utbildad polis i Sverige. Vi har en väl fungerande polis. Jag hoppas att hon också kan dela den uppfattningen.

Det sades tidigare i debatten att det inte kommer att fungera med en omorganisation om man inte har förändrat polisutbildningen. Det var förvisso inte Elin Lundgren som sade det. Jag vet inte riktigt hur man har tänkt. Det är väl inte så att man ska göra sig av med de poliser som redan finns i dag bara för att vi omorganiserar polisen? De fungerar mycket väl.

Elin Lundgren får ge sig till tåls lite grann eller alternativt byta sida och gå med i Moderaterna. Hon är välkommen in i diskussionerna.

Anf. 172 LENA OLSSON (V) replik:

Herr talman! Vi har fått väldigt klara besked från Folkpartiet här i kväll angående polisutbildningen, Krister Hammarbergh. Nu blev det inte något direkt svar i det sista replikskiftet. Jag ställer frågan precis som Elin. Moderaterna har väl en åsikt och en ingång i den här frågan?

Centerpartiet har klart och tydligt uttryckt att man vill ha en akademisk polisutbildning. Det borde man ändå kunna tala om. Det har Folkpartiet gjort. De har talat om att de inte tycker det. Därför bör Elin Lundgren och jag, Lena Olsson, få ett svar.

Jag ställde några frågor i mitt anförande. Utredningen SoU2009:92 *Se medborgaren* handlar om hur man ska tillförsäkra statlig service på mindre orter där till exempel Försäkringskassan eller Skatteverket har försvunnit. Man ska även på mindre orter ha tillgång till service.

I den utredningen föreslår man att också polisen skulle kunna vara i sådana samverkanskontor tillsammans med det privata näringslivet och kommuner men också föreningar. Allt detta är för att upprätthålla en statlig service som Sveriges medborgare har rättighet till över hela landet.

Vad vill Moderaterna? Du kan först svara på det. Vill ni ha en akademisk polisutbildning eller inte?

Anf. 173 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik:

Herr talman! Jag bör lämpligen inte ställa någon motfråga eftersom jag tror att Lena Olsson inte har rätt att säga någonting mer. Jag borde ha gjort det förra gången.

Jag har fortfarande svårt att förstå att i en förändrad organisation av polisen är det inte möjligt med en förändrad polisutbildning. Jag vill nog hävda att de 20 000 poliser vi i dag har anställda ska fortsätta att vara anställda.

Det finns anledning att se över polisutbildningen. Nu vet inte jag hur den politiska processen går till i Vänsterpartiet. Men hos oss gör vi överväganden och tittar och vänder på saken.

Vi tar reda på saker innan vi bestämmer oss. Det kan vara så att det fungerar tvärtom i Vänsterpartiet. Men det vet jag ingenting om. Först tar vi reda på saker, och sedan beslutar vi oss.

När det gäller *Se medborgaren* och medborgarkontoren är jag själv mycket positiv. De finns runt om i landet. Vi har bland annat ett i min hemkommun. Det fungerar ypperligt.

Det finns en strävan att försöka få ihop många myndigheter på mindre orter. Det är inte minst för att man jobbar bättre när man sitter tillsammans. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan är typiska exempel.

Man ska heller inte utesluta att polismyndigheten kan arbeta tillsammans inom samma lokalitet. Det ser ut så i olika delar av landet redan i dag. Jag är mycket positiv till det.

Anf. 174 LENA OLSSON (V) replik:

Herr talman! När det gäller hur det går till i Vänsterpartiet brukar vi fundera på olika förslag och så vidare. Men jag tror att vi är lite snabbare. Den här utredningen fyller fyra år nu. Så tröga kan vi väl ändå inte vara? Ni borde kunna ge besked om det.

Man behöver inte läsa en utredning i fyra år. Remissinstanserna är till stor del positiva. Rikspolischefen har också uttryckt att han är väldigt positiv till detta och Polisförbundet plus alla andra kontakter som jag har haft som tydligen inte andra har haft.

Det är bra med medborgarkontor. Det är jättepositivt att Krister tycker att det är bra. Det är bara synd att det har spruckit på en del ställen där det inte fungerar längre.

Att man stoppar in poliser där det redan finns medborgarkontor är jättebra, men det behövs fler. Vi täcker inte hela landet, mindre orter, mindre kommuner. Det finns medborgarkontor i städer, men det finns inte överallt. Om det finns intresse från regeringssidan att tillskapa sådana borde man ha kommit med något förslag utifrån utredningen.

Anf. 175 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik:

Herr talman! Jag kan bara konstatera återigen att jag är mycket positiv till medborgarkontor och kan bara beklaga de tillfällen där det spricker. Det är många myndigheter som ska samverka i olika delar, och det möter ibland problem. Men i grund och botten är det en god idé, och det är en strävan inte minst från min sida.

Här tror jag att Lena Olsson och jag kan ha lite liknande perspektiv trots att vi kommer från olika partier, därför att vi kommer från delar av landet som ser nytta av detta. I vår del har vi ett medborgarkontor som ligger utanför stadskärnan, och det betjänar norra kommundelen. Jag tycker att det är väldigt bra.

Anf. 176 JOHAN LINANDER (C):

Herr talman! I dag debatterar vi alltså polisfrågor här, även om det kanske har varit lite ensidigt vilka frågor som har debatterats. Det är 61 motionsyrkanden som har lämnats in under allmänna motionsperioden förra året. Detta är en mer eller mindre återkommande debatt som vi har varje år. Och även om polisfrågor alltid är intressanta och aktuella brukar det nästan alltid vara samma frågor som vi debatterar, men det finns ett par helt nya frågor i betänkandet som jag tänker ta upp lite senare.

Först vill jag säga några ord om polisens organisation och den polisorganisationskommitté som presenterar sitt betänkande den 30 mars.

Kommittén har jobbat i mer än ett och ett halvt år och har ledamöter från samtliga riksdagspartier. Där har alla partier deltagit och bidragit på ett positivt sätt. Vi har valt att försöka komma överens i stället för att söka konfrontation. Det känns mycket bra att det finns ett brett stöd för de förslag som kommer att läggas fram. Det ökar dessutom möjligheten för ett snabbare och smidigare genomförande.

En del av de reservationer som finns i dagens betänkande berörs direkt eller indirekt av Polisorganisationskommitténs förslag. Det gäller till exempel polisen i hela landet och kriminalförklarade som nationell resurs. Även det förslag som det inte finns någon reservation om men som Elin Lundgren tog upp, det som vi kallar Reko, hade det varit lämpligt att ta upp när vi utreder hela polisorganisationen. Men er representant i Polisorganisationskommittén ville inte ta upp frågan där, så förutsättningarna att få något genomfört om man inte ens tar upp det när vi utreder polisens organisation är kanske inte så stor.

Jag kan inte heller låta bli att kommentera en annan del av Elin Lundgrens anförande. Hon nämnde att Socialdemokraterna vill höja minimistrafvet för grovt vapenbrott till ett år för att möjliggöra hemlig teleavlyssning. Det kanske är bra. Minimistrafvet för grovt vapenbrott behöver höjas. Det kan vi nog vara överens om. Men för att få använda hemlig teleavlyssning måste minimistrafvet vara minst två år, så det kanske inte var det bästa argumentet. Men vi kan nog vara överens om att straffet behöver höjas.

Även vissa andra reservationer i betänkandet känns lite märkliga. En reservation som Miljöpartiet och Vänsterpartiet har tillsammans handlar om att utreda hemliga tvångsmedels effektivitet. Då kan man påpeka att det redan pågår en sådan översyn av de hemliga tvångsmedlen. Den blir klar den 30 juni i år. Då frågar man sig: Vill ni avbryta den översyn som pågår, eller vill ni att frågan ska utredas en gång till fast den andra utredningen snart är klar? Det kan vara intressant att veta.

Herr talman! Det finns väldigt många som har synpunkter på hur polisen arbetar och styrs, om misslyckanden och om vad som borde göras annorlunda. Precis som många andra vill jag säga att vi har väldigt många bra poliser som gör ett väldigt bra arbete dagarna i ända. De sliter och kämpar för att göra vårt samhälle tryggare, för att förebygga brott och utreda brott.

Samtidigt vill jag också säga att vi ställer högre krav på svensk polis. Resultaten måste faktiskt förbättras. Och det finns oacceptabla skillnader mellan olika länspolismyndigheter.

Det är inte den enskilde polismannen på fältet som ska ha skulden för detta, utan det är den organisation som vi alla har varit med och beslutat om. Dagens polisorganisation med Rikspolisstyrelsen och 21 länspolismyndigheter är mycket svårstyrd. De flesta tror att rikspolischefen är chef över Sveriges poliser, men så är inte alls fallet. Rikspolischefen är faktiskt chef över ganska få poliser.

Organisationsförändringen till en nationell polismyndighet är verkligen välkommen. Det blir ingen liten myndighet utan landets största med en budget på över 20 miljarder kronor, men den blir ändå mer möjlig att styra och leda än dagens organisation.

Samtidigt som svensk polis behöver organiseras på ett nytt sätt med en nationell polismyndighet måste det betonas att det är polisen lokalt

som gör samhället tryggare och som kan förebygga brott. Det måste finnas poliser nära och tillgängliga, och det är lika viktigt i Norrlands inland som i Stockholms förorter. Det är genom en nära kontakt mellan polisen och medborgarna som man kan bygga upp förtroendet som gör att man kan utreda brott och förebygga brott.

Jag vill också ta upp två frågor som jag tror att vi inte har debatterat här i kammaren förut. Jag börjar med Sverigedemokraternas reservation, som tydligen Mikael Jansson ska prata mer om här senare, om att bygga upp en svensk gendarmeriorganisation vid sidan om den ordinarie polisen, som ett slags mellanting mellan polis och militär.

Gendarmeri finns i ganska många länder, även i Europa. Men trenden är att de flesta länder börjar inse att olika sorters polisorganisationer ställer till med problem. Det ställer till med problem vad gäller underrättelser mellan organisationerna, och det blir lätt prestige mellan organisationerna och osäkerhet om vem som ska göra vad.

I Sverige har vi en ordning där militären kan hjälpa polisen i alldeles speciella situationer, men i övrigt tycker vi att det är viktigt att hålla isär militär och polis. Man funderar på hur Sverigedemokraterna kan tycka att vårt land skulle bli tryggare med ytterligare en polisstyrka som dessutom skulle vara militärt organiserad.

Den andra frågan som är ny för utskottet och även för riksdagen, skulle jag tro, är frågan om Eritreas beskattning av exileritreaner.

Utskottet har fått ett tydligt besked från Utrikesdepartementet att folkrätten ger en stat rätt att ta ut skatt även om personen inte längre bor i landet. Dock är det inte tillåtet att vidta åtgärder för att driva in skatt på ett annat lands territorium. Det betyder att det är tillåtet att ta ut skatt av den som vill betala, men det är inte tillåtet att driva in pengarna med något slags exekutiva åtgärder.

Det finns ett antal polisanmälningar om att det förekommer utpressning och hot här i Sverige mot exileritreaner för att de ska betala in skatten på 2 procent. Polisens undersökning av detta pågår, och den ska vi från politiskt håll över huvud taget inte påverka. Det är polis bäst på. De ska utreda huruvida brott har begåtts. Det är inte en politisk fråga. Först när polisen är klar går det att bedöma om det behövs några ytterligare politiska initiativ i denna fråga.

Sammanfattningsvis kan man alltså säga att det givetvis ska vara fritt att betala för den som vill, men det ska vara lika givet att den som inte vill betala inte heller ska behöva göra det.

Nu, herr talman, skulle jag egentligen vara klar eftersom det har gått åtta minuter. Men jag känner att jag också måste säga någonting om polisutbildningen. Jag kan ju alltid förekomma replikanterna.

Centerpartiet vill ha en akademisk polisutbildning. Men vi vill inte se en utbildning där alla ska bli specialutbildade på samma sätt. Vi menar att det behöver finnas olika delar av utbildningen, först en grundläggande polisutbildning och sedan en typ av AT-tjänstgöring, alltså en praktik ute i verksamheten. Efter det kan man gå vidare och specialisera sig. Man kan bli specialist på brottsförebyggande, på ungdomsbrott eller på någon annan viktig del av polisens verksamhet.

Det är också viktigt att betona att det under poliskarriärens gång måste finnas goda möjligheter till vidareutbildning och att få ytterligare specialistkunskaper.

Tydligen förvånar det en del av oppositionspartierna att det finns oenighet mellan allianspartierna i vissa frågor.

Jag letade upp motsvarande betänkande om polisfrågor från 2006. Då fanns en reservation för att ombilda polisutbildningen till en högskoleutbildning. Fyra partier stod bakom reservationen, Folkpartiet, Kristdemokraterna, Vänsterpartiet och Centerpartiet. Socialdemokraterna och Miljöpartiet ville inte alls ombilda polisutbildningen till högskoleutbildning, men Vänsterpartiet ville det – och tillsammans utgjorde ni riksdagsmajoritet. Ni var oeniga i frågan.

Konstigare är det inte. Samarbetspartier kan ha olika syn i vissa frågor.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 177 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr talman! Polisbetänkandet vi debatterar i dag samlar ihop motioner från allmänna motionstiden. Detta område rymmer en rad frågor som handlar om alltifrån polisens organisation till arbetet mot vissa typer av brott.

Det pågår en debatt om polisen även utanför denna kammare. Hur ska polisen organiseras för att kunna arbeta så effektivt som möjligt? Vilka verktyg behövs? Hur omfattande ska det polisiära samarbetet vara över gränserna? Detta är bara några av många frågor.

Många motioner är intressanta, och just nu pågår förberedelserna inför den största omorganiseringen som svensk polis någonsin genomgått.

Alliansregeringen tillsatte för några år sedan en parlamentarisk kommitté som ska analysera i vilken utsträckning polisens nuvarande organisation utgör ett hinder för de krav regeringen ställer på högre kvalitet, ökad kostnadseffektivitet, ökad flexibilitet och väsentligt förbättrade resultat i polisens verksamhet.

Utredningen ska föreslå en organisation som är väl avvägd när det gäller kravet på att polisen ska vara synlig och tillgänglig i hela landet och som ger polisen möjlighet att omfördela resurser till där de mest behövs.

Vi politiker kan frestas att gå in i detalj och avgöra hur resursfördelningen ska se ut. Men det är inte det vi ska göra. Vi måste självklart ta ansvar för de stora dragen men framför allt se till att polisen har effektiva instrument för att kunna prioritera, vilket alltid måste ha en koppling till händelser och situationer som sker. Vi kan inte planera för allt i förväg.

Jag tycker det är bra att utskottsbetänkandet flera gånger hänvisar till att det pågår en utredning om polisorganisationen. Det är som sagt en parlamentarisk utredning där alla partier har representanter. Jag säger som det brukar stå på vägarbetsskyltarna: Arbete pågår.

Polisen måste jobba på att bli mer synlig för medborgarna och jobba med bemötandefrågor.

En mängd saker skulle också kunna förbättras inom polisorganisationen. Ledarskapet måste förbättras, organisationen användas mer effektivt och fler måste frigöras från pappersuppgifter och arbeta närmare medborgaren. Polisen måste också bli bättre på att ta egna initiativ. Jag ser fram emot Polisorganisationskommittéutredningen som kommer i

slutet av denna månad. Jag är glad att vi kan arbeta vidare för att få en ännu mer effektiv polis.

Inom de olika polismyndigheterna pågår också ett arbete. Jag har besökt flera av dem för att få veta vad de fokuserar och lägger resurser på. Jag vill särskilt lyfta fram Växjö som satsar mycket på brottsoffer och vittnesstöd i nära samarbete med det civila samhället. När man gör en polisanmälan i Växjö får polisen redan från början upp en förfrågan på datorn om anmälaren vill bli kontaktad av brottsofferjouren. Det är ett sätt för polisen att få in ett brottsofferperspektiv på ett tidigt stadium. Det är också en möjlighet för ett brottsoffer att redan från början få veta att det finns stöd och hjälp att få.

Vi måste bli bättre på att lyfta upp best practice-exempel där samverkan mellan inblandade myndigheter och ideella krafter fungerar bra.

Ett annat exempel jag vill lyfta upp är Stockholm. Det handlar om att fokusera brottsbekämpningen på de platser där brott begås. Stockholmspolisens arbete på Stureplan och Medborgarplatsen med mobila polisstationer visar vad man kan åstadkomma med tydlig fokusering och små medel.

När jag har lyssnat på oppositionen i debatten i dag har det ibland låtit som att Alliansen inte har gjort så mycket. Jag vill dock understryka att vi har tagit många initiativ och tillsatt många utredningar. Vi visar att det finns många möjligheter och stor förbättringspotential. Det bereds en hel del utredningar i Regeringskansliet, och vi tittar vidare på hur vi på bästa sätt fokuserar framåt och får fram bra förslag. Sägars ska också att det endast är tre motioner där de rödgröna är överens.

Något jag vill lyfta fram lite extra är de motioner som väckts om barnsexturism. Mycket har gjorts, men mycket mer kan göras. Som kristdemokrat är jag glad över det arbete som har gjorts och de steg som alliansregeringen tog under förra mandatperioden.

År 2007 kom regeringen med en handlingsplan som följdes upp med en proposition några år senare. I december 2011 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn. Rikspolisens satsningar 2009 ska också nämnas, och under våren kommer regeringen att presentera ytterligare en proposition. Som sagt: Mycket arbete har gjorts, men mer kan göras.

De förslag som oppositionen lägger fram är intressanta, men jag tror att det viktigaste är att ha ett framgångsrikt internationellt samarbete. Vi behöver också en tydligare statistik över hur många människohandelsoffer som är barn. Vi bör också ha en speciell lag mot människohandel, för rekvisiten visar att den nuvarande lagstiftningen ger få fällande domar. Likaså behöver vi utveckla skyddat boende, men framför allt handlar det om det brottsförebyggande arbetet.

Avslutningsvis instämmer jag i det som Roger Haddad och Johan Linander framförde om att regeringen noga måste följa hur den eritreanska staten agerar när det gäller skatteindrivningsärenden.

Jag yrkar avslag på samtliga motioner och bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 178 ARHE HAMEDNACA (S):

Herr talman! Jag är glad att Miljöpartiet har anslutit sig till vår reservation. Jag är stolt och glad över att stå här i Sveriges riksdag och lyfta upp viktiga frågor mot en absolut repressiv diktatur och försvara mänskliga rättigheter. Vi måste stå upp mot alla diktatorer och deras handlingar oavsett var de befinner sig.

Låt mig börja med ett citat från SVT Text den 24 februari: "Majoritet vill stoppa Eritreaskatt. En stor majoritet i riksdagen är mot Eritreas indrivning av skatt från medborgare som bor i Sverige. I dag tog justitieutskottet ställning till motioner, två från S, en från FP, som vill förbjuda skatteindrivningen."

Många eritreaner som bor i Sverige jublade och började ringa till andra eritreaner som lever i exil i andra länder. Deras glädjekommentar var: Äntligen följer Sverige säkerhetsrådets resolutioner!

Kommentarerna började skrivas på eritreanska hemsidor som berömde Sverige. De eritreaner som kämpar mot diktaturen har skickat ett stödbrev till justitieutskottets ledamöter. Besvikelsen var å andra sidan stor på den eritreanska regimens ambassad och bland anhängare till regimen i Eritrea. Den eritreanska ambassaden började organisera sina diktaturkramare för att skriva protestbrev och smutskastningsbrev till utskottsledamöter.

Jag tror att många av oss som sitter här, alla partier som tror på demokrati och allas lika rättigheter, i grunden är överens. Det är alla partier utom ett. Jag vill börja med detta: I grunden är vi överens. Det handlar om en sakfråga.

I Sverige bor det ca 20 000 flyktingar från Eritrea. Många av dem kom till Sverige på grund av den politiska situationens utveckling efter landets självständighet 1992. Eritrea är en enpartistat som aldrig har haft fria val, inte tillåter någon opposition och som håller tusentals regimkritiker och journalister fängslade; en av dem är Dawit Isaak.

Enligt Reporter utan gränser index över pressfriheten 2007 hamnade Eritrea sist av världens länder, strax efter Nordkorea. Den eritreanska regeringens påtryckningar och hot mot dem som lever i exil i Sverige har varit ett känt problem under flera år. Det är inte nytt. Det började inte med den polisanmälan som kom för några månader sedan. De som gjorde polisanmälan var trötta. De har skickat brev till den svenska regeringen i flera år, men de har inte fått något gehör.

De som inte betalar eller som yttrar sig mot regimen till förmån för politisk frihet i Eritrea riskerar repressalier mot släktingar i hemlandet eller mot egendom som familjen kan ha kvar där. Eritrea är sedan ett årtionde en av jordens mer hårdföra diktaturer. Landet betecknas som ett stort fängelse för sitt eget folk.

Eritreas skatteindrivning av exileritreaner i Sverige med 2 procent av årsbruttoinkomsten bidrar för det första till att stärka den eritreanska diktaturen, för det andra till att upprätthålla väpnade grupper, bland annat terrororganisationer, vid Afrikas horn i strid mot FN:s konventioner. Det är inte jag som säger det. Det står i FN:s rapport som kom i juli 2011.

Den eritreanska regimen säger att denna skatt är frivillig, men det är inte sant. Det är välkänt och dokumenterat att så inte är fallet. Förra året visade SVT i *Uppdrag granskning* Fången Dawit Isaak och tystnaden. Med hjälp av en dold kamera kunde man visa att diktaturens ambassad

driver in 2 procent inkomstskatt från eritreaner som bor i Sverige. Dokumentären visar hur en ambassadtjänsteman tvingar exileritreaner att betala skatt. Ni kan titta på det programmet.

Herr talman! Eritreas diktatur får inte ägna sig åt myndighetsutövning i Sverige. Vi har inte själva rätt att ägna oss åt myndighetsutövning i annat land. Frågan är hur de driver in skatten. Det som bekymrar mig mest är att svenska medborgare och människor som sökt skydd i Sverige förföljs och terroriseras här i Sverige. Jag tycker att det är en skam att dessa människors mänskliga rättigheter inte respekteras i detta fria land. De sökte skydd i Sverige. Många är svenska medborgare. Vem ska försvara deras rättigheter?

Jag hade stora förväntningar på alla partier i riksdagen. Alla utom ett tror på allas lika rättigheter. Vi tror på allas lika rättigheter och på att det finns stöd för att stå emot den eritreanska diktaturens illegala skatteindrivning och försvara de människor som förföljs i Sverige. Det kan inte vara försvarbart att svenska medborgare ska tvingas avstå inkomst för att stödja en repressiv diktatur i Eritrea.

Herr talman! Alla vi som tror på demokrati och mänskliga rättigheter är överens i sak. Tyvärr har allianspartierna hakat på Utrikesdepartementets bortförklaringar. Jag tror att Utrikesdepartementets förklaringar ligger i att man är gisslan under den tandlösa tysta diplomatin som pågått i snart elva år. Det har ingenting med dessa förklaringar att göra. I FN:s rapport uppmanar man alla medlemsländer att förbjuda de illegala skatteindrivningarna. Jag beklagar att Alliansen inte tog chansen att stå upp för säkerhetsrådets resolution 2023 som uppmanar alla medlemsstater att stoppa 2 procents skatteindrivning mot exileritreaner. Jag är besviken på att ni som tror på demokrati och mänskliga rättigheter inte vågar stå upp mot diktaturen och stödja det eritreanska folkets kamp för demokrati och respekt för mänskliga rättigheter i Eritrea. Jag är besviken på att ni inte visar en vilja att försvara de svenska medborgare som ursprungligen är från Eritrea och har sökt asyl i Sverige och som nu förföljs av den eritreanska ambassaden i Stockholm.

Jag blir glad när jag ser ett litet ljus från Folkpartiet och KD. Man vill uppmana till att fullfölja frågan. Det handlar inte om polisfrågan. De människor som gjorde en polisanmälan var trötta. De har skrivit till Utrikesdepartementet i flera år. Många av dem sitter här på läktaren. De har skrivit i flera år och klagat. Ingen lyssnar. Därför har man gått till polisen.

Det här handlar inte om polisfrågan. Det här är en annan fråga. Vi har FN:s resolution. Vi måste följa FN:s resolution. FN säger inte att man ska anmäla till polisen.

Den snart elvaåriga så kallade tysta diplomatin för att befria Dawit Isaak är ett stort misslyckande för Sverige. Det största misslyckandet är att Sverige inte kan försvara de tiotusentals exileritreaner som bor i Sverige och förföljs av den eritreanska diktaturens ambassad i Stockholm.

Jag yrkar bifall till vår reservation, och jag är glad att Miljöpartiet har anslutit sig till vår reservation.

(Applåder)

Anf. 179 JOHAN LINANDER (C) replik:

Herr talman! Jag är förvånad över att Arhe Hamednaca säger att det är så stor skillnad mellan det som vi i majoriteten står bakom och det som samtliga tre rödgröna partier nu står bakom.

Jag tycker inte alls att det är så stor skillnad.

Jag blir förvånad när det sägs att det inte är en polisfråga om någon har hotat eller tvingat fram betalning av denna tvåprocentiga skatt. Det är klart att det är en polisfråga om någon använder våld, hot eller utpressning för att få en annan person att göra något som man inte vill. Det är en polisfråga. Det är ett brott om så sker, och brott utreder polisen. Det är inte Utrikesdepartementet som utreder detta. Det är klart att det är en polisfråga om någon begår brott i Sverige.

I denna FN-rapport rekommenderas staterna att utreda om den eritreanska skatteindrivningen i deras respektive länder är laglig. Detta läser jag i er egen reservation.

Polisen håller på att göra en utredning av huruvida de metoder som har använts är olagliga. Det är först när denna polisutredning är klar som vi kan ge svar på om det är olagligt eller inte. Skulle det inte vara olagligt är det klart att vi kommer att komma tillbaka med åtgärder eftersom det inte är någon som accepterar denna typ av indrivning av skatter i ett annat land. Det är vi överens om.

Anf. 180 ARHE HAMEDNACA (S) replik:

Herr talman! I grunden är vi överens. Det som vi säger är att regeringen enligt FN-rekommendationen bör låta utreda frågan.

De människor som har gått till polisen har tröttnat. De har skrivit till regeringen i flera år. Flera papper har skickats till Utrikesdepartementet. Demokratianhängare har skickat dessa papper, men de har tröttnat. Detta är inte en polisiär fråga. Detta handlar faktiskt om att det är regeringens och riksdagens fråga eftersom det är en politisk fråga. Det handlar om en stat som terroriserar sina gamla medborgare.

FN uppmanar sina medlemmar att utreda denna fråga. FN säger inte att man ska gå till polisen. Varför ska polisen göra denna utredning? Varför gör inte regeringen det? Varför ska vi vänta på att den polisanmälan som två tre personer har gjort ska utredas? Detta är en stor fråga. Detta är inte en polisfråga. Det är ytterst regeringens fråga. Det är en politisk fråga. Det är inte en polisfråga.

Jag tycker att man bagatelliserar FN:s rekommendationer när man säger att det görs en polisutredning. Men om polisen säger att den inte har några bevis. Vad ska man då säga?

Anf. 181 JOHAN LINANDER (C) replik:

Herr talman! Det känns inte alls bra att debattera detta. Det finns så många saker som oppositionen och majoriteten är oeniga om. Det känns därför konstigt att debattera en fråga som vi egentligen inte är oeniga om. Vi kunde ha valt polisutbildningen eller någonting annat – men skämt åsido.

Om det är ett brott som har begåtts, och om någon har hotat, använt utpressning eller något annat sätt är det inte regeringen som utreder det, utan det är polisen som utreder huruvida brott har begåtts eller inte i dessa enskilda fall. När utredningen är klar går man till åklagaren, om

åklagaren inte redan är inkopplad, och det blir ett åtal, och sedan döms dessa personer i domstol. Det kan de inte göra om de har diplomatisk immunitet. Men såvitt jag har fått veta kan det också finnas lokalanställda som inte har diplomatisk immunitet, och då kan dessa personer dömas.

Om det då visar sig att dessa personer döms, är det inte bra? Arhe Hamednaca, du menar att detta inte är någon polisfråga. Menar du att det inte ska utredas? Ska dessa personer, om de nu har begått ett brott, inte dömas för det? Regeringen kan inte döma någon. Det är inte regeringens roll över huvud taget. Men det kan en domstol göra. Då måste polisen utreda.

Om det visar sig vara olagligt och personer döms för detta har vi kommit en bra bit på väg mot målet att stoppa denna typ av indrivning som människor ofrivilligt utsätts för. Som ni själva skriver i reservationer finns det inga folkrättsliga hinder mot skatteuttag. Den som vill betala ska få göra det. Man gör det lite för enkelt för sig om man säger att man ska stoppa detta skatteuttag. Det handlar om att de som tvingas till detta inte ska behöva betala. Det tror jag att vi är helt överens om.

Anf. 182 ARHE HAMEDNACA (S) replik:

Herr talman! I grunden är vi överens, och det är bra. De som begår brott ska utredas av polisen. Det är bra.

Det är inte sant att detta är frivilligt. Sedan måste jag erkänna att det finns en liten klick som inte bara betalar skatt. De kanske betalar hela lönen och ger gåvor. Man kan hitta grupper i Sverige som betalar pengar till konstiga nätverk och annat. Sådana kan finnas. Men en majoritet tvingas till detta.

Problemet är att detta inte handlar om dem som kanske är civilanställda och inte är diplomater. Detta handlar om en regering eller en ambassad som hela tiden jobbar med dessa frågor. Det är tusentals människor som är svenska medborgare och som förföljs i detta land. Jag tror inte att det räcker med dessa polisanmälningar. Jag tror inte att det kan leda till något. Men jag hoppas, precis som du säger, Johan Linander, att polisutredningarna kan leda till någonting. Vi får se vad de kan leda till. I grunden är vi överens i riksdagen. Men vi måste lova att det ska vidtas åtgärder om detta inte leder någonstans. Då måste vi här lova dem som sitter och väntar att vi väntar på polisutredningen och att om den inte leder någonstans ska vi ta ett grepp om detta.

Anf. 183 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Jag kanske överskrider min anmälda talartid lite grann. Om det sker ber jag om ursäkt för det.

Jag vill i denna sena timme säga några ord om den motion som jag har skrivit och som behandlas i detta betänkande, JuU15, om polisfrågor. Det är motion Sk344 om Eritreas skatteindrivning i Sverige.

Jag vill börja med att påpeka att det är lätt att förvillas av motionens titel och tro att detta handlar just om skatteindrivning. Så är det inte. Ett mer korrekt uttryck för den verksamhet som vi nu diskuterar är utpressning.

Det kan sammanfattas på följande sätt: En av världens värsta diktaturer, Eritrea, tvingar sina medborgare i Sverige och i andra länder att betala 2 procent av sin bruttoinkomst i skatt för att finansiera förtrycket i hemlandet. En del av dessa pengar slussas sedan vidare till jihadister i Somalia och på andra håll och underminerar i praktiken stabilitet och säkerhet på hela Afrikas horn. Skatten är för många som betalar i praktiken ett tvång, och den drivs in av ambassader eller aktivister för regeringspartiet PFDJ.

Under många år kämpade eritreanerna för självständighet från Etiopien. Sverige stod bakom Eritrea då. Jag gjorde det, och jag tror att vi alla ansåg att Eritreas befrielsekamp mot Etiopien var fullt legitim. Vi står självklart bakom Eritreas självständighet i dag. Under dessa år av krig och befrielsekamp betalade eritreaner en del av sin inkomst för att finansiera kampen för frihet och självständighet. Men i dag finns denna skatt kvar, med en väsentlig skillnad. I dag syftar skatten inte till att befria Eritrea från Etiopien utan i stället till att stärka den eritreanska regimen som förtrycker den eritreanska befolkningen.

Förenta nationernas säkerhetsråd införde 2009 sanktioner mot Eritrea. En följd av resolutionen är att FN utsett en så kallad monitoringgrupp som följer upp resolutionen mot Eritrea och en tidigare resolution om Somalia. I den rapport monitoringgruppen presenterade för FN:s säkerhetsråd i juli förra året uppmanar man medlemsstaterna i FN att utreda hur man kan stoppa denna typ av indrivning eller utpressning. Man beskriver också i detalj hur indrivningen går till. På s. 101 i rapporten skriver man:

Regeringspartiet PFDJ:s förmodligen mest betydelsefulla inkomst-källa är den punktskatt som åläggs eritreanska medborgare som lever utanför landets gränser. Uppskattningsvis 1,2 miljoner eritreaner – ca 25 procent av befolkningen – lever i diasporan, huvudsakligen koncentrerad i Nordamerika, Europa och Mellanöstern. Enligt uppskattningar från olika eritreanska myndighetsrepresentanter, ögonvittnen och före detta regeringsföreträdare som verkat inom diasporan uppbringar denna punktskatt tiotals – förmodligen hundratals – miljoner dollar årligen.

Detta är det inte Fredrik Malm som säger. Jo, Fredrik Malm säger det nu, men detta är vad Förenta nationernas monitoringgrupp har kommit fram till. Man skriver vidare så här, herr talman:

De som inte betalar denna skatt riskerar att få inreseförbud till Eritrea. De riskerar att få egendom i Eritrea beslagtagna eller familjemedlemmar trakasserade. I de fall där dokumentationen inte anses tillräcklig, alternativt opålitlig, kan officiella ambassad- eller partirepresentanter – från PFDJ – övervaka personer i diasporan för att bedöma deras inkomst och graden av efterlevnad av skatten.

Det tredje stycket från FN-rapporten jag vill läsa är följande:

Även om Eritrea inte är ensamt om att belägga sina medborgare med extraterritoriella skatteförpliktelser är det några aspekter som gör den eritreanska implementeringen av indrivningen unik. Skatten beläggs på utländska medborgare med eritreanskt ursprung, oaktat om de innehar dubbelt medborgarskap. Skatten är rutinmässigt indriven av diplomater på eritreanska beskickningar, ett tillvägagångssätt som utan tvekan strider mot Wienkonventionen om diplomatiska och konsulära förbindelser. I de länder där Eritrea saknar diplomatisk eller konsulär representation

drivs skatten ofta in informellt genom partirepresentanter eller aktivisters aktiviteter i vissa länder är att betrakta som en form av utpressning.

Detta är kärnan i skatteindrivningen och hur den sker, enligt Förenta nationernas monitoringgrupp i den rapport man presenterade i juli förra året.

Herr talman! Att en ambassad eller ett regeringsparti ägnar sig åt en sådan verksamhet kan inte accepteras av svenska myndigheter. Alla invånare i Sverige ska kunna känna sig trygga här. Många människor i vårt land har flytt från odemokratiska regimer, och vi får inte se mellan fingrarna med hur auktoritära och totalitära stater genom sina diplomatiska beskickningar i Sverige övervakar, förföljer eller utpressar sina medborgare i exil.

Uttrycket ”diplomati” kan inte tänjas så till den grad att det omfattar grov kriminalitet – då måste svenska myndigheter agera. Eritreas ambassad i Sverige ägnar sig åt sådan verksamhet som rimligen står i strid med Wienkonventionen om diplomatiska och konsulära förbindelser. Svenska myndigheter måste tydligt klargöra för regeringen i Asmara att om inte indrivningen av eritreaners inkomst i Sverige upphör finns ingen anledning för Eritrea att ha någon ambassad i Sverige.

Den eritreanska regimen, herr talman, blir i dag alltmer isolerad. Allt fler eritreaner väljer att vända sig mot regimen. Allt fler väljer att ansluta sig till olika oppositionsgrupper. I takt med att detta sker försämras samtidigt situationen i Eritrea. En diktatur som blir alltmer rädd kommer också att agera alltmer av fruktan. Den kommer att agera alltmer irrationellt, och den kommer att agera alltmer brutalt.

Det är detta vi nu ser. Vi ser hur en ledare i Eritrea, Isaias Afewerki, och hur ett regeringsparti i Eritrea, PFDJ, inte längre är befriare utan i stället har blivit förtryckare. De har lett landet in i en återvändsgränd där Eritrea i dag är Afrikas Nordkorea. Detta kan bara sluta på ett enda sätt om det fortsätter, nämligen i en ännu värre katastrof.

Herr talman! Det hade dock inte behövt bli så. Efter befrielsen från Etiopien 1992 kunde Eritrea i stället ha blivit det goda exemplet i östra Afrika och på Afrikas horn. Det kunde ha varit en demokrati. Det kunde ha utvecklats till ett gott samhälle där människor kände sig trygga, ett samhälle som inte var splittrat och delat mitt itu. Det kunde ha varit ett samhälle där diasporan och människor i Eritrea kunde stärka varandra och erbjuda den globaliserade världen Eritreas rika kultur, tradition och historia. Det blev dock inte så.

I stället styrs Eritrea i dag av en av världens värsta regimer. Det är detta förtryck som finansieras genom tvåprocentsskatten. Detta är inte vilken skatt som helst. Den drivs inte in av vilken regim som helst. Den drivs inte in med vilka metoder som helst, utan det handlar om en utpressning som pågår i vårt land – som är riktad mot invånare här i vårt land, i Sverige. Den får mycket stora konsekvenser för många av dem som inte betalar. Det är oacceptabelt.

Justitiekammaren skriver i sitt betänkande, herr talman, att närmare riktlinjer för hur FN-resolutionen ska tolkas ännu inte har utfärdats, och man efterlyser ytterligare riktlinjer. Man noterar också att det pågår brottsutredningar i Sverige med anledning av denna verksamhet och att åtgärder kan komma att vidtas från svensk sida längre fram.

Jag tolkar detta som att riksdagen kommer att fortsätta följa denna fråga och att vi har anledning att återkomma till detta framöver. För min del, som motionär, accepterar jag detta – något motvilligt, ska väl sägas. Jag ser dock fram emot en fortsatt behandling av detta ärende framöver. (Applåder)

I detta anförande instämde Roger Haddad (FP) och Arhe Hamednaca (S).

Anf. 184 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservation 16.

Bristen på polis är alarmerande såväl i glesbygd som i storstad. Bristen på polis i glesbygd gör att människor utsatta för brott lämnas åt sitt öde på grund av avstånden till tätorten. Bristen på polis i storstad gör att människor inte får skydd mot en ny typ av förråat och organiserat våld. Dessa brister måste åtgärdas, inte med *en* åtgärd utan med flera. Jag vill beröra möjligheterna att genom omorganisation och resurseffektivitet skapa möjligheter för polisen att möta kriminaliteten på de nya, högre våldsnivåerna. Det gäller främst den organiserade brottsligheten.

Först vill jag betona att jag är väldigt förvånad över att regeringen har valt att lägga ned den särskilda beredskapspolisen. Den särskilda beredskapspolisen bestod av civilpliktiga som efter grundutbildning fick repetitionsutbildning vartannat år. Det var en väldigt kostnadseffektiv enhet, och de som har sett den särskilda beredskapspolisen i övning vet vilken kapacitet den hade. Alla hade också värnpliktsutbildning i botten.

Den särskilda beredskapspolisen var kostnadseffektiv eftersom den hade förmåga att snabbt mobilisera och stödja den ordinarie polisen. Kostnaden stannade vid repetitionsutbildning och insatskostnader. När stormen Gudrun stormade som värst prövades den särskilda beredskapspolisen och fick ett väldigt högt betyg. Sverigedemokraterna har budgeterat för att behålla den särskilda beredskapspolisen.

Sverige har länge varit förskonat från organiserad brottslighet, men utvecklingen har snabbt gått åt fel håll. Jag anser, herr talman, att polisen måste få ett annat verktyg att ta fram vid samhällskollapser som dem vi sett i exempelvis Rosengård. När den organiserade brottsligheten tar över rättshållningen och skriver egen lag måste allt göras för att motarbeta det.

De gendarmerier som finns på kontinenten har kunnat fylla en sådan roll. Kostnader och förutsättningar för att sätta upp ett gendarmeri även i Sverige bör utredas. Gendarmer måste naturligtvis särskilt prövas för sin lämplighet. Det finns ett gendarmeri i Texas i USA, Texas Rangers, där man säger ”one riot, one ranger”.

Det säger något om den inställning som måste finnas när samhället står inför svåra påfrestningar som vi själva har skapat. Hårt måste sättas mot hårt. Precis som polisens mjuka sida är viktig när man skapar förtroende hos ungdomsgäng och i kriminella miljöer måste hårt sättas mot hårt när brottsligheten visar ett sådant ansikte.

Ordningsmakten måste kunna garantera säkerheten i alla svenska bostadsområden. Det kan inte vara så att organiserad brottslighet tar över rättshållningen i ett bostadsområde och man lämnar de boende att leva i en sådan situation. Det är inte hållbart.

Brasilien är ett sådant land där den vanliga polisen fick lämna utrymme för andra resurser och andra organisationer för att kunna skapa stabilitet. Man har också lyckats med det.

Hur många gendarmer behövs det enligt förslaget? Vilken beväpning och taktik ska de använda? Det är frågor som bättre lämpar sig för en specialistutredning än för en rent politisk bedömning. Ett gendarmeri ligger under polisen, men är militärt organiserat. Om utbildningen av särskilda beredskapspoliserna åter tas upp kan dessa civilpliktiga lämpligen sorteras in i ett gendarmeri som en särskild förstärkning.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 21 mars.)

19 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Propositioner

2011/12:95 Genomförande av EU-direktivet om mänskliga organ avsedda för transplantation

2011/12:113 Ett återinförande av begreppet normalt förekommande arbete

Skrivelser

2011/12:93 Arlandabanan

2011/12:105 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2011

Redogörelse

2011/12:ER1 Från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling

EU-dokument

KOM(2012)73 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förbättrad värdepappersavveckling i Europeiska unionen och om värdepapperscentraler samt ändring av direktiv 98/26/EG

Motioner

med anledning av prop. 2011/12:66 Godkännande av Europeiska rådets beslut om ändring av artikel 136 i EUF-fördraget – stabilitetsmekanism för euroländer

2011/12:Fi9 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V)

2011/12:Fi10 av Erik Almqvist och Johnny Skalin (SD)

2011/12:Fi11 av Per Bolund (MP)

20 § Anmälan om interpellation

Anmäldes att följande interpellation framställdes

den 15 mars

2011/12:292 Utveckling av bredband i små kommuner

av *Marie Nordén* (S)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 mars.

21 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 15 mars

2011/12:468 Lång utredningstid beträffande betänkandet (SOU 2011:35) Bättre insatser vid missbruk och beroende

av *William Petzäll* (-)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2011/12:469 Ökad arbetsbörda för Antidiskrimineringsbyråerna

av *Josefin Brink* (V)

till statsrådet Erik Ullenhag (FP)

2011/12:470 Hbtq-personers mänskliga rättigheter i Ryssland

av *Tina Ackeoft* (FP)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2011/12:471 Fungerande telefoni på landsbygden

av *Ulla Andersson* (V)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 mars.

22 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 15 mars

2011/12:453 Omorganisationen av skattebrottsenheterna

av *Hans Olsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 mars.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 13.55,
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.56,
av talmannen därefter till och med 17 § anf. 135 (delvis)
av tredje vice talmannen därefter till och med 18 § anf. 168 och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

MADELEINE GABRIELSON HOLST

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Ledighet	1
2 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott	1
3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
5 § Fråga om hänvisning av motion	2
Anf. 1 TALMANNEN	2
Anf. 2 MIKAEL JANSSON (SD).....	3
Anf. 3 JOHAN LINANDER (C).....	3
Anf. 4 JOHAN PEHRSON (FP).....	3
6 § Vissa frågor om Försvarsmaktens materielförsörjning	4
Försvarsutskottets betänkande 2011/12:FöU3	4
Anf. 5 MIKAEL JANSSON (SD).....	4
Anf. 6 PETER HULTQVIST (S).....	6
Anf. 7 CECILIA WIDEGREN (M)	9
Anf. 8 PETER HULTQVIST (S) replik.....	11
Anf. 9 CECILIA WIDEGREN (M) replik.....	12
Anf. 10 PETER HULTQVIST (S) replik.....	12
Anf. 11 CECILIA WIDEGREN (M) replik.....	13
Anf. 12 VALTER MUTT (MP).....	13
Anf. 13 ALLAN WIDMAN (FP).....	14
Anf. 14 PETER HULTQVIST (S) replik.....	15
Anf. 15 ALLAN WIDMAN (FP) replik.....	16
Anf. 16 PETER HULTQVIST (S) replik.....	17
Anf. 17 ALLAN WIDMAN (FP) replik.....	17
Anf. 18 MIKAEL JANSSON (SD) replik.....	18
Anf. 19 ALLAN WIDMAN (FP) replik.....	18
Anf. 20 MIKAEL JANSSON (SD) replik.....	19
Anf. 21 ALLAN WIDMAN (FP) replik.....	19
Anf. 22 TORBJÖRN BJÖRLUND (V).....	19
Anf. 23 MIKAEL OSCARSSON (KD)	21
Anf. 24 PETER JEPPSSON (S).....	23
Anf. 25 HANS WALLMARK (M).....	24
Anf. 26 MIKAEL JANSSON (SD) replik.....	27
Anf. 27 HANS WALLMARK (M) replik.....	27
Anf. 28 MIKAEL JANSSON (SD) replik.....	27
Anf. 29 HANS WALLMARK (M) replik.....	27
Anf. 30 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik	28
Anf. 31 HANS WALLMARK (M) replik.....	28
Anf. 32 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik	29
Anf. 33 HANS WALLMARK (M) replik.....	29
Anf. 34 ANNA-LENA SÖRENSON (S)	30
(forts. 8 §).....	32
Ajournering	32
Återupptagna förhandlingar	32
7 § Frågestund	32

Anf. 35 TREDJE VICE TALMANNEN	32
<i>Statligt riskkapital</i>	32
Anf. 36 FREDRIK OLOVSSON (S).....	32
Anf. 37 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	32
Anf. 38 FREDRIK OLOVSSON (S).....	33
Anf. 39 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	33
<i>Inlandsbanans framtid</i>	34
Anf. 40 STINA BERGSTRÖM (MP)	34
Anf. 41 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	34
Anf. 42 STINA BERGSTRÖM (MP)	34
Anf. 43 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	34
<i>Ofödda barn som brottsoffer</i>	35
Anf. 44 JULIA KRONLID (SD)	35
Anf. 45 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	35
Anf. 46 JULIA KRONLID (SD)	35
Anf. 47 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	36
<i>Mineralstrategi</i>	36
Anf. 48 JOHAN JOHANSSON (M)	36
Anf. 49 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	36
Anf. 50 JOHAN JOHANSSON (M)	37
Anf. 51 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	37
<i>Cirkulär migration</i>	37
Anf. 52 MARIA STENBERG (S).....	37
Anf. 53 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	38
Anf. 54 MARIA STENBERG (S).....	38
Anf. 55 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	38
<i>Jämställdheten</i>	38
Anf. 56 MONICA GREEN (S).....	38
Anf. 57 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	39
Anf. 58 MONICA GREEN (S).....	39
Anf. 59 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	39
<i>Gränsöverskridande infrastruktur</i>	40
Anf. 60 NINA LARSSON (FP).....	40
Anf. 61 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	40
Anf. 62 NINA LARSSON (FP).....	41
Anf. 63 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	41
<i>Norrbotniabanan</i>	41
Anf. 64 HELENA LINDAHL (C).....	41
Anf. 65 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	41
Anf. 66 HELENA LINDAHL (C).....	42
Anf. 67 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	42
<i>Välfärdsutvecklingsrådets neutralitet</i>	42

Anf. 68	CHRISTIN HAGBERG (S)	42
Anf. 69	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	43
Anf. 70	CHRISTIN HAGBERG (S)	43
Anf. 71	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	43
<i>Reglerna för uppehållstillstånd</i>		43
Anf. 72	EDIP NOYAN (M)	43
Anf. 73	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	44
Anf. 74	EDIP NOYAN (M)	44
Anf. 75	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	44
<i>Lustgas som smärtlindring</i>		45
Anf. 76	HILLEVI LARSSON (S)	45
Anf. 77	Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	45
Anf. 78	HILLEVI LARSSON (S)	45
Anf. 79	Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	46
<i>Granskning av kvaliteten i förskolorna</i>		46
Anf. 80	ANNIKA ECLUND (KD)	46
Anf. 81	Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	46
Anf. 82	ANNIKA ECLUND (KD)	46
Anf. 83	Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	47
<i>Isbrytarverksamheten</i>		47
Anf. 84	LEIF PETTERSSON (S)	47
Anf. 85	Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	47
Anf. 86	LEIF PETTERSSON (S)	48
Anf. 87	Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	48
<i>Ramöverenskommelsen om migration</i>		48
Anf. 88	EVA LOHMAN (M)	48
Anf. 89	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	49
Anf. 90	EVA LOHMAN (M)	49
<i>Färjeförbindelsen över Kvarken</i>		49
Anf. 91	ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M)	49
Anf. 92	Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	49
Anf. 93	ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M)	50
Anf. 94	Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	50
Anf. 95	TREDJE VICE TALMANNEN	50
Ajournering		50
Återupptagna förhandlingar		50
8 § (forts. från 6 §) Vissa frågor om Försvarsmaktens materielförsörjning (forts. FöU3)		50
Anf. 96	ANNICKA ENGBLOM (M)	50
Anf. 97	JOHAN FORSSELL (M)	52
(Beslut fattades under 13 §.)		55
9 § Kustbevakningsdatalag		55
Försvarsutskottets betänkande 2011/12:FöU4		55
Anf. 98	MIKAEL JANSSON (SD)	55

Anf. 99 ANDERS HANSSON (M).....	55
Anf. 100 TORBJÖRN BJÖRLUND (V).....	57
(Beslut fattades under 13 §.).....	58
10 § Några begravningsfrågor	58
Konstitutionsutskottets betänkande 2011/12:KU11	58
Anf. 101 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S).....	58
Anf. 102 MONTASER ENEIM (M).....	60
Anf. 103 PER-INGVAR JOHNSSON (C).....	60
(Beslut fattades under 13 §.).....	61
Ajournering.....	61
Återupptagna förhandlingar	61
11 § Beslut om begäran om hänvisning av motion.....	61
12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 mars	62
UU7 Nedrustning, icke-spridning och konventionell rustningskontroll samt Sveriges tillträde till konventionen om klusterammunition.....	62
JuU29 Subsidiaritetsprövning av förslaget om inrättande av ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosur)	63
13 § Beslut om ärenden som slutdebatteras vid dagens sammanträde.....	64
FöU3 Vissa frågor om Försvarsmaktens materieförsörjning	64
FöU4 Kustbevakningsdatalag.....	64
KU11 Några begravningsfrågor	64
14 § Justitieombudsmännens ämbetsberättelse	64
Konstitutionsutskottets betänkande 2011/12:KU6	64
Anf. 104 PHIA ANDERSSON (S).....	64
Anf. 105 CECILIA BRINCK (M).....	66
Anf. 106 KARIN GRANBOM ELLISON (FP)	67
Anf. 107 PER-INGVAR JOHNSSON (C).....	69
(Beslut skulle fattas den 21 mars.).....	69
15 § Trossamfund m.m.....	70
Konstitutionsutskottets betänkande 2011/12:KU12	70
Anf. 108 MIA SYDOW MÖLLEBY (V).....	70
Anf. 109 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S).....	71
Anf. 110 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik.....	72
Anf. 111 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	72
Anf. 112 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik.....	73
Anf. 113 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	73
Anf. 114 ANN-BRITT ÅSEBOL (M).....	73
Anf. 115 TUVE SKÅNBERG (KD)	75
Anf. 116 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	75
Anf. 117 TUVE SKÅNBERG (KD) replik	76
(Beslut skulle fattas den 21 mars.).....	76
16 § Allmänna motioner om mervärdesskatt	76
Skatteutskottets betänkande 2011/12:SkU15	76
Anf. 118 HANS OLSSON (S).....	76
Anf. 119 MATS PERTOFT (MP).....	78

Anf. 120 THORALF ALFSSON (SD).....	79
Anf. 121 EMMA WALLRUP (V)	80
Anf. 122 LENA ASPLUND (M)	81
Anf. 123 ANNA STEELE (FP).....	82
Anf. 124 KARIN NILSSON (C).....	83
Anf. 125 EMMA WALLRUP (V) replik	84
Anf. 126 KARIN NILSSON (C) replik.....	84
Anf. 127 EMMA WALLRUP (V) replik	85
Anf. 128 KARIN NILSSON (C) replik.....	85
Anf. 129 HANS OLSSON (S) replik	86
Anf. 130 KARIN NILSSON (C) replik.....	86
Anf. 131 HANS OLSSON (S) replik	86
Anf. 132 KARIN NILSSON (C) replik.....	87
Anf. 133 LARS GUSTAFSSON (KD)	87
(Beslut skulle fattas den 21 mars.)	88
17 § Allmänna motioner om skatteförfarande och folkbokföring.....	88
Skatteutskottets betänkande 2011/12:SkU17	88
Anf. 134 ANDERS KARLSSON (S).....	88
Anf. 135 MATS PERTOFT (MP).....	90
Anf. 136 THORALF ALFSSON (SD).....	91
Anf. 137 EMMA WALLRUP (V)	93
Anf. 138 MARIA ABRAHAMSSON (M).....	94
Anf. 139 ANDERS KARLSSON (S) replik.....	96
Anf. 140 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik	96
Anf. 141 ANDERS KARLSSON (S) replik.....	97
Anf. 142 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik	97
Anf. 143 ANNA STEELE (FP).....	98
Anf. 144 EMMA WALLRUP (V) replik	98
Anf. 145 ANNA STEELE (FP) replik	99
Anf. 146 EMMA WALLRUP (V) replik	99
Anf. 147 ANNA STEELE (FP) replik	99
Anf. 148 KARIN NILSSON (C).....	99
Anf. 149 ANDERS KARLSSON (S) replik.....	101
Anf. 150 KARIN NILSSON (C) replik.....	101
Anf. 151 ANDERS KARLSSON (S) replik.....	102
Anf. 152 KARIN NILSSON (C) replik.....	102
Anf. 153 LARS GUSTAFSSON (KD)	103
(Beslut skulle fattas den 21 mars.)	104
18 § Polisfrågor.....	104
Justitieutskottets betänkande 2011/12:JuU15.....	104
Anf. 154 ELIN LUNDGREN (S).....	104
Anf. 155 AGNETA BÖRJESSON (MP)	107
Anf. 156 KENT EKEROTH (SD).....	108
Anf. 157 LENA OLSSON (V).....	109
Anf. 158 ROGER HADDAD (FP).....	111
Anf. 159 LENA OLSSON (V) replik.....	113
Anf. 160 ROGER HADDAD (FP) replik.....	114

Anf. 161	LENA OLSSON (V) replik	114
Anf. 162	ROGER HADDAD (FP) replik	114
Anf. 163	ELIN LUNDGREN (S) replik	115
Anf. 164	ROGER HADDAD (FP) replik	115
Anf. 165	ELIN LUNDGREN (S) replik	115
Anf. 166	ROGER HADDAD (FP) replik	116
Anf. 167	KRISTER HAMMARBERGH (M)	116
Anf. 168	ELIN LUNDGREN (S) replik	119
Anf. 169	KRISTER HAMMARBERGH (M) replik	119
Anf. 170	ELIN LUNDGREN (S) replik	119
Anf. 171	KRISTER HAMMARBERGH (M) replik	120
Anf. 172	LENA OLSSON (V) replik	120
Anf. 173	KRISTER HAMMARBERGH (M) replik	120
Anf. 174	LENA OLSSON (V) replik	121
Anf. 175	KRISTER HAMMARBERGH (M) replik	121
Anf. 176	JOHAN LINANDER (C)	121
Anf. 177	CAROLINE SZYBER (KD)	124
Anf. 178	ARHE HAMEDNACA (S)	126
Anf. 179	JOHAN LINANDER (C) replik	128
Anf. 180	ARHE HAMEDNACA (S) replik	128
Anf. 181	JOHAN LINANDER (C) replik	128
Anf. 182	ARHE HAMEDNACA (S) replik	129
Anf. 183	FREDRIK MALM (FP)	129
Anf. 184	MIKAEL JANSSON (SD)	132
	(Beslut skulle fattas den 21 mars.)	133
19 §	Bordläggning	133
20 §	Anmälan om interpellation	134
21 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	134
22 §	Anmälan om skriftligt svar på fråga	134
23 §	Kammaren åtskildes kl. 21.01	135

Tryck: Elanders, Vällingby 2012